

*Вісник
студентського наукового товариства
Горлівського інституту
іноземних мов*

Випуск 7

Бахмут 2021

Друкується за рішенням вченої ради
Горлівського інституту іноземних мов ДВНЗ
«Донбаський державний педагогічний університет»
(протокол № 9 від 28.04.2021 р.)

Головний редактор - доктор філол. наук, професор А.Р. Габідулліна

Редакційна рада:

д-р філол. наук, професор **Т.М. Марченко**
д-р істор. наук, професор **В.М. Докашенко**
д-р істор. наук, професор **Г.П. Докашенко**
д-р філол. наук, професор **С. А. Комаров**
канд. філол. наук, доцент **Т.М. Радіонова**
канд. філол. наук, доцент **О.Л. Колесніченко**
канд. філол. наук, доцент **І. О. Скляр**
канд. істор. наук, доцент **О. В. Муратова**
канд. філол. наук, доцент **О.Б. Тітова**
завідувач відділу наукової роботи студентів **Л.В. Ткаченко**
провідний фахівець відділу наукової роботи студентів **Т.Ф. Русакевич**

Рецензенти

д-р філол. наук, професор **В.А. Глущенко**
д-р філол. наук, професор **Н.В. Дьячок**

Вісник студентського наукового товариства Горлівського інституту іноземних мов: збірник наукових праць: У 2 ч. Бахмут: ГПМ, 2021. Ч. 1. Мовознавство. 177 с.

У збірнику опубліковано доповіді викладачів та студентів, виголошені на XIX Міжрегіональній науково-практичній конференції молодих учених та аспірантів «Дослідження молодих науковців у галузі гуманітарних наук» (13 травня 2021 р.). Розділ «Мовознавство» висвітлює певний блок лінгвістичних проблем. Матеріали, зібрані в цьому виданні, відображають головні напрямки досліджень провідних мовних кафедр ГПМ. Збірник адресовано широкій філологічній аудиторії, студентам та аспірантам.

ЗМІСТ

МОВОЗНАВСТВО

Єлизавета Авдєєва

Лінгвокультурні особливості риторичних прийомів і засобів англомовної передвиборчої агітації..... 7

Юлія Ачкеєва

Склад як багатоаспектний об'єкт дослідження..... 11

Діана Бабаян

Власні назви у французькому рекламному тексті..... 14

Єлизавета Бабіч

Особливості перекладу англомовних метафор наукового дискурсу українською мовою..... 16

Софія Бамбуля

Жаргонізми як невід'ємна частина сучасної молодіжної комунікації..... 18

Анастасія Белицкая

Метонимия как средство создания комического эффекта..... 21

Александр Бессонов

Семантические поля сленгизмов в современной хип-хоп поэзии..... 23

Тетяна Бистрова

Семантико-змістові вияви текстових аномалій..... 25

Христина Біла

Врахування пунктуаційних відмінностей при перекладі з англійської мови українською..... 28

Єлизавета Бойченко

Засоби вираження оцінки в мовленні чоловіків та жінок у сучасній англійській мові..... 31

Марина Васильєва

Франкомовні неологізми семантичного поля COVID у сучасній французькій пресі..... 33

Ганна Власова

Мовне представлення гендерного аспекту в есе «Своя кімната» Вірджинії Вулф..... 35

Кирило Гвоздяньський

Основні терміни для позначення понять «свій» та «чужий»..... 38

Людмила Грицина

Лексичні трансформації при перекладі ділових паперів з англійської мови українською..... 41

Ганна Діхтяренко

Специфіка реалізації граматичної зв'язності у внутрішній художньотекстовій структурі англійської мови..... 43

<i>Ганна Долгих</i>	
Особливості сленгу в американських комедіях (на матеріалі фільму «21 Jump Street»).....	45
<i>Марія Друп</i>	
Роль стилістичного прийому порівняння у Створенні образів персонажів.....	48
<i>Валерія Єлісєєва</i>	
Категорія оцінки в лінгвістиці: сутність, поняття, класифікація.....	51
<i>Діана Єрмакова</i>	
Семантичні механізми породження пасивних конструкцій в межах офіційно-ділового дискурсу.....	54
<i>Анастасія Єрмоєнко</i>	
Лінгвальні засоби вираження ідіостилю Павла Загребельного (на матеріалі роману «Я, Богдан. (Сповідь у славі)»).....	56
<i>Юлія Жарікова</i>	
Актуальні проблеми перекладу.....	58
<i>Софія Жуковська</i>	
Роль неологізмів у сучасному англійському медіа-дискурсі.....	61
<i>Лілія Задоя</i>	
Метафора у французьких політичних текстах.....	64
<i>Марія Залізник</i>	
Словотвірні моделі лексичних одиниць тематичного поля «COVID19»).....	66
<i>Анастасія Золочевська</i>	
Репрезентація концепту душа в англійській та українській мовах.....	68
<i>Ігор Карабут</i>	
Англомовні метафори науково-технічних текстів та особливості їх перекладу українською мовою.....	70
<i>Олександр Кисільов</i>	
Перекладацький підхід до забезпечення еквівалентності в економічному дискурсі.....	72
<i>Катерина Коваленко</i>	
Лексичні та граматичні кліше в англомовній діловій документації: труднощі та рішення при перекладі українською мовою.....	74
<i>Ірина Ковальчук</i>	
Особливі риси професійної культури з погляду кроскультурної організації.....	78
<i>Володимир Ковченко</i>	
Грамматичні особливості політичних текстів англомовних ЗМІ.....	80
<i>Марія Колесник</i>	
Константність і варіативність фонетичної системи англійської мови.....	83
<i>Владислав Коробкін</i>	
Структурна характеристика фразеологічних одиниць з компонентом «Гроші»).....	86

<i>Катерина Крамаренко</i>	
Репрезентація ментальності в англійській та українській мовах.....	88
<i>Альона Кривенчук</i>	
Кліше в англійській діловій документації: труднощі перекладу з урахуванням різних варіантів англійської мови.....	90
<i>Марія Кузьміна</i>	
Стилістичний вимір лексичного пласту художньо-текстового цілого (на матеріалі роману Рея Бредбері «451 за Фаренгейтом»).....	92
<i>Ксенія Кулинич</i>	
Стилістичні особливості текстів спортивного репортажу в сучасній французькій пресі.....	95
<i>Владислава Кучерова</i>	
Комунікативна ефективність рекламного дискурсу.....	97
<i>Варвара Ладоніна</i>	
Відтворення поетичної метафори у перекладах віршів поетів доби романтизму.....	100
<i>Варвара Ладонина</i>	
Концепт-орнітонім <i>сова</i> в произведениях М. И. Цветаевой.....	102
<i>Анастасія Литвинова</i>	
Функціональний аспект використання допоміжних дієслів <i>haben</i> та <i>sein</i> при утворенні часової форми <i>Perfekt</i>	104
<i>Василь Лукіщенко</i>	
Міжкультурні аспекти Американського та Британського парламентського дискурсу.....	106
<i>Христина Максимюк</i>	
Національно-культурний аспект фразеологічних одиниць із фітокомпонентом у французькій мові.....	108
<i>Володимир Морозов</i>	
Граматичні трансформації при перекладі ділової документації з англійської мови українською.....	110
<i>Катерина Морозова</i>	
Складні іменники медичної тематики: структурно-семантичні аспекти.....	113
<i>Христина Морозова</i>	
Семантичні особливості вступного абзацу англійської художньої прози.....	115
<i>Вікторія Наумова</i>	
Відображення концепту людина в англійській та українській фразеології.....	117
<i>Юлія Онищенко</i>	
Проблеми міжмовної інтерференції при перекладі з англійської мови українською та російською.....	120

Валерія Пащенко	
Проблема вивчення промови як базисного компоненту політичного дискурсу.....	123
Марія Пенькова	
Застосування синонімічних засобів при перекладі англомовних економічних текстів українською мовою.....	125
Данило Петухов	
Особливості та типологія словесного наголосу в сучасній англійській мові.....	127
Марія Профатілова	
Вербалізація концепту кохання в англійській та українській мовах.....	130
Єлизавета Самойлова	
Специфіка репрезентації емоційного стану людини (на матеріалі роману Ріка Ріордана «Percy Jackson and The Titan's Curse» / «Персі Джексон та Прокляття Титана»).....	131
Данило Степаненко	
Кореляція понять «авторська мова» та «пряма мова».....	134
Милена Стецюра	
Оксюморон в романах І. Ильфа і Е. Петрова «Дванадцять стувльєв» «Золотий телёнок».....	136
Євген Терехов	
Англiцизми в сучасній українській мові: причини запозичення та особливості функціонування.....	139
Аріадна Ткаченко	
Функціонально-комунікативний синтаксис англійської мови.....	140
Анна Толчинська	
Композиційно-мовленнєві форми у сучасних лінгвістичних дослідженнях.....	142
Тетяна Третяченко	
Метафора як стилістичний зв'язувальний чинник змісту англомовного художньо-текстового утворення.....	145
Єлизавета Троян	
Запозичення як один із шляхів поповнення словникового складу сучасної англійської мови.....	147
Карина Федоренко	
Особливості перекладу термінологічних словосполучень англомовних галузевих текстів українською мовою.....	148
Дмитрій Філіппов	
Особенности оксюморона как стилистического приема в творчестве поэтов Серебряного века.....	151
Євген Фурик	
Відтворення концептуального простору у романах У. Фолкнера.....	154
Валентина Ходарева	
Игра омонимами в креолізованном тексте.....	157

Владислав Хурда «Waffe» як компонент фразеологічних одиниць сучасної німецької мови.....	159
Софія Цибуліна Термінологічна омонімія як проблема галузевого перекладу з англійської мови українською.....	161
Анна Шевкаленко Специфіка інтеграції фразового наголосу в англійській і російській мовах.....	163
Катерина Шевченко Орфографічні нюанси при перекладі з англійської мови українською та з української мови англійською.....	166
Дарія Шерстюк Соматичний компонент «COEUR» у французьких фразеологічних одиницях.....	168
Ольга Шульженко Типологія лексичних помилок у засобах масової інформації.....	169
Ганна Щербина Запозичення в сучасній французькій мові в сфері «МОДА І ОДЯГ».....	171
Юлія Ююкіна Концептуальна структура англійської реклами.....	173
Аліна Якушова Гендерний аспект дослідження сучасного політичного дискурсу.....	175

МОВОЗНАВСТВО

Єлизавета Авдєєва
Науковий керівник – доцент Ясинецька О. А.
м. Бахмут

ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ РИТОРИЧНИХ ПРИЙОМІВ І ЗАСОБІВ АНГЛОМОВНОЇ ПЕРЕДВИБОРЧОЇ АГІТАЦІЇ

Сучасні проблеми мовленнєвого впливу потребують сучасних рішень та суттєвих модифікацій для ефективного переконання громадськості з урахуванням суспільно-політичних реалій. Справити враження, а тим більше запевнити та надихнути людей дотримуватись певної ідеї – величезна робота, однак професійний оратор чи укладач його промови може досягти бажаного результату шляхом використання спеціальних методів, прийомів та засобів риторика.

Механізми та засоби комунікативно-прагматичної маніпуляції в політичному дискурсі, зокрема у промовах ораторів у процесі передвиборчої агітації, становлять суттєву актуальність цього дослідження, оскільки методологічне знання агітаційних засобів, а також тактики мовно-маніпулятивного впливу сприяють формуванню мовного портрета політика та досягненню поставлених цілей його кампанії; а аналіз саме англomовного передвиборчого дискурсу становить окремий інтерес для дослідження через те, що більшість англomовних країн вважаються взірцем політичних ігор на світовій арені, а також через політику налагодження Україною тісних зв'язків з англomовними державами. Тому наукова робота може вважатися своєрідним доповненням до порад щодо запозичуваного Україною суспільно-політичного досвіду англomовних країн-партнерів.

Багато науковців, зокрема А. Грамші, С. Московісі, Г. Шиллер та П. Рікер, працювали над проблемою концепції політичного маніпулювання з політологічної точки зору; причому існує також великий обсяг робіт, присвячених цій темі, у інших науках, таких як філософія, соціологія, психологія та філологія.

По-перше, необхідно дати визначення терміну «політичні маніпуляції», що складає певну проблему, оскільки науковці не мають однозначної думки щодо трактування цього поняття. Так, Є. Доценко вважає, що «маніпуляція – це вид психологічного впливу, майстерне виконання якого веде до прихованого порушення в іншій людині намірів, які не збігаються з її актуально існуючими бажаннями» [1, с. 53]. Тобто науковець наголошує на маніпуляції як на окремому виді майстерності, правильне використання якого призводить до зміни поглядів, діяльності та манери мислення людини навіть без її усвідомлення цього.

Такі науковці, як Н. Матушевська, В. Крисько та С. Кара-Мурза, солідарні у трактуванні політичного маніпулювання, як «засобу впливу на людей завдяки програмуванню їхньої поведінки» [4]. Для досягнення необхідного результату оратору необхідно вдатися до впливу на психічні структури опонента, а останній, у свою чергу, повинен щиро вірити, що дії, які відбуваються, є неминучими.

Існують два блоки маніпулятивних засобів [3]:

1) «логічні прийоми», тобто ті, що допомагають впливати на розум у потрібному для оратора напрямі. Такими можуть бути наведення великої кількості статистичних та соціологічних даних, цитування думок експертів та впливових людей. Такі прийоми можна вважати аналітичними та прагматичними;

2) «емоційні прийоми», а саме ті, що хоч і спрямовані на вплив на сприйняття інформації в потрібному напрямі, однак вони не мають відношення до мислення та розумової діяльності. Такими прийомами можуть бути паралельні конструкції, повтори чи засоби створення комічного ефекту.

У нашому дослідженні ми надаємо перевагу розгляду саме емоційних прийомів, які складають більший спектр цікавості у філологічній сфері. Робота направлена на розпізнання найбільш уживаних риторичних прийомів з метою аналізу найбільш розповсюджених тактик мовного маніпулювання.

Отже, для аналізу стилістичних прийомів риторики англomовної передвиборної агітації ми обрали промову 44-го президента США Барака Обама «A More Perfect Union», у якій можна виділити ряд засобів стилістичного вираження. Розглянемо їх та проаналізуємо відповідні приклади.

1. Метафоричні перенесення: *We saw how **hungry** the American people were for this message of unity.* Особливий наголос та навіть спеціальну логічну паузу політик у своїй промові зробив на слові **hungry**, підкреслюючи невичерпне бажання народу об'єднати всі сили для досягнення поставленої мети. Цим засобом майбутній президент викликав довіру в народ, показавши рівень обізнаності в проблемі, яка непокоїть населення країни. У вислові *a vessel carrying the story of a people into future generations and into a larger world* Барак Обама говорить про те, яким він бачить майбутнє своєї держави, а ототожнення країни з човном (ніби біблійського Ноя) створює образ могутності, сили та енергії, а також готовності долати будь-які непогоди та проблеми. Цей засіб викликав у глядачів бурю овацій, оскільки був сповнений патріотизму та зарядив американців вірити в можливість та амбіції своєї країни ще більше.

2. Повторення: *Of course the answer to the slavery question was already embedded within our **Constitution**. A **constitution** that had at its very core the ideal of equal citizenship under the law. A **constitution** that promised its people liberty and justice and a union that could be and should be perfected over time.* Використання анафори має подвійну та достатньо маніпулятивну функцію. З одного боку, промовець наголошує на величчі та багатогранності основного закону держави, а також підкреслює своє розуміння та знання Конституції. Але з іншого боку, політик наголошує, що попри закони, написані законодавчими органами, їх

реалізація виконавчими органами не здійснюється належним чином, що призводить до несприятливого рівня життя деяких категорій американського суспільства.

Використання хіазму *I can no more disown him than I can disown the black community. I can no more disown him than I can disown my white grandmother* слугує доказом того, що оратор дотримується чітких переконань та турбується про кожен аспект поставленої проблеми, а більшої експресивності його словам надає наведення прикладу про свою бабусю, що розкриває політика не тільки як патріота та активіста, але і як людину, що любить свою сім'ю.

Приклад *This was one of the tasks we set forth at the beginning of this presidential campaign, to continue the long **march** of those who came before us, a **march** for a **more just, more equal, more free, more caring, and more prosperous** America* демонструє експресивний заряд, що спонукає слухачів до підтримки ідей оратора, вселяє довіру до його слів та надає більш видиму зацікавленість промовця в своїх тезах. Водночас використання вищого ступеня порівняння на початку кожного елемента паралельних конструкцій наділяє промову емоційністю та виступає показником відкритості та навіть створює ефект прихованого емоційного тиску на почуття людей.

3. Паралельні конструкції: *But it also means binding our particular grievances — for better health care and better schools and better jobs — to the larger aspirations of all Americans: **the white woman struggling to break the glass ceiling, the white man who has been laid off, the immigrant trying to feed his family.*** Використання паралелізму є одним із найпоширеніших засобів маніпулювання в політичних промовах. У прикладі наведено застосування паралельних конструкцій при переліку прошарків населення, що дає людям зрозуміти, що політик у своїй кампанії піклується не тільки про ідею расової рівності та права афроамериканців, а також про добробут кожного громадянина та жителя країни.

4. Алюзія: *I imagined the stories of ordinary black people merging with the stories of David and Goliath, Moses and Pharaoh, the Christians in the lion's den, Ezekiel's field of dry bones.* Стилiстичний прийом свiдчить про володіння релігійними цінностями та поглибленими духовними знаннями оратора. Алюзія до релігійних подій та промов пастора є своєрідним лейтмотивом усієї промови з метою переконати слухачів у сильній духовній позиції політика, а спираючись на канонічне мислення, кожен політик, особливо глава держави, повинен бути людиною вищих переконань, поважати релігію та бути активним учасником святкування кожного державного релігійного свята.

5. Інші прийоми: *Did I know him to be an occasionally fierce critic of American domestic and foreign policy? Of course. Did I ever hear him make remarks that could be considered controversial while I sat in church? Yes. Did I strongly disagree with many of his political views? Absolutely.* Риторичні запитання з використанням анафори, а також еліптичні конструкції у відповідь на кожне із цих запитань є сильним маніпулятивними прийомами. Їх використання спрямовано на безпосереднє управління натовпом та нав'язування власної

думки. Необхідно зауважити спеціальні експресивні паузи та наголоси, що роблять слова оратора максимально виразними та переконливими.

Отже, за результатами проведеного дослідження можна зробити висновок, що за допомогою використання риторичних прийомів та відповідних експресивних засобів політичних маніпуляцій було зафіксоване застосування впливу й управління свідомістю та поведінкою людей, що здійснюється переважно за допомогою представлення публічної псевдомети. Маніпуляція необхідна для утримання та реалізації влади шляхом певних інструментів, іноді з метою приховування реальних політичних цілей. При цьому для досягнення поставленої мети оратор застосовує численні метафори, повторення, паралельні конструкції, які надають промовцю не лише переконливості, чіткості та дохідливості, але й виконують найголовнішу мету передвиборчих агітацій – позитивно впливають на публіку, збільшуючи кількість прихильників політичної кампанії. Тому мовлення політика має бути не просто грамотним та зв'язним, але й містити мовні елементи, які пов'язували б кандидата з народом.

Перспективу подальшого дослідження вбачаємо в зіставленні засобів маніпуляції передвиборчої агітації англomовного та україномовного дискурсів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Доценко Е. Л. Психология манипуляции: феномены, механизмы и защита. Москва: ЧеРо, Издательство МГУ, 1997. 344 с.
2. Дяченко О. В. Застосування засобів мовно-маніпулятивної політичної діяльності в сучасних політичних процесах: дис. ... канд. політ. наук: 23.00.02. Одеса: Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського, 2018. 200 с.
3. Казаков А. А. Теоретико-методологический потенциал категории «медийная повестка дня»: возможности и ограничения. *Вестник Волгоградского государственного университета. Серия 4. История. Регионоведение. Международные отношения*, 2012. С. 138–143.
4. Матушевська Н. В. Мовна маніпуляція як різновид маніпулятивного впливу. *Житомирський державний університет імені Івана Франка*. Житомир, 2016. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/20415/1/Матушевська.pdf> (дата звернення: 12.03.2021).
5. Obama Barack. A More Perfect Union (Full Speech). URL: <https://youtu.be/zrp-v2tHaDo?t=70> (дата звернення: 27.02.2021).

СКЛАД ЯК БАГАТОАСПЕКТНИЙ ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ

Дослідження складу є актуальною й складною проблемою сучасного мовознавства. Дотепер залишаються нез'ясованими такі питання складу, як мовна сутність і функції складу, співвідношення складу й інших мовних одиниць (складу і морфеми, складу і слова, складу і речення), власне фонетичні (артикуляторно-фізіологічні, акустичні, перцептивні) корелятори складу, межі складу тощо.

Сучасний стан фонетичних досліджень свідчить про те, що якщо проблеми фонології та інтонології споріднених мов знаходяться в процесі активної розробки, то проблеми складової організації і структурованості мови на матеріалі різних мов залишаються досі не з'ясованими. Тому актуальним натеper постає дослідження проблеми складової організації та структурованості мови. З практичної точки зору результати досліджень у галузі складової фонетики сприяють розв'язанню багатьох питань прикладного характеру: розпізнавання, аналіз, синтез і сприйняття мови, навчання іноземних мов тощо. Інтерес до проблем складу й складоподілу з позицій діахронії виявляється в появі значних монографічних досліджень, у яких головна увага приділяється визначенню етимології складу, його структури й особливостей функціонування в різні періоди розвитку мов.

Упродовж всієї історії розвитку вчення про склад незаперечним є той факт, що склад завжди виступає як багатоаспектний об'єкт дослідження. Ця багатоаспектність виникла в силу його поліфункціонального характеру. З одного боку, склад – це той фундамент, на якому ґрунтується вся ієрархія мовно-мовленнєвих рівнів. Функціонування складу дає можливість диференціювати мовне повідомлення на дискретні складові (фонеми, морфеми, слова, висловлювання) і водночас з'єднувати їх у цілісну інформативно значиму мовленнєву єдність. З іншого боку, склад виступає як основна одиниця словоутворення та сприйняття, що веде до членороздільності й цілісності мовного висловлювання. Завдяки цьому мова з'являється перед нами не як щось аморфне, а як певна цілісність, розподілена в часі. Завдяки феноменові складового структурування стає можливим сам процес передачі мовної інформації й акт комунікації в цілому.

Створення інструментальної бази розширило можливості вивчення складу та його природи. На цій основі були виконані дослідження В.А. Богородицького, які відрізняються чіткою послідовністю: від вивчення фонетичних властивостей звукосполучення до вивчення його складових звуків. В.А. Богородицький пропонує виділити характер міжзвукового переходу як найбільш інформативний об'єкт. Йому також належить визначення основних різновидів складу, які функціонують у потоці мови, класифікація складів за

відкритістю-закритістю, членування складів на наголошені та ненаголошені, докладна класифікація ненаголошених складів. Він запропонував систему розходжень за ступенем стійкості складів на основі вивчення природи й фонетичних якостей складу. Заслуга В.А. Богородицького і в тому, що він порівнює фонетичну структуру мов як за допомогою спеціальних літературних джерел, так і експериментально. Проведені ним дослідження поклали початок розвитку нового напрямку в мовознавстві – експериментальній фонетиці.

Склад у системі мови несе властиве лише йому навантаження. Склад слугує базою для угруповання й реалізації фонем у складі значущих одиниць і просодичної організації висловлювань загалом. Отже, склад повинен розглядатися як функціональна одиниця мови. Він несе цілком конкретну й дуже важливу функцію, яка пов'язана з організацією звукової матерії мови: без тієї чи іншої складової структури, без підпорядкованої відомим чітким закономірностям угруповання в складі неможливе з'єднання фонем у мовному потоці й у складі таких самостійних одиниць, як повнозначні слова.

Функції складу різноманітні залежно від того, з яким рівнем вони співвідносяться, у межах якого рівня вони виконують конкретну функцію. Перша функція співвідноситься з фонетико-фонологічним рівнем мови та полягає в тому, що склад слугує моделлю для угруповання фонем за комбінаторними законами певної мови й виконує фонотактико-дистрибутивну функцію. Ця функція є універсальною. Друга функція складу співвідноситься з супрасегментно-синтаксичним рівнем мови і може бути названа просодичною. Склад слугує базою для реалізації таких просодичних явищ, як наголос, тон, інтонація. Ця функція не є універсальною, оскільки в деяких мовах взагалі відсутній наголос.

Характеризуючи склад як компонент просодії, слід відзначити, що склад може мати і власні просодичні ознаки, які характеризують його як цілісну супрасегментну одиницю. Найбільш поширеною просодичною ознакою складу є тон. Класифікація тональних систем була запропонована американським лінгвістом К. Пайком. Він розрізняє склад у фонетиці і фонеміці. Фонетичний склад – одиниця, що складається з одного й більш сегментів, які об'єднані на основі принципу дихальної пульсації й одним піком сонорності. Фонематичний склад не існує поза фонетичним складом і ним зумовлюється. Склад, як і фонема, скоріше є фігурою, а не знаком, як морфема: фігура не має самостійного значення, а використовується як складова частина знаку. Але склад, на відміну від фонематики, не має заздалегідь заданого розміру, тобто визначеного числа фонем. Згідно з К. Пайком, існує два базових типи складових тональних систем: рівневі й контурні. В обох системах тон характеризує склад як ціле й реалізується на всій його довжині.

У сучасних європейських мовах повнозначні слова мають ритмічну організацію: один із складів є фонетично виділеним (є наголошеним), а інші поступаються йому за силою (є ненаголошеними). Звуковий потік поділяється на ритмічні кванти, які об'єднані навколо наголошених складів. Існують й інші засоби фонетичної інтеграції слова. Найбільш типовим просодичним засобом

словесного рівня є наголос. Просодичними характеристиками речення є тон, тривалість, гучність і так звана фонація або якість голосу. Речення може розпадатися на більш дрібні компоненти – фонетичні синтагми, які відповідають синтаксичним або смисловим частинам. Просодичними характеристиками фонетичних синтагм є також просодичні характеристики речення.

Наявність низки спеціальних робіт та інструментальних досліджень щодо складу свідчить про дискусійність та розбіжність поглядів на деякі питання, що пов'язані зі складом, про складність визначення складу, про проблеми складоутворення та про існування різних теорій складу. Кожна з теорій складу підкреслює якийсь аспект проблеми складу і таким чином усі вони відображають реальну картину. Однак ці теорії мають абстрактний характер та жодна не дає об'єктивного опису природи складу загалом та механізму складоподілу.

Існує безліч концепцій складу, які ґрунтуються як на одному провідному принципі, так і на низці принципів. Аналізуючи різні концепції складу, зауважимо, що здебільшого поняття складу використовується в синхронії та діахронії без досить задовільної дефініції. Вихідним при цьому є положення про те, що поняття складу є інтуїтивно зрозумілим. Дослідження складу містять в основному спробу визначити артикуляторні, акустичні й перцептивні ознаки складу диференційовано та у їхній сукупності. При цьому критерії виділення складу та визначення його меж мають, як правило, фізичну основу. З артикуляторної точки зору цей феномен утворюється завдяки участі роботи різних м'язів (Л. В. Щерба, А. А. Потєбня, А. Абеле). З акустичної точки зору склад – результат участі видихуваного повітря, де межі складу – моменти на початку і кінці видиху (Е. Зіверс).

Отже, завдяки існуванню складу ми здатні розчленовувати інформацію і з'єднувати її воедино. Склад – це явище, яке має пік звучності, обмежений рамками, у яких спостерігається його спад. Завдяки різному ступеневі сонорності й довготи звуків складу утворюють різні моделі. Виявлення динамічних моделей складових структур, які є типовими для будь-якого мовного висловлювання, дають змогу оволодіти мовними нормами англійської мови за допомогою сучасних технічних засобів навчання та сприяють оптимізації процесу навчання фонетики англійської мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антипова А.М. О ритмике английской речи. М.: Высш. шк., 1990. 73 с.
2. Бровченко Т.О. Теоретична фонетика сучасної англійської мови: навчальний посібник (англ. мовою). Одеса : Астропринт, 2003. 133 с.
3. Евчик Н.С. Роль слоговой выделенности в акцентно-ритмической организации устного текста. Мн., 1980. 216 с.
4. Щерба Л.В. О разных стилях произношения и об идеальном фонетическом составе слов. М., 1957. 290 с.

5. Щерба Л.В. Субъективный и объективный метод в фонетике. Л., 1974. С.135-141.
6. Pulgram E. Syllable, word, nexus, cursus. The Hague. Paris: Mouton, 1970. 131 p.
7. Nweke C.O. A Review of English Syllable Structure. *An International Journal of Language, Literature and Gender Studies*. Vol. 2 (1). 2013. P. 142-157.

Діана Бабаян
Науковий керівник – доцент Потреба Н.А.
м. Бахмут

ВЛАСНІ НАЗВИ У ФРАНЦУЗЬКОМУ РЕКЛАМНОМУ ТЕКСТІ

Сьогодні, у століття інноваційних технологій, одним із найбільш важливих типів дискурсу, що розвиваються, є реклама. Роль власних назв у рекламі має чимале значення в соціумі. Вивчення власних назв є досить важливим, тому що творці реклами повинні враховувати, які імена будуть зрозумілі споживачам. При цьому слід враховувати, що далеко не всі імена сприяють виникненню в адресата прагнення придбати відповідний товар. Прагматична спрямованість важлива частина реклами. Власні назви є частотними, інформаційно насиченими, прагматично і стилістично значущими елементами рекламних текстів.

Як об'єкт дослідження рекламний текст привертає і привертає увагу численних дослідників. Вивченню піддавалися мовні засоби реклами (Л.А. Баркова, Р.М. Блакар, Е.С. Кубрякова, Дж. Лакофф), функції реклами (В.П. Шейнов, А.І. Лебедев, Е.Л. Доценко, Р. О. Якобсон), жанрова своєрідність реклами (М. М. Бахтін, Г.І. Кузнецова, А.Г. Баранов, Л.Н. Хромов, В.А. Наєр).

Мета нашої роботи – з'ясувати, як реклама з використанням власних назв впливає на сферу її потенційних споживачів. Рекламний текст визначається нами як тип тексту, який використовується для інформування адресата про інновації в різних сферах діяльності людини з метою їх реклами. Сфера функціонування рекламного тексту найчастіше представлена засобами масової комунікації, тому за деякими характеристиками такий тип текстів наближається до публіцистичних.

Власні імена у складі рекламного тексту є ядерним компонентом, унікальним за рівнем прагматичного і психологічного впливу на реципієнта і концентрації великого блоку інформації [2].

Ефективність вживання власних імен у рекламному тексті залежить від виконання таких функцій:

1) диференціальної – власна назва чітко відокремлює один об'єкт від іншого в ряді однорідних предметів;

2) рекламної – власна назва репрезентує заданий об'єкт, вказує на його винятковість, на відміну від інших;

3) експресивної – власна назва має впливати на почуття і емоції, переконуючи в значущості рекламованого об'єкта для реципієнта [1].

Використання власних назв у рекламних текстах породжує можливість більш широкою трактування переданого текстом інформації, оскільки сприйняття потенційними читачами не можна характеризувати як «однозначне». Вживання таких імен надає споживачеві можливість вибрати, покладаючись на свій досвід.

У наведених нижче прикладах власна назва виконує і кваліфікативну функцію, тобто несе якісну характеристику рекламованого товару.

Так у рекламному тексті про календар, зробленому зі сплаву олова і міді, згадуються алюзії власні імен Louis XV і Мадам Du Barry. Згідно з наведеною в рекламному тексті легендою, Людовик XV користувався чимось на зразок цього календаря, тому що він рідко пропускав побачення з мадам Дю Баррі. Графиня Дю Баррі, фаворитка Людовика XV, відігравала значну роль в державних справах, була відома як щедрий меценат.

У рекламі шампанського Dom Perignon йдеться, що Наполеон пив шампанське перед кожною битвою, крім битви при Ватерлоо. І хоча цей факт ніде не зазначено, все ж покупцеві приємно вірити в те, що шампанське Dom Perignon сприяє удачі у справах, що його п'ють тільки переможці.

Отже, антропоніми – це найважливіший елемент фонових знань реципієнтів, оскільки в рекламному тексті присутнє ім'я власника рекламованого продукту. Реалізується принцип, за яким ім'я, прізвище, відповідно, репутація власника, можуть приносити прибуток. Таким чином, ім'я власника є гарантією високої якості товару. Аналіз назв безпосередньо демонструє їх здатність виконувати функцію узагальнення, при цьому не втрачаючи властивості індивідуалізації, що, безсумнівно, наближає їх до загальних назв.

ЛІТЕРАТУРА

1. Грушевська Ю. А. Лінгвістичний та психологічний аспекти рекламного тексту. *Наукові записки*. Випуск 44. Серія: Філологічні науки (мовознавство), С. 126-131.
2. Грушевська Ю. А. Імплицитність рекламного тексту як фактор впливу на цільову аудиторію. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*. Серія: Філологія. Соціальні комунікації». 2019. С. 160 – 164.
3. Карпенко О. Ю. Когнітивна ономастика як напрямок пізнання власних назв: дис. ... доктора філол. наук: 10.02.15 Загальне мовознавство. Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова. Одеса, 2006. 416 с.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ МЕТАФОР НАУКОВОГО ДИСКУРСУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Метафора – образний прийом і засоби його вираження на основі перенесення назви одного предмета чи явища на інший за принципом схожості їхніх ознак. Сьогодні метафора все частіше використовується не стільки як художній прийом, а скільки для номінації певного об'єкта чи явища. Вона є однією з основних складових науково-технічних текстів, важливим елементом системи образів та застосовується для популяризації поняття на основі уяви. Метафора – це джерело нових значень слів, що описують та називають їх [4]; це універсальне явище в мові, яке охоплює різні аспекти в усіх мовах в усі часи [1, с. 11]. Дуже важливим є рівень розвитку та сприйняття інформації людиною, яка застосовує чи сприймає метафору. Зрозуміти метафору означає певною мірою подумки простежити шлях її створення, а це потребує мовленнєвих зусиль у «подоланні несумісності значень» і «побудові смислової гармонії» [6, с. 109].

Метафоризація в науці має лише одне завдання – створити найбільш адекватний термін для номінації певної наукової концепції [5]. Вважається, що метафори допомагають сприймати абстрактні поняття і надзвичайно складні ситуації [2, с. 95]. Так, рушійною силою для широкого використання метафор у науково-технічній сфері є розвиток комп'ютерних технологій, процеси глобалізації, орієнтація на західну економіку й культуру та різні екстралінгвістичні чинники суспільства [3, с. 17].

Використання метафор більш поширене в технічних текстах англійської мови, ніж української. Наприклад: *push-pull amplifier* – двотактний підсилювач, тоді як дослівно *push-pull* означає *штовхай, тягни* [5]; *The receiver produces a roomful of music.* – Приймач створює звучання, що заповнює **всю кімнату** [3, с. 62]; *Due to this need the writer invented the magnetic blowout – a device which makes an electric arc commit suicide* (дослівно *вчиняти самогубство*). – Враховуючи цю потребу, автор винайшов магнітний гасильник – пристрій, що **гасить** електричну дугу [5].

Науковець, який використовує метафоризацію, спирається на логіку й надає емоційний відтінок інформації, яку отримує читач. Науковому стилю притаманна авторська індивідуальність, однак пріоритетом є доцільність і точність використання метафори. Автор не повинен висловлювати своє суб'єктивне ставлення до інформації, яку він надає, та викликати в читача хибні чи зайві асоціації. Тому варто зауважити, що метафори перекладаються на українську мову не обов'язково метафоричним словом.

Метафора в науково-технічній літературі слугує для полегшення передачі інформації та утворенню асоціацій. Процес метафоризації в науково-технічній

сфері є вкрай важливим і неминучим. Метафоризація надзвичайно широко використовується в комп'ютерній термінології як в англійській, так і в українській мові. Цьому сприяє постійний динамічний розвиток високих технологій. Так, українській мові притаманна велика кількість метафор-кальок з англійської мови. Наприклад: *mouse* – *миша* (периферійний комп'ютерний пристрій, який отримав свою назву через схожість за зовнішнім виглядом); *window* – *вікно* (схожість за функцією); *home page* – *домашня сторінка*; *Trojan horse* – *троянська (вірусна) програма*. Однак слід зауважити, що одні й ті самі терміни можуть мати різні назви: наприклад, *worm*, *bug*, *virus* – *черв'як*, *помилка*, *живність*, *вірус* [5].

Образність та різноманітність метафоричних термінів комп'ютерного сленгу базується на використанні англомовних термінів у переосмисленому або скороченому вигляді. Наприклад: *to surf* – (дослівно: *займатися серфінгом*) *переглядати інтернет-сторінки*; *cookie(s)* – (дослівно: *печиво*) *фрагменти даних, отримані комп'ютером з браузера та збережені для ідентифікації користувача*; *firewall* – (дослівно: *вогняна стіна*) *один із засобів захисту в мережі* [5]; *dirty road* – (дослівно: *брудна дорога*) *дуже погане підключення до мережі з постійними перебоями* [4].

Отже, сфера високих технологій є дуже цікавим об'єктом дослідження для мовознавця та перекладача через велике різноманіття термінів та варіативність їх перекладу. Метафоризація є розповсюдженим явищем у науково-технічних текстах. Вона слугує для полегшення передачі інформації та сприйняття її читачем, спонукаючи до асоціативності та застосування уяви. У наш час із впливом розвитку різних науково-технічних сфер метафора є важливим засобом вираження мислення та формою наукового міркування. Метафора в науці визначається як одна з мовних універсалій, що базується на перенесенні функцій чи характеристик предмета або явища на інший за схожістю та асоціативністю. Найбільш широкого використання метафоризація набула у сфері комп'ютерних технологій.

Різноманітність термінів та варіативність перекладу українською мовою – надзвичайно важливі фактори для перекладача. Українські метафори-кальки, зокрема семантичні, часто залишають за собою метафоричні значення. Робота перекладача з термінологічними метафорами неможлива без урахування контексту та знань галузевих особливостей. Тому електронний перекладач часом не в змозі розпізнати метафоричний зміст терміна та забезпечити якісний переклад науково-технічних текстів. Обов'язковою складовою є редагування перекладу.

Перспективу дослідження вбачаємо у виявленні помилок машинного перекладу метафорики з подальшою розробкою рекомендацій щодо алгоритму редагування перекладу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гак В. Г. Об относительности лексикологических категорий в лексикографии. *Проблемы учебной лексикографии и обучения лексике*. Москва: Наука, 1987. С. 21.
2. Лакофф Дж., Джонсон М. Метафоры, которыми мы живем / Пер. с англ.; под ред. и с предисл. А. Н. Баранова. Москва: Едиториал УРСС, 2004. 256 с.
3. Людвигова Е. В. Руководство по переводу технических текстов с английского языка на русский. Москва: Высшая школа. 72 с.
4. Метафоричність термінів у науково-технічній літературі на матеріалі англійської та української мов. URL: https://knowledge.allbest.ru/languages/3c0b65625b3bd68a5d53b88521316c26_0.html (дата звернення: 14.02.2021).
5. Митюкова Е. А. Термины-метафоры информационных технологий в английском языке. URL: <https://drive.google.com/file/d/1LEo0QOEIRIdel-0urwnL5AURctXJGU2e/view?usp=drivesdk> (дата звернення: 14.02.2021).
6. Шахнарович А. М., Юрьева Н. М. К проблеме понимания метафоры. *Метафора в языке и тексте*. Москва, 1988. С. 108–118.

Софія Бамбуля
Науковий керівник – доцент Кошелева Н.Г.
м. Бахмут

ЖАРГОНІЗМИ ЯК НЕВІД'ЄМНА ЧАСТИНА СУЧАСНОЇ МОЛОДІЖНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Українське суспільство XXI століття характеризується підвищеним інтересом до жаргонізмів, навіть у сучасній українській літературній мові можна спостерігати тенденцію до збільшення кількості жаргонної лексики в її складі. Останніми десятиліттями жаргон постійно змінюється, з'являються все нові слова, які потребують вивчення, немає натепер чітко визначеної межі між жаргоном, аргю, сленгом, як і немає чітко окреслених вікових груп населення, що послуговуються жаргонізмами в повсякденному житті.

Соціолінгвісти доводять, що «для більшості сучасних індустріальних суспільств не характерна «жорстка» диференціація мови на більш-менш замкнуті, самодостатні підсистеми: соціально та культурно зумовлені різновиди єдиної національної мови постійно впливають один на одного, у зв'язку з чим явища, притаманні одному різновиду мови, можуть «перетікати» в іншу (або інші)...» [4, с.115]. Упорядник «Словника сучасного українського сленгу» Тетяна Кондратюк зазначає, що жаргон міцно засів у сучасному просторі: його чути в рекламі, публічному мовленні, ЗМІ чи художній літературі залюбки застосовують сленг [3, с. 131].

Вивченням різниці між жаргоном, аргю та сленгом займається багато дослідників, зокрема О. Горбач, І. Примачик, Л. Ставицька, І. Щур та інші.

Спираючись на їхні наукові праці, у своїй роботі ми використовуємо терміни «жаргон» і «сленг» як синоніми.

Єдиного, чіткого поділу жаргонізмів на даний момент не існує. Точно виділити можна три напрями: професійний, молодіжний і кримінальний сленг. Метою нашої роботи є дослідження використання жаргонізмів у комунікації сучасної молоді.

У сучасній лінгвістичній літературі слово «жаргон» зазвичай вживається для позначення відгалужень загальнонародної мови, які є засобом спілкування різних соціальних груп. Таке узагальнення дає можливість уникнути термінологічних різночитань і зберегти сенс етимологічного першоджерела, за яким французьке слово *jargon* має три значення: 1) зіпсована, неправильна мова, говір; 2) незрозумілий іноземний говір, тарабарщина; 3) своєрідна, спеціальна мова того чи іншого класу, кола [2].

Вживання жаргонів молоддю має свої особливості. Наприклад, жаргонні слова англійського походження перейшли до української розмовної лексики. Можна почути слова: апгрейд (поліпшення, модернізація комп'ютера), юзер (користувач) та ін. Це пов'язане з тим, що юнаки активно використовують інформаційні технології, які широко вживають англійську лексику. Це відбувається через незнання молоддю українських відповідників, або їхню відсутність, або бажання виглядати сучасно у спілкуванні і продемонструвати власне знання англійської мови.

Молодіжний сленг є різноманітним відповідно до сфери спілкування. Кожна з таких сфер має свої відмінності, і використання сленгу відповідає особливостям цих сфер. Наприклад, у студентському середовищі побутують такі лексичні одиниці: друшляти (прогулювати пари), гуртак, братська могила (гуртожиток), стіпуха (стипендія) тощо.

Деякі вчені вважають, що молодіжний жаргон – це протест молоді проти повсякденної мови, що наскучила, на якій вчать, «як жити». Функціонування молодіжного жаргону можна пояснити підсвідомим бажанням юнаків зняти напруження, попередити стрес, оптимістично, з гумором сприймати все, що відбувається, виділитися у своєму середовищі.

Щоб визначити, яке місце займають жаргонізми в мовленні представників різних вікових груп, зокрема молоді, нами було проведено онлайн-анкетування за допомогою Google-форми в соціальних мережах Facebook, Instagram [1].

Основними завданнями дослідження було:

- 1) з'ясувати ступінь розуміння респондентами терміну «жаргонізм»;
- 2) визначити коло найбільш часто вживаних жаргонізмів у мовленні представників різних вікових груп, зокрема молоді;
- 3) визначити вплив жаргонізмів на мовлення та життя юнаків;
- 4) виявити наявність або відсутність прагнення юнаків обійтися без жаргонізмів.

Для цього в анкету були внесені запитання, які або містили запропоновані варіанти відповідей, або ж потрібно було самостійно дати повну розгорнуту

думку. В опитуванні взяли участь 84 особи з 11 населених пунктів 6 областей України. Переважна більшість опитаних – це особи шкільного віку (10 – 15 років).

Більшість учасників опитування розуміє термін «жаргонізм», але є ті, хто плутають його з ненормативною лексикою. Тлумачення слова «жаргонізм» представниками різних вікових груп, зокрема молоддю, представлені в [1].

На основі цього дослідження нами було укладено міні-словник жаргонізмів різних вікових груп, також поданий в [1].

Також важливо зазначити, що тільки 25 % опитаних відповіли, що жаргонізми впливають на їхнє життя (роблять мовлення оригінальнішим та підвищують їхній рівень популярності серед однолітків), а 46,4 % навіть не замислювались про це.

На питання: «Як, на ваш погляд, впливають жаргонізми на мовлення?» 23 особи (27, 4 %) відповіли «позитивно», 52 особи (61, 9 %) – «негативно», 5 осіб (6 %) – «ситуативно», 4 особи (4, 7 %) – «нейтрально». З цього можна зробити висновок, що більшість респондентів бачить у вживанні жаргонізмів негативний вплив та мають бажання прибрати вживання такої ненормативної лексики.

У сучасній Україні, на жаль, питання щодо використання жаргонізмів набуває особливої гостроти, тому триває пошук шляхів підвищення культури мовлення населення, позбавлення її «засмічування» ненормованою лексикою.

Як один зі напрямків боротьби за чистоту мови пропонуємо використання агітаційних мемів. Такі картинки, що пропагують правильне мовлення, боротьбу за літературну мову можна розміщувати в навчальних закладах, підручниках, посібниках, на білбордах. Наприклад, у таких мемах може бути відображення асоціативного розуміння аналогів ненормативної лексики («шалені бабки» в розумінні «легкі гроші» зображуються у вигляді літніх жінок, що грабують банк) [1].

У результаті дослідження ми можемо зробити висновки, що проблема використання жаргонної лексики сучасною молоддю є надзвичайно своєчасною та важливою. Причинами появи різних видів сленгу є здебільшого прагнення молоді «виділитися», протиставити себе старшому поколінню та суспільним нормам, зокрема на мовному рівні, через особливості занять і захоплень молодих людей, тобто жаргонізми є яскравим засобом емоційно-експресивної лексики.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бамбуля С.О. Жаргонізми в мовленні різних вікових груп як засіб емоційно-експресивної лексики: наук.-дослід. робота МАН. URL: https://drive.google.com/file/d/1ASlrTlrIr_1KG51kpEwF1yp-0E1hLQz9/view?usp=sharing
2. Ожегов С.І. Тлумачний словник російської мови. URL: <https://slovarozhegova.ru/>

3. Словник сучасного українського сленгу / упоряд. Т.М. Кондратюк. Харків: ФОЛІО, 2006. 324 с.
4. Соціологія: підручник / за ред. В.М. Пічі. Львів: «Магнолія Плюс», «Новий світ – 2000», 2004. 277 с.

Анастасія Белицкая
Научный руководитель – профессор Габидуллина А.Р.
г. Бахмут

МЕТОНИМИЯ КАК СРЕДСТВО СОЗДАНИЯ КОМИЧЕСКОГО ЭФФЕКТА

Юмор известен человеку с давних времен, и представить нашу жизнь без смеха здесь, в современном мире, достаточно проблематично. Юмор не создается с пустого места, он возникает с помощью лексических средств, например тропов или определенных фигур речи. В нашей статье мы рассмотрим метонимию как средство создания комизма.

Метонимия прошла долгий путь к своей независимости. Со времен античности её отождествляли с метафорой, но только к XVIII столетию заговорили о самостоятельности тропа. Как нам известно, метонимия – это перенос одного явления на другое по смежности. Например: *Я читаю Чехова*. Речь идёт не о самом писателе, а о его произведении. В русской лингвистике впервые об этом понятии заговорил Михаил Ломоносов в 1748 году. В книге «Краткое руководство к красноречию» он описывает это явление так: «Метонимия есть, когда вещей, некоторую принадлежность между собою имеющих, имена взаимно переносятся» [3, с. 247].

В русском языкознании нет определенной классификации метонимий, поэтому их множество, например одной из самых основных является классификация Л. П. Ефремова:

«1) пространственная (локальная): *Топор блестел с размаху, и отскочила голова. Все поле охнуло.* – Пушкин;

2) временная (темпоральная): *Через десять минут секретарь скреб своими большими калошами мерзлую землю.* – Чехов;

3) причинно-следственная (каузальная): *Как серны скачут по горам, Бросают смерть из-за утеса...* Жуковский;

4) атрибутивная: *Власов отметил необычайную задумчивость русского пастушьего рожка, доносившегося с улицы...* - Леонов;

5) материал → изделие: *Бутурлин мелко переставлял ноги, обутые в красный сафьян.* – Герма;

6) часть → целое и целое → часть (синекдоха): *Протер до дыр три шинели, сносил двенадцать каблучков.* – В. Смирнов» [1, с. 62].

Языковед собрал все основные типы метонимии, при этом не отделяя синекдоху в отдельный троп.

О. В. Раевская утверждает, что метонимия - дискурсивное понятие и является одним из текстоорганизующих факторов. Она выделяет несколько типов дискурсивной метонимии (мы будем сопровождать их примерами из романов И. Ильфа и Е. Петрова):

1. Эллиптическая дискурсивная метонимия может быть фактором структурной организации текста, направленным на смещение акцентов в определенном семантическом пространстве дискурса.

«К «Франции» подкатили цугом три однотипных новеньких автомобиля» (опущено слово «гостиница»).

«— Вы не узнаете этого молодого человека? — спросил Остап. — Это репортер со «Скрябина», один из критиков нашего транспаранта» — здесь пропущено слово «журнал».

«Три «нимфа» переглянулись и громко вздохнули - здесь пропущено словосочетания работники агентства.

Мы можем сделать вывод, что эллиптический тип метонимии также принимает участие в создании художественных произведений и комических эффектов в них.

2. Смещенное определение, при котором наблюдается расхождение между грамматической и семантической зависимостью прилагательного: неслась **струнная** музыка (музыка струнных инструментов), Там стояла **цветная** очередь (очередь из людей, одетых в цветную одежду). «— Мировой сюжет! — возгласил Ляпис, подходя к человеку, непрерывно звучащему в унисон с эпохой. Хунтову сюжет был нужен, и он живо спросил: — Какой сюжет? — Классный, — ответил Ляпис. Эпохальный мужчина приготовился уже записать слова Ляписа, но подозрительный по природе своей автор многоликого Гаврилы замолчал».

3. Номинализованное определение, при нем происходит рассогласованность грамматической и семантической подчиненности. Стоит отметить, что при обоих последних типах метонимии сдвиг направлен на то, чтобы выделить определение [4, с. 51].

4. Косвенно-речевые акты – реплики диалога - предназначены для передачи смысла, который отличается от буквального [4, с. 51]: « Он уводил ее в конец коридора и у окна, между месткомом и женской уборной, говорил слова любви, на которые девушка отвечала: — У меня сегодня **сверхурочная работа, и я очень занята**. Это значило, что она любит другого». Другой пример: Сказанное при пробуждении «**гут морген**» обычно значило, что печень пошаливает, что 52 года — не шутка и что погода нынче сырая. «Гут морген» переводится с немецкого как 'Доброе утро!'.

5. Сдвиг фокуса от видового обозначения к родовому – и наоборот. — **Стиль каменного века**, — заметил Остап с одобрением, — а **доисторические животные** в матрацах у вас не водятся? — Смотри по сезону, — ответил лукавый коридорный, — если, например, губернский съезд какой-нибудь, то, конечно, нету, потому что пассажиров бывает много и перед ними чистка происходит большая. А в прочее время действительно случается, что и

набегают. Из соседних номеров «Ливадия». Доисторическими животными здесь названы клопы.

6. Метонимия, основанная на партитивных отношениях «часть – целое»: *Белые штаны* самого разнообразного свойства мелькали по игрушечному перрону: штаны из рогожки, чертовой кожи, коломянки, парусины и нежной фланели (имеются в виду люди в белых штанах).

7. Метонимический перенос «абстрактное-конкретное»: «Враги, разделенные дверью, молча стали тянуть карандаш к себе. Победила *молодость*, и карандаш, упираясь, как заноза, медленно выполз из скважины».

Таким образом, мы рассмотрели две классификации метонимического переноса, которые существенно отличаются друг от друга.

Из всего вышеперечисленного мы можем сделать вывод, что метонимия – это самостоятельный троп, который изучали и продолжают изучать многие лингвисты. Классификаций метонимии невероятное множество, в чем можно убедиться, если попробовать изучить этот приём немного глубже. Этот троп пользуется большой популярностью у авторов художественных и публицистических произведений, он используется для создания комического эффекта - и не только.

ЛИТЕРАТУРА

1. Ефремов Л. П. Метонимическое употребление человека названиями носильных вещей. Алма – Ата. Издательство АН Казахской ССР, общественная серия, 1967 № 1. С. 69-71.
2. Ломоносов М. В. Краткое руководство к риторике на пользу любителей сладкоречия. Санкт – Петербург. При Императорской Академии наук, 1810. 327 с.
3. Раевская О.В. Метонимия в слове и в тексте. *Филологические науки*, 2000. №4. С. 49-56

Александр Бессонов
Научный руководитель – профессор Габидуллина А. Р.
г. Бахмут

СЕМАНТИЧЕСКИЕ ПОЛЯ СЛЕНГИЗМОВ В СОВРЕМЕННОЙ ХИП-ХОП ПОЭЗИИ

Одной из языковых особенностей хип-хоп поэзии является использование сленга.

Что такое сленг? На этот вопрос не так просто ответить. Чаще всего этот термин употребляется в двух значениях:

1) пласт лексики и фразеологии, который создается в живой разговорной речи;

2) совокупность жаргонных слов, которая стала понятна большому кругу русскоговорящих.

Мы считаем, что это набор слов, существующий в разговорной общепотребительной речи, не совпадающий с нормами литературного языка, имеющий тесные связи с жаргоном и просторечием, отличающийся своей свободой в плане социального положения и сферы употребления.

В зависимости от сферы употребления сленг имеет разновидности: профессиональный, компьютерный, студенческий, молодежный. В нашей работе рассматривается развитие молодежного сленга, так как он является самым распространённым в современной хип-хоп поэзии. Он охватывает все разновидности сленга и импортирует отдельные фразы, не меняя их значение, из другой разновидности.

Сленг состоит из определенных семантических полей. В хип-хоп поэзии это «человек и его части тела», «внешность», «действия», «досуг», «музыка», «одежда» и «наркотики».

Рассмотрим, как происходило изменение сленгизмов с 90-х годов прошлого века по наше время.

90-е годы XX века. Нами было рассмотрено и проанализировано порядка 50 текстов, из которых нам удалось выявить лишь 12 композиций, в которых употребляется сленг: Bad Balance, группа «Мальчишник», Big Black Boots, Мистер Малой и группа Ти-Джем. Поэзии 1990-тых годов присущи глаголы действия: *пораскинем* - 'поразмываем'; *хапануть* 'покурить запрещенное вещество', *затирая* 'рассказывая'; *отклеились* 'перестали функционировать', *усосать* 'выпить'; *грохнут* 'убьют'; *пилит* 'играет'; *перекантуется* 'проживет'; *двинулась* 'сошла с ума'; *склеить* 'пригласить на свидания'; *закинуться* 'принять наркотики'. Было много обозначений наркотических средств: *Люся* 'ЛСД'; *Федор* 'фенамин'; *Порошок* 'порошкообразный наркотик'; *Шана* 'марихуана'; *Шмыг* или *Фен* 'амфетамин'.

В 21 веке хип-хоп поэзия из уличного явления стала бизнес-индустрией. Из 180 композиций таких авторов, как: группа Каста, Децл, Баста, Мастер Шефф, Ноганно, Кровосток, Витя АК, GUF, Лигалайз, 25/17, Птаха, Серега и Тимати, нами было выявлено лишь 43 композиции, включающих в себя сленгизмы.

Семантические поля двухтысячных очень похожи на семантические поля девяностых. Присутствует лексика, связанная с наркотиками, чаще стали появляться сленгизмы, образованные от английских слов: *бейба* 'девушка (детка)', *в голде* 'в золоте', *стафф* 'наркотики', *суперстары* 'супер звезды', *мэн* 'мужчина', *лав-стори* 'любовная история', больше стало лексики, связанной с дружбой: *кенты*, *кореша*, *братухи*, *пацаны*.

Поскольку хип-хоп индустрия развивалась, то и молодежный сленг, употребляемый в хип-хоп поэзии, выходил за рамки движения: им пользовались уже не только исполнители, но читатели и слушатели. Хип-хоп авторов, или, как принято их называть, MC, стало в разы больше.

Уже начиная с 2010 года хип-хоп поэзия стала развиваться в двух направлениях: авторская (профессиональная: Охххуmiron, Noise MC,

Скриптонит, Miyagi, Эндшпиль, Слава КПСС, Feduk, Элджей, Big Baby tape, Boulevard depo, Bumble Beezy, Drago, Face, GSPD, Kizaru, Markul, Грязный Рамирез, Rickey F, Thomaz Mraz, Morgenshtern и Slava Marlow) и любительская. Нами было проанализировано 220 композиций профессиональных авторов. Из них было найдено 85 композиций, содержащих сленг. В этих текстах присутствует огромное количество сленгизмов. Проанализировав все композиции, мы увидели некоторые изменения в семантических полях. Объем поля «наркотики» сузился, а доминирующими стали сленгизмы, связанные со сферой «музыка» (чаще всего это заимствования из английского языка): *чайлфри* из “childfree” ‘человек не имеющий и не желающий иметь детей’, *бэтл* “battle” – ‘поэтические поединки’, мерч “merch” ‘вещи или товары’, трэк “track” ‘музыкальная дорожка или композиция’, *саунд* “sound” – ‘музыкальный звук’. Появились сленгизмы, связанные с распитием алкогольных напитков: *в ламину* ‘в сильном алкогольном опьянении’, *бухло* ‘алкоголь’, *сто* ‘сто граммов’.

Итак, молодежный сленг является одним из важных компонентов текстов хип-хоп поэзии. В каждом десятилетии XX и XXI присутствовали совершенно разные сленгизмы. Это говорит о том, что сленг не просто является лингвистическим компонентом, он развивается внутри хип-хоп поэзии. Кто знает, может прямо сейчас, какой-нибудь MC пишет композицию, которая принесет в хип-хоп поэзию еще больше новых сленгизмов.

ЛИТЕРАТУРА

1. Пospelова Т. Ю. Сленг как явление в современной лингвистике. *Лингвотек, бюро переводов*. URL: <https://lingvotech.com/sleng>
2. Русский рэп: История возникновения рэпа в России. URL: http://www.jump-street.ru/history_rus_rap.html
3. Рыжченко О. В. Определение понятия «сленг». Materials XI międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji, ГУ «Днепропетровская медицинская академия МЗ Украины», Украина. Vol. 8. С. 73-77. URL: <http://repo.dma.dp.ua/1505/>
4. Хип-хоп как культура. URL: <https://ynds.art/hip-hop-culture/>

Тетяна Бистрова
Науковий керівник – доцент Архіпова І. М.
м. Бахмут

СЕМАНТИКО-ЗМІСТОВІ ВИЯВИ ТЕКСТОВИХ АНОМАЛІЙ

У сучасних умовах існування значної кількості підходів до визначення поняття «текстова аномалія» створюються значні труднощі у побудові

концепції суперечливості тексту. Не завжди текстові аномалії мають ознаки дефектного, або зіпсованого твору.

Суперечливість – це неоднорідне поняття. Під нього підводяться несхідні між собою явища: логічна суперечливість — неприпустимість перебування в тексті одного мовця ствердження і заперечення однієї думки водночас, несумісність семантичних компонентів, невідповідність синтаксичних зв'язків, розлад між комунікативними цілями мовця і сенсом. За таких умов у подібних випадках в семантиці тексту створюється конфліктна ситуація, яку ми можемо найменувати як «текстову аномалію». Цей конфлікт може бути нерозв'язним, але корисним для лінгвіста, бо він доводить присутність глибоко прихованих смислових компонентів, відповідальних за аномалію. Бувають, також, і розв'язувані конфлікти. Так, суперечливість може бути знята семантичною переробкою аномального сенсу до нормального.

Поняття норми та аномалії ідуть у тісному зв'язку. Якщо скористатися тлумаченням, то норма – це стандартна міра, або його середня величина. У свою чергу аномалія – це відхилення від норми, від загальної закономірності.

У будь-якій мовній системі, поміж закладеного потенціалу мови, можна зустріти різноманітні відхилення від норм та правил. Вони не завжди є засобом розпаду мовної системи, але й іноді є засобом її самоорганізації [3].

Порівнюючи девіацію з нормою, можна виявити способи створення художнього тексту, що складаються зі складних семантичних структур. Наприклад це може бути нелінійна розповідь, наявність несполучених у звичайній мові компонентів, або ігнорування орфографічних правил з метою передання тої чи іншої ситуації. Це все може грати автору на руку задля яскравішого забарвлення твору, або ж ховання скритого смислу у тексті. Текст може бути суперечливий, але прийнятний для адресата, оскільки людина володіє семантичною компетенцією — здатністю не тільки розуміти, а й інтерпретувати мовні твори та їх скритий сенс.

У свою чергу можливі й такі мовні аномалії, які мають цілком раціональну інтерпретацію або прагматично допустимі. Загалом визначення реального сенсу серед подібних аномалій визначається інтуїтивними здібностями. Також семантична суперечливість звертається до досвіду, емпіричного знання устрою світу, несумісні ті значення, які вказують на несумісні властивості предмета [1].

Мовні аномалії можуть містити в собі порушення мовних норм таких як порушення різного роду сполучуваності: фонетичної, лексичної, граматичної, синтаксичної, стилістичної. Вони не викликають труднощів при первинному сприйнятті, причини їх утворення пов'язані з порушенням механізму мовотворення. До цього може призвести низький рівень мовної компетенції механізму мовотворення, тому що мова будується за правилами мовної сполучуваності (норми), порушення якої і призводить до утворення аномалій.

Аномалії, що знаходяться як всередині окремого фрагмента тексту, так і знаходяться у співвідношенні різних фрагментів текстів в рамках певного текстового документа можуть привести до наслідків, таких, як вплив на

структуру тексту твору: двозначність мови, нечіткість думки, коли адресат не в змозі перефразувати та зрозуміти думку автора. Точність і ясність формулювань, їх логічний зв'язок і послідовність, застосування однакових прийомів викладу багато в чому визначають ефективність впливу на читача.

Навмисні аномалії мають на увазі порушення систем фіксованих норм і правил створення тексту, його символіки, щоб призвести до виникнення у читача емоційного потрясіння, а також, можливо, створення у нього «невпевненості» в ході розвитку подій.

Ненавмисні аномалії умовно можна поділити на конструктивні (типові) і деструктивні (індивідуальні). Конструктивні аномалії показові з точки зору розвитку мови. Подібні аномалії можуть виступати як нові явища, як «джерело оновлення розвитку мови».

Деструктивні (індивідуальні) аномалії, які, на противагу конструктивним (типовим), являють собою нерегулярні мовні помилки зроблені з різних причин: по недостатньому знанню мови, під впливом емоцій або випадково. Дане визначення підходить до системи текстових аномалій, що відображають низький рівень мовної компетенції і слабе мовне почуття автора публікації [2].

Таким чином, можна зробити висновок, що наявність текстових аномалій, у будь-якому творі, не завжди констатує факт некомпетентності автора, частіше вони грають роль забарвлення, ховання скритого сенсу та будування певної індивідуальності тексту. Отже, можливі такі логічні та комунікативно-прагматичні аномалії, які мають не лише мовну природу, але і мовну форму демонстрації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Арутюнова Н.Д. Аномалии и язык (к проблеме языковой «картины мира»). *Вопросы языкознания*. № 3. М., 1987. С.3-19.
2. Дридзе Т.М. Интерпретационные характеристики и интерпретация текстов (с учетом специфики интерпретационных сдвигов). *Смысловое восприятие речевого сообщения*. М.: АН СССР, 1976. С.34-45.
3. Мурдускина О. В. Синтаксические аномалии как средство смысловой самоорганизации языка. *Известия Волгоградского государственного педагогического университета*. Серия "Филологические науки", 2011. № 5 (59). С. 25-28.

ВРАХУВАННЯ ПУНКТУАЦІЙНИХ ВІДМІННОСТЕЙ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ УКРАЇНСЬКОЮ

Проблема забезпечення якісного перекладу завжди актуальна. Наразі в Україні склалася така ситуація, що переклади текстів різних стилів і жанрів користуються великим попитом; однак звичайний споживач без належної філологічної освіти не завжди зможе побачити недоліки цільових текстів, особливо якщо вони стосуються правил пунктуації. Водночас система пунктуації є надзвичайно важливим елементом письмового перекладу. Пунктуаційні правила повинні точно виражати на папері складні думки; правильне використання пунктуації полегшує загальне сприйняття тексту та, безумовно, має велике значення для результату перекладу. Незважаючи на те, що питаннями пунктуації в українській та англійській мовах науковці займалися, саме в контексті зіставлення цих двох мов щодо збігів та відмінностей досліджень небагато. Саме це й зумовило вибір теми для дослідження.

Як **об'єкт** дослідження розглянемо результат письмового перекладу з урахуванням особливостей систем пунктуації двох мов – англійської та української. **Предметом** дослідження є врахування пунктуаційних відмінностей під час письмового перекладу. **Мета** дослідження – виявити та обґрунтувати важливість врахування пунктуаційних відмінностей для створення якісного перекладу. У ході дослідження вирішувались такі **завдання**: 1) проаналізувати пунктуаційну систему англійської мови; 2) проаналізувати пунктуаційну систему української мови; 3) висвітлити особливості та відмінності двох вищезазначених пунктуаційних систем.

Пунктуація – одна з найскладніших тем не тільки для іноземців, але й для самих носіїв мови. Правила пунктуації існують, однак із плином часу вони змінюються. Простежуються певні коливання пов'язані зі сферою використання мови (наприклад, науковий або публіцистичний стиль), регіонами (англійська в США, Великобританії, Канаді, Австралії) [1, с. 3].

Крапки, знаки оклику та питання загалом в англійській та українській мовах ставляться наприкінці речень. Крапка – наприкінці стверджувального речення: *It is not known exactly how many vacancies will be available. It is better to wait and see* (BBC); *А я ходжу. Рівним, розміреним кроком, через усю хату, з кутка в куток* (М. Коцюбинський). Знак оклику ставиться наприкінці речення, у якому виражені сильні емоції (радість, здивування тощо): *You really mean that! Гетьте, думи, ви хмари осінні! Тож тепера весна золота!* (Леся Українка). Знак питання – наприкінці питальних речень: *You want to be a pirate, eh?* (BBC); *Чи совам зборкати орла? Чи правду кривді подолати?* (М. Рильський).

Проте варто зауважити про таку відмінність, як крапка у скороченнях. У британському варіанті англійської мови (на відміну від американського варіанта) такі скорочення, як *BC = before Christ*, *BCE = Before the Common Era*, *CE = Common Era* пишуться без крапок. В українській мові крапка ставиться: *до нашої ери – до н. е.* Крапка в англійській мові також використовується в десяткових дробах, для відокремлення цілого числа від частки. В українській мові в такому випадку застосовується кома: англ. 67.25 – укр. 67,25.

Кома використовується для позначення паузи на письмі або коли потрібно щось виділити в реченні. В обох мовах кома вживається для відокремлення однорідних членів речення при їх перерахуванні. Однак якщо в англійській мові перед сполучниками *and*, *or* або *nor*, коли вони відокремлюють останній пункт списку із трьох або більше елементів, кома, як правило, ставиться, то в українській мові – ні: наприклад, *He whistled, shouted, and called them names!*; *Живуть тисячоліттями легенди про живу цілющу воду, зачаровані ліси й загадкові річки.*

У складних реченнях кома ставиться для відокремлення речень, що входять до складносурядного речення: *Nevertheless, the number of donors within the Baby Boomer and Generation X age groups signify that they are potentially the most valuable group to the third sector, and the report recommends that not-for-profits pay close attention to their giving and communication preferences* (The Guardian); *Жде спрагла земля плодотворної зливи, І вітер над нею гуляє бурхливий* (І. Франко). Проте якщо частини складносурядного речення короткі, то кома в англійській мові може бути відсутня, а в українській мові вона є необхідною: наприклад, *The man on the ground floor was a sculptor and one day he asked Tretchikoff, “Can I borrow your model?”* (BBC); *Усе іде, але не все минає, Над берегами вічної ріки* (Л. Костенко). Кома використовується в реченнях для відокремлення вставних підрядних конструкцій або дієприкметникових зворотів [2]: наприклад, *The books, which are on the list, should be read*; *На краю села, замість похилої хатини, стояв великий будинок.* В англійській мові кома також ставиться між підметом та присудком, коли відсутнє дієслово-зв'язка. В українській мові у такому випадку ставиться тире: *Well, what do we have here? Age, 22; birth-place, Canada; profession, photographer; Місце народження – Київ.*

В англійській мові кома ніколи не вживається перед сполучником *that* у з'ясувальних та означальних підрядних реченнях. В українській мові кома необхідна: *Somalia has entered a new era that will herald the end of more than two decades of conflict* (BBC); *Раптом виявилося, що Лавка великий винахідник-конструктор* (О. Копиленко). На відміну від української мови, у англійській для звертання в діловому листуванні та наприкінці листа перед підписом після заключної частини фрази також ставиться кома [3]: наприклад, *Dear Mr Smith, Yours faithfully, ...* Після слів автора перед прямою мовою в англійській потрібно ставити кому, а в українській – двокрапку: *I tend to say, ‘This is what I love and this is what I am going to play. I haven’t lived a life like you.’* (The

Observer); *A за вербами причаїлася дримота і шепоче: «Засни собі, засни...»* (М. Стельмах).

В англійській мові **апостроф** має такі функції: 1) використовується для формування присвійного відмінку: *Charles' sister* – *сестра Чарльза*, *girls' room* – *кімната дівчат*; 2) служить для заміни пропущених літер або цифр: *they're late as usual* – *they are late as usual*. В українській мові апостроф вживається для позначення твердої вимови на письмі: *п'ять, м'ясо, В'ячеслав*.

Також варто звернути увагу на відмінність **лапок** в англійській та українській мовах. У британському варіанті англійської мови зазвичай використовуються одинарні лапки *'...'* При цитуванні або прямій мові крапка та кома ставляться в лапках, а не після них: наприклад, *He asked her, 'How are you doing?'* У сучасній англійській мові існує тенденція пропускати лапки при оформленні назв книг, фільмів тощо, але в такому випадку назву, як правило, виділяють курсивом: *He was to write with incomparable irony about the bizarre workings of the film industry, as in his two volumes of autobiography, Notes for a Life (1974) and A Divided Life (1992)* (The Guardian).

Під час усного перекладу можна робити логічні паузи, ставити інтонаційні наголоси, розділяти або об'єднувати частини речень. На письмі цю функцію виконують саме розділові знаки. Отже, будь-який переклад має бути виконаний з урахуванням особливостей обох мов, зокрема пунктуаційних. У результаті аналізу пунктуаційних систем англійської та української мови були виявлені певні відмінності, на які особливо варто звернути увагу під час письмового перекладу. Незважаючи на те, що пунктуація в англійській мові та українській збігаються, а виняток становлять переважно деякі випадки вживання лапок, коми та апострофа, перекладачу для створення якісного перекладу важливо вміти застосовувати розділові знаки правильно.

ЛІТЕРАТУРА

1. Иванова А. М. Справочник по пунктуации английского языка. Москва: Айрис-пресс, 2014. 96 с.
2. Розділові знаки в англійській мові. 2012. URL: <https://www.britishcouncil.org.ua/blog/punctuation-marks-in-english> (дата звернення: 12.03.2021).
3. Пунктуація в англійській мові. URL: <https://grammarway.com/ua/punctuation> (дата звернення: 12.03.2021).

ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ОЦІНКИ В МОВЛЕННІ ЧОЛОВІКІВ ТА ЖІНОК У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Гендерні відмінності завжди цікавили людство. Упродовж тривалого часу досліджується поведінка жінок і чоловіків з різних аспектів. Відмінність між чоловіками та жінками суттєва та має велике значення, але представники різної статі можуть порозумітися.

Певна річ, що велика кількість факторів впливає на особистість від дня її народження. Це змінює поведінку людей. Тому люди й мають індивідуальні образи, поняття, які є певною базою в спілкуванні між чоловіком і жінкою.

У сфері вивчення гендерних питань привертає увагу поведінка осіб різної статі в мові – відмінність та схожість їхньої поведінки. У зв'язку з актуальністю та популяризацією праць, які присвячені гендерній різниці в мові, почали з'являтися гендерні дослідження.

Процес оцінювання займає активну позицію в усіх аспектах життя людини. Оцінювання відображує взаємодію людини з навколишнім світом та її ставлення до реалій, що її оточують. Тож, нашою метою було розглянути засоби вираження оцінки в мовленні чоловіків та жінок.

У нашому дослідженні розглядаються такі питання, як специфіка та основні параметри категорії оцінки, де поняття оцінки нерозривно поєднано з вираженням емоційного ставлення людини до об'єкта висловлювання.

У лінгвістичній сфері оцінкою називають позитивну або негативну характеристику денотата, а саме твердження мовця про його ставлення до предмета дійсності. У роботах С. Хідекель та Г. Кошель оцінка розглядається як «суспільно закріплене ставлення носіїв мови (гарний – поганий, добре – погано) до позамовного об'єкта та до фактів мови й мовлення» [4, с.11]. Т. Космеда пояснює оцінку з боку семантики: «Оцінка – це категорія, що об'єднує всі засоби, які має сучасна мова у своєму розпорядженні для категоризації й позначення розмаїття оцінних значень, мотивованих зв'язками між мовцем і дійсністю» [2, с.305].

Н. Арутюнова зазначає: «Оцінка є соціально обумовленою. Її інтерпретація залежить від норм, прийнятих в тому чи іншому суспільстві або його частини. Світогляд і світовідчуття, соціальні інтереси і мода, престижність і цінність формують і деформують оцінки. Але оцінні предикати пов'язані не тільки з фактором мовця. Вони досить активно звернені на адресата мовлення» [1, с.6].

На думку О. Вольф, оцінка є семантичним поняттям, що передбачає ціннісний аспект значення мовних виразів, який може інтерпретуватися як «А (суб'єкт оцінки) вважає, що Б (об'єкт оцінки) добрий/поганий».

Поняття оцінки є невід'ємно пов'язаним із висловленням емоційного ставлення людини до самого об'єкта висловлювання. Надаючи оцінку, мовець виражає власне негативне або позитивне ставлення за будь-якою ознакою. У структурі значення слова оцінка існує паралельно з емотивними компонентами конотації, які включають у себе раціональну й емоційну оцінку.

Проаналізувавши та врахувавши частоту вживання кожної групи оцінних лексичних одиниць, ми дійшли висновку, що слова, котрі знаходяться безпосередньо в площині антитетичних предикатів «добре – нейтрально – погано» та їх парадигма формують основу оцінної лексики. Також основну частину лексико-семантичних засобів вираження оцінки складають слова, які отримують позитивну або негативну оцінку лише в контексті тематичної групи.

З точки зору гендерної теорії привертає увагу тема особливостей, схожості та відмінності поведінки осіб чоловічої та жіночої статі в мові. У зв'язку з актуалізацією та популярністю праць, що присвячені фактору виникнення гендерної різниці в мові, з'являються дослідження, у яких аналізуються мовні засоби вираження гендера в різних культурах.

Мета поняття «гендер» полягає в тому, щоб розмежувати соціально-культурні та біологічні характеристики жінки та чоловіка як членів певної етнокультурної спільноти. Цей термін необхідний для підкреслення суспільно-конструйованого характеру статі, її повсюдне прийняття етичними нормами, інституціоналізація й ритуалізація [3].

У п'єсі Б. Шоу «Пігмаліон» було виявлено, що для чоловічого мовлення більш властивою виявляється точність і конкретність. У мовленні чоловіків переважають розповідні речення, використання прямого порядку слів, вставних конструкцій та слів, які вказують на впевненість і переконливість й одноманітність лексичних прийомів для передачі емоцій.

На противагу чоловікам, жінки більш ввічливі. Вони вважають за краще використовувати непрямі прохання, аніж накази та прямі прохання. Мовна особистість займає певну соціальну позицію в суспільстві, де грає певні соціальні ролі (сильної та незалежної жінки або слабкої гарної дівчини).

Отже, мовлення чоловіків та жінок має суттєві відмінності з огляду на психічний, фізіологічний та комунікативний аспекти. У наш час наука виокремлює таке явище, як наявність певних стильових особливостей, які властиві здебільшого жінкам або здебільшого чоловікам у ситуації спілкування, що має чіткі межі. Вони з'являються як наслідок соціокультурних (наприклад, для жінок неприпустимо вживання лайливих слів на відміну від чоловіків), біологічних та гормональних факторів.

На наше переконання, гендерна різниця між жінкою та чоловіком постає досить суттєвою, але за бажання та виконання певних умов особи різної статі можуть порозумітися.

ЛІТЕРАТУРА

1. Арутюнова Н. Д. Типы языковых значений: Оценка. Событие. Факт. М.: Наука, 1988. 344 с.

2. Космеда Т. А. Аксіологічні аспекти прагмалінгвістики: формування і розвиток категорії оцінки. Львів: ЛНУ імені І. Франка, 2000. 305 с.
3. Семашко Т. Ф. Гендерна лінгвістика в системі сучасної мовознавчої науки. *Вісник Маріупольського державного гуманітарного університету*. Серія: Філологія, 2010, №3, с.166–170.
4. Хидекель С. С., Кошель Г.Г. Природа и характер языковых оценок. *Лексические и грамматические компоненты в семантике языкового знака*. Воронеж: Изд-во Воронеж. ун-та, 1983. с.11–16.

Марина Васильєва
Науковий керівник – доцент Семенова О.В.
м. Бахмут

ФРАНКОМОВНІ НЕОЛОГІЗМИ СЕМАНТИЧНОГО ПОЛЯ COVID У СУЧАСНІЙ ФРАНЦУЗЬКІЙ ПРЕСІ

Розвиток сучасних технологій призводить до більш швидкої передачі нової інформації. Засоби масової інформації (ЗМІ) завдяки світовому прогресу отримали можливість вільно та швидко розповсюджувати новини та іншу інформацію серед будь-яких верств населення [1, с. 75].

Поява нових явищ, або популяризація старих у повсякденному житті або у конкретних сферах життєдіяльності людини призводить до необхідності створення нових лексичних одиниць. А оскільки лексика будь-якої мови в сучасному світі є гнучкою та відкритою до змін та новоутворень, поява неологізмів не є рідким явищем.

Унікальним явищем останнього часу, яке досягло планетарного масштабу та призвело до виникнення неологізмів у кожній мові світу, в тому числі французькій, стала епідемія Коронавірусу. Інформація щодо розповсюдження небезпечної хвороби з'явилася на межі 2019-2020 років, а вже у 2020 стала головною інформаційною подією та найбільш обговорюваною темою року.

У французьких ЗМІ окреслилось чітке лексичне поле, пов'язане з темою Коронавірусу. Більшість слів є неологізмами, які використовуються натепер у всьому світі. З-поміж таких слів найуживанішими є:

- «*coronavirus*» – найбільш розповсюджений медичний термін у французькій пресі на цей час. Слово «*coronavirus*» – іменник чоловічого роду англословного походження, лексичний неологізм, використовується в єдиному варіанті у всіх мовах світу та виконує номінативну функцію: «*Alors que la pandémie de coronavirus se propage rapidement dans le monde entier, elle suscite un degré considérable de crainte, d'inquiétude et de préoccupation dans la population en général et chez certains groupes en particulier...*» [2].

- «*le COVID-19*» – аббревіатура, лексичний неологізм, що є скороченим позначенням вірусної хвороби «*coronavirus*».

- «*le lockdown*» – неологізм загального виду, запозичений з англійської мови. У перекладі з англійської слово «lockdown» позначає «карантин», того ж самого значення набуває неологізм у французькій мові. Наприклад: «*Ce nouveau «lockdown» devrait durer au moins jusqu’au mois de mars, a prévenu mardi un membre du gouvernement*» [3].

Водночас до вокабуляру французької мови увійшли абсолютно нові поняття. Наприклад:

- «*le covidiot*» – лексичний неологізм загального виду, який утворений за вже наявною моделлю деривації мови. У такому випадку лексична одиниця «*le covidiot*» утворена за допомогою об’єднання двох слів: в одне слово об’єднано два вже існуючих слова («COVID» + «IDIOT»), які тепер з формально-граматичного погляду стали одним лексичним цілим («COVID» + «IDIOT» = «COVIDIOT»), та позначають людину, яка ігнорує правила безпеки та охорони здоров’я під час пандемії Коронавірусу.

- «*covidéprimé*» – лексичний неологізм загального виду, утворений за допомогою об’єднання двох слів («COVID» + «DÉPRIMENT» = «COVIDÉPRIMENT»). Нова лексична одиниця позначає людину, яка приголомшена сучасними подіями, пов’язаними з епідеміологічною ситуацією в світі: «*Comme lui, chacun s’occupe. Certains covidépriment. Seuls derrière leur écran, d’autres essaient de contribuer et d’aider tant qu’ils peuvent, dans un élan de solidarité*» [4].

- «*paranovirus*» – лексичний неологізм загального виду, що виконує номінативну функцію. Завдяки такому способу словотворення як словоскладання, з двох слів утворено нову лексичну одиницю, яка позначає нав’язливий стан людини, яка охоплена страхом світової пандемії Коронавірусу: («PARANOÏA» + «VIRUS» = «PARANOVIRUS»).

- «*les coronials*» – загальнономовний лексичний неологізм. Слово утворене за наявною в мові моделлю словотворення. Слово «*le coronial*» подібно до вже існуючих (наприклад, «*le millennial*») і позначає покоління, яке народжене під час пандемії Коронавірусу: «*...cette génération même pas encore née, déjà étiquetée: les coronials...*» [4].

- «*twindemic*» – загальнономовний лексичний неологізм англійського походження, який з’явився на перетині осені – зими 2020-ого року, та позначає спалах, або загрозу спалаху одночасно двох інфекцій (грипу та Коронавірусу): «*Vous n’avez peut-être encore jamais entendu parler de «twindemic» (contraction de «twin» et «epidemic») et pourtant ce terme pourrait être sur toutes les lèvres dans les prochaines semaines*» [5].

Підбиваючи підсумки, можна зазначити, що саме франкомовна преса є наочним прикладом широкого розповсюдження неологізмів лексичного поля «COVID». Більша частина неологізмів французького семантичного поля «Коронавірус» відносяться до загальнономовного виду, є лексичними та мають англійське походження. Новоутворені лексичні одиниці французької преси виникають для визначення нових понять, а тому виконують номінативну функцію.

ЛІТЕРАТУРА

1. Архипенко Л. М. Мова ЗМІ як об'єкт лінгвістичних досліджень: історія становлення, специфіка функціонального стилю. *Культура народів Причорномор'я*. 2007. № 101. С. 74-76.
2. URL: <https://www.euro.who.int/fr/health-topics/health-emergencies/coronavirus>
3. URL: <https://www.france24.com/fr/info-en-continu/20210104-covid-19-boris-johnson-annonce-le-reconfinement-total-de-l-angleterre-au-moins-jusqu-%C3%A0-mi-f%C3%A9vrier>
4. URL: https://www.lemonde.fr/m-perso/article/2020/04/27/lundimanche-aperue-coronabdos-les-nouveaux-mots-du-confinement_6037915_4497916.html
5. URL: <https://www.ladepeche.fr/2020/09/08/twindemic-pour-eviter-le-cocktail-grippe-covid-faites-vous-vacciner-9057320.php>

Ганна Власова
Науковий керівник – доцент Зоз О. А.
м. Бахмут

МОВНЕ ПРЕДСТАВЛЕННЯ ГЕНДЕРНОГО АСПЕКТУ В ЕСЕ «СВОЯ КІМНАТА» ВІРДЖИНІ ВУЛФ

Есе Вірджинії Вулф «Своя кімната», надруковане у 1929 році, було написане на основі двох публічних виступів письменниці в Кембриджському університеті за темою «Жінка та література». Ця робота, у якому модерністка підіймає проблему творчої самореалізації жінки, стала одним із канонічних текстів теорії фемінізму.

Концепт «жінка» є наскрізним у творі. На нашу думку, видається актуальним розгляд його у компаративному аспекті з концептом «чоловік», оскільки вони не лише містять у собі комплекс уявлень про жіночі й чоловічі риси, а й уособлюють певну культурну й соціальну специфіку, які представлені крізь призму авторського світогляду.

Висвітлюючи освітні, соціальні та фінансові сфери життя жінок та чоловіків, Вулф використовує прийом потоку свідомості, завдяки чому простежується багатопланова структура зазначених концептів. З перших рядків твору поруч із лексемою «жінка» постають поняття «кімната» та «гроші»: «a woman must have money and a room of her own if she is to write fiction» [3, с. 3]. Письменниця аргументує, що саме відсутність матеріального забезпечення та власного простору – одна з головних проблем на шляху жінки-письменниці.

До центрального семантичного поля входить також поняття бідності, виражене частіше за все лексемою «poor». Бідність жінок у порівнянні з чоловіками має й метафоричний характер вираження: «Why did men drink wine and women water» [3, с. 19]. Письменницю цікавить не просто контраст у забезпеченості осіб різної статі, а її причини. «Why are women poor?» [3, с. 21] - питання, на яке вона намагається знайти відповідь в історичному розвитку

суспільних відношень. Низка риторичних питань: «we burst out in scorn at the reprehensible poverty of our sex. What had our mothers been doing then that they had no wealth to leave us? Powdering their noses? Looking in at shop windows? Flaunting in the sun at Monte Carlo?» [3, с. 16] відтворює занепокоєння авторки щодо можливості жінки займатись серйозними справами. Це підкреслюється й тим, що лексеми, які позначають назви професій використовуються лише стосовно представників чоловічої статі: «Professors, schoolmasters, sociologists, clergymen, novelists, essayists, journalists, men who had no qualification save that they were not women» [3, с. 21].

Інший вагомий аспект у природі зв'язку жінки й літератури – відсутність традиції. У той час коли чоловіки упродовж всього розвитку історії людства мали право писати про що завгодно, а також навчатись письменництву у старших та досвідчених товаришів, жінкам залишався лише приклад власних матерів, так само позбавлених можливості творити та самореалізовуватися. Образ матері в контексті концепту «жінка» репрезентується у номінації денотатів, пов'язаних народженням дітей та залежності від чоловіка: «Certainly our mothers had not provided us with any thing comparable to all this – our mothers who found it difficult to scrape together thirty thousand pounds, our mothers who bore thirteen children to ministers of religion at St. Andrews» [3, с. 17]. Авторка наголошує на тому, що за обов'язками дружини та матері жінка не могла приділяти увагу творчості. І хоча Вулф наводить ряд прикладів жінок-письменниць минулого століття, як-от: Джейн Остін, сестри Бронте, Джордж Еліот, вона наголошує на другорядному значенні письменництва в їхньому житті [1, с. 83].

Як зазначає Бережна М. С., обмеження, що застосовувались стосовно жінки суспільством, виражались пердусім обмеженням її освітніх можливостей та творчої свідомості. Оксбридж, де відбувається окреслена ситуація, є авторською назвою, що уособлює давні й авторитетні чоловічі університети. Його віддзеркаленням виступає Фернхем, жіночий коледж, збудований на кошти самих жінок, і несумісний з чоловічим інститутом ані в матеріальному забезпеченні, а ні в авторитетності [1, с. 83–84].

Важливим фактором є те, що концепти «жінка» та «чоловік» мають різні просторові відношення. Особистій простір для творчості, саморозвитку та самопізнання, уособлений письменницею у словосполученні «своя кімната». Для жінок упродовж століть, як наголошує Вулф, поняття особистого простору не існувало взагалі: «If a woman wrote, she would have to write in the common sitting-room» [3, с. 49]. Простір чоловіків – приватний і безпосередньо пов'язаний із роботою та наукою. Характерно, що жінкам не дозволяється його порушувати, що ілюструється епізодом візиту головної героїні до бібліотеки – уособлення духу освіти: «kindly gentleman, who regretted in a low voice as he waved me back that ladies are only admitted to the library if accompanied by a Fellow of the College or furnished with a letter of introduction» [3, с. 6].

Аналізуючи твори, написані чоловіками про жінок, Вулф зазначає аспект приниження значення та ролі жінки в літературі та історії [1, с. 83]: «Are they

capable of education or incapable? ... Have they souls or have they not souls? ... Professor von X, engaged in writing his monumental work entitled *The Mental, Moral, and Physical Inferiority of the Female Sex*» [3, с. 22–23]. Авторка припускає, що подібні теми в літературі порушуються письменниками-чоловіками з метою самоствердження. При цьому в семантичне поле концепту «жінка» письменниця вводить лексему «дзеркало», яким виступає жінка щодо чоловіка: «Women have served all these centuries as looking-glasses possessing the magic and delicious power of reflecting the figure of man at twice its natural size. Without that power probably the earth would still be swamp and jungle. The glories of all our wars would be unknown...» [3, с. 26].

При зіставленні семантичного поля розглянутих концептів, виявляється очевидним відтворення письменницею найбільш яскравих гендерних стереотипів. Так, з концептом «чоловік» невід’ємний зв’язок мають поняття, які репрезентують творчість, волю, можливість робити власний вибір. З огляду на це виявляється яскрава диспропорція в уявленнях щодо ролі чоловіка та жінки в суспільстві. Вулф підкреслено іронічно використовує поняття, що репрезентують тендітність та слабкість жінки, тим самим підкреслюючи загальноприйнятту неагентивність.

Особливої уваги потребує останній розділ есе. Розмежувавши чоловіче і жіноче в суспільному житті, освіті, творчості й просторі, Вулф робить неочікуване припущення: Спостерігаючи у вікні зустріч закоханих, героїня твору доводить, що в кожній людині на духовному й розумовому рівні поєднуються обидві статі. «The normal and comfortable state of being is that when the two live in harmony together, spiritually co-operating. If one is a man, still the woman part of the brain must have effect; and a woman also must have intercourse with the man in her» [3, с. 71]. Таким чином, семантичні поля концептів «чоловік» та «жінка» перетинаються не в просторово-матеріальних зв’язках, а духовному. Більше того, в попередніх аспектах (простору, освіти, соціального становища тощо) спостерігалось взаємовиключення аналізованих концептів. В аспекті особистості авторка, навпаки, зіставляє чоловіче й жіноче, про що свідчить впровадження нею авторських неологізмів «man-womanly» та «woman-manly». Письменниця пояснює, що гарний літературний твір може написати лише людина, в якій є зазначений баланс, який вона визначає як андрогінію, посилаючись на Колріджа: «Coleridge perhaps meant this when he said that a great mind is androgynous» [3, с. 71]. У рамках зіставлення центральних концептів слід зазначити й звертання авторки до загальнолюдських цінностей. Єдиним чинником, що об’єднує світи «чоловічого» та «жіночого» за межами особистості письменниця визнає одну з категорій вічних цінностей – любов: «Love was the only possible interpreter» [3, с. 61].

Отже, письменниця звертає окрему увагу на творчу діяльність та можливість самореалізації людини. Вона викриває загальноприйняте сприйняття освіти та творчості. Саме на контрасті можливостей жінок та чоловіків в есе вибудовується фрейм «місце жінки в літературі» [2, с. 134]. Центральне поле концепту простору в есе «Своя кімната» втілюється у

словосполученні «власна кімната», яке має безпосередній зв'язок з опозицією аналізованих концептів. Воно являє собою просторову метафору, що є уособленням жіночого особистого простору, яке протиставляється простору чоловічому відносно доступності знань та особистого самовираження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бережная М. С. «Своя комната» (1929) Вирджинии Вулф: Пространственная метафора в историко-культурном и гендерном прочтении. *Вестник Пермского университета. Российская и зарубежная филология*. 2017. Т. 9, № 3. С. 80–87.
2. Мартинюк А. П. Словник основних термінів когнітивно-дискурсивної лінгвістики. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. 196 с.
3. Virginia Woolf. *A Room of One's Own*. Shakespeare Head Press Edition, 2014. 235 p

Кирило Гвоздяньський
Науковий керівник – доцент Чернишова І. В.
м. Бахмут

ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ДЛЯ ПОЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ «СВІЙ» ТА «ЧУЖИЙ»

В англійській лінгвістичній літературі для позначення опозиції «свій – чужий» використовуються слова "self" («свій») і "other" або "alien" («чужий»). Для того, щоб виявити ті мовні засоби, які беруть участь у реалізації концептуальної опозиції «свій – чужий» в політичному дискурсі, спочатку ми повинні визначити ядро концептів «свій» і «чужий». Ядро цих концептів можна виділити з опорою на аналіз словникових дефініцій слів "self" («свій») і "other", "alien" («чужий»).

В англійському тлумачному словнику А.С. Хорнбі [4] наводяться такі значення цих слів:

Self, n. 1. person's nature, special qualities; one's own personality; 2. one's own interests or pleasure.

Other, adj., pron 1. an additional one; a different one; 2. when one member of a group is compared with any ~ member of the group, other is usually used; 3. Different.

Alien n. (legal or official use) foreigner who is not a subject of the country in which he lives.

Alien, adj. 1. foreign; 2. alien (to), differing in nature or character; 3. contrary or opposed (to).

У публікаціях про США концепт «чужий» найчастіше представлений концептуальною ознакою «друг». Неправильно було б заявляти, що всі автори

цілеспрямовано формують таке уявлення про США в масовій свідомості – поряд із публікаціями, спрямованими на створення образу США-друга, існує досить багато статей, у яких Великобританія закликає протистояти політиці США, і, апелюючи до образу США-друга, автори змінюють оцінний знак цього образу з плюса на мінус. Фактично, на рівні загальноприйнятих уявлень про світ, США є чужим об'єктом щодо Великобританії з точки зору національної ідентичності – це інша нація, інша держава. Водночас Великобританія є партнером США, у багатьох політичних акціях вони офіційно виступають як союзники, крім того, США і Великобританія поділяють деякі загальні цінності, таким чином, на другому, оцінному рівні, США – це «друг». Цікаво, що на оцінному рівні концепт «друг» стосовно США може нести як позитивний, так і негативний відтінок, що ілюструють такі два приклади:

1. *At heart, at root, at centre, and in a very final way, we and the United States are on the same side (The Times. 13.01.07).*

2. *The country seems to be in a mood to seize the moment of Mr Blair's impending departure to choose a radical new turn: end the ruinous special relationship with America... (The Times. 08.09.06).*

І хоча в обох реченнях визнається, що США – це друг (1. *on the same side*, 2. *special relationship*), але при цьому перше містить оцінку зі знаком плюс за рахунок синтаксичного повтору з використанням синонімів з позитивним оцінним компонентом і словосполучення *on the same side*, в той час як другий приклад несе негативний смисл завдяки лексемі *ruinous* з яскраво вираженим негативним значенням.

Отже, США зазвичай представлені в політичному дискурсі преси Великобританії як «друзі», водночас концепт «друг» може мати як позитивний, так і негативний оцінний потенціал.

Концептуальна опозиція «свій – чужий» у публікаціях, присвячених США, репрезентована різними мовними засобами, використання яких сприяє уточненню концепту «чужий» і відображенню такої його ознаки, як «друг». На лексичному рівні використовуються слова з семою «друг» (*friend, special relationship, ties, to stand with, on the same side, ally, alliance*). На стилістичному рівні він актуалізується за допомогою таких прийомів, як метафора, алюзія, порівняння тощо. Так, в одній із публікацій "The Times" США порівнюють із ведмедем: *That, like a big, rough, but loveable bear, "clumsy" America can be an embarrassing friend but must remain at the deepest level a friend (The Times. 13.01.07).* Завдяки використанню досить рідкісного слова *loveable* і незвичайного контекстуального вживання слова *clumsy*, а також присутності словосполучення *at the deepest level* і повторному *friend*, створюється позитивний образ США. В іншому реченні використовується алюзія: *I am not comparing Guantanamo with Gulag, or America with the Soviet Union - it's nothing like as bad as that (The Times. 13.01.07).* Автор апелює до стереотипного уявлення читача про Радянський Союз і Гулаг, і ці уявлення для нього очевидні. Приклад ілюструє, яке місце серед «чужих» займає Росія, а яке – США: Росія несе негативний смисл (*nothing like as bad as that*), у той час як

США в такому порівнянні отримує позитивну оцінку. Концепт «друг» стосовно США реалізується і на синтаксичному рівні: в основному за рахунок використання структур із сурядним зв'язком, зокрема зі сполучником *and* (*we and the United States, the US and Britain, the US and UK, the US / UK- incited coup*). Якщо названі засоби спрямовані на уточнення концепту «чужий» і висунення на перший план такої його ознаки, як «друг», то на морфологічному рівні акцентуються опозиційні відносини Великобританії і США, засновані на різній національній приналежності, тобто задіяний перший рівень (рівень загальноприйнятих уявлень). Тут найчастіше використовується такий прийом, як вживання присвійних і особових займенників 1-ї особи (*we, our, us*) для позначення «своїх» в опозиції до США, підкреслюється опозиція *we - USA / Americans* («свої – чужі»): *The Americans are calling us wimps for allowing British sailors and marines to be kidnapped without a fight, and even bigger wimps for being so pathetically toothless in our response* (Mirror. 02.04.07).

Насамкінець, зауважимо, що по-перше, ядром концепту «свій» є поняття «я і такі, як я», ядром концепту «чужий» – «не такі, як я/ми». По-друге, формування «своєї» і «чужої» групи відбувається на двох рівнях, перший рівень – це загальноприйняті уявлення про світ, другий рівень – оцінний, тобто «своя» і «чужа» групи утворюються, виходячи з відповідності цінностям і нормам, прийнятим у «своєї» групі. По-третє, на оцінному рівні до ядра концепту «чужий» входять концептуальні ознаки «ворог», «друг», «інший», кожна з яких актуалізується залежно від контексту. По-четверте, у пресі Великобританії в публікаціях, присвячених США, концептуальна опозиція «свій – чужий» на оцінному рівні реалізується через концептуальну ознаку «друг». По-п'яте, така концептуальна опозиція виражається в політичному дискурсі як в експліцитній, так і в імпліцитній формі і репрезентується різними мовними засобами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гришаева Л.І. Особенности использования языка и культурная идентичность коммуникантов. Воронеж: Воронежский гос. ун-т, 2007. 261 с.
2. Балясникова О.В. "Свой – чужой" в языковом сознании носителей русской и английской культур: автореферат дис. ... канд. филол. наук: 10.02.19. Москва, 2003. 22 с.
3. Карасик В.И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс. М.: ГНОЗИС, 2004. 389 с.
4. Hornby, A. S. Oxford advanced learner's dictionary of current English. Oxford: Oxford univ. press, 1987. 1041 p.

ЛЕКСИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ ДІЛОВИХ ПАПЕРІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ УКРАЇНСЬКОЮ

Ділові папери є невід'ємною частиною сучасного життя: потрібне резюме, щоб влаштуватися на роботу; потрібно мати можливість написати скаргу, коли порушуються права; володіння мовою офіційної документації взагалі є захистом та гарантом спокійного життя в будь-якій країні. Ділові папери, тобто документи і документоведення, є основним елементом діловодства та послуговуються офіційно діловим стилем, який, у свою чергу, має багато підстилів (дипломатичний, законодавчий, канцелярський) [3, с. 5]. Саме тому ділова сфера є не тільки однією з найважливіших галузей перекладу, але й однією з найважливіших сфер діяльності суспільства.

Переклад ділових паперів – це надзвичайно складний процес, який потребує точності та простоти викладу, але водночас має бути позбавлений буквалізмів та русизмів, бо мова ділового спілкування зовсім не така одноманітна та примітивна, якою її іноді уявляють. Перекладач повинен володіти широкими знаннями щодо застосування перекладацьких трансформацій, мати великий словниковий запас тематичних слів та термінів у обох мовах. Причому англійській мові більш властива шаблонність та сталість документації, тому перекладачеві нерідко доводиться вдаватися до дослівного трактування, що може призвести до зміни змісту та вплинути на адекватність перекладу.

Значення перекладацьких трансформацій у перекладі ділових паперів вже глибоко досліджували та висвітлювали такі відомі науковці, як, зокрема, Л. М. Черноватий, В. І. Карабан, О. В. Ребрій [4, 5]. Слід зазначити, що під перекладацькими трансформаціями можна розуміти як сам процес перекладу, так і суто засоби, які використовуються, щоб досягти потрібного рівня еквівалентності. Наприклад, Н. К. Гарбовський зауважує, що перекладацькі трансформації є звичайною процедурою для будь-якого процесу перекладу через асиметричність систем будь-якої пари мов [2, с. 364].

Метою цього дослідження є саме вивчення використання лексичних трансформацій у ділових паперах та на прикладах загальновідомих кліше та сталих конструкцій ділового стилю. Особливо актуальними для ділових паперів є лексичні трансформації [1], такі як транскрипція, транслітерація, фонетичне та графічне транскодування, а також калькування, конкретизація, генералізація, семантична модуляція.

Однією з причин транскодування є, безумовно, велика кількість власних назв (імен) та термінів: наприклад, *Paul Schneider* – Пауль Шнайдер [6, с. 45]; *Friedrich Hauser* – Фрідріх Хаузер [6, с. 49]; *referendum* – референдум [4, с. 27]; *Verkhovna Rada* – Верховна Рада [4, с. 28]. Практична транскрипція передбачає

морфологічну адаптацію інтернаціоналізмів: *specialization* – спеціалізація [5, с. 113].

Калькування є видом мовного запозичення шляхом буквального, дослівного перекладу: *суспільна цінність* – *social value* [4, с. 33]; *meet human needs* – задовольняти людські потреби [5, с. 9]; *technological achievements* – технологічні досягнення [5, с. 10].

Також досить часто в перекладі ділових паперів можна побачити генералізацію, тобто заміну терміна з конкретним значенням терміном, який має більш широке значення, наприклад: *compilation* – система [4, с. 24]. Протилежністю генералізації є конкретизація, тобто заміна багатозначного терміна терміном більш конкретним: *operation* – функціонування [4, с. 26]; *establish* – визначати [4, с. 24]; *counterpart* – відповідник [4, с. 29]; *principles* – норми [4, с. 30]; *dispute* – спір [4, с. 24] (тут досить розмовний та повсякденний термін набуває суто юридичного значення); *reasonable* – чесна [5, с. 12].

Варто згадати і семантичну модуляцію, тобто заміну слова на зовсім інше, але близьке за змістом значення: *immunity* – недоторканність, звільнення від відповідальності [4, с. 30]; *prior* – заздалегідь.

Отже, переклад ділових паперів потребує чіткого розуміння контексту й стилістичних особливостей, яких потрібно дотримуватися, а також вміння розмежовувати буквалізми та сталі вислови в перекладі.

Перспективу дослідження вбачаємо у виявленні відмінностей між англійською та українською мовою щодо стилістичних особливостей укладення ділових паперів, насамперед договорів та різного роду листування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Академічний тлумачний словник української мови (1970-1980): транскрипція. URL: <http://sum.in.ua/s/transkrypcija> (дата звернення: 20.03.21).
2. Гарбовский Н. К. Теория перевода: учебник. Москва: Изд-во Моск. ун-та, 2007. 544 с.
3. Погиба Л. Г., Грибіниченко Т. О., Баган М. П. Складання ділових паперів. Практикум: навчальний посібник. Київ: Либідь, 2002. 237 с.
4. Черноватий Л. М., Карабан В. І. Переклад англійської економічної літератури: навчальний посібник. Вінниця: Нова Книга, 2007. 411 с.
5. Черноватий Л. М., Карабан В. І., Іванко Ю. П., Ліпко І. П. Переклад англійської юридичної літератури: навчальний посібник. Вінниця: Нова Книга, 2006. 656 с.
6. Экк В., Дреннан С. Деловая переписка на английском. Москва: Астрель, АСТ, 2007. 127 с.

СПЕЦИФІКА РЕАЛІЗАЦІЇ ГРАМАТИЧНОЇ ЗВ'ЯЗНОСТІ У ВНУТРІШНІЙ ХУДОЖНЬОТЕКСТОВІЙ СТРУКТУРІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Поняття «текст» розвивається із середини ХХ століття, коли воно постало як власне-лінгвістичне поняття і отримало структурно-граматичний опис. Різні погляди на поняття «текст» знаходимо у працях таких вчених, як І. Р. Гальперін, А. П. Загнітко, Ю. М. Скребнев, З. Я. Тураєва, І. Я. Чернухіна та ін. «Текст – це об'єднана смисловим зв'язком послідовність знакових одиниць, основними властивостями якої є зв'язність і цілісність» – таке визначення поняття тексту знаходимо у лінгвістичному енциклопедичному словнику [2, с. 507]. Під час дослідження нами було сформульоване таке визначення поняття «текст»: рівневе лінійно структуроване ціле надфразних єдностей, комунікативно-смислово та формально-семантичну побудову яких забезпечує категорія зв'язності мовними засобами. Художній текст – письмовий текст, явище незмінне у своїх формально-смислових особливостях і водночас поступове розгортання змісту в процесі сприйняття його читачем робить художній текст динамічним. Для художнього тексту властиві ті самі ознаки, що і для тексту загалом [3, с. 9].

Дослідники велику увагу приділяли категоріям тексту, зокрема І. Р. Гальперін стверджував, що неможливо досліджувати текст без розгляду його категорій. Постійні ознаки тексту носять характер категорій, завдяки чому текст є впорядкованою структурою. У лінгвістиці тексту сьогодення текстові категорії часто визначаються як специфічні ознаки мовного цілого, що відрізняють текст від інших мовних одиниць. Провідними ознаками тексту є зв'язність і цілісність, хоча й співвідношення між ними не визначене однозначно. Реалізація категорій зв'язності і цілісності відбувається за допомогою різних мовних засобів. Основні види зв'язності забезпечують досягнення цілісності на різних рівнях мови. Іноді терміни «когерентність (цілісність)» і «когезія (зв'язність)» використовують як синоніми, ми, у свою чергу, вважаємо за доцільне розмежовувати ці поняття [1].

Когезія – це лексична, граматична, синтаксична форми зв'язку між частинами тексту. Когерентність – це семантичне об'єднання частин тексту, з метою досягнення цілісності. Забезпечуючи цілісність тексту, процес когерентності прагне до його завершеності. Формальна зв'язаність – когезія, що перебуває у тісному зв'язку з когерентністю – змістовою зв'язаністю. Обидві категорії націлені на досягнення цілісності тексту [1].

За допомогою структурних та лексико-семантичних засобів мови, які можуть знаходитись у різних комбінаційних варіантах, досягається зв'язність тексту. Для досягнення зв'язності використовують лексичні та грамаичні

засоби. До лексичних засобів належать повтори, синоніми, антоніми, гіпоніми, перифразування, тематичні повтори. До граматичних засобів слід віднести синтаксичний повтор, синтаксичний паралелізм, передування підметами присудків, неповні речення, сполучники, компоненти переліку, прийменники, числівники, прислівники, часові форми дієслів, модальні дієслова. За кожним засобом закріплюється семантичне значення, зі збільшенням кількості таких значень, з'являється смислове наповнення художнього тексту.

У межах аналізованого художнього твору нами було виявлено такі засоби мовної реалізації категорії зв'язності у рамках надфразної єдності:

- використання амбівалентних лексем:

англ. *Kitty began to weep. She had lied so much and she could lie so easily. What could a lie matter when it could only do good? It was so easy to say yes. She had to tell the truth. It did not seem worthwhile to lie*» (4, с. 127). Використання амбівалентних лексем англ. *lie* «брехня» – *truth* «правда» є стрижневим у komponуванні змістовно-смислового простору художнього текстового утворення. За ключовими ланцюгами повторюваних або семантично протилежних лексичних одиниць можна простежити змістовно-парадигматичну насиченість художнього твору;

- використання прийменників:

англ. *The night was sultry and Kitty sat at the window looking at the fantastic roofs, dark against the starlight, of the Chinese temple, when at last Walter came in. Her eyes were heavy with weeping, but she was composed. Notwithstanding all there was to harass her she felt, perhaps only from exhaustion, strangely at peace* (4, с. 132–133). Прийменники англійської мови англ. *at* «у, на, в», англ. *from* «від», англ. *with* «з» та ін. наділені вагомою зв'язувальною силою текстових елементів на структурному рівні;

- використання часток:

англ. *He had asked her if he was the child's father. She knew that if she could say yes it would mean everything in the world to him. He would believe her, of course he would believe her, because he wanted to; and then he would forgive. She knew that he was not vindictive; he would forgive her if she could but give him an excuse to, an excuse that touched his heart, and he would forgive completely* (4, с. 134). Завдяки використанню частки *to*, що функціонує замість інфінітива англ. *to believe* «вірити», англ. *to forgive* «пробачити» відбувається акцентування змістовно-смислової вагомості, емоційної напруги, експресивного забарвлення інформативності подій;

- використання артиклів:

англ. *But she was awakened by a loud knocking. At first, since it was interwoven with the dream from which she was aroused, she could not attach the sound to reality. The knocking went on and she was conscious that it must be at the gateway of the compound. It must be Walter coming back – how late he was – and he could not awake the boy* (4, с. 137). Неозначений артикль англ. *a (an)* позначає рему (нове) у викладі подій художнього твору. Означений артикль англ. *the*

спрямовує розвиток реми, уведеної неозначеним артиклем, її логічне розгорнення, уточнення, конкретизацію і перетворення на тему.

Отже, текстотворення відбувається за умови наявності двох ознак: структурної зв'язності і змістової цілісності, для забезпечення яких функціонує ціла низка лексичних і граматичних засобів. Варто також враховувати, що ці дві ознаки є нерозривними і тільки у взаємодії одна з одною створюють формально, семантично, комунікативно й змістовно побудований текст.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрущенко В. О. Типологія текстової зв'язності : монографія. Дніпропетровськ : Літограф, 2016. 249 с.
2. Лингвистический энциклопедический словарь / [гл. ред. В. Н. Ярцева]. М. : Сов. энциклопедия, 1990. 685 с.
3. Чернухина И. Я. Элементы организации художественного прозаического текста. Воронеж : Изд-во Воронежского ун-та, 1984. 115 с.
4. Maugham S. W. The Painted Veil : [novel]. London : Longman Edition, 2006. 288 p.

Ганна Долгих
Науковий керівник – доцент Ясинецька О. А.
м. Бахмут

ОСОБЛИВОСТІ СЛЕНГУ В АМЕРИКАНСЬКИХ КОМЕДІЯХ (НА МАТЕРІАЛІ ФІЛЬМУ «21 JUMP STREET»)

Мова не може розвиватися окремо від навколишнього життя. Вона вбирає в себе всі новоутворення слів шляхом комунікації та утримує в собі окремі лексичні одиниці, пристосовуючи їх до мови. Саме так мова живе, рухається. Слід відзначити, що сленг як мовне явище постійно вдосконалюється і розвивається: з'являються все нові слова та фрази, які швидко стають популярними й активно використовуються в мовленні. Однією зі складових лексики є сленг. Сленг був предметом досліджень Г. Вебера, Г. Генне, П. Шлобінські, О. Д. Швейцера, В. О. Хомякова, Г. О. Судзіловського.

Актуальність дослідження становить велика кількість нових одиниць нелітературної лексики в англійській мові та їх широке застосування не тільки в усному мовленні, але й у кінематографі. **Мета** цієї статті – проаналізувати сленгові одиниці в мовленні персонажів та їхню функцію у кінострічці. **Об'єктом** нашого дослідження виступає фільм «21 Jump Street» 2012 року; **предмет** становлять слова, які можна віднести до сленгу.

Перш за все, слід розрізнити поняття «сленг» від близьких йому «арго» та «жаргон», адже ці терміни часто ототожнюють. Великий Оксфордський словник англійської мови дає таке визначення поняття «сленг»: «розмовна

мова, що вважається нижче стандарту мови освічених людей і складається або з нових слів, або загальнопоширених, що вживаються в спеціальних значеннях, сукупність особливих лексем, що використовуються групою осіб, що належать до нижчих верств суспільства і з поганою репутацією» (переклад наш – Г. Д.) [3]. У Macmillan English Dictionary можна знайти такі визначення: сленг – слова або вирази, що є неформальними та не використовуються в офіційних ситуаціях; аргі – слова, що використовуються певною групою людей; жаргон – спеціальні слова та фрази, які розуміють люди, що працюють в однаковій сфері (переклад наш – Г. Д.) [1].

Не слід також ототожнювати сленг із просторіччями. На думку С. Флекснера, цю відмінність слід розглядати з точки зору частоти вживання відповідних одиниць і ступеня їхньої зрозумілості. Друга відмінна риса сленгу – це сфера вживання. Просторіччя мають, безперечно, більш широкий ступінь поширення, ніж маловідомий сленг. Останню особливість становить різниця в емоційному забарвленні сленгу і просторіч. Сленг характеризується більш яскравим емоційним забарвленням [1].

Вважаємо, що сленг і жаргон мають як спільні риси, так і відмінності. Спільним для сленгу та жаргону є їхня функція відокремлення від суспільних мовних норм та від більшої частини мовної спільноти. Відмінністю є різні соціальні групи, що їх використовують, а також різні структурні та семантичні ознаки.

Кінострічка «21 Jump Street» – комедійний бойовик за жанром. Головні персонажі Мортон Шмітт і Грег Дженко – молоді горе-поліцейські, які були в школі на «різних щаблях суспільства». Однак у поліцейській академії вони стають кращими друзями. Через некомпетентність та низку помилок їх записують у програму «Джамп Стріт, 21» і відправляють у старшу школу, у якій процвітає торгівля синтетичним наркотиком під виглядом чипсів, щоб вони знайшли дилера. Фільм насичений сленгом старшокласників та поліцейських.

Розглянемо сленгові лексичні одиниці, що використовуються у стрічці. У шкільному середовищі сленг найбільш притаманний учням, які нехтують правилами, поведуться як дорослі, а також не завжди вчать на «відмінно». Вони часто глузують над відмінниками, тому називають їх «nerd», «glee», або метафорично – «lame tools» (lame – убогий, кульгавий; tool – інструмент; той, що не здатний до важкої фізичної праці). Також використовується прикметник «dweeb», що означає нудну, прискіпливу або соціально невмілу людину. В одному епізоді можна почути вульгарну фразу «prom eats a dong», що означає «випускний – повний відстій» та походить від ще грубішого «suck a dick». Старшокласник уникає лихослів'я, проте зберігає вкрай зневажливе ставлення до заходу. Ще одна фраза, яку використовують молоді люди – ASAP, що означає терміново, негайно та є аббревіатурою «as soon as possible». Спочатку її використовували тільки для СМС-повідомлень, та через швидкість вимови фраза перейшла до усного мовлення.

Через те, що молоді поліцейські шукають наркотики, спостерігаємо велику кількість сленгу, пов'язаного з наркотичними речовинами. Так, на початку фільму школяр помирає від передозування, а замість нейтрального дієслова «to overdose» один із поліцейських каже «he OD'd». Для лексеми «наркотики» використовують низку сленгових одиниць: «dope», «product», «ror», «J.J.». Остання означає не наркотичні речовини взагалі, а косяк марихуани. Поліцейських, які розшукують виробників та продавців наркотиків, або ж просто стукачів називають «nags», що є скороченням від «narcotics agent».

Звичайно, фільм про поліцейських неможливий без особливих слів та фраз із правоохоронної сфери. Так, у репліках головних героїв часто з'являються скорочення: «perp» від «perpetrator» – злочинець; «deets» від «details» – деталі. Окрім деталей, для кожного розслідування важливі зачіпки – leads. Lead – багатозначне слово, проте значення «зачіпка» має тільки серед працівників правоохоронних органів. Також в одному епізоді хлопці бачать групу байкерів та називають їх «one percenters». Ця назва походить від того, що деякі мотоклуби можна відрізнити по нашивці «1%». Це стосується коментаря Американської асоціації мотоциклістів (АМА) про те, що 99% мотоциклістів були законослухняними громадянами, а це означає, що останній відсоток – поза законом. У дещо комічній ситуації Грег Дженко каже: «I'm just busting your balls», що означає «просто глузую з тебе». Зазвичай в американському варіанті англійської використовують «I'm just pulling your leg», а фраза Дженко має грубіше забарвлення та дієслово bust – затримувати, заарештовувати.

Проаналізувавши лексичні одиниці, використані у фільмі «21 Jump Street», ми дійшли висновку, що сленгові елементи не тільки називають реалії, але й мають емоційне навантаження. Сленг, застосований у фільмі, поділяється на три групи: молодіжний, поліцейський та сленг наркодилерів.

Перспективою дослідження вважаємо визначення ролі мовленнєвого впливу в жанрі комедія, а також фонетичної характеристики мовлення персонажів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Dictionary of American Slang. Flexner S. B. New York: NDB, 2002. 564 p.
2. Macmillan Dictionary. URL: <https://www.macmillandictionary.com/> (дата звернення: 14.04.2021).
3. Oxford English Dictionary. URL: <https://www.oed.com/> (дата звернення: 14.04.2021).

РОЛЬ СТИЛІСТИЧНОГО ПРИЙОМУ ПОРІВНЯННЯ У СТВОРЕННІ ОБРАЗІВ ПЕРСОНАЖІВ

Художня творчість – один із способів, за допомогою якого людина пізнає і освоює дійсність. В основі художньої творчості лежить принцип естетики: мистецтво є пізнавально-оцінним відображенням дійсності. Системоутворювальним фактором художньої творчості є художній образ, який дозволяє автору з більшою ефективністю і емоційно-експресивною достовірністю передати задум і своє ставлення до зображуваного.

Оскільки обов'язковою умовою створення та існування художнього мовлення є відображення в ній особистого авторського світосприйняття, роль асоціативних словесних зв'язків тут різко зростає, слово навантажується додатковим змістом, текст набуває додаткової семантичної та емоційної ємності. Одна з виняткових особливостей художнього тексту як раз і полягає в здатності нести додаткову інформацію без збільшення повідомлення, тільки за рахунок особливого смислового й емоційного навантаження його складових одиниць [2, с. 24- 25].

Основна функція художнього тексту полягає в естетичному впливі на читача. Автор прагне викликати у нього почуття, емоції, асоціації, і з цією метою саме в художньому тексті, як ні в якому іншому, широко використовуються різні образотворчі і виразні засоби мови. Одним із найбільш яскравих засобів є стилістичний прийом порівняння. У нашому дослідженні, слідом за І.Р. Гальперінім, ми розглядаємо порівняння як категорію лінгвостилістики, тобто як один із засобів мови, який здатний нести додаткову естетичну інформацію [1, с. 5].

Як художній прийом, порівняння – це зіставлення двох явищ, предметів, людей та їхніх рис – за ознакою, яка найбільш виражає задум, позицію, світовідчуття автора. У результаті зіставлення осіб, характерів, подій з іншими об'єктами порівняння образ, що створюється, конкретизується, стає більш очевидним і виразним. Образне порівняння є потужним засобом характеристики явищ і в значній мірі сприяє розкриттю авторського світовідчуття, виявляючи суб'єктивно-оцінне ставлення письменника до фактів об'єктивної дійсності.

У тексті роману Ф.С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі» порівняння використовуються з метою посилення його образності, створення більш яскравих, виразних образів і виділення, підкреслення будь-яких істотних ознак зображуваних персонажів чи явищ, а також з метою висловлення авторських оцінок і емоцій.

Уже на самому початку книги ми бачимо фрагмент, в якому один із головних героїв і оповідач, Нік Каррауей, розповідає про своє життя і про роль

Гетсбі в ній. Автор висловлює свою оцінку головного героя як особистість надзвичайну, наділену якоюсь загостреною чутливістю до всього, що може пообіцяти йому життя, через порівняння його з «частиною одного з тих складних приладів, що реєструють підземні поштовхи на відстані десятків тисяч миль»:

If personality is an unbroken series of successful gestures, then there was something gorgeous about him, some heightened sensitivity to the promises of life, as if he were related to one of those intricate machines that register earthquakes ten thousand miles away [3, с.3].

Ф.С. Фіцджеральд відразу дає зрозуміти читачеві, що Гетсбі є головним героєм твору, що саме навколо цього персонажа будуть відбуватися всі події і паралельне розкриття образів інших героїв.

Порівняння також використовуються автором, коли він описує Дейзі і особливо приділяє увагу її незвичайному голосу, порівнюючи його з рідкісною музикою, яку потім вже не почуєш.

It was the kind of voice that the ear follows up and down, as if each speech is an arrangement of notes that will never be played again [3, с.82].

Спочатку дібране автором порівняння говорить про те, що Дейзі не можна не послухати, оскільки вона дуже мила і невинна, але пізніше чарівний і загадковий голос Дейзі асоціюється у головного героя з дзвоном монет. Ймовірно, таким порівнянням автор прагне показати безповоротно втрачені почуття, розчарування Гетсбі, причиною яких стає його матеріальне становище і розлука. Гетсбі також порівнює Дейзі з «королівною» і «золотою дивою». Автор намагається поєднати гіркоту втрати з іронічним підтекстом.

“Her voice is full of money,” he said suddenly. That was it. I'd never understood before. It was full of money that was the inexhaustible charm that rose and fell in it, the jingle of it, the cymbals' song of it...high in a white palace the king's daughter, the golden girl... [3, с.37].

Яскраві порівняння автор використовує в описі інших персонажів роману:

She smiled slowly and, walking through her husband as if he were a ghost, shook hands with Tom, looking him flush in the eye [3, с.45].

Порівнюючи чоловіка місіс Вілсон з примарою, автор чітко зображує його віддаленість від того, що відбувається навколо, його повну необізнаність про відносини між його дружиною і Томом, його бідність і сірі тони, у які автор часто його одягає, тим самим роблячи його присутність вкрай примарною. Також тут можна помітити і байдужість місіс Вілсон до свого чоловіка.

Нерідко у своєму романі Ф.С. Фіцджеральд використовує порівняння для створення гумористичного ефекту.

On week-ends his Rolls-Royce became an omnibus, bearing parties to and from the city between nine in the morning and long past midnight, while his station wagon scampered like a brisk yellow bug to meet all trains [3, с.86].

У наведеному прикладі автор описує, як Гетсбі розвозить своїх гостей. Створення комічного образу створює гумористичний ефект, який з'являється у порівнянні розкішного дорогого автомобіля головного героя з рейсовим

автобусом, а багатомісний «форд» - з жовтим жуком. Автор прагне показати почуття оповідача до подій, його легку насмішку. Метушливість, марнослів'я і байдужість гостей в оточенні Гетсбі можна простежити через порівняння всіх цих людей із метеликами. Гості також, як і метелики, злітаються на світло, ні про що не замислюючись, без будь-якої мети.

In his blue gardens men and girls came and went like moths among the whisperings and the champagne and the stars [3, с.35].

У наступному прикладі автор роману продовжує описувати суспільство світських вечорів у будинку головного героя. Незважаючи на те, що атмосфера веселощів пронизана чутками про кримінальне минуле господаря цього місця, відвідувачі вечірок також продовжують веселитися і поширювати чутки, ні про що не замислюючись.

У творі "Великий Гетсбі" автор порівнює байдужість, що панує в душах гостей, з пропускним квитком на вечірку до Гетсбі.

Sometimes they came and went without having met Gatsby at all, came for the party with a simplicity of heart that was its own ticket of admission [3, с.56].

Таке порівняння створює гумористичний ефект і ще раз змушує задуматися про приховану самоту Гетсбі.

Наступне порівняння, яке використовується автором – порівняння Гетсбі з годинником, у якому перекутили завод:

"He had been full of the idea so long, dreamed it right through to the end, waited with his ... Now, in the reaction, he was running down like an overwound clock." [3, с.43].

У цьому епізоді для Гетсбі основною метою є вразити свою кохану і розбудити в ній старі почуття. Хвилювання головного героя і загальна напружена атмосфера відображені у його порівнянні з годинником, у якого відмовила перекутана пружина: він так довго чекав на здійснення своїх мрій щодо Дейзі, що, коли його мрії, його ілюзії розбилися, його «внутрішня пружина» зламалася, він втратив сенс життя.

Проведений аналіз показав, що автор майстерно оперує образними порівняннями для створення яскравих і незвичайних характеристик персонажів, дій і явищ. Стилістичний прийом порівняння здатний виконувати в художньому тексті різні функції. Серед них відзначаються образотворча і оцінна функції, функція створення гумористичного або сатиричного ефекту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гальперин И.Р. Стилистика английского языка. М.: Либроком, 2010. 336 с.
2. Кухаренко В.А. Интерпретация текста : учеб. пособие для студентов пед. ин-тов по спец. № 2103 «Иностр. яз. ». 2-е изд., перераб. М.: Просвещение, 1988. 192 с.
3. Fitzgerald F.S. The Great Gatsby. Kiev: Dnipro Publishers, 1973. 182 p.

КАТЕГОРІЯ ОЦІНКИ В ЛІНГВІСТИЦІ: СУТНІСТЬ, ПОНЯТТЯ, КЛАСИФІКАЦІЯ

Людське мислення і взаємодія з навколишнім світом нерозривно пов'язані з мовою як із важливим і своєрідним інструментом і посередником. За допомогою мови здійснюється пізнавальна діяльність людини, знаходять своє вираження додаткові явища, що пов'язані з його специфічною перетворювальною діяльністю під впливом різних внутрішніх імпульсів. Актуальність роботи зумовлена загальною спрямованістю сучасної лінгвістики на дослідження функціональної сторони мови, вивчення мовленнєвої поведінки і ролі особистості в процесі комунікації [3, с. 280].

Ш. Баллі був першим, хто запровадив це поняття в лінгвістику. Згідно з його працями, оцінка – це свого роду реакція на явище або предмет, яка виражається словесно й маніфестує широкий діапазон відношень: чи є об'єкт гарним чи поганим, корисним чи ні тощо. Сукупність мовних засобів і форм вираження оцінки (лексичних, фонетичних, морфологічних, синтаксичних) складають її лінгвістичний аспект [2, с. 23].

Н. Д. Арутюнова наголошує на тому, що оцінка тісно пов'язана з фізичною і психічною природою людини, її буттям, мисленням, діяльністю і ставленням до свого оточення. Людина «пропускає» крізь себе об'єкти оцінювання і висловлює таким чином суб'єктивне ставлення до навколишньої дійсності, тобто дає оцінку іншим людям і предметам дійсності, оминаючи їхні об'єктивні характеристики [1, с. 58].

На противагу Н. Д. Арутюновій, О. М. Вольф висловлює протилежну точку зору. Дослідниця вважає, що оцінка передбачає власні властивості предмета, тобто містить об'єктивний компонент. Вона пише, що висловлювання складаються з двох компонент: дескриптивної (об'єктивної) та недескриптивної (модальної). Перша компонента описує існуючі властивості об'єкта, а друга висловлює власні роздуми стосовно них. При цьому суб'єкт оцінки спирається не тільки на особистісне ставлення до об'єкта оцінки, а й на стереотипні уявлення про об'єкт. О. М. Вольф особливо підкреслює залежність оцінки від норм, прийнятих у тому чи іншому суспільстві або його частини на певному відрізку часу. Авторка визначає оцінку як ціннісний аспект значення мовних виразів, який може інтерпретуватися як «А (суб'єкт оцінки) вважає, що Б (об'єкт оцінки) хороший / поганий» [5, с. 5].

Зазначені вище автори однак не в тому, що оцінка не можлива без співвіднесення її з якоюсь нормою. Тільки через порівняння зі стандартом можна судити про цінність, оскільки «вибір так чи інакше вимагає стандартизованого орієнтира».

У структурі оцінки прийнято виділяти два обов'язкових компоненти: суб'єкт і об'єкт оцінки. Суб'єкту оцінки відводиться особлива роль. Ним може виступати як той, що висловлює свою думку, так і той, що дає оцінку об'єкту, говорячи за соціум. Останній у своїх висловлюваннях використовує різноманітні мовні засоби, використання яких свідчить про відстороненість суб'єкта мовлення від власне оцінки.

Таким чином, суб'єкти оцінних висловлювань поділяються на:

1) суб'єкт оцінки, яким може виступати як автор висловлювання, так і будь-яка інша особа;

2) суб'єкт говоріння, тобто той, що висловлює таке оцінне судження.

Зазначимо, що суб'єкт оцінки і суб'єкт говоріння – не завжди одна й та сама особа. О. М. Вольф зазначає, що оцінка може бути дана як з боку однієї конкретної особи, так і з боку групи людей, що являють собою певне суспільство, а також може бути істинною у «реальному світі» і не мати суб'єкта.

Оцінка вказує на встановлення ціннісних відносин межу суб'єктом і об'єктом. Сучасні лінгвістичні дослідження пов'язують властивості об'єкта з подальшими класифікаціями оцінок, оскільки проводиться концептуальний аналіз, що виділяє критерії та підстави застосування оцінок до тих чи інших об'єктів [4, с. 103].

Найповнішою є класифікація оцінок, запропонована фінським логіком Х. фон Врігтом. Вивчаючи форми «добра», він розподіляє аксіологічні концепти між трьома основними категоріями:

1) власне оцінка: гарне і погане, добро і зло;

2) нормативні концепти (обов'язок, дозвіл, право);

3) концепти, які відносяться до людських дій, вчинків: практичне міркування, намір, мотив, воля, бажання, мета, необхідність, потреба.

Вчений класифікує оцінки за типом об'єкту, що оцінюється, і семантики сполучень із загальноприйнятими прикметниками, що дають оцінку, «good» і «bad». Таким чином, він виділяє такі різновиди оцінок:

1) інструментальні (*good hammer, bad knife*);

2) технічні, або оцінки майстерності (*good specialist, bad worker*);

3) утилітарні (*good advice, bad plan*);

4) медичні, що характеризують фізичні органи і психічні здібності (*good health, bad memory*);

5) гедоністичні (*good taste, bad meal*);

6) ті, що чомусь сприяють (*good/bad for health*) [6, с. 137–139].

Класифікація Н. Д. Арутюнової ґрунтується на характері самої оцінки, її мотивації. За основу беруться взаємовідносини суб'єкта і об'єкта оцінки:

1) Сенсорні оцінки:

– сенсорно-смакові (гедоністичні) оцінки – найбільш суб'єктивні оцінки, які суб'єкт дає, спираючись на органи відчуттів: зорові, слухові, нюхові, тактильні (дотикові), смакові і кінестичні відчуття (*loud – quiet, tender – shrill*);

- психологічні оцінки, які також поділяються на:
- інтелектуальні (*entertaining, smart, boring*);
- емоційні (*happy, excited, upset*).

2) Сублімовані оцінки:

- етичні оцінки, які уособлюють реакцію свідомості суб'єкта на об'єкт згідно з загальноприйнятими уявленнями про добро і зло (*honest – dishonest, just – unjust*);
- естетичні оцінки, що ґрунтуються на синтезі сенсорних і психологічних оцінок, тобто це емоційні і ментальні враження від сприйняття якогось предмета або явища (*pretty, handsome, ugly, good-looking*);

3) Раціоналістичні оцінки – ті, що пов'язані зі щоденною практичною діяльністю людини і спираються на категорії фізичної і психічної користі при досягненні певної мети:

- утилітарні оцінки (*useful – useless, harmful – harmless*);
- нормативні оцінки (*right – wrong, correct – incorrect*);
- телеологічні оцінки (*rational – irrational, lucky – unlucky*) [1, с. 75–76].

Отже, оцінка виступає вираженням позитивного або негативного ставлення суб'єкта до об'єкта оцінювання. Натепер не існує єдиної класифікації оцінок, проте найповнішими є класифікації Х. фон Врігта та Н. Д. Арутюнової. Носіями оцінки є досить різноманітні слова: нейтральні, експресивно забарвлені, стилістично знижені, відверто грубі. Одні з них самі по собі слугують лише засобами вираження оцінки як такої, інші ж несуть в собі заряд агресивності, оскільки за ними стоїть образливе для об'єкта значення. Важливо підкреслити, що ефект агресивності може виникати на базі як тих, так і інших.

ЛІТЕРАТУРА

1. Арутюнова Н. Д. Типы языковых значений: Оценка. Событие. Факт. Москва: Наука, 1988. 341 с.
2. Балли Ш. Французская стилистика. Москва: Изд-во иностр. лит., 1955. 394 с.
3. Бочкова А. Л. Понятие «оценка» в лингвистике. Карповские научные чтения: сб. науч. ст. Минск, 2013. С. 280–283.
4. Вольф Е. М. Оценочное значение и соотношение признаков «хорошо»/ «плохо». *Вопросы языкознания*, 1986. № 5. С. 98–106.
5. Вольф Е. М. Функциональная семантика оценки. Москва: Едиториал УРСС, 2002. 280 с.
6. Фон Вригт Г. Х. Норма и действие / Пер. с фин. Е. И. Специловой. *Идеи и вклады*, 2012. № 4 (14). С. 131–144.

СЕМАНТИЧНІ МЕХАНІЗМИ ПОРОДЖЕННЯ ПАСИВНИХ КОНСТРУКЦІЙ В МЕЖАХ ОФІЦІЙНО-ДІЛОВОГО ДИСКУРСУ

Офіційно-діловий дискурс є комунікативно однобічним, він використовується «для регулювання ділових відносин мовців у державно-правовій і соціально-виробничій сферах, для обслуговування суспільних потреб людей у типових ситуаціях» [1]. Ділове спілкування відбувається у відповідних міжнародних, державних і соціальних установах. Відповідно, учасники офіційно-ділового спілкування виступають у певних офіційних статусах і орієнтовані на вирішення конкретних завдань, пов'язаних із діяльністю держави, суб'єктів влади, установи, організації, підприємства тощо. Ділове мовлення має широке коло застосування й визначається за статусно-рольовими взаєминами мовців у сферах державно-політичної, громадської, економічної, адміністративно-господарської діяльності.

Щоб ділове спілкування було успішним, інформація повинна бути чіткою, короткою та вичерпаною. Хоча інформація є ядром обміну, спосіб доставки інформації може визначити успіх або невдачу транзакції. Ділове спілкування залежить від того, чи отримує читач та розуміє достатньо відповідної інформації для прийняття обґрунтованих рішень. Діловий стиль мовлення орієнтується на позитивний результат. Він включає пригноблення чужої позиції. Тому співрозмовники повинні проявляти такт, уважність, розуміння, відвертість, гуманність і терпимість. Уміння ефективно вести переговори з діловим партнером, реальним та потенційним, є важливою професійною якістю людини як працівника бізнес сфери.

Загальні рекомендації щодо використання чи не використання пасивного стану можна знайти в багатьох джерелах, і хоча основне залишається більш-менш однаковим, вони можуть дещо відрізнитися у формулюваннях, створених окремими авторами. Вибір мовця використовувати чи ні пасивний стан, безумовно, впливає на загальний тон повідомлення. Люди використовують пасивні форми з міркувань стилю та якості, а також значення.

Дослідники Марк Фолі та Діана Холл відкреслюють, що дуже часто пасивний використовується у офіційній англійській мові з метою:

- зосередитись на проблемах, а не на залучених людях (це дуже часто зустрічається в академічному та науковому дискурсі);
- описати правила та процедури;
- описати комерційні, промислові та наукові процеси;
- описати історичні економічні та соціальні процеси [4].

Дуглас Бібер та ін. стверджують, що пасивний стан може бути дуже часто використаний у професійному письмі: «У багатьох видах письмової прози, особливо в академічних статтях, пасивні конструкції можуть бути надзвичайно

частими, причому цілі уривки пишуться в пасивному стані». За словами Вільсона та Уосона, пасив іноді розглядається як стандарт також у технічному письмі, оскільки, як вже було сказано, пасивний стан дозволяє письменнику більш акцентувати увагу на процесі чи меті, ніж на самих виконавців [3].

Ще не так давно заохочували використовувати пасивний стан, оскільки він допомагав досягти необхідного рівня об'єктивності в тексті. За словами Аріани, сьогодні наукове письмо вимагає використання пасиву в таких ситуаціях:

- Коли основна увага приділяється подіям чи досягненням, а не агентам (як того вимагають особливо такі жанри, як офіційні повідомлення, інструкції чи описи процесів);
- Коли агента не слід згадувати навмисно (наприклад, питання відповідальності тощо) [2].

Також пасивний стан часто використовується політиками. Так, використання пасивного стану є одним з найвідоміших політичних прийомів для приховування провин чи уникнення відповідальності.

Одним із можливих засобів досягнення порозуміння є мінімізація пасивного стану. «Хоча пасивний стан іноді необхідний, часто він не тільки робить день нудним, але також не може бути неоднозначним або надмірно-безособовим. (...) часто пасивний стан просто більш незграбний, менш прямий і менш чіткий ...» [2]. Згідно з висновками Дезмонда Гіллінга, активний стан є кращим, оскільки пасивний стан «може припускати байдужість або відсутність відповідальності». [5] Це, здається, є загально визнаною практикою також у багатьох сучасних підручниках з ділової англійської мови. Як пишуть Джіао Лю і Роджин Чжен, багато сучасних вчених виступають за використання активного стану і проти використання пасивного [6].

Пасивні реченні ставлять фокус на об'єкт дієслова, а не на особу, що виконує дію. Таким чином, це виявиться дуже корисним, коли автор має менше значення порівняно з предметом. Наприклад, заявляючи, що «Прибуток цього року суттєво збільшився порівняно з нашими попередніми цифрами», акцент робиться на «прибутках цього року», а не на компанії чи відповідальному за ці результати. Незважаючи на високу частотність пасивного стану в офіційних документах, активний стан справді домінує, оскільки головним суб'єктом речень часто є компанія, група, правління та багато абстрактних іменників, що позначають економічні чи фінансові показники та інші поняття такі як продаж, прибуток, стратегія, мета, придбання, конкуренція, консолідація тощо. Проте використання активного стану з очевидним вираженням ролей чи пасивного стану з тенденцією знеособленості залежить від того, чого мовець хоче досягти від свого повідомлення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Мацько Л. І., Мацько О. М., Сидоренко О. М. Стилїстика української мови : підручник Київ : Вища школа, 2003. с 462.

2. Ariana, S. M. voice problems in translation of Romania and English economics texts. *The journal of the faculty of Economics – Economics*, 1 (1), 153-158. 2011 URL: <https://ideas.repec.org/a/ora/journal/v1y2011i1p153-159.html>
3. Biber, D., Johansson, S., Leech, G., Conrad, S., and Finegan, E. *Longman Grammar of Spoken and Written English*. Harlow^ Pearson Educated Limited. 2007.
4. Foley, M., and Hall, D. *Longman Advanced Learner's Grammar: A self-study reference an practice book with answers*. Harlow: Pearson Education Limited. 2008.
5. Gilling, D. A. *The Essential hand book for business writing*. 20133. URL: http://essentialbusinessenglish.com/EBE/the_EBE_method_files/TheHandbook-Sampler.pdf
6. Liu J., and Zheng, R. A. Comparative study on choice distribution in English abstract between Chinese and English power papers. *Advanced in Social Science, Education and Humanities Research*, 2014. 38-41. URL: <https://www.atlantispress.com/proceedings/icemss-14/13919>.

Анастасія Єрмоєнко
Науковий керівник – доцент Тітова О. Б.
м. Бахмут

ЛІНГВАЛЬНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ІДІОСТИЛЮ ПАВЛА ЗАГРЕБЕЛЬНОГО (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ «Я, БОГДАН. (СПОВІДЬ У СЛАВІ)»

Павло Загребельний – один із найпопулярніших письменників ХХ століття. Автор багатьох романів, повістей, оповідань, кіноповістей, сценаріїв, рецензій. Його творчість вивчало багато дослідників. Ю. Кохан [2], Т. Юрченко [5] досліджували особливості мовостилю письменника. А.С. Нестерук у дисертації «Естетичні функції символів у творчості Павла Загребельного» досліджувала романи і повісті митця кінця 80-х – першої половини 90-х років [4].

О. Кухар-Онишко, розкриваючи індивідуальний стиль Павла Загребельного, у монографії «Індивідуальний стиль письменника: генезис, структура, типологія» зазначав: «Дуже динамічним є стиль П. Загребельного. Письменник почуває себе впевнено змальовуючи й робітниче середовище, і учених-кібернетиків, йому близькі проблеми сучасного села й історія Київської Русі. Щоразу в іншому стилевому ключі, в іншій тональності веде розповідь» [4, с. 18].

Проза Павла Загребельного – це багатий спектр мовно-виражальних засобів: літературно-художніх антропонімів, контекстуальних фразеологізмів, оказіоналізмів, стилістичної синоніміки та антоніміки тощо. Зупинимо свою увагу на дослідженні історичного роману «Я, Богдан. (Сповідь у славі)» (1983).

Розкрити прагматичний потенціал мови Павла Загребельного допоможе лінгвістичний аналіз тексту (ЛАТ). Адже метою ЛАТ є виявлення в тексті лінгвістичних засобів «за допомогою яких виражається ідейний і пов'язаний з ним емоційний зміст твору» (Л. Щерба). Одним із значущих засобів твору є фразеологія. У тексті постійно зустрічаються узуальні фразеологічні одиниці (з *вогню та в полум'я, гратися з вогнем, гнутися в три погібелі, за сімома печатями, руки по лікті в кровітощо*), які в контексті не втрачають свого традиційного значення; прислів'я та приказки (*ми вам стрижене, а ви нам – шмалене!, бійся вовка спереду, коня ззаду, а чоловіка з усіх боків*); крилаті вислови латинського походження (*servilegenioscorruptus – піддавшись людській слабості; nihilsacrumducunt – не знають нічого святого*). Тому можна стверджувати, що фразеологічні одиниці є контекстуально значущими складниками твору. Також зазначений роман багатий на риторичні запитання, наприклад: «Смерть приносить самотність? А може, ми приєднуємося до більшості?» [1, с. 664]; «Які ж імена, які прізвища стоять у тім першій списку мого народу?» [1, с. 569]; «Лежала мов без душі. Чим вона тримала мене?» [1, с. 610]; автор ніби створює певну ілюзію постійного діалогу з читачем.

Мова роману вирізняється великою кількістю оказіональних утворень, через які письменник привертає увагу читача, зацікавлює, передає емоційний зміст тексту, утворюючи нові зв'язки через поєднання змісту загальноживаних слів, наприклад: «...ї поскакати на бронзовій коні, весело замахуючись бронзовою булавою під бронзовий цокіт копит,..», «..насправді ж була гідною многоголовою, многоречивою, часом і многомудрою...». Велику експресивну забарвленість мають слова, які утворені за індивідуально-авторським зразком, наприклад, такі іменники, як: *композитура, кабанюра, кулацюра, королев'ята, універсалики*, – виражають негативну суб'єктивну оцінку, переживання автора: «Так дуже ж був товстий, – перехопив мову Василь. – Таке як кабанюра [1, с. 306]» – зажерливість та огидність пана, вираження своєї зневаги; «Але ви, королев'ята, князі й сенатори, брощемного – і вже наброїли!» [1, с. 475] – спеціальна зменшеність слугує для вираження негативного ставлення до цієї державної вершини. Важливий художньо-стилістичний засіб, який використовує Павло Загребельний – контекстуальні антоніми. Зазвичай протиставлення виникають у реченні зі словами переносного значення, наприклад: «Тихі жалі, стогони, плачі й грізний гомін – усе стало чутно» [1, с. 16] – протиставлення «жаль – гомін», різкого контрасту додають прикметники, характеризуючи явище; «Писання – найвища втіха і найтяжча мука» [1, с. 10] – протиставлення найвищого ступеня порівнянь прикметника.

Отже, можна зробити висновок, що роман Павла Загребельного «Я, Богдан» насичений купою різноманітних мовно-виражальних засобів, які відбивають оригінальність манери письма Павла Загребельного.

ЛІТЕРАТУРА

1. Загребельний П. Я, Богдан (Сповідь у славі): Роман. Харків: «Філію», 2008. 671с.

2. Кохан Ю. І. Фраземіка в системі ідіостилю письменника (на матеріалі художньої прози Олесья Гончара і Павла Загребельного): автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец.:10.02.01. Харків, 2003. 19 с.
3. Кухар-Онишко О. Становлення стилю письменника. *Радянське літературознавство*. 1974. №7. С. 13-18.
4. Нестерук С. М. Естетичні функції символів у творчості Павла Загребельного: автореф. дис. ... канд. філол. наук:10.01.01. Кіровоград, 2001. 16с.
5. Юрченко Т. Г. Оказіоналізми у творчості Павла Загребельного: структурно-семантичний і стилістичний аспекти : автореф. дис канд. філол. наук: 10.02.01. Київ, 2003. 17 с.

Юлія Жарікова
Науковий керівник – доцент Архіпова І. М.
м. Бахмут

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ

Предметом дослідження є не лише сам процес перекладу, а й проведення лінгво-стилістичного аналізу авторського тексту та перекладу. Аналіз перекладу починається з перекладених, пропущених, змінених та доданих текстових елементів. Однією з проблем перекладу залишається оптимальне співвідношення точного й вільного в перекладі. Здебільшого розбіжність між авторським текстом та перекладом виникає внаслідок мовно-культурних відмінностей. З іншого боку, на переклад впливає процес перекладу та особистість перекладача. Набутий досвід свідчить, що для розуміння функціональних елементів тексту необхідним є розуміння тексту та його ієрархічної структури, із послідовним визначенням розуміння плану тексту та плану перекладу. За словами П. Торопа, виокремлення домінанти авторського тексту зумовлює серійність перекладу, але не є достатньою умовою для повної семантичної передачі [4, с. 83].

Існування множинних досліджень із психолінгвістики перекладу вказує на актуальність проблеми та спонукає до пошуку оптимальних засобів створення адекватного та еквівалентного перекладу. Адекватний переклад забезпечує інтелектуальне порозуміння між читачем та автором, знайомство та заглиблення в іншу культуру. Враховуючи ментальні та культурологічні особливості, у кожній мові є складні для відтворення мовні концепти, переклад яких не уявляється можливим лінійним способом. Так, російський філолог Л. В. Щерба, який присвятив свою діяльність оновленню російської граматики, звертав увагу на існування в російській мові слів, семантика яких у французькому або німецькому перекладі передається виключно в описовій манері, бо неможливо передати подібне значення слова словом. Наприклад, це

такі слова, як *куп'яток* або *булка*. Існують такі слова і в англійській мові – *sibling, filibustering, backlog* та ін.

Інший видатний лінгвіст і теоретик перекладу В. Н. Комісаров стверджував, що існують приклади неспроможності навіть описового методу в перекладацькій роботі, оскільки тлумачення слова не дорівнює його функціональності [2, с. 41]. Таким чином, текст оригіналу може бути не тотожним плану перекладу, а знайдений перекладачем еквівалент містить різну кількість елементарних одиниць значення (сем) порівняно з оригінальним словом. Як приклад, можна навести англійське слово *error*, що зазвичай перекладають як помилку, хоча семантичне значення свідчить про відхилення від норми, правил та ін. І, якщо за суттю речення таких обмежень не виявлено, то варто розглянути використання слова *mistake*. Множинність подібних прикладів зумовлює розбіжність плану мовних одиниць різних мов. Складнощі для перекладача становить розбіжність семантичних систем різних мов та частин, які складають ці системи, зумовлює наявність мовно-семантичних одиниць в одній мові та їх відсутність в іншій.

До семантичної різниці між мовами в добу постмодернізму додається соціально-культурологічний компонент перекладу. Постмодернові пошуки функціонально спроможного мовного еквіваленту, як посередника між текстом оригіналу та перекладом, набули особливої гостроти у зв'язку з застосуванням провідного літературного прийому постмодернізму – інтертексту. Виникла ситуація, коли лінійна структура тексту набула рухливості, що додало складності перекладачам. Постмодерновий переклад залежить від інформаційного поля перекладача та мусить не тільки відтворити рух та обсяг тексту, а й посилити динаміку, з метою збереження загальної семантики авторського тексту. Величезна цікавість до концепції інтертекстуальності зумовила активне дослідження особливостей перекладу цього лінгвістичного текстового феномену, як поліфункціональної та багатогранної системи забезпечення індивідуального розвитку мовлення з послідовним встановлення соціальних, культурних та інтелектуальних зв'язків. Щойно авторський текст перетворюється на метатекст (переклад) він являє собою частку культури суспільства та разом з іншими текстами впливає, як мінімум, на літературне життя та літературну політику окремих соціальних груп. Унаслідок метатекст функціонує як набір каналів, через які культурне надбання одного народу збагачує культуру іншого. Така культурна комунікація впливає на формування споживацьких смаків, зокрема й літературних. Літературні ж смаки та навички усвідомленого читання складають літературну культуру суспільства й впливають на характер суспільного дискурсу. Тому наразі сучасний переклад вважають не тільки лінгвістичним феноменом, а й культурологічним.

Нове осмислення значення перекладу спричинило «культурний поворот» в теорії перекладу. Оголошений на конференції, яка пройшла у 1988 році в англійському місті Ворік, «культурний поворот» заявив про переклад, як перетворення не лише на рівні мови, а й на соціальному рівні. Засновники культурного напрямку в перекладознавстві Сюзен Баснетт та Андре Лефевр

виокремили нову одиницю перекладу: не «слово і не текст, а культура» [2, с. 122]. Переклад розглядається як соціокультурне явище, а не суто лінгвістичне. На думку А. Лефевра, таке уявлення про переклад стає тотожним написанню нового твору [3, с. 37]. При такому підході переклад перетворюється з суто лінгвістичного матеріалу на культурологічний ресурс, який поширюється по каналах, які обмежуються інформаційним полем перекладача. Авторський текст після опрацювання перекладачем стає метатекстом, який існує в певній ситуації, є дотичним до певної культури певного прошарку суспільства та має свою цільову аудиторію. І цей культурний концепт втілюється в тексті опосередковано перекладом. Теорія культурологічного повороту створює певні труднощі та нез'ясованість перекладацьких підходів, оскільки переклад втрачає функцію простого переходу з однією мови в іншу. Навпаки, виникає функціональне розширення, при якому культурологічні особливості разом з текстом або опосередковано, переносяться з рідної культури до чужої. Оскільки культура не замикається виключно на видимій частині культурного спектру, тобто музики, архітектури, театру, для розуміння та збагачення інформаційного поля перекладача, має значення дослідження прецедентних текстів та релігійних основ суспільства, які формували ту чи іншу інтелектуально-емоційну реакцію в певних ситуаціях того чи іншого народу. Таким чином, крім володіння мовою, перекладач залежить водночас від двох культурних концептів – свого та чужого. Набуває важливості передбачення певних фонових знань у читача, культурних та історичних асоціацій, які зумовлюють суб'єктивну культурну цінність та створюють уявні концепти. Позбавлений асоціацій текст може залишитися незрозумілим. Тому невдалі переклади критики схильні пов'язувати з нездатністю перекладача досягнути авторський задум. Ще однією проблемою може бути недостатнє володіння мовами, зокрема й рідною. Складний характер текстових взаємовідносин унеможливорює автоматичний перенос авторського тексту в метатекст, оскільки останній не відображує комунікативної рівноцінності та складає ще одну проблему, пов'язану з перекладацькою еквівалентністю.

Дискусійне питання про роль особистості перекладача, як посередника між двома культурно-соціальними концептами, наразі знайшло нові тлумачення. Розвиток перекладознавства як окремої наукової галузі зумовило цікавість до нових напрямків дослідження, зокрема гендерних. Гендерний переклад, пов'язаний із відходом від біологічного визначення статі людини, поширюється від широкого спектру феміністичного до перекладу, який враховує інтереси сексуальних меншин. У цьому плані інтерес викликає зіставлення гендерно-зумовлених мов (італійська, французька, німецька) та гендерно-однорідних (англійська). Питання еквівалентності перекладу торкається етичних принципів та цензури. Крім того, за словами американської літературознавиці Бели Бродскі, гендерність перекладу може впливати на авторство [3].

У сучасному світі зростає популярність соціології перекладу, із якою пов'язують політичний дискурс та репрезентацію національно-політичної традиції в іншомовних виданнях. Для перекладачів та лінгвістів цікавою є бінарна логічна зв'язка, для утворення якої використовується перехід «якщо..., то...».

Не викликає сумнівів факт вагомості перекладу в глобалізованому світі. Переклад набуває рис мистецтва, а перекладач стає співавтором, від якого багато в чому залежить успіх подолання мовних бар'єрів на шляху культурного єднання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Баснетт С. Истоки и развитие переводоведения в 1975–2016 гг. *Вестник СПбГУ. Серия 9. Филология. Востоковедение. Журналистика*. 2016. Вып. 4. С. 31–44.
2. Комісаров В. Лингвистика перевода. М.: Книжный дом «Либроком», 2017. 176 с.
3. Кузенко Г., Культурологічний аспект перекладу у міжмовній комунікації. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»* № 2 (24), 2 т., 2017. С.22-26.
4. Тороп П. Тотальный перевод. Тарту: Издательство Тартуского университета, 1995. 220 с.

Софія Жуковська
Науковий керівник – доцент Ясинецька О. А.
м. Бахмут

РОЛЬ НЕОЛОГІЗМІВ У СУЧАСНОМУ АНГЛІЙСЬКОМУ МЕДІА-ДИСКУРСІ

Англійська мова сьогодні – це мова світового спілкування, якою на початку ХХІ століття говорить уже понад 1,5 мільярда осіб [2, с. 6]. Широке використання англійської в найрізноманітніших сферах ще більше зміцнює її міжнародний статус, сприяючи процесу мовної еволюції. Цей процес найбільше проявляється в лексиці, яка являє собою рухливу систему, жваво відгукується на зміни мовного середовища. Тому не дивно, що саме англійська як мова, що активно розвивається в світі, періодично поповнюється новими словами і зворотами, що відображають мовні реалії конкретного періоду часу, за якими закріплюється статус неологізмів [1, с. 2].

З неологізмами ми знайомимося, перш за все, у мові ЗМІ, яка, будучи багатогранним дискурсивним явищем, відтворює всі мовні процеси в динаміці. Саме в медіа-дискурсі знаходять відображення і фіксуються численні зміни мовної дійсності, а описують їх лексеми, що отримують назву так званих «модних слів» (buzzwords). Як приклад можна привести появу нового

неологізму *twitterati*, що означає людину, у якої тисячі передплатників у Твіттері. Слово утворено від *Twitter* і *glitterati* «багаті, красиві, модні світські люди»; причому останнє теж колись було неологізмом, що виник у 1935-40-х роках на основі злиття іменників *glitter* «блиск» і *literati* «начитані люди, інтелектуали». Більш того, іменник *twitterati* за звучанням нагадує іменник *iluminati* «освічені, просвітлені», які негласно керують світом. Як наслідок, можна зробити припущення, що знамениті люди в Твіттері в якомусь сенсі образно «керують світом». Увесь цей логічний ланцюжок асоціацій дозволяє назвати *twitterati* «модним словом» у сучасній лексиці англійської мови.

Ще одним «модним словом» у культурній сфері став іменник *manspreading*. Він володіє гумористичними конотаціями й позначає позу чоловіка, який сидить у громадському транспорті з широко розставленими ногами. Цікаво відзначити, що цей неологізм викликав досить бурхливу реакцію з боку захисників політкоректності. Так, ціла стаття в «The Guardian» присвячена цьому соціокультурному явищу під заголовком «*Why should 'manspreading' be just for men?*» [6]. Вважаючи це поняття сексистським, автор статті проводить аналогію з іншими лексичними новоутвореннями, до складу яких входить іменник *man*: *mansplaining* (коли чоловік пояснює щось жінці з поблажливим виглядом) і *maninterrupting* (коли чоловік перебиває жінку). Крім того, у статті в «The Time» «*How Not to Be 'Maninterrupted' in Meetings*» пропонується ще один сленговий неологізм *bropropriating* (*bro* «братан, старий» і *appropriate* «привласнювати»), який трактується як дія, коли чоловік запозичує ідею д жінки і видає її за свою власну [3].

Не викликає сумнівів, що появі великої кількості неологізмів у суспільно-політичній лексиці англійської мови сприяє бурхливий розвиток світових подій. Багато з них відносяться до політичного дискурсу, однією з цілей якого є вплив на індивідуальну і масову свідомість за допомогою різноманітних мовних засобів.

Політичні неологізми свідчать про перетворення, які відбуваються в галузі політики, даючи при цьому оцінку певному поняттю або явищу. Яскравим прикладом тут є неологізм *omnishambles* (префікс *omni-* зі значенням «все-» і *shambles* «безлад, хаос»), названий у 2012 році Оксфордським словником словом року. Спочатку придуманий для британського політичного сатиричного телесеріалу «Гуща подій» («The Thick of It»), термін, на думку журналістів «The Telegraph», став іронічним виразником загального настрою британців, означаючи ситуацію, яка повністю вийшла з-під контролю. Іменник *shambles* вдало обіграв у своїй промові колишній лідер лейбористів Ед Мілібенд, розцінивши бюджет уряду на 2012 рік як провальний («*omnishambles Budget*»): «*On charities, the reality is that the Prime Minister is not making the rich worse off. He is making charities worse off. Over the past month we have seen the charity tax shambles, the churches tax shambles, the caravan tax shambles and the pasty tax shambles, so we are all keen to hear the Prime Minister's view on why he thinks, four weeks on from the Budget, even people within Downing Street are calling it an omnishambles Budget*» [7].

Як можна було простежити з наведених вище прикладів, багато неологізми утворені шляхом словозлиття, так звані «слова-гаманці» (*portmanteau words*), утворені з основ двох різних слів. Тут широко поширені неологізми, пов'язані зі словами *Euro*, *Europe*, *European*. Це такі вже усталені в мові слова, як *Europhilia*, що позначає підтримку європейської інтеграції, або ж *Euroscepticism* і *Europhobia*, що виражають опозиційні настрої. Останні два отримали особливий резонанс у політичному дискурсі в останні роки у зв'язку з виходом Великобританії з Євросоюзу. Стаття в «The Guardian» під назвою «*England's visceral Europhobia may break up the UK*» дає цікаву оцінку ситуації, що склалася: «*Euroscepticism has been constant in British politics since the Attlee government turned down membership of the European Coal and Steel Community because the Durham miners wouldn't wear it. But scepticism has morphed into phobia*» [4]. Йдеться про те, що євроскептицизм завжди був властивий британській політиці, але зараз він перетворився на єврофобію, яка зрештою може привести не тільки до кризи у відносинах з континентальною Європою, але і до розколу всередині Сполученого Королівства.

Останнім часом англомовними ЗМІ активно використовується ще один іменник – *exit* «вихід». Спочатку він увійшов до складу неологізму *Grexit* (*Greek* і *exit*), запропонованого аналітиками Citigroup для позначення гіпотетичного виходу Греції з єврозони. Тепер у зв'язку з проведенням у 2017 році референдуму про членство Великобританії у Євросоюзі популярність отримало ще одне лексичне новоутворення, а саме *Brexit* (*British exit*) – вихід Великобританії з ЄС. Наприклад, у статті в «The Guardian» одночасно використовуються відразу три неологізми, що увійшли до складу англійської мови – *Brexit*, *Eurosceptics* і *Europhiles*: «*But what would 'Brexit' – a British exit from the 28-nation EU – look like? Eurosceptics argue that withdrawal would reverse immigration, save the taxpayer billions and free Britain from an economic burden. Europhiles counter that it would lead to deep economic uncertainty and cost thousands, possibly even millions, of jobs*» [5].

Таким чином, всього лише за останні п'ять років у лексиці англійської мови з'явилася велика кількість нових слів, що свідчить про динаміку мовного розвитку. Це показує, наскільки англійська є «гнучкою» мовою, блискавично реагує на концептуальні нововведення в політиці, економіці, культурі та інших галузях. Як наслідок, вивчення неологізмів у лексиці дозволяє більш точно охарактеризувати й оцінити глобальні явища та визначити їхню роль у сучасному медіа-дискурсі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Добросклонская Т. Г. Медиалингвистика: системный подход к изучению языка СМИ: современная английская медиа-речь: учебное пособие. Москва: Флинта: Наука, 2008. 263 с.
2. Crystal D. English as a Global Language. Cambridge University Press, 2003. 212 p.

3. The Guardian. URL: <http://www.theguardian.com/commentisfree/2015/aug/28/manspreading-men-oxford-dictionary-sitting-position-gendered> (дата звернення: 12.03.2021).
4. The Guardian. URL: <http://www.theguardian.com/commentisfree/2011/dec/18/english-europhobia-identity-crisis1> (дата звернення: 12.03.2021).
5. The Guardian. URL: <http://www.theguardian.com/politics/2015/may/14/brexit-what-would-happen-if-britain-left-eu-european-union-referendum-uk> (дата звернення: 13.03.2021).
6. Time. URL: <http://time.com/3666135/sheryl-sandberg-talking-while-female-manterruptions> (дата звернення: 17.03.2021).
7. UK Parliament. URL: <http://www.publications.parliament.uk/pa/cm201212/cmhansrd/cm120418/debtext/120418-0001.htm> (дата звернення: 18.04.2021).

Лілія Задоя
Науковий керівник – доцент Семенова О. В.
м. Бахмут

МЕТАФОРА У ФРАНЦУЗЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ ТЕКСТАХ

Останніми роками політична метафора цікавить багатьох дослідників. Кількість публікацій, присвячених аналізу того, які метафори використовують політики і журналісти різних країн та їх вплив на суспільну свідомість і суспільно-політичне життя, регулярно збільшується. Метафора – поетичний вираз, що розкриває особливості предмета чи явища, передаючи йому риси іншого. У політиці метафора є головним помічником, який допомагає знайти альтернативне рішення проблемних ситуацій.

Будучи одним із інструментів маніпулювання свідомістю й розумовими процесами, метафора привертає та утримує увагу, насичує текст виразними образами, які надовго залишаються в пам'яті, впливає на асоціативне мислення [1, с.186].

Лінгвіст А.П. Чудінов виділив чотири типи моделей політичної метафори: антропоморфна, природоморфна, соціоморфна та артефактна.

- Антропоморфна метафора. Політична реальність у людини формується по-своєму. Це дозволяє метафорично представляти складні політичні концепції як загальновідомі реалії.

- Природоморфна метафора. Жива і нежива природа довгий час служила зразком, згідно з яким ми уявляємо суспільно-політичну реальність, створюючи тим самим мовну картину політичного світу.

- Соціоморфна метафора. Політичний світ завжди будується на прикладі інших сфер соціальної діяльності людини.

- Артефактна метафора. Ми реалізуємо себе у створенні речей – артефактів. За аналогією із артефактів ми моделюємо і політичну сферу, представляючи її компоненти: «Механізми», «Індустріалізація» тощо [2, с. 136-137].

Використання соціоморфної метафори у французькому політичному тексті зумовлено необхідністю актуалізації у свідомості певних явищ життя суспільства, прямо або непрямо пов'язаних із процесами у сфері політики. У межах такого типу метафори превалюють три понятійні сфери: 1) «війна»; 2) «гра»; 3) «космос». До першої понятійної сфері відносяться метафори, у межах яких політична діяльність розглядається як війна: «.. *J'ai milité pour la mise en place de ce ministère*» [3]. У третій групі метафор, спрямованих на оцінку політиків, використовується лексика космічної галузі: «*D'après ce qu'on entend, la victoire de Trump aurait dû bouleverser la marche de la planète*» [4]. Дослідження показало, що метафори соціоморфної семантичної моделі служать засобом вираження телеологічної та прагматичної оцінок на адресу представників політичної еліти.

Також найбільш представницькою групою є метафори з джерела «Війна». Політики розглядаються як група солдатів (*groupe de soldats*), які атакують (*attaquer*) або блокують (*bloquer*) свого супротивника (*adversaire*).

Вивчаючи політичну промову чинного президента Франції Е. Макрона, можна побачити, що він більш схильний використовувати соціоморфну метафору. Наприклад, вираз, що запам'ятовується найбільше – *poudre de perlimpinpin*. Вираз *Poudre de perlimpinpin* з'явився в словниках ще в XVII столітті. Це метафора, що означає неефективні ліки або щось ілюзорне, уявне.

Показова емоційність мови війни, яка працює разом із мілітарної метафорою на створення образу ворога, боротьби з ним. Військова метафора виявляється, наприклад, у виступі президента Франції Е. Макрона: «*Nous ne luttons ni contre une armée ni contre une autre nation, mais l'ennemi est là, invisible, insaisissable, et qui progresse. Et cela requiert notre mobilisation générale. Nous sommes en guerre*» [5].

Наразі метафора досить популярне явище у засобах масової інформації, політиці, військовій сфері тощо. Вона надає більшої виразності, емоційності. Отже, жоден політичний виступ не проходить без використання метафори. Саме вона допомагає політику вразити слухача, додати колоритності своїй промові. За допомогою метафори можна акцентувати увагу слухачів на проблемному питанні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бойко О. Д. Політичне маніпулювання: навч. посіб. К.: Академвидав, 2010. – 432 с.
2. Чудинов А. П. Политическая лингвистика: учебное пособие. Москва: Наука, 2008. – 254 с.
3. Le Figaro URL: <https://www.vie-publique.fr/discours/207120-interview-de-mme-jacqueline-gourault-ministre-de-la-cohesion-des-territ>

4. Courier international URL:
[https://www.clemi.fr/fileadmin/user_upload/Courrier International.pdf](https://www.clemi.fr/fileadmin/user_upload/Courrier_International.pdf)
5. URL: <https://www.cairn.info/revue-actualites-en-analyse-transactionnelle-2020-4-page-72.htm>

Марія Залізняк
Науковий керівник – ст. викладач Врюкало В. М.
м. Бахмут

СЛОВОВІРНІ МОДЕЛІ ЛЕКСИЧНИХ ОДИНИЦЬ ТЕМАТИЧНОГО ПОЛЯ «COVID19»

Протягом двадцятого століття людство пережило чимало природних катаклізмів, катастроф, війн, хвороб. Усі ці події залишили відбиток не лише в нашій пам'яті, а й у нашій мові. Наприкінці 2019 року світ зіткнувся з досі небаченою в таких масштабах проблемою – пандемією COVID-19. Хвороба торкнулася всіх сфер життя, зокрема й мови. Як зазначає А. О. Худолій: «Під впливом розвитку суспільства відбувається розвиток мови, в ході якого постійно відбуваються зміни у номінації параметрів дійсності» [5, с. 145]. Тема епідемії активно висвітлювалася в ЗМІ в усіх країнах світу.

Актуальність цієї теми обумовлена значимістю вивчення нових лексичних одиниць тематичного поля COVID-19, що дає змогу оцінити особливості впливу пандемії на світосприйняття людей і це підтверджується тим, що на запит : «Неологізми, пов'язані з вірусом» пошукова система «Гугл» надає більш ніж 7 тисяч результатів.

Мета цієї роботи – виявити на прикладі лексичних одиниць особливості створення тематичного поля «Covid19» за допомогою комплексного структурно-семантичного кількісно-якісного аналізу ЗМІ (Deutsche Welle, Welt, n-tv, ARD, ZDF, Der Spiegel).

Проблемою безпосереднього вивчення лексичних одиниць так чи інакше займалися такі науковці: Ю. М. Караулов, Н. А. Миколаєва, О. Б. Пилаєва, Т. Н. Старков, М. М. Шанський та ін.

Спочатку з'ясуємо, що таке лексичні одиниці. Слідом за А. П. Старковим, ми будемо розуміти під лексичними одиницями: «Мовні знаки, які відрізняються від інших єдністю та гармонією між змістом та формою. До поняття форма входить: а) зоровий образ; б) слуховий образ; в) артикуляційний; г) рукомоторний» [4, с. 101].

До розряду лексичних одиниць він відносить: 1) слово; 2) стійкі/сталі словосполучення: номінативні (не переосмислені); фразеологічні (переосмислені); 3) клішировані звороти (вирази), так звані "готові" речення (тобто такі, що не змінюються у мовленні) [4, с. 101].

Слід зазначити, що різні вченні мають різні думки щодо визначення «тематичного поля» та його компонентів.

Так, Ю. М. Караулов вважає, що «тематичне поле» та «семантичне поле» є синонімами [2, с.67]. Такої думки дотримується й М. М. Шанський.

О. Б. Пилаєва має своє бачення класифікації тематичного поля. Вона вважає, що члени тематичного поля можуть мати різне семантичне значення [3, с.12-13].

Тематичне поле – група слів (узуальних і контекстуальних синонімів) із спільними семантичними зв'язками. Лексичний ланцюжок з родового поняття (стрижневого слова) та тематичних слів, пов'язаних між собою різними парадигматичними відношеннями: синонімічними, родовидовими, семантико-тематичними, антонімічними [1, с. 173]. Тематичні поля – це більш широкі об'єднання слів, тобто це групи слів різних частин мови, об'єднаних спільністю теми.

Що стосується тематичного поля теми COVID-19, то воно є досить різноманітним. Системи метафор, об'єднаних спільною семантичною сферою, по-новому описують ситуацію, даючи власне бачення того, що відбувається. Наприклад вираз: «Anleger gehen in Deckung», що перекладається, як інвестори йдуть в укриття. Звичайно, що інвестори не буквально ховаються під укриттям, мається на увазі, що на час пандемії економіка зазнала значного удару та інвесторам довелося на певний період припинити роботу. Або вираз: «Weg aus Lockdown» – це шлях з самоізоляції, дуже повільний та обережний. Ще рік тому німці не могли уявити, як вони будуть радіти поверненню до свого звичного способу життя.

В електронному словнику сучасної німецької мови (Das Digitale Wörterbuch der deutschen Sprache, DWDS) з'явилася рубрика, присвячена неологізмам, пов'язаним з коронавірусною пандемією. Знайомі але рідко вживані досі поняття, такі як карантин, ізоляція, дезінфекція, стали тепер актуальними, як ніколи. Неологізм «Der Coronaradweg» – короткострокова, часто тимчасова або розширена смуга для велосипедного руху з метою забезпечення або полегшення дотримання правил дистанції.

Німецький медійний портал Deutsche Welle також додав багато нових слів, щоб більш точно описати життя в період пандемії. АНА (читається, як «АХА») Це аббревіатура «залізного» правила сьогодення: Abstand-Hygiene-Alltagsmaske: «дистанція – гігієна – маска». Ще одне скорочення: Munaschu і Munamaske. Ці назви захисної маски з'явилися поєднанням слів Mund-Nase-Schutz і Mund-Nase-Maske, тобто «рот-ніс-захист» або «рот-ніс-маска».

Таким чином, мова є відображенням усього, що відбувається в суспільстві та світі, вона поповнюється за рахунок тих чи інших подій і тому зазначена тема потребує подальшого дослідження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Арешенков Ю. О. Лінгвістичний аналіз художнього тексту : навчальне видання, 2007. 177 с.
2. Караулов Ю. М. Структура лексико-семантичного поля. *Филологические науки*. 1972. С. 57-68 с.

3. 3. Пилаєва О. Б. Лакунарність лексико-семантичного поля «Природа»: на матеріалі російської та евенкійської мов: автореф. дис. ... канд. філолог. наук Благовещенськ 2002. 16 с.
4. 4. Старков А. П. Навчання англійської мови а середній школі. К.: Рад. школа, 1979. 200 с.
5. 5. Худолій А. О. Лексико-стилістичні маркери мовних змін в американських публіцистичних текстах. *Наукові записки НаУ «Острозька академія»*, Острог, 2016. Вип. 61. С. 144-148.
6. 6. Börsen-Zeitung Німецька щоденна газета URL: <https://www.boersen-zeitung.de/kapitalmaerkte/anleger-gehen-in-deckung-07f4d5b3-37d3-483a-9e93-69d12f4c6c20>
7. 7. Deutsche Welle Німецький медійний портал URL: <https://www.dw.com/de/wort-des-jahres-2020-corona-pandemie/a-55811383>
8. 8. DWDS Електронний словник сучасної німецької мови URL: <https://www.dwds.de/themenglossar/Corona>

Анастасія Золочевська
Науковий керівник – доцент Круть О. В.
м. Бахмут

РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ КОНЦЕПТУ ДУША В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

Сучасний етап розвитку лінгвістики характеризується підвищенням уваги науковців до вивчення когнітивних, комунікативних явищ у мові та мовленні. Одним із базових понять когнітивної лінгвістики вважається концепт, оскільки саме він характеризує результат пізнавальної (когнітивної) діяльності особистості та суспільства.

Метою цієї роботи є аналіз засобів відображення концепту ДУША в англійській та українській мовах

У лінгвокогнітивному аспекті концепт кваліфікується як «глобальна мисленнева одиниця, що є квантом структурованого знання», яке формується у свідомості людини. Концепт розглядається як «одиниця, покликана поєднати наукові пошуки в царині культури, свідомості й мови», оскільки саме він належить свідомості та опредмечується в мові [3].

У межах філософської теорії пізнання та відображення дійсності концепт постає як складним ментальним утворенням (думкою, знанням, вірою, причиною), що осмислене на основі онтологічного фону речей, які становлять навколишній світ людини, так і смислами, якими оперує людина в процесі згортання, знання про навколишній світ, які зберігаються у вигляді квантів (життя, смерть тощо). Отже, концепт трактується як згорнуте знання людини про світ, як складова світобачення, концептуальної картини світу, яка об'єктивується в мовній [1].

Основні структурні елементи концепту – образ, інформаційний зміст, що включають відмінні риси концептуалізації предмета чи явища [2].

«Душа» є одним із основних понять сакрального, тому завдяки аналізу концепту ДУША спостерігається динаміка концептуалізації всієї сакральної сфери [4].

«Душа» є об'єктом вивчення лінгвістики, філософії, психології тощо. Дослідження мовних явищ на тлі наукових відомостей дозволяє осмислити когнітивну діяльність людини та побачити саме явище, що відокремлює істинне від надуманого [4].

Сигніфікативний напрям до виокремлення концепту передбачає осмислення останнього через аналіз його енциклопедичних і лінгвістичних компонентів [3].

В англійській мові ДУША знаходиться в тісній взаємодії з тілом, тобто людина поєднує дві частини – душу й тіло: пор. англ. *You don't have a soul. You are a Soul. You have a body (Lewis), body and soul, enough to keep body and soul together*; укр. *ледве душа держиться в тілі; тілом і душею*.

Поняття про місцезнаходження душі сприймається у народів англійської та української мов по-різному. Так, в англійців *душа* знаходиться в грудях, серці (пор. англ. *Put your ear down close to your soul and listen hard, one's heart is in one's mouth (Sexton)*, в українців – у п'ятах (пор. укр. *Як замахнеться було мати (книжкою), так у мене душа аж у п'ятах (Остап Вишня)*).

Слід зазначити, що в англомовній картині світу SOUL / ДУША не має такої ролі, як в українській. Так, в українській мовній картині світу кількість фразеологічних одиниць із компонентом «душа» приблизно у вісім разів більше, ніж в англійській (310 / 40, відповідно) : англ. *at heart* – укр. *в глибині душі*; англ. *be heart and soul to one another* – укр. *душа в душу*; англ. *it gladdens the heart* – укр. *душа радіє*; англ. *smb.'s heart is uneasy* – укр. *душа не на місці*; англ. *after one's heart* – укр. *до душі*, англ. *young at heart* – укр. *молодий душею*.

В українському мовознавстві з'ясовується структурно-семантичний, ідеографічний та лінгвокультурологічний аспекти фразеологізмів із концептом *душа*. М. Скаб у своїх роботах аналізує функціонування лексеми *душа* в різні історичні періоди, в різних стилях української мови, досліджує роль окремих мовних засобів у вираженні концепту ДУША [2] Українські науковці розглядають слово *душа* як один із символів української мови та концептів; аналізують концепт ДУША у текстах українських письменників, порівнюють структуру концептів ДУША й СЕРЦЕ в національно-мовних картинах світу тощо [2].

ДУША є одним із ключових концептів української культури, який являє собою логіко-смыслову сутність, що поєднує сакральну та профанну ознаки. Сакральний зміст цього концепту (21%) ідентифікує нематеріальну сутність, протиставляючи тіло та пов'язуючи з Богом. Концептуальні компоненти несакральної (профанної) частини концепту ДУША (79%) взаємодіють із

нетрадиційним підходом, а його наповнення пов'язано з психічним станом людини.

Отже, концепт ДУША є одним із базових концептів англійської та української концептуальної картин світу, та більш репрезентований в українській мовній картині світу. В українській мові концепт ДУША характеризується сакральними (нематеріальними) та профанними ознаками, що повзано з психічним станом людини. Перспективи подальшої роботи вбачаються у побудові концептуальних сфер концепту ДУША в англійській та українській мовах та у його реалізації у дискурсі зазначених мов.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ажнюк Б. М. Мовні явища як етнокультурна цілісність. *О. О. Потебня і проблеми сучасної філології*. Київ: Наукова думка, 1991. С. 26-43.
2. Карасик В. І. Мовні концепти як виміри культури. Архангельськ: Концепти, 1997. 475 с.
3. Лозова О. Ю. До проблеми визначення концепту. *Концептологія*. Розділ V. 2007. С. 139-144.
4. Скаб М. Концепт ДУША у свідомості українців XVI-XVII ст. *Українська історична та діалектна лексика*: зб. наук. праць. Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2007. Вип. 5. С. 11-19.

Ігор Карабут
Науковий керівник – доцент Ясинецька О. А.
м. Бахмут

АНГЛОМОВНІ МЕТАФОРИ НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ ТЕКСТІВ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Прогрес у сучасному світі означає, що з'являються відкриття, будуються нові прилади й машини, які потребують детального опису або інструкції до них. Такі описи або інструкції відносяться до науково-технічних текстів. Такі тексти вважаються доволі стилістично нейтральними, але термінологія часто може бути метафоричною [1, с. 7]. Об'єктом нашого перекладознавчого дослідження постає метафора в науково-технічних текстах, а мета – проаналізувати адекватність використання міжмовних відповідників з урахуванням конкретних різновидів метафори й способів перекладу.

Метафора, перш за все, служить для створення нових термінів, щоб смислові асоціації полегшували запам'ятовування таких метафоричних термінів. Розглянемо типи метафоричних термінів:

1) номінативні – терміни, утворені шляхом образного переосмислення загальноживаних слів: наприклад, *skin* – *окалина*, *bubble sort* – *бульбашкове сортування*;

2) когнітивні – метафори, які характеризують явище не за зовнішніми ознаками, а за внутрішньою сутністю, за подібністю процесів: наприклад, *planetary model of atom* – планетарна модель атома;

3) образні – метафори, які ґрунтуються на простих аналогіях, в основі яких лежить зіставлення наукових понять зі звичайними відомими речами: наприклад, *daisy wheel* – «ромашика» (принтера), *filter candle* – «свічка» (фільтр у формі свічки з пористого скла для стерилізації розчинів ультрафільтрацією);

4) концептуальні – різновид номінативних метафор, які охоплюють терміни, утворені шляхом переосмислення термінів інших галузей знань: наприклад, *virtual memory* – віртуальна пам'ять, *digital dividends* – блага і вигоди від комп'ютеризації;

5) безаналогійні – образні одиниці [2, с. 11].

Проблемою перекладу метафор в науково-технічних текстах є різні світоглядні поняття й географічні умови розвитку культур. Так, метафоричний термін в одній культурі може бути абсолютно не зрозумілим в іншій. Метафора – це ключ до розуміння національно-мовного світобачення, яке не є спільним для різних, особливо неспоріднених мов. Цілком природно, що чим далі перебувають один від одного культурні ареали, тим більша кількість культурних образів, які не збігаються [1, с. 14].

Таким чином, перед перекладачем постає складна проблема – вирішити, як перекладати метафоричний термін. Існує кілька способів перекладу метафоричних термінів:

1) дослівний переклад метафори: наприклад, *зуб ковша* – *bucket tooth*, *ударна хвиля* – *knock wave*;

2) зміна метафори: наприклад, *аварійна подушка* – *air bag*;

3) описовий переклад, невживання метафори: наприклад, *чорний гвинт* – *unfinished screw*, *залізничний вузол* – *rail junction*.

Хоча кожен спосіб перекладу має право на існування, і немає абсолютного правила, яке обумовлює використання того чи іншого еквівалента в цільовій мові, перекладач повинен знати й враховувати вже наявні, усталені відповідники метафоричних термінів і терміносполук.

Метафора виконує важливу функцію в науково-технічних текстах, полегшуючи запам'ятовування термінів та дозволяючи повторно використовувати мовні ресурси, надаючи мовним засобам нові значення. Однак багато метафоричних термінів можуть бути незрозумілі в тій чи іншій культурі, а тому якість і ясність цільового тексту безпосередньо залежать від професіоналізму перекладача, від уміння враховувати особливості мовних і концептуальних картини світу та традиційні відповідники чи прийоми перекладу за аналогією.

Перспективою вважаємо перекладознавче дослідження метафор в інших стилях мовлення для визначення нових властивостей метафори та особливостей забезпечення міжмовних відповідників.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гончарова Т. І. Науково-технічні метафори англійською мовою. Харків, 1996. 122 с.
2. Дядюра Г. М. Функціональні параметри образності в науковому стилі (на матеріалі текстів природничих та технічних наук): автореф. дис... канд. філол. наук. Київ, 2001. 27 с.
3. Хавкіна О. М. Специфіка перекладу української науково-технічної метафори англійською мовою. *Нова філологія*. 2013. № 57. С. 193-196.

Олександр Кисільов
Науковий керівник – доцент Ясинецька О. А.
м. Бахмут

ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ ПІДХІД ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКВІВАЛЕНТНОСТІ В ЕКОНОМІЧНОМУ ДИСКУРСІ

Економічний переклад займає важливу частину міжнародного бізнес-процесу. Існування й розвиток бізнесу неможливий без встановлення економічних відносин. Співробітництво з іноземними компаніями супроводжується фінансовою й економічною документацією. Якісний переклад дає можливість компаніям зрозуміти серйозність та професіоналізм компанії-партнера та ступінь співпраці. Економічний переклад містить у собі дуже багато особливостей. Цей процес потребує від перекладача професіоналізму, вміння концентрувати свою увагу та високої відповідальності, адже навіть одна помилка може призвести до серйозних наслідків.

У сучасному світі внаслідок глобалізації з'являється дуже велика кількість економічних термінів, і багато з них запозичуються до української мови. Ураховуючи бурхливий розвиток економічних відносин нашої країни з іншими, перекладачам доводиться шукати еквіваленти різних термінів, які не завжди є в нашій мові.

Міжнародні економічні терміни як мовні знаки, що презентують фахові поняття, становлять суттєву складову економічних текстів і причини головних труднощів перекладу з огляду на неоднозначність або відсутність перекладних відповідників термінів. Переклад термінів потребує знання галузі, якої стосується переклад, розуміння змісту термінів іноземною мовою і знання термінології рідною українською мовою.

При перекладі не завжди можна знайти точний відповідник іншомовного терміну. Через це використовуються різні способи перекладу. Лінгвісти виділяють два шляхи перекладу: переклад прямий (запозичення, калькування, дослівний переклад) і переклад непрямий (зовнішній) [3, с. 330].

Розглянемо основні способи перекладу економічної термінології.

Запозичення – відтворення фонетичними й морфологічними засобами однієї мови морфем, слів або словосполучень іншої мови, наприклад: *anti-dumping duty* – *антидемпінгове мито* [3, с. 330].

Опис – це спосіб переказування багатокомпонентних термінів, які не мають словникових еквівалентів у рідній мові, наприклад: *make to order* – *виконання роботи відповідно до замовлення* [3, с. 331].

Також існує такий спосіб як перенайменування (зокрема ре-метафоризація) – це коли використовуються абсолютно різні стилістичні й структурні засоби для опису однієї й тієї ж ситуації, наприклад: *bone of contention* – *яблуко розбрату* [3, с. 331]. Спосіб, який часто використовується при синхронному перекладі у випадках, коли іншомовний термін не існує в мові перекладу і має бути переданий еквівалентним навантаженням, називається адаптацією.

Переклад будь-яких матеріалів викликає низку труднощів у перекладачів, яким доводиться звертатися до різних словників і різних перекладацьких трансформацій для того, щоб переклад був адекватним та відповідав усім нормам. Так, В. Н. Комісаров зазначає три види перекладацьких трансформацій: лексичні, граматичні та лексико-граматичні [1, с. 159].

Синонімічні засоби перекладу можна віднести до лексичних трансформацій, таких як: генералізація, конкретизація, смисловий розвиток та цілісне перетворення.

Генералізація – це коли на мові перекладу слово чи фраза отримує ширше значення, наприклад: *factory/farm* – *підприємство*.

Протилежністю генералізації є конкретизація. Ця трансформація навпаки дає більш вузьке значення, наприклад: *income statement account* – *рахунок прибутків і збитків* [2, с. 254].

Синонімічна заміна як перекладацька трансформація є достатньо поширеною. Вона використовується автором для того, щоб у смисловому плані замінити іншу лексичну одиницю. Тобто така перекладацька трансформація, як і антонімічний переклад (наприклад, *to make losses* – *не бути прибутковим*), робиться за бажанням автора. Таким чином, перекладач адаптує текст і робить його більш сприятливим для українського реципієнта, тим самим уникаючи перекладу слово в слово. Наприклад, *managerial skills* – *організаторські здібності*.

Отже, перекладачі використовують різні прийоми, зокрема запозичення шляхом транскодування, опис, перенайменування, адаптацію. Використовуються трансформації, такі як: генералізація, конкретизація, смисловий розвиток, цілісне перетворення та синонімічна заміна. Переклад економічних текстів потребує від перекладача відповідальності та уваги. Він має бути обізнаним в предметі перекладу та його особливостям.

Важливими аспектами є знання термінології та вміння застосовувати трансформації без зловживання задля досягнення еквівалентності та адекватності перекладу. Під час перекладу економічних текстів частіше

зустрічаються лексичні трансформації. Це зумовлено тим, що стиль таких тем потребує за вживання стриманої, нейтральної лексики.

Перспективу дослідження вбачаємо у виявленні назв і термінів, що ускладнюють переклад, коли перекладачеві доводиться звертатися до різних трансформацій на рівні тексту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Комиссаров В. Н. Современное переводоведение. Москва: ЭТС, 2001. 424 с.
2. Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты): учебник для студентов институтов и факультетов иностранных языков. Москва: Высшая школа, 1990; Москва: Альянс, 2013. 253 с.
3. Сніговська О. В. Особливості перекладу англійських і новогрецьких економічних багатокомпонентних термінів. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»: збірник наукових праць / укладачі: І. В. Ковальчук, Л. М. Коцюк. Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2016. Вип. 61. С. 329-332.*

Катерина Коваленко

Науковий керівник – доцент Ясинецька О. А.
м. Бахмут

ЛЕКСИЧНІ ТА ГРАМАТИЧНІ КЛІШЕ В АНГЛОМОВНІЙ ДІЛОВІЙ ДОКУМЕНТАЦІЇ: ТРУДНОЩІ ТА РІШЕННЯ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

На сьогодні англійська мова визнана мовою міжнародного спілкування, особливо в сфері бізнесу. Це зумовило потребу в підготовці фахівців, які володіють діловою англійською; багато людей у світі активно використовують її у своїй повсякденній професійній діяльності: у сфері юриспруденції, освіти, медицини, ІТ і торгівлі. Незважаючи на те, що безліч аспектів англомовної ділової документації вже багатьма науковцями детально вивчені, закономірності функціонування англійської мови як засобу усної та письмової ділової комунікації та перекладу все ще потребують наукового осмислення.

Сфера перекладацької діяльності в сучасному світі набуває все більшої соціальної значущості, оскільки широкі кола громадськості все частіше користуються послугами перекладу. Структура і зміст офіційно-ділового тексту підпорядковані певним нормам, а його конкретні лексичні одиниці входять, як правило, до складу усталених, клішованих зворотів. Вивчення кліше в діловому спілкуванні й перекладі дозволяє зробити висновок про безсумнівну актуальність цієї проблеми в перекладацькій діяльності, оскільки кліше часто забезпечують найбільш легкий, оперативний і точний спосіб передачі

інформації, але водночас потребують уваги до усталених міжмовних відповідників.

Метою нашої роботи є аналіз труднощів перекладу кліше в англomовній діловій документації українською мовою та шляхи їх подолання під час усного та письмового перекладу. **Об'єктом** дослідження є англomовна ділова документація, а **предметом** – кліше англomовного ділового дискурсу та їхні відповідники в українській мові, забезпечувані при перекладі.

Поняття «кліше» досить однаково тлумачиться відомими словниковими працями. Так, Ю. І. Ковалів визначає кліше як стандартне, словесне утворення та продуктивна одиниця мовлення, що є синонімом до стилістичного стереотипу; кліше фіксує повторювані явища та зберігає власну семантику та виразність, а також забезпечує мовну економність ділового стилю [1, с. 487]. С. І. Ожегов пояснює, що кліше – це термін, який позначає «шаблонну фразу, вираз» [3]. Оксфордський словник англійської мови говорить, що це «стереотипний вираз, банальна фраза» [4]. Словник Еріка Партриджа пропонує кілька тлумачень: 1) ідіоми, які стали кліше (кліше-ідіоми); 2) інші стійкі вирази й стереотипи мови; 3) набір готових фраз і широко відомі вислови з інших мов; 4) вислови з англійської літератури [5, Introduction]. Важливим вважаємо розуміння ролі кліше, яку В. С. Виноградов пояснив так: у системі сучасної літератури слова здебільшого не поєднуються довільно з окремими компонентами мови, а є вже усталеними. Більшість людей говорить і пише за допомогою готових мовних формул, а саме кліше [2, с. 59].

Офіційно-ділова мова – це система, яка має певні лексичні, морфологічні та синтаксичні функції. Мова ділової документації має власну специфіку. Це зумовлено тим, що зміст паперів цього стилю є стриманим і мало емоційним; лексика використовується в прямому значенні та характеризується нейтральністю. Риси, які є притаманні офіційно-діловому тексту, часто зумовлені низкою екстралінгвістичних факторів. Серед них виділяються:

1. Точність, яка не припускає іншого тлумачення. Двозначність може позбавити документ його юридичної сили.

2. Стандартизованість. В офіційно-діловому спілкуванні спостерігається певна стандартизація тих мовних засобів, які вживаються часто. Ця ознака може бути помітна під час використання стійких виразів, тому що вони полегшують процес ділового співробітництва, тож використання стереотипних виразів є необхідним і доцільним.

3. Об'єктивність. Вияви цієї ознаки простежуються у сухості викладу та відсутності займенниково-дієслівних форм 1 або 2 особи.

4. Стислість, яка потребує економного та лаконічного використання лексики.

Кліше дозволяють забезпечувати точність і стислість. Їх використання виключає різне тлумачення певного документа. У такій діловій документації, як договори, відзначається частота застосування готових конструкцій, а саме кліше. Наприклад, *to conclude the present contract to the following effect* – укласти договір про таке; *agenda* – порядок денний; *the timely execution of the*

obligations stipulated by the Contract – своєчасне виконання зобов'язань, встановлених у Договорі; *legal entity* – юридична особа; *on behalf of* – від імені. Проте переклад саме таких усталених формулювань викликає труднощі у фахівців, особливо у початківців, коли йдеться про правильний підбір еквівалента й безпомилкове застосування граматичної конструкції, які повинні точно передавати сенс документа.

Щоб забезпечити адекватність перекладу, необхідними є знання основних термінів, клішованих виразів, стильових рис офіційно-ділового стилю і вміння знаходити відповідні лексичні засоби для їх реалізації. Адекватний переклад – це текст, який сприймається носієм мови перекладу так само, як оригінал носієм мови оригіналу. Звісно, жоден переклад не може гарантувати стовідсоткової точності. Граматична будова в будь-якій мові відрізняється від інших, і кількість слів в усталених словосполученнях в англійській та українській мовах не завжди збігаються. Часто одному слову в українській мові в англійській відповідає складене слово або ціле словосполучення і навпаки. Словниковий склад кожної мови різноманітний і різнорідний за своїм характером. Основні ознаки англійської ділової документації ґрунтуються на лексичному та граматичному рівнях. Однак буде слушним відмітити те, що часто граматичні труднощі перекладу не є чисто граматичними, а тісно пов'язані з лексичними. Зв'язок між лексикою і граматику виступає дуже виразно.

Граматичні кліше неодноразово перекладаються конструкцією з інфінітивом. Особливо це стосується стереотипних виразів, які характеризують права, зобов'язання і відповідальність сторін. Наприклад, *to undertake an obligation* – брати на себе зобов'язання; *to ascertain which of ... might be used ...* – з'ясувати, які з... можуть бути використані...; *to bear all the obligation* – нести зобов'язання; *to meet commitments* – виконувати зобов'язання; *to relieve from performing the obligations* – звільнити від зобов'язань; *to be entitled to* – мати право; *to include an appendix on ...* – містити додаток до ...; *to put responsibilities* – встановити відповідальність.

Також серед граматичних труднощів перекладу англійських кліше викликає питання вираження повинності в текстах договорів та засоби, за допомогою яких воно може бути вирішено. Так, модальне дієслово *shall* є найбільш типовим засобом вираження імперативності. Англійському *shall* відповідає українське модальне дієслово *повинен* або інше смислове дієслово, яке, зазвичай, має форму теперішнього часу. Наприклад: *There are certain considerations that shall be taken into account...* – Є деякі міркування, які **повинні** бути взяті до уваги...; *The Seller shall issue and provide to the Buyer two (2) originals...* – Продавець **зобов'язується** виставити рахунок і надати Покупцеві два оригінали...; *Taking a note/ notice of... we shall also pay attention / keep in mind...* – Беручи до відома... ми також **повинні** звертати увагу / мати на увазі ...; *The Seller shall sell and deliver...* – Продавець **повинен** продати і доставити...

В англomовній діловій документації також можна зустріти конструкції з модальними дієсловами *may* і *can*, наприклад: *The Buyer shall make remarks on the Delivery Receipt and may delay signing...* – Покупець повинен зробити відповідну відмітку в звіті про доставку і **може/ має право** відкласти підписання...; *Can I make a suggestion?* – **Можна** мені зробити пропозицію?; *In a similar manner, each of... can be considered as...* – Подібним чином, кожен з ... **може** розглядатися як...

На додаток, граматичні заміни полягають у змінах граматичних форм або замінах засобів однієї частини мови на засоби іншої чи декількох інших частин мови. Перекладачі доволі часто користуються такими замінами під час обробки офіційно-ділового тексту. Наприклад, *letter of recommendation* – рекомендаційний лист або рекомендація; *social benefit* – соціальні виплати; *validity period* – термін дії; *the contracting parties* – сторони договору.

Ще одним поширеним способом передачі кліше українською мовою є дослівний переклад, калькування. У цьому випадку порядок всіх синтаксичних одиниць оригіналу в перекладі не змінюється, а залишається таким самим. Наприклад, *cause and effect* – причина і наслідок; *terms of payment* – умови платежу; *the primary aim* – головна мета.

Також спостерігається часте вживання дієслів у формі пасивного стану, зокрема: *the meeting is focused on...* – засідання присвячене...; *the suggestion is carried unanimously* – пропозиція прийнята одногосно.

Калькування дає змогу знаходити еквіваленти на синтаксичному рівні шляхом підстановки засобів мови перекладу замість засобів вихідної мови, зокрема: *non-confidence vote* – вотум недовіри; *in case of delayed deliveries of goods* – у разі несвоєчасного постачання товару; *in response to your letter ...* – у відповідь на Ваш лист...; *overdue payment* – прострочений платіж; *the total price* – загальна сума.

Для більшості дослідників представляють інтерес кліше, які неможливо перевести дослівно і які часто зустрічаються в документації. Наведемо декілька прикладів: *bone of contention* – предмет спору; *all things considered* – враховуючи все вищесказане; *to explore every avenue* – вивчити всі можливості; *the heart of the matter* – суть справи. Цікавим є те, що кліше є зразком як граматичних, так і лексичних усталених виразів.

Переклад лексичних кліше потребує пильності від перекладача, тому що необхідно надати безпомилковий еквівалент. Калькування й лексико-граматичні заміни є основними прийомами для подолання таких труднощів.

Перспективу дослідження вбачаємо в подальшому аналізі кліше за галузями використання, зокрема такими, як художня література, музика, театр, кіно або інші сфери, які є близькими до телебачення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ковалів Ю. І. Літературознавча енциклопедія. Київ: Академія, 2007. 608 с.
2. Виноградов В. С. Перевод: общие и лексические вопросы: учеб. пособие. 2-е изд. перераб. Москва: КГУ, 2004. 240 с.

3. Ожегов С. И. Толковый словарь. URL: <https://slovarozhegova.ru/> (дата звернення: 15.02.2021).
4. The Oxford English Dictionary. URL: <https://www.oed.com/> (дата звернення: 15.02.2021).
5. Eric Partridge. Dictionary of clichés. 5th ed. Routledge, 1978. 549 p.

Ірина Ковальчук
Науковий керівник – доцент Пожидаєва Н. П.
м. Бахмут

ОСОБЛИВІ РИСИ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ З ПОГЛЯДУ КРОСКУЛЬТУРНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

У процесі глобалізації міжкультурна комунікація вийшла на новий рівень. Значної актуальності набувають в тому числі лінгвістичні дослідження в області міжкультурної комунікації. Основною метою таких досліджень є аналіз особливих рис міжкультурного спілкування на рівні професійного дискурсу між представниками різних національних культур.

Міжкультурність розуміється як мовні й культурні контакти та взаємодія між двома або більше культурами шляхом взаємовпливу їх традицій, норм поведінки, звичаїв, культурних цінностей. У результаті контакту учасники комунікації обмінюються культурними та мовними знаннями. Важливо відзначити, що спілкування між партнерами має на увазі чіткий поділ ролей. Кожен суб'єкт виконує покладені на нього функції, діє за нормами поведінки, які встановлені даною культурою.

З урахуванням вищевикладеного слід підкреслити, що головним результатом міжкультурної комунікації має бути взаєморозуміння. Тут важливу роль відіграє поняття «міжкультурна компетентність». Його пов'язують з поняттям «комунікативної компетенції». Комунікативна компетенція – це така компетенція, що є придбаною в процесі природної комунікації або спеціально організованого навчання, особлива якість мовної особистості, знання використовуваних при спілкуванні символічних систем і правил їх функціонування, а також принципів комунікативної взаємодії [1, с. 200]. Значні культурно обумовлені відмінності комунікативної компетенції учасників комунікативної події істотно впливають на вдалу або невдалу взаємодію.

Термін «професійна культура» тлумачиться дослідниками як такий, де культура розглядається з боку конкретної діяльності фахівця та розкриває предметний зміст культури, який визначається специфікою професії, професійної діяльності й професійної спільноти.

Особливості професійної культури обумовлені як характером професійної діяльності, так і особливостями її суб'єкта, які проявляються в конкретний історичний період і в конкретній національній культурі. Разом з тим, професійна культура є таким феноменом, який має свою логіку розвитку.

Професійна культура формує свій «просторовий» ареал. Він може бути загальним для представників декількох близьких професій, а може бути диференційований, якщо професійна група неоднорідна або професія включає в себе кілька спеціальностей.

Професійна культура – сукупність норм, правил і моделей поведінки людей – відносно замкнута система, пов'язана зі специфікою діяльності людей в сучасних умовах праці. У ній «діють два начала – консервативне, звернене до минулого й підтримуюче з ним спадкоємний зв'язок, і творче, звернене до майбутнього і утворююче нові цінності» [1, с. 220]. Професійна культура є невід'ємною частиною культури національної. Професійна культура включає сукупність спеціальних теоретичних знань і практичних умінь, пов'язаних з конкретним видом праці.

Все вищесказане дозволяє виділити основні риси професійної культури як складової міжкультурної комунікації. До них належать:

1. Зв'язок професійної культури з професійною діяльністю групи. З одного боку, це прояв внутрішніх, особистісних якостей людини в процесі професійної діяльності. З іншого – це результат впливу самої цієї діяльності на формування внутрішнього світу людини.

2. Професійна культура – це необхідна умова існування і забезпечення відносин в професійній сфері діяльності. А це означає, що вона знаходиться в певному просторі.

3. Професійна культура – це певний фрагмент свідомості людей: їх інтерес до певної діяльності, орієнтація на предмет інтересу, або, навпаки, байдужість, відсутність його. Як елемент свідомості професійна культура включає переваги, очікування, мотиви поведінки людей. Як зазначає І. М. Модель, «Рушійною силою розвиненої професійної свідомості виступає протиріччя, яке постійно відтворюється, між консервативними і динамічними початками. Відображенням цього процесу є професійна самосвідомість, у професійній самосвідомості викристалізовується усвідомлення спільності інтересів, формуються та функціонують механізми соціально-психологічної консолідації групи і підтримки стабільності її соціального становища» [2].

4. Тісний зв'язок професійної культури з моральною і правовою.

5. Професійна культура може розглядатися як в динамічному (діяльнісному) аспекті, так і в статичному з точки зору її норм, цінностей, інститутів.

Міжкультурне спілкування ґрунтується на процесі символічної взаємодії між індивідуумами та групами, культурні відмінності яких можна розпізнати; сприйняття й ставлення до цих відмінностей впливають на вид, форму і результат контакту.

Професійну культуру можна розглядати як здійснення діяльності на високому рівні (оптимальними засобами) з метою досягнення максимального результату. Формування професійної культури на рівні міжкультурної комунікації означає засвоєння загальноновизнаних стандартів кращих зразків професійної діяльності глобалізованого світу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бердяев Н.А. Философия неравенства. М. : 1991.
2. Модель, И. М. Предприниматель: культура богатства / И. М. Модель, Б. С. Модель. Екатеринбург : УрОРАН, 1996. 380 с.

Володимир Ковченко
Науковий керівник – доцент Архіпова І. М.
м. Бахмут

ГРАМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІТИЧНИХ ТЕКСТІВ АНГЛОМОВНИХ ЗМІ

У лінгвістиці останніх десятиліть спостерігається активізація наукового інтересу в галузі дискурсу. У багатьох дослідженнях дискурс визначається як складне комунікативне явище, яке володіє, поряд із лінгвістичними характеристиками, властивими тексту, ще й такими екстралінгвістичними параметрами, як учасники комунікації, їхні соціальні ролі, комунікативні цілі і наміри, прагматичні установки, фонові знання про умови спілкування. Серед вітчизняних і зарубіжних вчених, які вивчають проблему дискурсу, можна виділити Т.М. Миколаєву, В.В. Петрова, Ю.Н. Караулова, В.З. Дем'янкova, Ю.С. Степанова, Т.А. ван Дейка, Ю. Кристевой, Ю. Хабермаса.

У сучасній науці дискурс розуміється як складне явище, яке складається з учасників комунікації, ситуації спілкування та самого тексту. Іншими словами, дискурс – це абстрактний опис структурно-семантичних ознак, які реалізуються в конкретних текстах. Ідеалом, до якого слід прагнути в процесі комунікації, є максимально можливе співвідношення між дискурсом як абстрактною системою правил і дискурсом, як конкретним вербальним втіленням даних правил. У світі теорії мовленнєвої діяльності відрізняються два аспекти – створення дискурсу (планування, говоріння, оформлення в письмовому виді), і розуміння дискурсу (слухання, аналіз, інтерпретація) [1].

Під дискурсом розуміється особливе використання мови для вираження особливої ментальності, а також ідеології. Це викликає активізацію деяких параметрів мови та потребує особливої граматики і правил лексики. Увесь цей мовний матеріал також можна назвати дискурсом. Прикладом дискурсу може слугувати сума висловів якого-небудь персонажу художнього твору, який виступає у цьому випадку як модель реальної мовної особистості [5, с.14].

В академічному контексті аналіз політичного дискурсу не є «строго оформленою» дисципліною, і скоріше функціонує як методологічний напрямок, який інтегрує теорії і практики аналізу політичних текстів [2].

Увага вчених, які вивчають політичний дискурс, зосереджена на аналізі його окремих жанрів: політичний анекдот і новорічне звернення до громадян, політична програма і карикатура, політичний плакат і політичний скандал,

парламентські дебати і передвиборна полеміка, листівка і політичне інтерв'ю [4, с.126].

Політичний дискурс це складне комунікативне явище, яке орієнтоване на боротьбу за владу, що включає ситуативний і соціокультурний контексти, а також специфічні лексичні, граматичні та стилістичні засоби, що відповідають цілям і задачам мови політики [3, с.122-123]. Розглянемо аналіз англомовних текстів BBC.

Аналіз англомовних текстів BBC показує переважне використання складних речень у політичному медійному тексті. Часто ці пропозиції оформлюються в непрямій мові, яка передається в формі оповідних, іноді питальних пропозицій і має вигляд складнопідрядного речення, наприклад:

At a cabinet meeting on Tuesday, President Moon Jae-in said he welcomed Kim Jong-un's comments.

У мові політики звертає на себе увагу велика кількість стереотипних зачинів, наприклад:

It may be argued that – можна стверджувати, що: *it is important to bear in mind that* – необхідно брати до уваги, що.

У досліджуваних політичних текстах також чимало стереотипних зачинів, які формують особливий стиль тексту, які надають йому впізнаваність, структурованість. Зачини як окремі слова або синтаксичні конструкції стоять зазвичай на початку абзацу та нерідко відокремлюються комою від подальшого контексту. Вони, як правило, виконують роль синтаксичної і смислової зв'язки між окремими фрагментами тексту, наприклад: *therefore, keep in mind that, although, afterall, however, it is not yet known:*

“Therefore, it will need to test similar long-range missiles to refine its strike capacity, including developing the targeting, and heat-resistant, re-entry capabilities needed to guarantee a meaningful deterrent.” [6].

У процесі аналізу англомовних політичних текстів BBC виявлено використання не тільки оповідних речень, але і речень у вигляді риторичних запитань, наприклад: *But how long will this last?* – Скільки це буде ще тривати?

Таке питання автор публікації ставить, звертаючись до читачів, і викладає можливий подальший розвиток подій, пов'язаних із нарощуванням ядерного потенціалу Північною Кореєю і погрозами США напасти на країну. Можливо, такий прийом використовується в політичному тексті для створення ефекту діалогу з адресатом, залучення його до роздумів на обговорювану тему.

Аналіз політичного тексту дозволив виявити такі характерні групи дієслів:

дієслова, що репрезентують процес обговорення політичних питань і прийняття рішень щодо них, наприклад: *to suggest, to propose, to discuss, to consider:*

South Korean Unification Minister Cho Myoung-gyon proposed on Tuesday that representatives could meet at Panmunjom, the so-called “truce village”;

дієслова, що виражають впевненість, надію на швидке розв'язання політичних проблем, наприклад: *to hope, to be sure, to think, to improve, to ensure*:

"We hope that the South and North can sit face to face and discuss the participation of the North Korean delegation at the Pyeongchang Games as well as other issues of mutual interest for the improvement of inter-Korean ties," said Mr. Cho;

дієслова активної дії, що відображають динаміку політичних та інших процесів, наприклад: *to advance, to develop, to restore, to move*:

*"North Korea has in the past two years quickly **advanced** its nuclear and convention weapons programme, despite increasing international sanctions."*;

дієслова і їхні неособові форми, що передають значення політичного впливу, впливу на опонентів, наприклад, *putting pressure on, to insist*:

"To President Trump, his tough language may appear like a shrewd negotiating tactic, putting pressure on both the North and on China to end the current deadlock" [6].

Варто відзначити як граматичну особливість політичного медійного дискурсу й активну участь прислівників у створенні складових прикметників, а також дієприкметники в минулому часі, наприклад:

The village, in the heavily guarded demilitarized zone (DMZ) at the border, is where the Koreas have historically held talks. [6].

Спосіб створення складових прикметників у текстах часто здійснюється за моделлю «прикметник + іменник», яка в ряді випадків пишеться через дефіс, а іноді окремо, наприклад:

"After all, Wednesday's dramatic launch by North Korea of its new Hwasong-15 long-rangemissile is, in the eyes of some analysts, capable of striking as far afield as Washington or New York" [6].

Крім розповідних речень, мають місце питальні речення, які ніби запрошують читача замислитися над поставленою проблемою. Незважаючи на переважно номінативний характер тексту, велику роль у ньому відіграють дієслова, прикметники та прислівники, що володіють певною семантикою, в основі якої – активна дія, або її якість, ознака активної дії, динамічного розвитку.

Таким чином, текст, що належить за стилем до політичної публіцистики, володіє як типовими рисами мови ЗМІ, так і специфічними особливостями. Нерідко політичний текст включає складнопідрядні речення в непрямій або прямій мові, передає цитати з промов політичних діячів або посилання на них; часткові в тексті стереотипні зачини, які відкривають абзаци, забезпечують зв'язність у тексті.

ЛІТЕРАТУРА

1. Арутюнова Н.Д. Логічний аналіз мови. Ментальні дії. М., 1993. С. 3-6.
2. Лассуелл Г. Мова влади. Політична лінгвістика. Вип. 20. Єкатеринбург, 2006. С. 264-279.

3. Михайлівська І.М., Чубіна Е.А. Лінгвістичні особливості англомовних ЗМІ. сб. науч. праць. Тамбов: ТОВ «Консалтингова компанія Юком», 2013. С.122-123.
4. Нестерова Я.А., Чернуха Т.В. Термін і термінологія. Політична лексика. Известия Тульського державного університету, 2008. № 3. С. 226-236.
5. Орлов Г.А. Сучасна англійська мова. М.: Вища школа, 1991. С. 14.
6. North Korea: What could tip the balance. URL: <http://www.bbc.com/news/world-asia-42176552>

Марія Колесник
Науковий керівник – ст. викладач Гордієнко С. Г.
м. Бахмут

КОНСТАНТНІСТЬ І ВАРІАТИВНІСТЬ ФОНЕТИЧНОЇ СИСТЕМИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Константність і варіативність є суттєвими властивостями структури мови, зумовленими самою її природою й призначенням. Без них мова не змогла б існувати й розвиватися. Константність і варіативність проявляються у всіх аспектах (рівнях) мови і її одиницях відповідно до специфіки кожного аспекту. Аналіз взаємодії цих властивостей структури мови в синхронічному і діяхронічному планах є важливим завданням як загального, так і конкретного мовознавства, що включає детальне вивчення аспектів мови.

Дослідження варіативності мовних одиниць в усному мовленні є надзвичайно актуальною проблемою. Про особливу актуальність проблеми варіативності мови, яка викликана соціальними, функціональними і територіальними чинниками, свідчить ціла низка робіт у вітчизняному та зарубіжному мовознавстві (Ю.А. Жлуктенко, В.Н. Ярцева, R. Bailey, D. Crystal).

Інтерес до питання варіативності англійської мови пояснюється неоднорідністю і комплексністю його складу, особливостями його функціонування в різних мовних ситуаціях і територіальних ареалах. Незважаючи на наявність певної кількості публікацій, які присвячені цьому питанню, у вітчизняних дослідженнях все ще існують проблемні аспекти.

Опис мови як системи неможливий без урахування таких онтологічних властивостей системи, як «константність-варіативність». Цінні зауваження з цього питання знаходимо в роботах Г.П. Торсуєва, Д.А. Шахбагової, С.В. Баталіна та ін. Співвідношення константного і варіативного на рівні інтонаційної системи англійської мови знаходяться не в прямій, а в складній залежності: варіативності протистоїть константність як структурна ознака; крім того, константність передбачає і варіативні відмінності. Згідно з думкою багатьох учених, під константністю розуміють властивість системи в цілому до «консервації» її структури, до незмінності її головних характеристик. Варіативність відображає прагнення системи до варіювання, до різноманітності

одиниць цієї системи. Під «варіантністю» розуміють варіанти мовної системи. Таким чином, константність і варіативність розглядаються як властивості системи, водночас варіантність розглядається як спосіб існування мовної одиниці.

На думку Г.П. Торсуєва, варіативність є об'єктивною умовою мовної еволюції, тому що мова як динамічна система знаходиться в постійному русі. Варіативність наділяє мову необхідною гнучкістю. Неодмінною основою варіативності є інваріант, який зберігає тотожність самому собі в серії видозмін об'єкту. Варіативність у широкому розумінні представляє собою певну модифікацію. У вузькому значенні варіативність визначається як характеристика способу існування й функціонування одиниць мови в синхронії. Універсальний характер варіативності є наявним у мові і в мовленні, й через засоби мови проявляється у мовленні своїми варіантами. У потоці мовлення в результаті ритміко-складових відносин багато характеристик слова і його складових послаблюються на одних ділянках і посилюються на інших. У результаті нестійкої акцентної рівноваги формуються нові акцентно-ритмічні організації слова. Варіативність проявляється на всіх рівнях мовної комунікації – від володіння засобами різних мов до усвідомлення існування різних фонетичних або акцентних варіантів, що належать одній мові. Поняття варіативності розглядається як характеристика будь-якої мовної зміни, тобто модифікації, яка може бути результатом еволюції, а також використання різних мовних засобів для позначення подібних явищ, або результатом інших причин. Поняття варіативності використовується також як характеристика способу існування і функціонування одиниць мови в синхронії. У цьому випадку, особливо в фонологічних дослідженнях, поняття варіативності виступає на тлі поняття інваріативного, тобто незмінного. Поняття варіативності виникло раніше поняття інваріанта. Конкретні об'єкти, що становлять групу або клас, стосовно яких може бути встановлений інваріант, є варіантами. У цьому розумінні інваріанти та варіанти не можуть існувати один без одного. Сама ідея варіативності передбачає змінюваність, тобто зміну певного елемента за умови збереження деяких його важливих властивостей. Отже, варіативність – це зміна або модифікація, але яка не веде до появи нової якості елементів. Варіативність передбачає як зміну, так і постійність, та виступає як єдність змінних і постійних елементів.

У понятті варіативності закладена можливість зміни і розвитку мови, а існування однієї і тієї ж одиниці у вигляді різних форм створює специфіку мовної варіативності. Саме наявність окремої одиниці мови є її варіювання, тобто співіснування безлічі її варіантів. У варіативності одиниць мови проявляється варіативно-інваріантний устрій всієї мовної системи. Варіативність у мові тісно пов'язана з парадигматичним складом мовної системи, з об'єднанням одиниць мови в різні парадигми або класи.

Варіативність нерозривно пов'язана з іншими загальними властивостями мови – з дискретністю і парадигматичним устроєм, з лінійністю та іншими властивостями. Розвиток мови можливий лише при функціонуванні мови у

вигляді мовлення, а мова за своєю природою складається з варіантів, тобто варіативна.

Варіативність є одним із внутрішньомовних чинників розвитку і зміни мови. Процес зміни і розвитку мови, який визначається потребами спілкування людей, здійснюється в ході постійного відокремлення, відбору, створення різних варіантів мовлення, тобто здійснюється в процесі постійного варіювання [4,с.94].

Спонтанне мовлення володіє великим ступенем варіативності. Це пов'язано з особливостями породження спонтанного висловлювання. Але ж виявлене у спонтанній мові константне ядро дозволяє говорити про зв'язок категорії «константність-варіативність» з глибинними структурами мислення, про універсальні закони організації інформації інтонаційними засобами мови. А це, у свою чергу, пов'язане з такими сферами знань, як психолінгвістика, когнітивна лінгвістика тощо. Отже, спонтанне мовлення відображає глибинні структури мислення, а інтонаційна структура спонтанних текстів відображає основні закони кодування і декодування інформації. У засобах реалізації організуючої функції інтонації виявляється константне ядро, яке є незмінним у всіх національних варіантах англійської мови. Організуюча функція інтонації постає як багатокомпонентне системне утворювання, яке складається з трьох категорій: «тональність, тонічність, тон». Використання організуючої функції інтонації як основи порівняння національних варіантів англійської мови є правомірним, оскільки дозволяє виявити константні-варіативні характеристики в інтонаційній реалізації висловлювання.

У всіх підсистемах організуючої функції англійської інтонації константні риси превалюють над варіантними й варіативними, що з лінгвістичної точки зору пояснюється прагненням системи до консервації, збереження структури.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дворжецька М.П. Тенденції варіативності вимовної норми сучасної англійської мови. Актуальні проблеми германської філології. Чернівці: Книги – XXI, 2008. С. 11-14.
2. Лавренчук Я.Ю. Варіантність і варіативність сучасної англійської мови. Сучасні тенденції розвитку мов. Науковий часопис національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова. Київ, 2016. Вип. 14. С. 130-141.
3. Паращук В.Ю. Теоретична фонетика англійської мови: навч. посіб. для студ. ф-тів ін. мов. Вінниця : НОВА КНИГА, 2005. 240 с.
4. Торсуев Г.П. Константность и вариативность в фонетической системе. М.: Наука, 1977. 123 с.

СТРУКТУРНА ХАРАКТЕРИСТИКА ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ З КОМПОНЕНТОМ «ГРОШІ»

Фразеологія тісно пов'язана з історією, культурою, із традиціями і літературою народу, який говорить цією мовою. У зв'язку з цим необхідно згадати слова відомого лінгвіста Логана П. Сміта: «Внутрішній зміст фразеологізмів відображує життя людей в її простих проявах». Гроші – це основний елемент системи цінностей у будь-якій культурі, невід'ємний компонент суспільства [1, с. 130].

Метою нашого дослідження є вивчення лексико-семантичних особливостей німецьких фразеологізмів з компонентом Geld. Цей компонент обраний нами для дослідження не випадково. Відомо, що при формуванні фразеологізмів величезну роль відіграє людський фактор, оскільки переважна більшість фразеологізмів пов'язана з людиною, із різними сферами її діяльності. Гроші є невід'ємною складовою життя, тому фразеологізмів із досліджуваним концептом дуже багато й щороку їх стає більше [2, с. 166]. Матеріальна складова нашого життя знаходить відображення на різних мовних рівнях, тому нам видається цікавим проаналізувати це явище на рівні фразеології.

Раніше в країнах, де було багато відокремлених районів, існували різні гроші. Наприклад, у Німеччині була відсутня єдина грошова система, оскільки Німеччина складалася з ряду економічно й політично відокремлених районів. Гроші мали ходіння тільки там, де вони карбувалися, тому в Німеччині налічувалося до 600 монетних дворів. [3, с.85]. У Німеччині було багато грошових одиниць, такі як: Pfennig, Groschen, Heller, Talers, Deut, Dreier, Sechser, Kreuzer, Scherf, Gulden. [3, с.89].

Однак після франко-прусської війни в 1870 в Німеччині була здійснена грошова реформа з метою створення єдиної грошової системи і в якості єдиної грошової величини в Німеччині замість раніше існувавших була введена нова грошова одиниця – золота «марка». З 1990 року на всій території Німеччини введена єдина грошова одиниця – (die) Deutsche Mark (DM). [3, с.93]. Але в 2002 році Deutsche Mark був виведений з обігу після переходу на Євро.

У результаті нашої роботи було знайдено 130 фразеологічних одиниць із концептом «Гроші».

У запропонованій роботі я б хотів зупинитися на структурній характеристиці фразеологічних одиниць на підставі робіт І. І. Чернишової.

Переважає більшість іменникових фразеологічних одиниць будується за такими моделями:

іменник + прикметник:

ein astronomischer Preis – «астрономічна ціна»

eine milde Gabe – «милостиня»

Viel Geld, viel Freunde – «Багато грошей, багато друзів»

іменник + прийменник + іменник:?

Дієслівні фразеологізми будуються за такими основними моделями:

дієслово + іменник:

Geld vergeht, Kunst besteht – «Гроші проходять, мистецтво зберігається»

Geld kann viel, Liebe alles – «Гроші можуть багато, любов може все»

der Groschen fällt spät – «про людину з уповільненою реакцією, тугодум»

дієслово + прийменник + іменник:

Im Geld schwimmen – «мати купу грошей; купатися в золоті»

auf den Markt bringen – «гроші на дрібні витрати»

(Gut) bei der Kasse sein – «мати багато грошей»

дієслово + іменник + прикметник:

Jeden Pfennig umdrehen – «берегти кожну копійку, бути економним»

Knapp mit dem Geld sein – «мати мізерні кошти»

eine Hand wäscht die andere – «рука руку мие»

дієслово + іменник + прийменник + іменник:

Geld will zu Geld – «Гроші хочуть грошей»

Beim Gelde hört die Freundschaft auf – «Дружба закінчується грошима»

Das Geld auf die Straße werfen – «смітити / жбурляти грошима»

До числа фразеологізмів зі структурою речення можна віднести такі:

Er sitzt auf seinem Geld wie der Teufel auf der armen Seele – «він марніє над грошима, як диявол над душами»;

Wo Geld redet, muss Verstand schweigen – «Де гроші говорять, розум повинен мовчати»;

Wer kein Geld hat, sieht einem Narren gleich – «Той, у кого немає грошей, виглядає дурнем».

Вивчивши фразеологічні одиниці з компонентом «Гроші» було визначене таке співвідношення: іменник + прикметник – 6,2%; іменник + прийменник + іменник – 0%; дієслово + іменник – 22,3%; дієслово + прийменник + іменник – 21,5%; дієслово + іменник + прикметник – 12,3%; дієслово + іменник + прийменник + іменник – 10%; зі структурою речення – 27,7%

Отже, головна роль грошей у житті людини полягає в тому, що людина за їхньою допомогою може бути вільною і може відчутти свободу вибору.

ЛІТЕРАТУРА

1. Мальцева Д. Г. Страноведение через фразеологизмы: пособие по немецкому языку. Москва : Высшая школа, 1991. 175 с.
2. Чернышева И. И. Фразеология современного немецкого языка. Москва : Высшая школа, 1970. 200 с.
3. Burger H. Phraseologie: Eine Einführung am Beispiel des Deutschen. Berlin : Erich Schmidt, 2007. 240 s.

РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ МЕНТАЛЬНОСТІ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

Ментальність або менталітет вважається своєрідною системою, сукупністю навичок, психологічних переконань, автоматизмів та духовних налаштованостей, що формують особливе бачення світу та уявлення про нього у носіїв тієї чи іншої культури. Ментальність тлумачиться як «особливий, притаманний лише даній людській спільності, стиль світосприйняття, що відображає у знятому вигляді довгий період сумісного існування людей у схожих природно-географічних і соціокультурних умовах» [1, с. 64]. Феномен ментальності досліджується вченими різних галузей: психологія, соціальна історія, антропологія та соціолінгвістика. Останнім часом мовознавство набуває все більше зв'язків з антропоцентричною парадигмою, досліджуючи взаємодію людини та навколишнього світу. Українські вчені концентрують увагу на дослідженні категорії ментальності, завдяки європеїзації свідомості суспільства, що має на меті відновлення спільноти самосвідомих громадян. Саме тому питання ментальності є актуальним у лінгвістиці.

Метою цієї роботи є показати особливості репрезентації ментальності в англійській та українській мовах.

Загальновідомо, що функції мови є різноманітними, бо саме вони передбачають як передачу повідомлення мовцем, так і організацію його посилу. Отримуючи, адресат пропускає повідомлення крізь фільтр знань про світ, що закріплено в мові, до якого належить національний досвід певної культурної групи. Формується світ носіїв мови з конкретними знаннями, що знаходять своє відображення у лексиці, граматиці, фразеології, фонетиці [2, с. 137].

Історичний розвиток української культури показує, що українцям притаманне поєднання з природою, гармонійне ставлення до світу, щира любов до Батьківщини та родини. Найвизначнішими рисами української ментальності є цілеспрямованість, працьовитість, ліризм, життєрадісність. Носії західної культури вбачають найвищу цінність у незалежності, рівності, протиставленні особистості і суспільства, індивідуалізмі тощо.

Відмінності англійської та української культур передбачають невідповідність рамок концептуальних сфер лінгвістики. Прикладом є численні слова, переклад яких потребує описового методу через відсутність еквіваленту (англ. *maisonette* – квартира у двох рівнях; англ. *silent hunger* – голод, який спричинено надзвичайною бідністю населення). Наприклад, представники західної культури (англійці, зокрема) цінують індивідуалізм, тому в англійській мові існує такий термін – *sense of privacy*, який перекладається як *почуття власного простору*. Любов та надзвичайна повага англійців до власного простору знаходить відображення у мові. Розглянемо на прикладі деяких

фразеологізмів: англ. *to give somebody a wide berth* – «триматися від когось на відстані»; англ. *to keep a distance* – «тримати відстань»; англ. *to stay clear off somebody* – «тримати когось на відстані».

З погляду українського філософа О. Братко-Кутинського, основні ідеї світогляду української національної ідеології розуміються, порівнюючи загальні терміни: *Батьківщина, держава, країна, громадянин*. Як зазначалося вище, українці – це патріотичний народ. Здається, що повага до місця народження є характерною рисою представників української культури. Поняття *Батьківщина* в українському тлумачному словнику означає «місце зародження, земля предків, батьківський край» [3]. Слід звернути увагу на те, що написання цього слова із великої літери є ознакою поваги та щирої любові до цього об'єкту. Таке поняття в англійській мові має значення «дому, рідної землі» (*homeland, country, home*). Існує й інше визначення *motherland, fatherland* – «земля матері, батька». Наведені репрезентації поняття *Батьківщина* мають значні відмінності.

Менталітет українців відрізнявся миролюбством, гармонійним ставленням до світу. З іншого боку, український народ вважався войовничим протягом історії та її основних подій, але така войовничість відображалась у захисті рідної землі, але не у надбанні чужих країв. Розглянемо вищезазначене у гімні України, який було написано Павлом Чубинським (1862 р.): укр. «*Запануєм і ми, браття, у своїй сторонці*». У цьому рядку йдеться про те, що українцям, які щасливі на своїй стороні, не потрібна чужина. В англійському ж гімні (XVII – XVIII ст.) йдеться про звертання у молитві громадян країни до Бога з проханням благословити короля на знаменні перемоги (що носитимуть завойовницький характер): англ. «*God save the king! Send him victorious*».

Прислів'я є іншими показниками відмінностей мовних картин світу англійців та українців. Наведемо деякі приклади: англ. *The squeaky wheel gets the grease* (= «Скрипуче колесо потрібно змастити»), український аналог – *Поки грім не вдарить – чоловік не перехреститься*; англ. *Curiosity killed the cat*. («Надто зацікавлена кішка була вбита») – укр. *Зацікавленій Варварі на базарі носа відірвали*; англ. «*Hamlet*» *without the Prince of Denmark* (= «Гамлет» без принца Данського») – укр. *Яєчня без яєць*. Звернемо увагу на значні відмінності. Без перекладу та наведення аналогів носіїв цих культур, без відповідних фонових знань неможливо зрозуміти одне одного. Звісно, збіги також трапляються. Наприклад, деякі метафоричні вирази та прислів'я мають одне й те саме значення та форму відтворення: укр. *час пролітає* – англ. *time flies*; англ. *don't judge a book by its cover* – укр. *не суди книгу по її обкладинці*; англ. *time is a great healer* – укр. *час – найкращий лікар*. Втім, такі збіги є універсальними, загальноприйнятими категоріями у всьому світі. Тому слід зосередити увагу на відмінностях, бо саме вони демонструють колорит та різноманіття форм сприйняття картини світу народами різних етнокультур.

Загальновідомо, що мова – це справжнє дзеркало душі народу, бо саме вона віддзеркалює моделі світогляду цілого етносу. Ментальні стереотипи

конструюють відмінності світосприйняття носіями української та англійської культур. Отже, такі стереотипи, незважаючи на деяку схожість, являють собою дві різні структури. Перспективами подальших наукових пошуків вважаємо продовження вивчення особливостей ментальності англійців та українців завдяки лексичним, семантичним та граматичним аспектами мов.

ЛІТЕРАТУРА

1. Головенко К. В. Концепти «доля», «воля», «серце» в українській мовній картині світу та їх віддзеркалення в англійській мовній картині світу. *Вісн. Житомир. держ. ун-ту ім. І. Франка*, 2007. С. 189-192.
2. Саянная Н. Н. Пословицы как способ коннотации (на примере русского, английского и французского языков). *Проблемы психологии, филологии и межкультурной коммуникации* : сб. докл. XI научн.-практ. конф. Таганрог : Изд-во ТИУИЭ, 2010. С. 136-141.
3. Словник української мови: Академічний тлумачний словник 1970—1980. URL: <http://sum.in.ua/> (електронні ресурси).

Альона Кривенчук
Науковий керівник – доцент Ясинецька О. А.
м. Бахмут

КЛІШЕ В АНГЛОМОВНІЙ ДІЛОВІЙ ДОКУМЕНТАЦІЇ: ТРУДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ З УРАХУВАННЯМ РІЗНИХ ВАРІАНТІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Мовлення в ділових паперах повинно відповідати стандартам ділового стилю, головні особливості якого – це точність, вираження думки однозначно, використання мовних кліше. Актуальність дослідження за темою зумовлена динамічним розвитком англійської та української мов. Мета – обґрунтувати доцільність використання кліше в діловому мовленні, тоді як в інших стилях вживання сталих висловів-штампів почало сприйматися як недолік; причому варто приділити увагу різним варіантам англійської мови.

До штампів відносяться словосполучення, які можна замінити на слова з конкретним значенням, щоб уникнути, наприклад, небажаного уточнення [2]. Однак проявом «клішованості» ділового мовлення є, наприклад, використання слів у певній сполучуваності, як-от: *place an order* – *робити замовлення*, *look forward* – *з нетерпінням чекати*, *yours faithfully/sincerely* (амер. без *yours*, переважно лише *sincerely*) – *з повагою*.

У мові ділових паперів і документів широко використовується:

1) тематичні терміни (зокрема юридичні, дипломатичні, бухгалтерські, наприклад: *import, Contract, delay, allowance, demand*);

2) стійкі терміносполуки (наприклад, *a brisk demand, to be obliged, established procedure, preliminary consideration*);

3) ланцюг іменників (наприклад, *for the application of measures of public influence; for the purpose of wide publicity of the work of state control bodies*);

4) твердження через заперечення (наприклад, *The Ministry does not object to ...; the board does not reject ...*);

5) дієслова у формі пасивного стану за необхідності підкреслити факт вчинення дії (наприклад, *payment is guaranteed, the offer is approved; documentation returned*).

Застосування вищезазначених особливостей офіційно-ділового стилю є закономірним і закріплено традицією.

Слово *документ* означає доказ, свідоцтво. З часом розвинулися два значення: 1) вузьке, побутове: паспорт, посвідчення; 2) переносне: все те, що може свідчити про що-небудь, а також підтверджувати будь-що (наприклад, твір мистецтва – документ епохи). Терміносполука *службовий документ* розмежовує дві сфери суспільної практики: адміністративно-управлінську, де використовуються службові документи, і науково-технічну, де застосовується технічна або наукова документація [2].

Існує близько 60 видів управлінських документів. Службові документи поділяються на кілька великих груп за своїм функціональним значенням: особисті, директивні та розпорядчі, адміністративно-організаційні, інформаційно-довідкові, ділові листи, фінансові та облікові документи. Слід зазначити, що кожен документ має певну текстову форму. Так, розрізняються п'ять типів запису тексту: 1) лінійний запис (автобіографія, доручення, заява); 2) трафарет (довідки, контракти, договори); 3) таблиця (фінансові відомості); 4) анкета (особовий листок з обліку кадрів); 5) тексти-аналоги (накази, рішення, постанови). Відповідно, кліше – невід'ємна складова офіційно-ділового стилю, оскільки використання сталих сполук є не просто зручним чи доцільним, але й традиційним і передбаченим текстовою формою.

У перекладі, враховуючи різні варіанти англійської мови (зокрема британський і американський), можуть виникнути труднощі в різних аспектах [1], таких як:

1. Граматика. Існує ряд граматичних особливостей. Наприклад, британці набагато частіше використовують дієслівну форму теперішнього доконаного часу (Present Perfect), тоді як американці схильні спростовувати, надаючи перевагу простому минулому (Past Simple): наприклад: *Я щойно підписав Договір – I just signed the Contract (AmE), I have just signed the Contract (BrE)*.

Для англійської мови характерний встановлений у Європі порядок зазначення дати: день/місяць/рік, у той час як у американців навпаки: місяць/день/рік. Такі моменти можуть бути дуже важливими для перекладу документів: наприклад, 12/10/2021 може означати 12 жовтня або 10 грудня.

2. Лексика. Одні й ті ж предмети й поняття в різних варіантах англійської мови називаються по-різному, що може ввести в оману. Наприклад, англійське слово *bill* в Америці зазвичай використовується в значенні купюра, банкнота

(наприклад, *dollar bill*), тоді як для британців це рахунок (наприклад, *the repair bill was £250* (амер. *check*)). Також досить цікаво, що в європейській англійській **to table an item on an agenda** означає порушити питання, винести щось на обговорення, тоді як в американському варіанті – виключити питання з порядку денного або тимчасово призупинити обговорення цього питання.

3. Написання. Також існує ціла низка правил написання слів у британському та американському варіантах. Деякі слова, які закінчуються на *-tre* в британському варіанті, мають закінчення *-ter* в американському (наприклад, брит. *theatre, centre* – амер. *theater, center*), або в словах, які закінчуються на *-our* в британському варіанті, в американському відповіднику буде спрощення голосних літер: *-or* (наприклад, брит. *colour, labour* – амер. *color, labor*). Також деякі слова в американській англійській матимуть коротшу форму (наприклад, брит. *catalogue, programme* – амер. *catalog, program*).

Отже, використання кліше та урахування різних варіантів англійської мови є не просто доцільними, але й обов'язковими аспектами у діловому стилі; такі особливості є нормативними й потребують уваги перекладача для уникнення непорозумінь.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бархударов Л. С. Уровни языковой иерархии и перевод. *Тетради переводчика*, Вып. 6. Москва: Международные отношения, 1969. С. 3-12.
2. Сологуб М. Н. Кліше. *Енциклопедія Сучасної України*, 2013. URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=8521 (дата звернення: 18.04.2021).

Марія Кузьміна
Науковий керівник – доцент Андрущенко В. О.
м. Бахмут

СТИЛІСТИЧНИЙ ВИМІР ЛЕКСИЧНОГО ПЛАСТУ ХУДОЖНЬОТЕКСТОВОГО ЦІЛОГО (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ РЕЯ БРЕДБЕРІ «451 ЗА ФАРЕНГЕЙТОМ»)

До трактування поняття «текст» більшість науковців підходить з різних позицій. Одні лінгвісти вважають, що текстом може бути тільки писемне мовлення, інші вчені беруть до уваги передусім не форму мовлення, а структурно-семантичні ознаки або намагаються витлумачити поняття «текст» з огляду на його рівневу будову (формальний, семантичний, комунікативний, парадигматичний рівні) й аналіз форми (структури), функції та змісту текстової одиниці.

З. Я. Тураєва розглядає текст «як упорядковану множинність речень, поєднаних різними типами лексичного, логічного й граматичного зв'язку, що

здатна передавати певним чином організовану і спрямовану інформацію. Текст являє собою складне ціле, що функціонує як структурно-семантична єдність» [3, с. 11].

За І. Р. Гальперінім, «текст – це витвір мовленнєвотворчого процесу, завершений, об'єктивований у вигляді писемного документа, літературно оброблений згідно з типом цього документа, твір, що складається з назви (заголовка) і ряду особливих одиниць (надфразних єдностей), об'єднаних різними типами лексичного, граматичного, логічного, стилістичного зв'язку, і який має певну цілеспрямованість і прагматичну настанову» [2, с. 18].

Для І. Я. Чернухіної текст постає стилістично маркованим засобом безпосередньої чи опосередкованої комунікації, метою якої є повне розкриття теми, що репрезентовано єдністю форми та змісту останньої, і яка складається з мовних одиниць, що виконують комунікативну функцію [4, с. 6].

Уніфікуючи вище наведені погляди науковців (І. Р. Гальперіна, З. Я. Тураєвої, І. Я. Чернухіної), ми у нашому дослідженні також трактуватимемо текст, художній зокрема, як граматично, семантично, стилістично, комунікативно й прагматично побудоване зв'язане ціле.

Цікавим, на наш погляд, видається аналіз стилістично маркованих структурних маркерів зв'язності художнього тексту на фонетичному, лексичному, синтаксичному рівнях, що забезпечують формування граматично-синтаксичного, інформативно-комунікативного й експресивно-емоційного тла останнього.

Метою дослідження є простеження стилістичних засобів, виявлених на лексичному рівні, що слугують потужним формально-змістовим емотивно забарвленим чинником інтегрування елементів художньотекстового утворення. Новизна аналізу полягає у тому, що було зреалізовано спробу нашарувати стилістично-лексичні маркери структурно-сислової єдності художньотекстової структури на матеріалі роману-антиутопії американського письменника Рея Бредбері в жанрі наукової фантастики «451 за Фаренгейтом».

Згідно класифікації, запропонованої І. Р. Гальперінім, стилістичними засобами, виявленими на лексичному рівні, постають епітети, метафора, метонімія, гіпербола, порівняння, оксюморон і под. [1].

Емотивно-експресивна вага *epithet* у komponуванні художнього тексту полягає у тому, що епітет є літературним описом місця, речі або людини, надаючи останнім ліпших ознак, зовсім їм не властивих.

англ. *The three women fidgeted and looked nervously at the empty **mud-coloured** walls* (5, с. 91) (англ. *mud-coloured* «забруднені»); англ. *There was only the singing of the thimble-wasps in her tamped-shut ears, and her eyes all glass, and breath going in and out, **softly, faintly**, in and out of her nostrils, and her not caring whether it came or went, went or came* (5, с. 11) (англ. *softly, faintly* «м'яко, слабо»).

Гіпербола часто поєднується з іншими стилістичними прийомами, додаючи їм відповідного забарвлення (гіперболічні порівняння, гіперболічні метафори тощо).

англ. *Montag's hand, closed like a mouth, crushed the book with wild devotion, with an insanity of mindlessness to his chest* (5, с. 25) (гіперболічні порівняння англ. *closed like a mouth* «наче стулений рот», англ. *with wild devotion* «з дикою відданістю», англ. *with an insanity of mindlessness* «з божевіллям безглузлого») підсилюють емоційність повідомлення, фокусуючи увагу читача, з одного боку, на роздратованості, а з іншого, на відчутті розпачу головним героєм, зумовленому невдалими подіями й обставинами життя).

Метафора є одним із важливих стилістичних засобів, що дозволяє урізноманітнити мову автора, наповнюючи її яскравими описами.

Метафора – це художній засіб, що полягає в переносному вживанні слова або виразу на основі аналогії, схожості чи порівняння, а також слово або вираз, ужиті у такий спосіб.

Наприклад:

англ. *A book is a loaded gun in the house next door* (5, с. 34) (англ. *gun* «пістолет» порівнюється із книгою, тому що книга має силу та вплив на читача); англ. *But instead he stood there, very cold, his face a mask of ice* (5, с. 111) (англ. *his face a mask of ice* «з холодним обличчям»).

Отже, стилістичний вимір лексичного пласту аналізованої художньотекстової єдності, представлений метафорами, епітетами, гіперболами, гіперболічними порівняннями і под., засвідчує, що встановлені стилістичні прийоми, виявлювані на лексичному рівні, постають визначальними структурними, смисловими та емотивно маркованими чинниками організації художньотекстового цілого.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гальперин И. Р. Стилистика английского языка : учебник. М. : Либроком, 2010, 2014. 336 с.
2. Гальперин И. Р. Текст как объект лингвистического исследования. [2–е изд.]. М. : Едиториал УРСС, 2004. 144 с.
3. Тхем Ч. Н. Абзац как грамматико-семантическая сущность. *Предложение и текст : семантика, прагматика и синтаксис* : межвуз. сб. / [отв. ред. В. В. Богданов]. Л. : Ленинградский гос. ун-т, 1988. С. 118–123.
4. Чиквашвили К. С. Структура семантической организации текста : автореф. дисс. на соискание науч. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.05 „Романские языки”. Москва, 1980. 25 с.
5. Bradbury R. FAHRENHEIT 451. L. : Harper Voyager, 2008. 240 с.

СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТЕКСТІВ СПОРТИВНОГО РЕПОРТАЖУ В СУЧАСНІЙ ФРАНЦУЗЬКІЙ ПРЕСІ

Спорт є невід'ємною частиною людського життя. Спортивні заходи та їх висвітлення в пресі дозволяють не тільки підігрівати інтерес до спорту і здорового способу життя, а й пробудити в людях почуття спільності зі своїми співвітчизниками, національну ідентичність, відчуття почуття гордості за свою країну. Сфера спортивної комунікації включає в себе безліч компонентів.

У лінгвістичній літературі немає загальноприйнятого розуміння терміна «спортивний дискурс». Спираючись на тлумачення дискурсу Ван Дейком, можна сказати, що спортивний дискурс є відображенням спорту, як соціального явища, в комунікативній діяльності людства. Спортивний дискурс належить до інституціонального дискурсу, тому що являє собою спілкування в заданих рамках статусно-рольових відносин. К.В. Снятков зазначив, що спортивний дискурс – це усна або письмова мова, яка передає смисли, що зумовлюють спортивну діяльність, і сукупність вироблених текстів, у яких ці смисли репрезентовані, тобто сукупність мовних творів, зафіксованих на аркуші або в пам'яті [1, с. 11].

Характерними особливостями спортивного дискурсу є його неізоляваність та інтертекстуальність, тобто взаємодія та накладання спортивного дискурсу з іншими типами, яке відбувається внаслідок співдії спортивної комунікації з різними галузями людського життя та відсутності чітких меж спортивного дискурсу. Можна відзначити зв'язки спортивного дискурсу з політичним, військовим, педагогічним, науковим, діловим дискурсами, проте слід підкреслити, що спортивний відрізняється від інших типів дискурсу своєю функціональною стороною, оскільки він виконує гедоністичну функцію, так само як і функцію естетичного впливу.

Зв'язок спортивного дискурсу і мас-медіа відіграє особливо цінну роль, оскільки канали масової комунікації є важливими каналами розповсюдження спортивного спілкування. Учені здебільшого вказують на значний рівень зрощення спортивного з мас-медійним дискурсом, завдяки чому в деяких випадках доречно говорити про спортивний медіа-дискурс, якщо дискурс реалізується у сфері масової комунікації.

Спортивний мас-медіа дискурс знайшов багато прихильників у зв'язку з тим, що спорт, деякою мірою, належить до сфери інтересів всіх людей. Спортивний медіа-дискурс реалізується через засоби масової інформації, тобто телебачення, радіо, Інтернет та пресу. Преса (газети, журнали) є одним з найпопулярніших сегментів спортивного дискурсу.

Реалізація спортивного дискурсу через засоби масової інформації породила такі газетні жанри, як коментар, репортаж, інформаційне

повідомлення, аналітична газетна або журнальна стаття, замітка, розширена замітка.

Як основний жанр спортивного дискурсу виділяють репортаж. Спортивний репортаж включає в себе всі характеристики притаманні жанру репортажу та водночас має властивості характерні виключно для спортивного типу репортажу. Його метою є передача дії та візуалізація події. Серед стилістичних особливостей спортивного репортажу можна виділити поширене використання тропів: метафора, гіпербола, синекдоха тощо.

На прикладі статей із французької газети *L'Équipe* розглянемо використання тропів і функції тропів у спортивному репортажі.

Метафора дозволяє створити виразний образ, заснований на яскравих, часто несподіваних, сміливих асоціаціях. Наприклад: «*Le prodige slovène Luka Doncic...*», «*...le Mozart du basket...*». У цих випадках автор використовує метафору, називаючи гравця баскетбольної команди Луку Дончіча вундеркіндом та порівнює його з Моцартом, для того щоб виділити для аудиторії майстерність його гри.

«*...il avait crucifié les Los Angeles Clippers d'un panier à trois points...*» у цьому випадку репортер за допомогою дієслова «*crucifier*», що перекладається з французької мови як «розп'ясти», говорить про переможну гру баскетболіста.

У висловах «*L'incroyable panier au buzzer...*», «*... improbable panier à trois points...*», «*... savourant l'improbable exploit réussi contre les Memphis Grizzlies...*», автор використовує гіперболізовані епітети, щоб придати грандіозності вказаним подіям та звернути на них увагу читачів.

Поряд із метафорою в спортивному дискурсі широко використовується синекдоха, пов'язана з переосмисленням загальноновживаної лексики. У запропонованих нами статтях [4], [5] можна виділити такі випадки використання синекдокси: «*L'entraîneur de Dallas, Rick Carlisle...*», «*Mais l'essentiel était fait pour le Real face à une équipe ...*». «Dallas» в цьому випадку позначає частину від повної назви баскетбольного клубу «Dallas Mavericks», «Le Real» – частина назви «Le Real Madrid». У текстах спортивних репортажів часто зустрічається синекдоха, пов'язана з перенесенням кольору форми гравців на самих гравців: «*Les Reds avaient raté la première...*», у цьому прикладі «Les Reds» є гравцями футбольної команди «Реал Мадрид», основним кольором форми яких є червоний.

Отже, спортивний дискурс тісно пов'язаний зі сферою мас-медіа, у зв'язку з чим виникає спортивний медіа-дискурс. Основною функцією спортивного мас-медіа дискурсу (адресанта) є передача смислів, зумовлюючих спортивну діяльність і комунікація з аудиторією (адресатом). Преса є одним із головних засобів розповсюдження спортивного медіа-дискурсу, що відбувається найчастіше в жанрі репортажу. Масове використання тропів у жанрі репортажу пов'язано з розважальною функцією спортивного дискурсу. Засоби художньої виразності дозволяють притягнути увагу до спортивних заходів та збільшити привабливість спорту для різних верств суспільства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Снятков К. В. Коммуникативно-прагматические характеристики телевизионного спортивного дискурса. Вологда, 2008. 245 с.
2. L'incroyable panier au buzzer de Luka Doncic fait gagner les Dallas Mavericks chez les Memphis Grizzlies. URL: <https://www.lequipe.fr/Basket/Actualites/L-incroyable-panier-au-buzzer-de-luka-doncic-fait-gagner-les-dallas-mavericks-chez-les-memphis-grizzlies/1242751> (дата звернення: 15.04.2021).
3. Ligue des Champions : le Real Madrid se qualifie pour les demi-finales après son nul à Liverpool. URL: <https://www.lequipe.fr/Football/Actualites/Ligue-des-champions-le-real-madrid-se-qualifie-pour-les-demi-finales-a-liverpool/1242707> (дата звернення: 15.04.2021).

Владислава Кучерова
Науковий керівник – доцент Зоз О. А.
м. Бахмут

КОМУНІКАТИВНА ЕФЕКТИВНІСТЬ РЕКЛАМНОГО ДИСКУРСУ

Телебачення і реклама є невід'ємною частиною нашого повсякденного життя. Аудіо та відеореklamна продукція має неабиякий вплив на сучасного глядача. Метою створення такого продукту є задоволення потреб як цільової аудиторії, так і рекламодавців. Саме реклама задає нові тенденції, маніпулюючи свідомістю багатьох глядачів. Створені рекламні стереотипи знаходять сьогодні в очах споживача особливу привабливість. Чоловіки хочуть бути схожі на красунчиків, що рекламують дорогі парфуми чи годинники, жінки ж, у свою чергу, захоплюються ідеально чистою і шовковистою шкірою розкішних моделей у рекламі чергового антивікового крему. Для кожного знайдеться щось нове і цікаве.

То чому так важливо вивчати механізм впливу реклами на наше побутове життя? Розуміння механізму формування рекламного гендерного стереотипу дозволить пояснити зміни, які відбуваються в системі цінностей сучасного суспільства.

Актуальність обраної нами теми ми вбачаємо у:

- (1) розгляді видів спілкування між рекламодавцем та потенційним клієнтом, які, на нашу думку, висвітлені у лінгвістичній літературі недостатньо;
- (2) вивченні мовностилістичних характеристик рекламного дискурсу, що є одним із найбільш актуальних напрямів сучасної лінгвістики тексту;
- (3) розумінні основних важелів впливу на аудиторію.

Поняття дискурсу та дискурсивного аналізу є одними з найактуальніших предметів дослідження у сучасній лінгвістиці. Наукові дослідження дуже часто вдаються до використання такого терміну, як «дискурс». Утім, мало хто може дати конкретне визначення цьому поняттю у рамках заданого тексту, надаючи, таким чином, читачеві або слухачеві можливість розібратися у всьому самому.

Патрік Серіо називає 8 значень слова «дискурс». Найбільш цікавими з них є такі:

(1) «мова» у соссюровському сенсі, тобто будь-яке конкретне висловлювання;

(2) в рамках теорії висловлювання або прагматики – вплив висловлювання на одержувача, що має на увазі суб'єкта висловлювання, адресата, момент і певне місце висловлювання;

(3) позначення системи обмежень, які накладаються на необмежене число висловлювань у силу певної соціальної або ідеологічної позиції. Наприклад, «Феміністичний дискурс» чи «Адміністративний дискурс» [3, с. 24].

Більшість учених визнають, що смисловою одиницею комунікації може бути не окреме висловлювання, а тільки текст, оскільки він являє собою завершений смисловий фрагмент [2, с. 21]. Якщо раніше лінгвісти визначали прагматику як науку про відношення знаків (слів) до мовця, то предмет сучасної прагматики – зв'язний і достатньо довгий текст у його динаміці – дискурс, співвіднесений із головним суб'єктом – людиною, яка промовляє текст. Тобто, можна вважати дискурс текстом зануреним у життя, який не може існувати за межами контексту.

Рекламний дискурс визначається як завершене повідомлення, що має строго орієнтовану прагматичну установку (залучення уваги до предмета реклами), що поєднує ознаки усного мовлення і письмового тексту [1, с. 24]. Реклама є унікальним соціокультурним явищем. Її формування обумовлено соціальними, психологічними, лінгвістичними факторами, особливостями «естетичної свідомості» соціуму і його культурними традиціями. Рекламна діяльність розглядається як вид дискурсу. Поруч із іншими засобами впливу використовуються різноманітні стилістичні прийоми, метою яких є активізація інтересу адресата і створення сприятливих умов для закріплення рекламного дискурсу у свідомості реципієнта. Можна сказати, що стиль об'єднує засоби, які складають рекламний дискурс, і водночас диференціює його, відрізняючи від інших. Прикладом використання стилістично забарвленого тексту може бути слоган всесвітньо відомого бренду картопляних чіпсів Lay's:

“Betcha Can't Eat Just One.”

Цей рекламний текст містить розмовну форму вислову *betyou* (битись об заклад; бути в чомусь упевненим). Просторічність такої лексики створює більш довірливу атмосферу спілкування. Такий прийом допомагає запевнити потенційних покупців Lay's Potato Chips, що це саме те, що їм потрібно. І хоча подібний слоган може бути використаний стосовно будь-якого бренду картопляних чіпсів, саме Lay's були першими, хто закріпив такий посил за своєю продукцією.

Говорячи про процес рекламного впливу на одержувача, необхідно зазначити, що центральним його елементом є рекламне звернення. Саме воно представляє комунікатора його цільової аудиторії – потенційним покупцем. При розробці рекламних звернень використовують безліч технологій. Однією з них є нейролінгвістичне програмування або НЛП (Neuro - Linguistic

Programming – NLP). Головне відкриття НЛП полягає у тому, що досвід людини складається з зорових образів, звуків і відчуттів. Ефективна комунікація, з точки зору фахівців НЛП, передбачає діалог з одержувачем його «мовою». Ця стратегія може використовуватись для виявлення властивих цільовій аудиторії фільтрів уваги і певних стратегій мислення. Що дозволяє створювати рекламні звернення, «кодувати» їх, і транслювати на ті канали сприйняття, які найбільш властиві певній групі людей. Таким чином, рекламні ідеї не тільки максимально точно потрапляють у свідомість цільової аудиторії, а й дуже високий відсоток людей ухвалюють певну ідею як свою власну. Яскравим прикладом використання концепції НЛП у рекламі може бути слоган сухих сніданків Wheaties від General Mills, які стали відомі своїм пакуванням, на якій зображені відомі американські спортсмени: “*Breakfast of champions*”. Ця асоціація зі спортсменами стала відправною точкою для кампанії. Вона закликає купувати сухі сніданки Wheaties, адже тільки тоді ви будете справжнім чемпіоном. Така думка змушує малого глядача вважати себе більш сильним та енергійним після порції сніданку, нав’язує певне світосприйняття і дозволяє глядачам приймати цю ідею за свою власну.

У ході роботи були виявлені мовностилістичні характеристики рекламного дискурсу, а також їх реалізація у рекламі; виділені мовні засоби, що використовуються у рекламному повідомленні, а також найбільш яскраві особливості мови реклами.

Специфіка предмета дослідження і низка перерахованих завдань зумовили необхідність звернення до робіт у галузі соціолінгвістики, психолінгвістики, психології маніпулювання, лінгвістики тексту, маркетингу, психології особистості.

Перспективу дослідження ми вбачаємо в подальшому розгляді особливостей впливу рекламного дискурсу на цільову аудиторію та прийомів, які при цьому були застосовані.

ЛІТЕРАТУРА

1. Доценко Е. Л. Психология манипуляции: феномены, механизмы и защита. Москва: ЧеРо, Издательство МГУ, 1997. 344 с.
2. Мецлер А. А. Прагматика коммуникативных единиц. Кишинёв: Штиинца, 1990. 100 с.
3. Серио П. Квадратура смысла. Французская школа анализа дискурса. Пер. с фр. и португ. Москва: Прогресс, 1999. 416 с.

ВІДТВОРЕННЯ ПОЕТИЧНОЇ МЕТАФОРИ У ПЕРЕКЛАДАХ ВІРШІВ ПОЕТІВ ДОБИ РОМАНТИЗМУ

Поетична мова є явищем унікальним. Головне призначення такої мови – реалізація естетичної та експресивної функції шляхом орієнтації на чуттєвий аспект у авторському тексті.

Для опису обраного автором явища чи об'єкта та додавання їм оказіональних ознак продуктивно використовується поетична метафора. Авторська поетична метафора завжди є оригінальною і більш стилістично значущою. Завдяки такому метафоричному переносу можуть ототожнюватися об'єкти, що на перший погляд не мають нічого спільного. Тому дуже важливо враховувати та вивчати картину світу автора, а також комплексно застосовувати лінгвістичний, культурологічний та психолінгвістичний аналізи при перекладі твору [3].

При перекладі поетичної метафори, як правило, на меті стає максимальне збереження тексту в його первозданному виді, але при необхідності, звісно, допускається його зміна.

Існує низка класифікацій видів перекладу метафори.

За В. Н. Комісаровим виокремлюють:

- 1) переклад, який базується на тому ж самому образі (*mousy little person* 'сіре мишеня');
- 2) переклад, який базується на іншому подібному образі (*a ray of hope* 'проблеск надії');
- 3) дослівний переклад метафори (*as black as sin* 'чорний, як гріх');
- 4) неметафоричне пояснення (*as large as life* 'у натуральну величину')

За Я. І. Яцкером:

- 1) еквівалентні відповідності (загалом базується на пошуку відповідностей);
- 2) варіативні відповідності використовуються в кожному конкретному випадку при наявності декількох, зафіксованих у словнику, способів передачі метафоричного вираження;
- 3) трансформація (є повною заміною основи оригінальної метафори);
- 4) калька (є повною аналогією метафори оригіналу в перекладі) [1].

Найпоширенішим видом перекладу поетичної метафори є описовий. Спираючись на цей вид, перекладач прагне до точної передачі семантики метафори та синтаксичної структури речення. Крім того, описовий переклад використовують і тоді, коли в мові перекладу бракує аналогів. Наведемо приклад: *Heads were high, but hearts were heavy, as the wounded and the refugees poured into unhappy Georgia* - *Головы были высоко подняты, но на сердцах*

лежала тяжесть, ибо потоки раненых и убитых захлестывали несчастную Джорджию (описовий переклад).

Вірші доби романтизму, а також їхній переклад є дуже цікавими для аналізу. Поезія того часу насичена метафорами, які зазвичай є розгорнутими.

Аналізуючи роботи різних літературознавців та безпосередньо вірші Д. Г. Байрона ми відзначили, що метафора – є одним із провідних його прийомів. Перекладачі виділяють п'ять основних способів перекладання метафори цього поета:

- 1) пропуск уривка, що містить метафору;
- 2) переказ не метафорою;
- 3) заміна метафори іншим тропом;
- 4) переклад метафори іншою метафорою;
- 5) буквальний переклад метафори [2].

Один із таких способів перекладу застосовується у вірші «Прощавай»:

They had been friends in youth: But whispering tongues can poison truth —
Були вони друзі від юних днів, Та дружбу змійний язик отруїв. Через відсутність продуктивного використання такого метафоричного виразу як *whispering tongues* в українській мові, перекладач замінює цей вираз іншою метафорою, знайомою читачеві. Метафора *змійний язик* використовується для найменування підлої, підступної людини або суспільства. Здебільшого такий спосіб використовують для перекладу традиційних метафор.

Часто використовують і буквальний переклад метафори. Перекладач не замінює її іншим тропом, а перекладає дослівно: «*Why dost thou build the hall, Son of the winged days? Thou lookest // from thy tower to-day: yet a few years, and the blast of the desert // comes: it howls in thy empty court*» — «*Навіщо ти зводиш чертог, сину крилатих днів? // Сьогодні ти дивишся зі своєї вежі, // Та мене кілька років – налетить // Вітер пустелі і завие в твоїм спустілім дворі.*»

Творчість А. Тенінсона відома частим використанням метафор любові. Відомий перекладач творчості цього письменника зазвичай замінює авторські метафори на такі тропи або фігури, що знайомі читачеві мови перекладу. Наприклад, у вірші «Fatima» він перекладає «*O withering might!*» (що метафорічно означає любов) на «*серця перебій*», зберігаючи основну семантику любовних переживань. Такий спосіб дуже популярний серед перекладачів поезії. Як правило, їм потрібно донести основну думку автора, змінюючи текст (як що це потрібно) таким чином, аби вжиті лексеми відповідали картині світу читача та були «на слуху».

При аналізі творчості М. Арнольда ми помітили, що переважно його метафори перекладають додаючи відсутні в оригінальному тексті звороти або вирази для доцільності перекладу. Це пояснюється тим, що автор частіше використовує розгорнуті метафори, які розкриваються протягом читання всього твору і створюють єдиний образ. Наприклад: «*To one another! for the world, which seems \\ To lie before us like a land of dreams, \\ So various, so beautiful, so new, \\ Hath really neither joy, nor love, nor light, \\ Nor certitude, nor peace, nor help for pain...*» ” (“Dover Beach”) — «*чудова казка, мріям віддана*».

Проаналізувавши різні види та варіанти перекладу віршів поетів доби романтизму, можна зробити висновок, що найпоширенішим типом є дослівний переклад зі зберіганням оригінальних метафор, які не завжди наділені метафоричністю в українській мові, але здебільшого він точно передає авторський настрій тексту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антонівська М. О. Лінгвостилістичні особливості функціонування та перекладу метафор у художньому стилі англійської мови. *Молодий вчений*. №8. Київ: 2017. С. 115-188.
2. Субачева Е. Г. Лингвокогнитивные основы поэтической метафоры: автореф. дис. ... канд. филол. наук. 10.02.19. Москва, 2009. 40 с.
3. Шаваева Ф. Я. Языковая и художественная метафоры. Специфика функционирования метафоры в художественном тексте. *Филологические науки. Вопросы теории и практики*. 2016. №5. С. 164-167.

Варвара Ладонина
Науч. руководитель – профессор Габидуллина А. Р.
г. Бахмут

КОНЦЕПТ-ОРНИТОНИМ *СОВА* В ПРОИЗВЕДЕНИЯХ М. И. ЦВЕТАЕВОЙ

Семантическое поле «Орнитонимы» имеет уникальную структуру и различается в каждом языке в силу отличий картин мира разных народов. Орнитонимы входят в активный пласт лексики и употребляются как в прямом, так и в переносном значении, поэтому являются интересными для анализа.

Н. Б. Неронова указывает на то, что лексико-семантическая группа названий птиц отличается особой структурой:

- 1) может делиться внутри себя на разные тематические группы (сухопутные/водоплавающие, хищные/нехищные птицы и т. д);
- 2) требует деления на центр и периферию разной степени удаленности из-за различной функциональной нагрузки слов;
- 3) обладает наличием оппозиций по признаку пола, гиперо-гипонимическим отношениями, соотносительностью суффиксации с определенной семантикой основ [1].

Орнитоним *сова*, согласно исследованию В. В. Сибул, принадлежит к ядру семантического поля орнитонимов, поэтому его часто можно встретить в паремиях, художественных и поэтических текстах [3].

В данной работе мы анализируем концепт-орнитоним *сова* на примере стихотворений М. В. Цветаевой.

В фольклоре разных народов совы всегда считались загадочными птицами. Они наделены положительной коннотацией и являются символом мудрости и защиты, а их перья даже использовались в одежде в качестве оберега.

Интересным является то, что в поэтике М. И. Цветаевой мы отметили употребление наименований этой птицы лишь с отрицательной коннотацией. Сова, как правило, символизирует разлуку, смерть и несчастья.

«Есть час Души, как час Луны, //Совы — час, мглы — час, тьмы — //Час... Час Души — как час струны // Давидовой сквозь сны» («Есть час Души, как час Луны»). В данном примере сова — атрибут ночи, символ тьмы и одиночества. М. И. Цветаева использует словосочетание «совы час» для того, чтобы охарактеризовать душевную тяжесть и трудный период в жизни лирического героя. Такое употребление в устном народном творчестве является нетипичным.

«А надо мною — кричать сове, // А надо мною — шуметь траве...» («Отмыкала ларец железный»). Данное стихотворение входит в сборник М. И. Цветаевой «Версты-I» и относится к тому периоду, когда в творчестве поэта стали происходить значительные изменения. Стихотворение было написано в 1916 году, когда Марина Ивановна активно обращалась к фольклору. Лирический герой таких стихотворений — это, как правило, русская женщина с несчастной любовью, исходом которой является смерть. В таких стихотворениях сова - символ расставания («подарок слезный млада-лебедя» (перстень)) и символ смерти («кричать сове, шуметь траве»). В русском фольклоре крик сов всегда символизирует скорейшую смерть, несчастья и голос умерших душ [2].

Наряду с этим в стихотворениях, написанных ранее, крик совы довольно нетрадиционно используется в качестве символа испуга, плача, грусти: *«С темной веткою шепчется ветка, // Под ногами ложится трава, // Где-то плачет сова... // Дай мне руку, пугливая детка!»* («Призрак царевны»).

Отдельную коннотацию имеет «совиный король» — филин. В творчестве М. И. Цветаевой филин в большинстве случаев имеет негативный образ. Он может пророчествовать смерть, несчастья и горе: *«— Бог спаси нашу державу! — // Клюв у филина кровавый!»*; *«То пророчица великих разлук! // Сова-плакальщица, филин-сова»* («Ночь вторая»).

Во многих стихотворениях филин фигурирует как птица разлуки: *«Серым волком, — разлука! — Не жалея ни деда, ни внука, — разлука! // Филином-птицей — разлука! Степной кобылицей, — разлука!»*.

Исходя из этого можно сделать вывод, что орнитоним *сова* часто можно встретить в стихотворениях поэта в нетрадиционном смысле. Чаще всего эта птица символизирует разлуку, несчастье, несчастную любовь и смерть.

ЛИТЕРАТУРА

1. Амелина Л. В. Функционально-стилевая парадигма тематической группы «орнитонимы» в русском и немецком языках. *Вестник брянского*

государственного университета. Филологические науки. Брянск, 2017. С. 241-246.

2. Макашева С. Ж. Поэтика фольклора в лирике М. И. Цветаевой (1916-1920 годы). *Вестник Челябинского государственного педагогического университета. Филологические науки.* Челябинск, 2017. № 3. С. 170-175.
3. Сивкова Т. Н., Нгуен Тхи Иен. Орнитонимы с переносным значением в русской и вьетнамской лингвокультурах. Русский язык и лингвокультура в сопоставительном аспекте: материалы ежегодной междунар. науч. конф., г. Екатеринбург, 01-02 июня. 2015. С. 96-105.

Анастасія Литвинова

Науковий керівник - ст. викладач Врюкало В. М.
м. Бахмут

ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ ВИКОРИСТАННЯ ДОПОМІЖНИХ ДІЄСЛІВ HABEN ТА SEIN ПРИ УТВОРЕННІ ЧАСОВОЇ ФОРМИ PERFECT

Значимість обумовлена детальною інтерпретацією сутності функціонального аспекту використання допоміжних дієслів haben та sein при утворенні часової форми Perfekt, і полягає в можливості використання отриманих результатів для розвитку уявлень про основні проблеми і напрямки використання допоміжних дієслів haben та sein при утворенні часової форми Perfekt.

Мета роботи полягає в проведенні детального аналізу теоретико-методологічної сутності функціонального аспекту використання допоміжних дієслів haben та sein при утворенні часової форми Perfekt.

Перфект – назва форми минулого часу в українській мові, перфектне значення – значення, властиве цій формі в рамках опозиції простих і складних минулих часів української мови, перфектність – функціонально-семантична категорія в українській мові, семантика перфектності – значення, яке може виражати словоформа минулого часу в українській мові.

Одна з основних проблем – це випадки, коли існує коливання у виборі допоміжного дієслова haben / sein в сучасній німецькій мові у функціонально-семантичному плані.

1) дієслова, що означають рух із позначенням його мети, початку або кінця, тобто – це переміщення, а також дієслова зміни стану та їхнього місця розташування вживаються з sein: reisen, eintreffen, fahren, fliegen, laufen, schwimmen, springen, rudern, reiten та інші.

Er ist phantastisch gelaufen. Er ist ans Ufer geschwommen. Wir sind über das Haff gesegelt. Ich bin über die Felder geritten. Якщо такого переміщення немає, а є тільки рух, то вживається допоміжний дієслово haben. [3, с. 201].

Die Fahne hat im Wind geflattert. Wir haben den ganzen Tag getanzt. [3, с. 201].

3) дія може бути визначена як результат (у цьому випадку вони вживаються з *sein*), як незакінчена або тривала дія (у цьому випадку вони вживаються з *haben*). *Er ist rasch gealtert – Er hat rasch gealtert.* [3, с. 202].

4) деякі дієслова мають різні значення і залежно від цього утворюють перфект і з *haben*, і з *sein*. Так, наприклад, дієслово *bummeln* у значенні «повільно, безцільно гуляти» утворює перфект з *sein*, за аналогією з дієсловами руху. Друге значення цього дієслова «зволікати, працювати повільно», і в цьому випадку перфект утворюється тільки з *haben*.

Wir sind/haben ein bißchen gebummelt. Er hat ein Semester gebummelt. [3, с. 303].

Німецький перфект (*Perfekt*) являє собою складну тимчасову форму (одну з 3 в німецькій мові) минулого часу поряд із *Plusquamperfekt* і *Präteritum*. Оскільки (*Perfekt*) є складною часовою формою, він складається з одного з допоміжних дієслів («*sein*» або «*haben*») у відповідній особистій формі і незмінною формі *Partizip 2* основного (сміслового) дієслова. Німецький перфект може мати одну з двох форм застави – пасивну або активну, а також може бути вираженим в заставі *Indikativ* (виявному) або *Konjunktiv* (умовному). Основною функцією *Perfekt* є вираження дії в минулому часі, причому завершеність даної дії або його незавершеність особливої ролі не грають. Зазвичай його вживають у розмовній мові, водночас *Präteritum* більш характерний для розповіді. Якщо порівнювати *Perfekt* з *Plusquamperfekt*, то останній позначає дії, які передували першому [2, с. 103]. В активній заставі *Indikativ* для їх утворення використовуються допоміжні дієслова «*sein*» або «*haben*», які ставляться в *Präsens* (теперішній час) і поєднуються з дієприкметником 2, утвореним від основного смислового дієслова, наприклад:

Peter hat bereits gefrühstückt. – Петер вже поснідав [3, с. 213].

Конструкція пасивної застави *Indikativ* в перфекті в цілому порівнянна з попередньою, проте до дієприкметника 2 додається другий дієприкметник від дієслова «*werden*» без префікса «*ge-*» («*worden*») [1, с. 7].

Perfekt в умовному способі утворюється з використанням допоміжного дієслова «*sein*» або «*haben*», поставленого в форму *Konjunktiv Präsens*, і незмінного дієприкметника 2 від основного смислового дієслова, наприклад:

Monika schreibt uns, dass sie abgenommen habe. – Моніка пише нам, що вона схудла [3, с. 213].

Перфектна форма *Konjunktiv* часто використовується для того, щоб висловити передумання однієї дії іншій. Яким би часом не було передано дію в реченні, що використовується у зв'язку з пропозицією у формі *Konjunktiv Perfekt*, ця дія буде завжди слідувати за дією, оформленим в *Perfekt Konjunktiv*, наприклад:

Peter hat gesagt, dass er den Bericht bereits geschrieben habe. = *Peter hat sagt, er habe den Bericht bereits geschrieben.* – Петер сказав, що він вже написав звіт (*Indikativ Perf.* – *Konjunktiv Perf.*) [3, с. 313].

Пасивна заставка Konjunktiv Perfekt утворюється за участю допоміжного дієслова «werden» у формі Konjunktiv Perfekt і дієприкметника 2 від основного смислового дієслова, в мові він використовується не дуже часто, наприклад:

Er sagte, Petra sei von seinem Freund abgeholt worden. – Він сказав, що Петру зустрів його друг.

Як основні наукові результати дослідження слід виділити такі висновки: коливання у вживанні haben / sein в якості допоміжних дієслів у перфекті обумовлені такими факторами, як: різниця в переданій дієсловом семантиці руху; регіональна обумовленість; можливість транзитивізації; позначення характеру дії; семантична диференціація. Перфект є складною часовою формою і складається з одного з допоміжних дієслів («sein» або «haben») і Partizip 2 основного (смислового) дієслова. Німецький перфект може мати одну з двох форм застави – пасивну або активну, а також може бути вираженим в заставі Indikativ або Konjunktiv. Для утворення перфектних (і плюсквамперфектних) форм використовуються допоміжні дієслова. Конструкція haben + дієприкметник II була результатом і володіла статурально-результативною семантикою.

ЛІТЕРАТУРА

1. Анохіна С.П. Мовна репрезентація відношення частини і цілого в реченнях з фінітними дієсловами haben і sein і в конструкції es gibt. *Вісник Луцького університету*. 2017. №2. С. 5-8.
2. Боднарук Є.В. Дієслівна категорія часу в сучасній німецькій мові: підходи до інтерпретації. *Євразійський гуманітарний журнал*. 2019. №2. С. 99-105.
3. Gilliman M. Perfektkonstruktionen mit «haben» und «sein». Eine Korpusuntersuchung im Althochdeutschen, Altsächsischen und Neuhochochdeutsch. *Studia Linguistica Germanica*, 128. Walter de Gruyter. Berlin; Boston, 2016. P. 333

Василь Лукіщенко
Науковий керівник – доцент Архіпова І. М.
м. Бахмут

МІЖКУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ АМЕРИКАНСЬКОГО ТА БРИТАНСЬКОГО ПАРЛАМЕНТСЬКОГО ДИСКУРСУ

На сьогодні, англійська мова є найпоширенішою мовою на планеті, її вважають рідною близько 350 млн., та близько 1.8 млрд. людей проживають у країнах, де англійська мова є державною, та відіграє важливу роль у соціальному житті, тобто вона знаходиться на політичному рівні у державі, на якому пишуться офіційні документи та ведеться політичний процес.

Англомовний політичний дискурс ми можемо розглядати як явище розумово-мовленнєвої діяльності. Але і він обмежений деякими речами, наприклад інституціональними рамками політичного спілкування. У політичному дискурсі мова сприймається як мовний метод, за допомогою якого намагаються переконати аудиторію. Тому політичний дискурс зумовлений специфікою його реалізації – тобто його текстом.

Слід зауважити, що політичний текст (специфіка реалізації політичного дискурсу) створюється за новою межею, він зумовлений новою системою цінностей, як соціально-психологічних, соціальних, а також системою різних поглядів та ідей. Це надає нам можливість значно розширити аспект впливу політичного дискурсу на різні сфери впливу. Не обійшлося і без суміжних дисциплін як лексикологія, політологія, соціологія, лінгвістика, культурологія, педагогіка [2].

Вивчення політичного дискурсу вченими різних країн приблизно схожі один до іншого, але кожна країна будує свою політичну компетенцію по своєму та своїми канонами політичної діяльності, які зумовлені регіоном у якому знаходиться держава та носії мови. Розуміючи це, ми можемо сказати, що розуміння політичного дискурсу у різних країнах є своїм, та розуміння політичного дискурсу проходить завдяки активізації компетентності володіння іноземною мовою та у вигляді прагматичної та міжкультурної компетенції [1].

Політичний дискурс, виділяється рядом лінгвокультурних особливостей, які ядро виражені у його аргументативності та маніпулятивності, які направлені на корекцію образу світу адресата у інтересах адресанта, та які виділяються для усіх жанрів політичного дискурсу.

Політичний дискурс має два світи вираження: реальний та віртуальний. У реальному ми розглядаємо поточну речову діяльність у спеціально виділеному соціальному просторі. Як саме у цей час, віртуальний світ вираження політичного дискурсу показує нам, що він побудований із семіотичного простору, яке увібрало в себе вербальні та невербальні знаки, які зумовлені як орієнтири на обслуговування сфери політичної комунікації [2].

У першу чергу, політичний дискурс не зумовлений темою та стилем, а від того, хто говорить, як говорить, та у якій ситуації, та з якою ціллю. Тому ми можемо сказати, що політичний дискурс є політичним, що його функції реалізуються під час ходу політичного процесу, який проходить у певному контексті.

Якщо порівнювати Американський на Британський парламентські дискурси, ми можемо помітити, що в них є щось схоже, та є багато різного також. Наприклад, парламентський ритуал, чи сам політичний дискурс. Із спільних речей, ми можемо виділити ритуал у американському та британському парламенті, що робота починається із молитви. Американські члени конгресу промовляють клятву на вірність прапора (*Pledge of Allegiance to the Flag*). Як у цей час, британські члени парламенту цього не роблять.

Якщо ми почнемо більш глибоко занурюватись у тему політичного дискурсу цих двох країн, ми можемо побачити, що на публічних виступах

Британії та США політичні діячі у своїх публічних виступах нагадують про свої погляди та переконання. Народи цих країн розподіляють разом із ними їхні погляди та переконання. Це надає змогу забезпечити велику ефективність головної функції політичної комунікації – функції впливу та переконання.

Щоб отримати позитивний відгук від комунікації слід розуміти іншу людину у розумінні її унікальності, економічної та культурної середи, це допоможе впливати на людину та успішно спілкуватися.

ЛІТЕРАТУРА

1. Седов К.Ф. Дискурс и личность: эволюция коммуникативной компетенции. М.: Лабиринт, 2004. 320 с.
2. Серажим К.С. Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія, архітектоніка, варіативність. К.: Нац. ун. ім. Т. Шевченка, 2002. 392 с.

Христина Максимюк
Науковий керівник – доцент Семенова О. В
м. Бахмут

НАЦІОНАЛЬНО–КУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ ІЗ ФІТОКОМПОНЕНТОМ У ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВІ

Мова є засобом комунікації та культурною пам'яттю її носіїв. Фразеологічні одиниці виконують важливу роль у відображенні національно-культурних особливостей мови. У фразеологізмах найбільш яскраво проявляються властивість сприйняття світу, особливі риси матеріального і духовного життя носіїв мови. Фразеологізми становлять більш мальовничу й чітку частину словникового фонду мови, відображаючи культуру, звичаї, традиції народу.

Одне з найбільш поширених визначень «фразеології» полягає у вивченні лексико-семантичної сполучуваності слів мови [1, с. 495]. Засновником теорії фразеології прийнято вважати Ш. Баллі, який досліджував фразеологічні звороти як стійкі поєднання з різним рівнем спаяності компонентів і відокремлював зовнішні і внутрішні властивості цих зворотів. Під зовнішніми він розумів їх структурні особливості, а під внутрішніми – семантичні [2, с. 89-90]. Дослідженням фразеологічних одиниць також займався В. Виноградов, який розвинув вчення Ш. Баллі та визначив три групи фразеологізмів ступінь зрощення яких є градієнтною.

У французькій мові особливе місце займають фразеологізми, які мають фітокомпоненти, наприклад назви рослин, – фітоніми. Людина постійно з ними взаємодіє, застосовує їх як ліки, вживає в їжу, а також просто насолоджується їхньою красою. Назви рослин можуть являти собою як зовнішні так і внутрішні

якості окремої людини, так і висловлювати культурну й національну своєрідність.

Розглянемо фразеологічні одиниці з рослинним компонентом «*arbre*» – «дерево», який є досить розповсюдженим. Вирази та прислів'я з цим компонентом демонструють досвід, набутий у різних сферах життя людини: «*droit comme un arbre*» – «чесна, невідкупна людина». Існують також фразеологізми, які відбивають національні традиції та звичаї: «*arbre de la liberté*» – «дерево свободи».

У фразеологічному фонді французької мови зустрічаємо «*arbre de vie*» – «дерево життя», яке має біблійний характер. Відомо, що в самому центрі раю було дерево, плоди якого давали людині безсмертя, і зцілювали будь-які хвороби. «*L'arbre d'Apollon*» – символізує пов'язані з Аполлоном лавр або пальму; «*l'arbre de Noël*» – «ялинка» – один із головних християнських символів; «*l'arbre de la paix*» – «оливкове дерево», гілка якого встановила початок миру між Богом та людиною [3].

До складу фразеологічної одиниці «*couper l'arbre pour avoir le fruit*» – «вчинити нерозумно, необачно» входить дієслово «*couper*», що позначає необдуману дію «зрубати дерево для того, щоб зібрати плоди». Образну основу фразеологізму становить стереотипне уявлення про нерозумний вчинок.

Квітка, елемент багатьох рослин, входить до складу фразеологічних одиниць. З квітами пов'язано безліч цікавих легенд, сказань і переказів. Квіти відігравали важливу роль у домашньому й суспільному житті. Квітка вважається лінгвокультурним символом, тому що дозволяє досліджувати особливості культури народу, його цінності, традиції: «*être dans la fleur de sa jeunesse*» – «бути в розквіті молодості». Колір квітки є основою семантичного коду: «*rouge comme un coquelicot*» – «червоний як мак», «*avoir des marguerites dans le cresson*» – «мати сиве волосся», де білий колір маргаритки асоціюється із сивиною.

Розповсюдженим вважається флоронім «*rose*» (троянда) – «*frais comme une rose*» – «виглядати свіжим». Фразеологізм «*la couronne d'épines*» – «терновий вінець, гілки якого покриті гострими шипами» – символ жаклимих мук у французькій культурі, де «*épine*» – «шип або колючка» позначає «незручність, неприємність».

Отже, у французькій мові є безліч фразеологізмів, до структури яких входять фітокомпоненти. Фразеологічні одиниці зберігають і відтворюють менталітет і культуру народу. У фразеологізмах відображаються риси характеру, світосприйняття, спосіб життя представників мовного соціуму. При цьому, будучи одиницями вторинної номінації, фразеологізми не прямо називають предмет, а характеризують його за допомогою певного образу, який сприймається носіями мови відповідно до своєї культурної компетенції.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ахманова О.С. Словарь лингвистических терминов. М.: Советская энциклопедия, 1966. 598 с.

2. Балли Ш. Французская стилистика. М.: Эдиториал УРСС, 1961. 394 с.
3. Венгренивська М.А., Венгренивська Г.Ф, Оратовський Т.Б. Українсько-французький і французько-український фразеологічний словник: близько 12 000 фразеологічних одиниць. К.: Генеза, 2000. 275 с.

Володимир Морозов
Науковий керівник – доцент Ясинецька О. А.
м. Бахмут

ГРАМАТИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ ДІЛОВОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ УКРАЇНСЬКОЮ

При перекладі офіційно-ділової документації необхідно враховувати її лінгвістичну специфіку, засновану на взаємозв'язку і взаємозумовленості використовуваних у діловодстві мовних засобів різних рівнів. Уніфікація функціонально-стильових єдностей ділової кореспонденції та документації, незважаючи на різноманітність виробничих ситуацій, здійснюється не тільки на лексичному, але й на структурно-граматичному (синтаксичному і морфологічному) рівні.

Інтерес науковців до детального аналізу особливостей перекладу ділової документації підтверджується працями багатьох науковців, як, зокрема, Л. М. Черноватий, Н. Д. Красюк, Н. С. Борисенко, О. Р. Зарума-Панських, І. О. Шевченко, В. М. Крупнов, С. В. Радецька, М. А. Чепурна, В. В. Дайнеко. Однак наша конкретна мета – проаналізувати граматичні трансформації при перекладі ділової документації з англійської мови українською.

Основні структурно-граматичні особливості досліджуваної пари мов пояснюються тим, що англійська мова є аналітичною, а українська – синтетичною. Цим обумовлено використання в перекладі граматичних трансформацій, наслідком яких є перетворення граматичної структури речення таким чином, щоб зберегти єдність змісту й форми оригіналу й перекладу [4, с. 19].

Грамматичні трансформації неминучі, якщо в цільовій мові граматична форма або синтаксична конструкція відсутня або інша. До таких трансформацій відносяться [3, с. 91]:

1) зміна типу речення: наприклад, питальне речення для вираження ввічливого прохання англійською мовою зазвичай передбачає відповідне йому стверджувальне речення в українському тексті: *Would (Could) you, please, consider opening of a current account to our trade name?* – *Прохання (просимо) розглянути можливість відкриття розрахункового рахунку на наше юридичну особу;*

2) зміна структури речення: *It's a remarkable growth for an 'infant' industry to have achieved.* – *Досягнуті темпи зростання вражають, якщо враховувати, що ця галузь лише зароджується;*

3) зміна порядку слів у зв'язку з відмінностями в тема-рематичному членуванні: *A slump in share prices has triggered the recession.* – *Рецесію спровокувало падіння цін на акції.* Збереження в перекладі з англійської мови порядку слів («синтаксичний буквализм») є неприйнятним, тому що це може привести не тільки до порушення норм української мови, але й до смислового порушення;

4) заміна частин мови і членів речення з додаванням і пропущенням слів з граматичних причин. Так, в україномовних документах найчастіше вживаються іменники, а в англійських – дієслова, оскільки для англійського ділового дискурсу більш характерними є дієслівні предикати, а для українського – складені іменні: наприклад, *A required degree of the central bank independence was debated in many countries* – *У багатьох країнах велися дебати з приводу незалежності центрального банку.*

Наведені типи трансформацій далі актуалізуються в конкретних прикладах передачі граматичних особливостей англійської офіційно-ділових текстів засобами української мови.

Так, у контрактах дієслово *shall*, так зване контрактне *shall*, при перекладі пропускається або передається особовою формою дієслова *зобов'язуватися*: *The Contract shall be signed by both parties.* – *Договір підписується обома сторонами; The Buyer shall provide...* – *Покупець зобов'язується задати...*

При перекладі підметової інфінітивної конструкції (Complex Subject) найчастіше застосовується перетворення на складнопідрядне речення: *They expect negotiations to take place in September.* – *Очікується, що переговори почнуться у вересні.*

Герундіальний комплекс (поєднання герундія з іменниками, присвійними й особовими займенниками або групою слів) при перекладі також трансформується в підрядне речення із додаванням вступних слів: *We look forward to much attention being given to this question.* – *Ми розраховуємо на те, що цьому питанню буде приділено велику увагу.*

Особливої уваги потребує переклад абсолютної дієприслівникової конструкції. Залежно від її місця розташування в реченні вона перекладається із перетворення ускладненого речення на складнопідрядне або складносурядне; наведемо відповідні приклади: *The conditions of the contract being violated, it appears necessary impose penalties.* – *Оскільки умови договору порушено, то необхідно застосувати штрафні санкції; The staff did professional training at different courses and seminars, 40% of them being trained abroad.* – *Співробітники проходили стажування на різних курсах, при цьому 40% стажувалися за кордоном [2, с. 94].*

Відсутність відмінкових закінчень у безсполучникових іменникових (атрибутивних) сполуках зазвичай передбачає в перекладі зміну частини мови, заміну іменника на прикметник [1, с. 148]: наприклад, *commodity exchange* – *товарна біржа*. При перекладі багатокomпонентних словосполучень застосовується зміна порядку слів: наприклад: *the Ministry of Economics Foreign Trade Regulations* – *Правила зовнішньої торгівлі Міністерства економіки.*

Іноді означенням до іменника в англійській мові виступає ціле речення, слова якого пишуться через дефіс, а в українській мові така пунктуація не є типовою: *The supporters of the join-at-all-costs movement failed to explain that... – Ті, хто стоїть за приєднання будь-яку ціну (чого б це не коштувало), не змогли пояснити...*

Деякі атрибутивні сполучення передбачають, що означення за змістом відноситься не до означуваного, а до іншого слова, яке не називається, але мається на увазі. У таких випадках англійський варіант більш лаконічний, а український відповідник – описовий: наприклад, *bilateral countries – країни, що мають двосторонні угоди*.

Отже, відмінність еквівалентних засобів паралельних текстів оригіналу (англійською) й перекладу (українською) означає, що в процесі перекладу необхідно застосовувати граматичні трансформації, тобто перетворення граматичної структури і заміни для адекватної передачі змісту висловлювання з опорою на контекст. Перспективою дослідження вважаємо увагу до стилістичних трансформацій у процесі перекладу текстів ділового мовлення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кащишин Н. Є. Особливості перекладу англійських дипломатичних термінів українською мовою. *Іноземна філологія*. 2011. Вип. 123. С. 240–245.
2. Кизим В. Ю. Стилістичні особливості перекладу міжнародних документів (на матеріалі законодавчої бази щодо захисту прав людини та протидії торгівлі людьми). *Фаховий та художній переклад: теорія, методологія, практика*: матеріали доповідей III Міжнародної наук.-практ. конференції 2-3 квітня 2010 р. / за заг. ред. А. Г. Гудманяна, С. І. Сидоренка. Київ: Аграр Медіа Груп, 2010. С. 208–214.
3. Латышев Л. К. Межъязыковые трансформации как средство достижения переводческой эквивалентности. *Семантико-синтаксические проблемы теории языка и перевода*: сб. статей / Под ред. Н. К. Гарбовского. Москва: Изд-во Московского университета, 1986. С. 90–107.
4. Рудь І. А. Жанрово-стилістичні особливості перекладу англійських юридичних документів. *Компаративні дослідження слов'янських мов і літератур. Пам'яті академіка Леоніда Булаховського*. 2010. Спец. вип. С. 118–123. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/kdsm_2010_Spets.vip._20 (дата звернення: 12.02.2021).
5. Ярова Л. О. Граматичні особливості англійських міжнародних документів в аспекті перекладу. *Наукові записки*. Вип. 144. Серія: Філологічні науки. Кіровоград: Видавець Лисенко В. Ф., 2016. С. 233–237.

СКЛАДНІ ІМЕННИКИ МЕДИЧНОЇ ТЕМАТИКИ: СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ АСПЕКТИ

В умовах прискореного науково-технічного прогресу термінологізація набуває особливого значення, бо саме вона є джерелом отримання нової інформації та інструментом дослідження. Терміни знаходять реалізацію у всіх галузях науки і техніки.

Медична термінологія вважається однією із специфічних галузей лексики, яка характеризується своїми семантичними, морфологічними та структурними особливостями. Проблематика цієї галузі лексики привертає увагу лінгвістів з боку визначення якостей і характеристик наукової тематики, що розглядається. Динамічний розвиток медико-біологічних, медико-хімічних, медико-технічних галузей науки спряє збільшенню спеціальних медичних термінів. Зазначене вище є підставою для постійної трансформації, оновлення медичної термінології і вимагає ретельної уваги до подальшої термінологізації в медичному дискурсі. **Актуальність** роботи зумовлена необхідністю вивчення медичних термінів у системі мовних одиниць, виокремлення його структурних та семантичних особливостей у сучасній англійській мові. **Об'єктом** дослідження є складні іменники медичної термінології англійської мови. **Предмет** роботи – структурно-семантичні особливості медичних термінів в англійській мові. **Метою** дослідження є виявлення структурно-семантичних особливостей складних одиниць у медичній термінологічній лексиці англійської мови. Поставлена мета, у свою чергу, вимагає розв'язання таких **завдань**: 1) визначення поняття «термін»; 2) виокремлення семантичної типології медичних термінів; 3) встановлення структурних характеристик медичних термінів.

Теоретичною базою слугували роботи таких науковців, як: В. П. Даниленко, С. В. Гриньова-Гриневича, А. А. Реформатського, О. С. Ахманової, Т. Н. Велікоди та В. Н. Комісарова.

Розвиток різних галузей науки і техніки супроводжуються збільшенням обсягу спеціальної інформації у різноманітних галузях знань, що, у свою чергу, пов'язане з розширенням лексики та термінології. З погляду І. В. Арнольд, термін є словом або словосполученням, у якому зафіксовано чітко визначене наукове поняття [2; с. 362]. Термін – це слово або словосполучення, що має професійне значення, виражає і формує професійне поняття і застосовується в процесі пізнання і засвоєння деяких об'єктів і відносин між ними [1; с. 264].

З боку семантичної організації терміни медичної тематики розподіляються на п'ять основних груп: 1) хвороби та їхнє лікування; 2) ліки; 3) обладнання; 4) спеціалізація; 5) фахівці.

Щодо їхньої структури, медичні терміни утворюються за допомогою існуючих слів, коренів, суфіксів та префіксів. Установлено, що за своєю структурою медичні терміни розподіляються на прості, похідні та складні слова. У медичній галузі терміни виокремлюються у дві основні групи: слова та словосполучення [3; с. 121].

Двокомпонентні атрибутивні словосполучення є найбільш поширеним видом складних термінів в англійській медичній термінології. Зазначені складаються з ядерного елемента-іменника у називному відмінку і атрибутивного, визначального елемента. Найбільш розповсюдженими типами двокомпонентних термінів в англійській медичній лексиці визначено:

1) атрибутивні словосполучення з прикметником *Adj+N*, що охоплюють семантичні групи «обладнання», «хвороби та їх лікування», «спеціалізація»: *microfocal radiography, metabolic rate, infrared rays, ultimate recovery, open reduction, multiple sclerosis, gastric secretion, nasal septum, antitetanic serum, supraventricular tachycardia, soft abdomen*;

2) атрибутивні словосполучення з іменником *N+N*, які притаманні семантичним групам «хвороби та їх лікування», «фахівці», «обладнання», «ліки»: *microbiology laboratory, elbow joint, life history, blood serum, hepatitis virus, leg ulcer, motor nerve, lupus nephritis, scrub nurse, duct orifice, food passage, bile peritonitis, head physician, finger plethysmography, drug poisoning*;

3) номінативні назви семантичної групи «хвороби та їх лікування», що утворено за моделлю *N's+N*, перший компонент позначає ім'я власне, носій якого є творцем медичного терміна, що розглядається: *Alanson's amputation, Alzheimer's disease, Down's syndrome, Robson's point, Kocher's forceps, Sutter's blood, Burkitt's lymphoma, Bell's mania*.

Аналіз типології англійських двокомпонентних медичних термінологічних словосполучень дозволив зробити висновок про те, що найбільш типовими є двокомпонентні словосполучення, атрибутивні з іменниками або прикметниками.

Словоскладання, як поєднання в одному слові двох чи більш кореневих морфем, виокремлено в семантичних групах «хвороби та їх лікування», «обладнання»: *framework, frostbite, gamma-chamber, gastroduodenoscopy, gastrointestinal, heatstroke, hemochromatosis, high-toxic, hysterosalpinography, juxta-articular, kidney-shaped, knock-knees, lipochondrodystrophy, lysine-cystinuria, macroglobulinemia, microspherocytosis, monoaminoxidase, morphogenesis, mucopolysaccharide, nephrocystosis*.

Таким чином, найбільш продуктивними способами медичного терміноутворення в сучасній англійській мові є морфологічний, синтаксичний та словоскладання.

Отже, у цієї роботі було визначено поняття «термін», проаналізовано складні іменники та досліджено структуру складних іменників у медичній термінології згідно з семантичними характеристиками. Установлено, що основними видами медичного терміноутворення є морфологічний, синтаксичний і морфолого-синтаксичний. Найбільш типовими способами синтаксичного

термінотворення вважаються двокомпонентні атрибутивні словосполучення. У морфолого-синтаксичному термінотворенні найбільш розповсюдженим способом є словоскладання. **Перспектива подальшого дослідження** полягає у розробці стратегій перекладу безсполучникових іменникових сполук для адекватного тлумачення текстів медичного дискурсу з англійської мови українською, розв'язання проблем перекладу цього мовленнєвого явища у зв'язку з поповненням вокабуляру медичного спрямування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Англо-русский и русско-английский медицинский словарь [Текст] / под ред. А. Ю. Болотина. М.: РУССО, 1999. 544 с.
2. Арнольд, И.В. Лексикология современного английского языка (на англ. яз.) [Текст]: Учебник. М.: Высш. шк. : 1986. 295 с.
3. Березин, Ф. М. Общее языкознание [Текст]. М.: Просвещение, 1979. 416 с.
4. Гринев-Гриневиц, С. В. Терминоведение: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений [Текст]. М.: Академия, 2008. 304 с.

Христина Морозова
Науковий керівник –доцент Архіпова І. М.
м. Бахмут

СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВСТУПНОГО АБЗАЦУ АНГЛОМОВНОЇ ХУДОЖНЬОЇ ПРОЗИ

У сучасній дослідницькій парадигмі текст є одним із ключових концепцій, засобом реалізації та збереження людських знань, що лежать в основі цивілізації. Текст у наш час є об'єктом вивчення багатьох гуманітарних наук. Лінгвістичний аналіз вийшов за межі окремого речення й розроблений до самостійної дисципліни "Лінгвістичний дискурс", що розширює науковий інтерес мовознавців.

Мета розвідки – описати конкретне спостереження та результати розслідування вступного абзацу на прикладі твору А. Крісті "The Tragedy at Marsdon Manor".

Є твердження, що вступний абзац має зв'язок тексту з реальністю, навіть якщо це фіктивно. Такий тип зв'язку спостерігається в роботах Н. Д. Арутюнової (1979), В. Кухаренко (1974), Н.Ф. Іртенєва (1979), А.М. Царьова (1978).

Питання абзацу, як одиниці тексту зазнало історичного розвитку. У 1940-х рр. А.Н. Шапкіна, Є.Ф.Щербина та інші дослідники розглядали абзац лише як друкарський знак, який розділяв тексти на окремі фрагменти, та абзац визначався як текст, розташований між двома новими рядками. Академік В.В. Виноградов першим привернув увагу до абзацу як до лінгвістичного явища,

вважаючи його частиною художнього твору. Слідом за В.В. Виноградовим, Н.С. Поспелов, посилаючись на абзац у галузі лінгвістики, визначив його як найскладнішу синтаксичну єдність мови [1].

Проаналізуємо вступний абзац вищезазначеної роботи А. Крісті "The tragedy at marsdon manor":

«I had been called away from town for a few days, and on my return found Poirot in act of strapping up his small valise» [3].

Цей вступний абзац складається з однієї складної пропозиції, в яку включено три предикатних вираження. Він встановлює зв'язок всього тексту з дійсністю, вводячи дійових осіб в певну локально-темпоральну ситуацію, уточнюючи час, з яким пов'язана ця початкова ситуація і за яку зачіпляються всі наступні ситуації – інші "можливі" світи, які рухають сюжет оповідання вперед. Ми вважаємо, що саме вступний абзац встановлює тимчасову вісь, від якої далі виокремлюються нові рематичні явища.

Ми бачимо часові та місцеві різниці між вступним абзацом та подальшою розповіддю. Як уже зазначалося, вступний абзац, як будь-яка одиниця мови, що актуалізується в мові, має не тільки значення, а й виконує функцію посилення.

Розглядаючи мовні засоби, за допомогою яких А. Крісті досягає ефекту актуальності пригоди головного героя та його друга, ми зосередили увагу на часових характеристиках цього абзацу.

Таким чином, автор привносить художній часовий континуум у реальне, граматичне (термін З.Й. Тураєвої). Слід визнати, що граматична категорія «час» завжди був об'єктом пильної уваги вчених. Значення цієї категорії послідовно вивчається і визначається у функціональній морфології, а також у теорії синтаксису речень у працях Т.П. Ломтева, О.І. Москальської та Н.Ю.Шведової.

Аналіз категорії місцевості в тексті дозволив дослідникам виділити два види художнього мистецтва простору: фізичний та функціональний. У результаті художній простір відображає фізичний простір, під яким дія (сцена дії) розвивається, а простір, так званої функціональні системи, де звертається увага до перебування персонажа в певному середовищі, ситуації. Найпоширеніший тип художнього простору – фізичний простір [2].

Наш аналіз вступного абзацу дозволяє нам сказати, що:

- 1) референтом абзацу є ситуація;
- 2) референтна ситуація характеризується місцевими та часовими характеристиками, які пов'язують описану ситуацію до фактичного та квазіфактичного світу;
- 3) у семантичній конструкції абзацу, спостерігаються три структурні семантичні лінії: а) структура параграфа відповідно до характеристики предмета, б) структура абзацу про логічний хід подій, в) структура абзацу як діалогічна єдність.

Збіг абзацу і складного синтаксичного цілого є необхідний, оскільки абзац складає текст, композиційно він виконує не тільки логічну та смислову функції, а також видільну, акцентну, емоційно-експресивну. Поділ абзаців є більш суб'єктивним, ніж синтаксичний.

З метою вирішення проблеми розкриття авторських намірів у тексті, на наш погляд, необхідно розглянути композицію самого твору, а саме, необхідно проаналізувати проблему абзацу і суперфазну єдність, або, як її ще називають, складну синтаксичну одиницю, як одиницю поділу тексту при його кодуванні та декодуванні. Опираючись на доповідь, цілком очевидно, що необхідно розглянути це явище глибше.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гальперін І.Р. Текст як об'єкт лінгвістичного дослідження. М.: Наука, 1981. 139 с.
2. Хомудаєв В.В. Складний синтаксичний інтеграл та абзац як одиниця сегментування тексту при його народженні та сприйнятті. У світі наук і мистецтва: питання філології, мистецтвознавства і культурології. №10. (29). Новосибірськ: СіБАК, 2013. С.128-167.
3. Christie A. The Tragedy of Marsdon Manor: A Hercule Poirot Short Story. Publisher: HarperCollins, 2010. 20p.

Вікторія Наумова
Науковий керівник – доцент Круть О. В.
м. Бахмут

ВІДОБРАЖЕННЯ КОНЦЕПТУ ЛЮДИНА В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ ФРАЗЕОЛОГІЇ

Сучасний етап розвитку лінгвістики характеризується зростанням уваги науковців до вивчення номінативних, когнітивних та комунікативних явищ у мові та мовленні.

Об'єктом дослідження є фразеологічні одиниці англійської та української мов, що репрезентують концепт ЛЮДИНА.

Актуальність теми дослідження пояснюється тим, що фразеологічні одиниці вважаються фрагментами мовної картини світу, у яких відображаються духовна і матеріальна культура, світогляд, менталітет і особливості асоціативно-образного, інтелектуального і емоційно-оцінного осмислення навколишнього світу і місця самої людини в цьому світі.

Метою роботи є виокремлення рис, що закладено в концепті ЛЮДИНА в англійській та українській мовах.

Концепт як засіб відображення світогляду людини засобами фразеології розглянуто в працях із когнітивної лінгвістики (А. Бабушкін, В. Карасик, Ж. Краснобаєва-Чорна, М. Піменова, З. Попова), психолінгвістики (Н. Арутюнова, В. Красних, О. Селіванова), етнолінгвістики (В. Маслова, Ю. Степанов, В. Телія) тощо. На попередній план висувуються проблеми аналізу фразеологізмів-репрезентантів концепту як знаку культури, що зумовило

виникнення лінгвокультурологічного підходу у концептології [4], який дозволяє комплексно описати мовну й культурну семантику фразеологічної одиниці, змодельовати ті процеси, що реалізуються у фразеологізмі в процесі мовлення, спілкування, та виявити особливості його знакової функції

Вмотивованість є однією з найбільш важливих характеристик фразеологізму, оскільки фразеологічні одиниці є мовними знаками, що утворено в результаті вторинної номінації.

Загальновідомо, що фразеологізм є мотивованою одиницею, вживання якої веде до часткової або повної втрати мотивування.

Дослідження концепту ЛЮДИНА передбачає семантичний аналіз фразеологізмів, який передбачає класифікацію рис характеру людини. Таким чином, було виокремлено фразеосемантичне поле «Характер людини», у якому виокремлюються дві сфери: сфера 1 - «характер як психічний феномен», сфера 2 - «характер як система відносин». У кожній сфері виокремлюються мікрополя.

Сфера 1: 1) пізнавальні риси характеру; 2) емоційні риси характеру; 3) вольові риси характеру; 4) моральні риси характеру.

Сфера 2: 1) ставлення до інших; 2) ставлення до праці; 6) ставлення до речей і навколишнього світу; 4) ставлення до себе.

Розглянемо зазначене вище більш детально.

Сфера 1. «Характер як психічний феномен».

Мікрополе «пізнавальні риси характеру» репрезентовано фразеологічними одиницями, які мають значення «розум», відповідно, за словниковими дефініціями ці фразеологічні одиниці характеризують прояв розумової діяльності. Наприклад: англ. *bird-brained* [4, p. 165] – «дурний»; *a downy bird* – «хитрун» [6, с. 86]; *light as a butterfly* – «легковажний» [6 с. 117]; *a social butterfly* – «порожня дівчина» [5, с. 118]; *as wise as an owl* – «мудрий як сова» [4, с. 557]. Слід зосередити увагу на те, що в цих прикладах наведено інтелектуальні риси людини, як позитивні (мудрість), так і негативні (дурість і легковажність), які виявляються метафоричними найменуваннями **птахів** і **комах**.

У мікрополі «емоційні риси характеру», фразеологізми яких мають значення «емоційності», знаходять відображення такі риси, як: життєрадісність, неробство, дивакуватого, смуток і занудство, нервозність. Наприклад: *a gay bird* – «веселун» [4, с. 86]; *a gay cat* [6, p. 54] – «марнотратник життя», *a queer bird* – «дивак» [6, с. 84]; *a sad dog* – «похмурий» [4], *a nervous cat* – «нервовий» [4, с. 164].

Усі ці одиниці утворені за моделлю «прикметник + іменник». Емоційні риси людини описуються за допомогою прикметника, що позначають емоційний стан людини, іменники – це назви тварин, які асоціюються з людьми, завдяки одній із базових концептуальних метафор «людина – тварина».

Значення одиниць мікрополя «вольові риси характеру» пов'язано з таким поняттям, як «воля». Мовну репрезентацію цього мікрополя отримали такі риси

характеру, як мужність, самостійність, несамостійність, впертість, нерішучість тощо. Так, вербалізація «боягузтва» здійснюється у фразеологічних одиницях: *a yellow dog* – «боягузливий людина» [6, с. 221] і *timid as a hare* – «боягузливий як заєць» [6, с. 660]. Риса мужності репрезентована одиницею *bold as a lion* – «хоробрий як лев» [6], несамостійність – *sheep that have no shepherd* – «паства без пастуха», впертість – *obstinate as a mule* – «впертий як осел», нерішучість – *an ass between two bundles of hay* – «нерішучий».

Мікрополе «моральні риси характеру» людини є найбільш розповсюдженим.

Основне значення цього мікрополя – «моральність», в якому репрезентовано як позитивні, так і негативні риси. Наприклад, опозиція «зарозумілість – скромність» представлена одиницями *proud as a peacock* (пор. укр. *гордий як павич*) – *quiet as a lamb* (= укр. *лагідний як ягня*) [6, р. 200]. Слід зазначити, що більшість фразеологічних одиниць вербалізує негативні риси характеру людини: підлість (англ. *a yellow dog* – «підла людина» [6, с. 221]), нещирість (англ. *a wolf in sheep's clothing* – пор.: укр. *вовк в овечій шкурі*), підступність (англ. *a sly fox* – укр. *підступна як лисиця* [6, с. 247]), ненадійність (англ. *a wild cat* – «заборонений», англ. *a cat in a rap* – «зрадник, нищість» (англ. *be lower than a snake* – «бути останнім негідником» [4, с. 644]), агресивність (англ. *a fighting cock* – «забіяка»).

Сфера 2. «Характер як система відносин».

У мікрополі «ставлення до інших», значення якого «ставлення», зафіксовано відхилення, які не узгоджуються із загальноприйнятими нормами поведінки. Пор.англ. *A queer bird* – «чудний» [6, с. 84], *a cold fish* [8, р. 122] – «недружній», *a cheeky monkey* [4, р. 468] – «нешанобливо поводитьься», *as grave as an owl* – «похмурий» [6, с. 557], *as close as an oyster* – «замкнутий», *quiet as a mouse* – «тихий» [6].

Мікрополе «ставлення до праці» репрезентується опозицією «працьовитий / ледачий». Так, «працьовитість» подана одиницями англ. *an eager beaver* [6, р. 461] (пор.: укр. *трудоголік*, англ. *brisk as a bee* – укр. *клоніткий, як бджілка* [6, с. 74], англ. *a willing horse* – укр. *роботяга*), «лінь» – англ. *a lazy dog* = «ледар».

Мікрополе «ставлення до себе» реалізується такими поняттями, як: «гідність», «самокритичність», «гордість», «вимогливість», «егоїзм», «егоцентризм», «зарозумілість». Наприклад: англ. *to think you are the bee's knees* – укр. *думати, що ти краще за всіх, get on your high horses* = «зазнаватися», англ. *a big fish in a small pond* – укр. *важлива персона дрібного масштабу* [6, с. 280], англ. *greedy as a wolf* = «жадібний», *a fly on the wheel* = «людина, перебільшують своє значення».

Отже, концепт ЛЮДИНА, представлений фразеологізмами в англійській та українській мовах, вказує на стабільність характеру людини, на її позитивні та негативні риси.

ЛЮДИНА як показник освоєння різних галузей буття сприяла виникненню фразеологізмів, що функціонують для назви різних фрагментів світу. Проте концепт усвідомлюється істотою біологічною, що відповідним чином

відбивається в семантиці фразеологічних одиниць. Перспективи подальшого дослідження вбачаються в побудові концептуальної сфери.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабушкин А. Типы концептов в лексико-фразеологической семантике языка, их личностная и национальная специфика. Воронеж, 1997. 660 с. 4.
2. Воркачев С. Лингвокультурология, языковая личность, концепт. Филологические науки. 2001. №1. С. 64–72.
3. Голубовська І. Етнічні особливості мовних картин світу. Київ, 2004. 284 с.
4. Карасик В. Базовые характеристики лингвокультурных концептов. Антология концептов / под ред. В. Карасика, И. Стернина. Том 1. Волгоград, 2005. С. 10–16.
5. Ковшова М. Семантика и прагматика фразеологизмов: лингвокультурологический аспект: автореф. дис. ... д-ра филол. наук: 10.02.19. Москва, 2009. 48 с.
6. Longman Dictionary of English Language and Culture. New ed. Harlow: Longman, 2005. 1621 p.

Юлія Онищенко

Науковий керівник – доцент Ясинецька О. А.
м. Бахмут

ПРОБЛЕМИ МІЖМОВНОЇ ІНТЕРФЕРЕНЦІЇ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ УКРАЇНСЬКОЮ ТА РОСІЙСЬКОЮ

Однією з головних проблем у перекладацькій діяльності є подолання міжмовної інтерференції, яка спостерігається при перекладі англомовних текстів носіями української чи російської мови. Під терміном «інтерференція» мають на увазі відхилення від норм однієї мови під впливом іншої [1, с. 9], тоді як надто складно досягти повної відповідності тексту перекладу та оригіналу в усіх аспектах: лексичному, граматичному, синтаксичному та стилістичному.

Явище інтерференції завжди привертало увагу багатьох перекладачів і лінгвістів. Зокрема В. І. Карабан щодо інтерференції зазначає: «Коли контактують дві мови, особливо рідна та іноземна мови перекладача, у перекладі може спостерігатися інтерференція мови оригіналу – часто несвідомий вплив вихідної мови перекладу за аналогією з мовою оригіналу, що призводить до порушення норм мови перекладу та різного роду помилок у тексті перекладу» (переклад наш – Ю. О.) [3, с. 9]. Це відбувається тому, що в підсвідомості перекладача різномовні структури різних рівнів мовних систем (від фонетичного до синтаксичного) змішуються, а певні структури чи елементи різномовних систем переносяться з рідної мови в іноземну [5, с. 211]. Дослідження показали, що засвоєння мов у різному віці має різний механізм.

Так, під час вивчення іноземної мови дитиною, знання формуються в окрему систему асоціацій, пов'язаних безпосередньо з реальністю, а в дорослої людини ці асоціації адаптуються в свідомості через призму рідної мови. У такий спосіб створюється єдина система з декількома видами вираження [6, с. 49].

Отже, міжмовний вплив є екстралінгвістичним, а тому часто виявляється чи не найпершою проблемою у використанні мов двомовними людьми й навіть висококваліфікованими перекладачами, які постійно перебувають у контакті одразу з принаймні двома мовними системами і знаходяться під їхнім впливом. Щоб уникати впливу негативної інтерференції та, разом з тим, користуватися позитивною інтерференцією для роз'яснення специфічних понять та явищ реципієнтам, перекладачі мають розуміти можливі наслідки використання цього явища.

Найчастіше негативний інтерференційний процес можна побачити на лексичному рівні, коли перекладач використовує для перекладу так звані кальки [2, с. 3]. Наприклад, словосполучення *commitment to democracy* україномовний перекладач може перекласти як *зобов'язання до демократії*, хоча доречно сказати *курс на демократію*. У реченні *The revised wing has a 25% larger area; the spread is increased by 4.88 m...* слово *spread* хибно перекладають як *розповсюдження* або *поширення*, але в такому контексті варто використати слово *розмах*.

Також постійним каменем спотикання є «фальшиві друзі» перекладачів. Слово *motor* часто перекладають як *мотор*, а не *електродвигун*, а *diagram* як *діаграма*, а не *схема* [4, с. 13]. На морфологічному рівні інтерференції можуть впливати на переклад присвійних займенників. Так, у реченні *We are proud of our partnership with you* займенник перекладають як *нашим*, однак правильно казати *своїм партнерством*.

Крім того, перекладачі часто роблять помилки в синтаксисі, коли в іноземній мові використовуються різні граматичні конструкції, що не мають еквівалентів у рідній мові. Наприклад, коли в англійській мові займенник *some* виступає в ролі підмета, у перекладі застосування неозначено-особової форми є більш прийнятним: *Some have tried to force Ukrainians into a choice...* – *Українців намагаються примусити зробити вибір...* Пунктуація також відрізняється. Так, зокрема, в англійській мові слово *however* на початку речення відокремлюється, а в українській мові його відповідники – *однак*, *проте* – ні.

Крім того, інтерференційні процеси спостерігаються між російською та українською мовами. Так, наприклад, ненормативним є вживання сполучення *не дивлячись на* (калька російського прийменника *несмотря на*) замість наявного в українській мові еквівалента *незважаючи на*. Поширеним є також неправильне вживання висловлювання *я рахую, що* замість *я вважаю, що*. На рівні фразеологізмів і стійких виразів носій російської мови може сказати *приймати заходи*, що є сумішню російського словосполучення *принимать меры* і українського *вживати заходів* тощо.

У позитивному баченні міжмовна інтерференція є рушійною силою на шляху розвитку мови, мовних змін, а знаючи схожі явища в граматиці, лексиці й фонетиці, можна використовувати їх при вивченні іноземних мов. Однак варто помічати як схожості, так і розбіжності, зокрема на морфемно-морфологічному рівні. Наприклад, *legal* (англ.) – законний, *illegal* (англ.) – незаконний, але англійському префіксу *re-* (як-от *rebuilding*) не завжди відповідає префікс *пере-* (*перебудова* (рос. *перестройка*)): так, *recognition* має відповідники *визнання* (*recognition of achievements* – *визнання досягнень* (рос. *признание достижений*)), *упізнання* (*recognition of the suspect* – *упізнання підозрюваного* (рос. *опознание подозреваемого*)), *розпізнання* (*recognition of faces* – *розпізнавання облич* (рос. *распознавание лиц*)). Наведені приклади доводять, що необхідно передбачати та попереджувати мовну інтерференцію, аби уникати помилок на всіх лінгвістичних рівнях.

Уміння аналізувати – це обов'язкова умова адекватного перекладу. Перекладач має добре знати та застосовувати різні перекладацькі прийоми й трансформації перекладу мовних засобів, тому що вони забезпечують адекватну передачу змісту першотексту, не порушуючи норми цільової мови.

Перспективу дослідження вбачаємо в увазі до прийому конкретизації для подолання інтерференції при перекладі стійких словосполучень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Баранникова Л. И. Вопросы преподавания иностранных языков всвязи с проблемой языковой интерференции. Саратов: Изд-во Саратовского университета, 1966. 108 с.
2. Вайнрайх У. Одноязычие и многоязычие. *Новое в лингвистике*. 1972. С. 25–60.
3. Карабан В. І., Борисова О. В., Колодій Б. М., Кузьміна К. А. Попередження інтерференції мови оригіналу в перекладі. Вінниця: Нова Книга, 2003. 208 с.
4. Климзо Б. Н. Ремесло технического переводчика. Москва: Изд-во «Р. Валент» 2003. 288 с.
5. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: підручник. Полтава: Довкілля, 2008. 711 с.
6. Щерба Л. В. О понятии смешения языков. Избранные работы по языкознанию и фонетике. Ленинград: Изд-во ЛГУ, 1958. 128 с.

ПРОБЛЕМА ВИВЧЕННЯ ПРОМОВИ ЯК БАЗИСНОГО КОМПОНЕНТУ ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ

Політичний дискурс розглядається як феномен позитивного та негативного впливу на свідомість. Здатність переконувати і спонукати аудиторію до дій, застосовуючи різноманітні способи, формується в межах політичного дискурсу. Саме цьому навчаються політичні діячі та вміло застосовують способи переконання у реальному житті. Одним з ключових компонентів політичного дискурсу є промова. Для продукування такої промови, яка забезпечує вдалий контакт з аудиторією, необхідно вивчати всі тонкощі політичного дискурсу.

Аналіз проблеми вивчення промови як базисного компоненту політичного дискурсу, поряд з вивченням важливих аспектів побудови промови, привертають увагу багатьох дослідників.

У сучасній гуманітарній науці термін «дискурс» розуміється досить неоднозначно. Існує багато визначень та тлумачень терміну «дискурс». Ми приєднуємося до думки тих вчених, які розглядають дискурс як складне комунікативне явище, що включає, крім тексту, ще й екстралінгвістичні фактори, що є знанням про світ, думки, установки, цілі адресата [4, с. 61]. Виокремлюють багато видів дискурсу, але оскільки тема нашої роботи присвячена саме політичному дискурсу, то хотілось би надати визначення цьому терміну.

Політичний дискурс являє собою спосіб тлумачення соціальної реальності в ключових термінах політики (перш за все, влада). Політичний дискурс являє собою певний вид практичної мовної діяльності, структурований відповідними текстами (поняттями, концептами) і обслуговуючий політичні процеси [3, с. 356].

Загальновідомо, що кожен політичний діяч має бути готовим до звернення з промовою, яка привертає увагу та зацікавлює будь-яку цільову аудиторію враховуючи соціальні, гендерні, вікові та інші чинники. Промова – це вид публічного виступу, у якому здійснюються короткі повідомлення на службових нарадах, у ході дискусії, на урочистих зустрічах, презентаціях [1]. Саме промова є базисним компонентом політичного дискурсу, бо незважаючи на те, що цей вид публічного виступу можна застосовувати на багатьох заходах, основним з них є політичні зустрічі, наради, які належать до політичного дискурсу.

Під час підготовки до публічного виступу необхідно зважити всі компоненти та характерні риси комунікативної ситуації, а також детальніше проаналізувати структурну побудову промови. Промова має захоплювати та формувати асоціативні картини. Для цього необхідно усвідомлювати, з якою

метою будується промова, які засоби мовлення використовуються для впливу на аудиторію, наскільки успішною є композиція промови.

Для того, щоб структурувати вдалу промову, треба пам'ятати про вступ, бо в будь-якій політичній промові він відіграє важливу роль, встановлюючи планку для оратора. Німецький психолог Г. Ебінгауз є одним із перших, хто почав вивчати одну з важливих властивостей нервової системи людини – пам'ять. Наприкінці ХІХ ст. він описує так званий «ефект країв», за допомогою якого людина може запам'ятовувати інформацію, що міститься лише на початку та в кінці промови [2, с. 243].

Для політичного дискурсу одним з найважливіших аспектів є те, що необхідно завжди починати своє висловлювання так, щоб вразити аудиторію одразу, зробивши це за допомогою як вербальних, так і невербальних засобів комунікації. А для досягнення ще більш гарного результату слід також враховувати інтонацію, манеру поведінки та зміст промови.

На сьогоднішній день сучасна лінгвістика активно веде дослідження загальних проблем політичної комунікації. Вона аналізує її відмінність від інших комунікативних сфер. Насправді, будь-яка промова має враховувати всі властивості, які притаманні політичному дискурсу: соціопсихолінгвістичні, лінгвістичні та політологічні. Оратор не тільки викладає певну інформацію, але й намагається досягти найкращого результату, застосовуючи психологічні та лінгвістичні вміння.

Кожній промові властиві всі функції політичного дискурсу, особливу роль виконують інформаційна функція та функція переконання. Готуючи свою промову, оратору необхідно піклуватись про те, як саме він/вона подає матеріал з точки зору успішності комунікації, чи є достатньою кількістю переконань та спонукань до дії. Звісно треба зауважити, що промова має бути розрахована як на велику аудиторію, так і на обмежену кількість слухачів. Не слід не заважати того, що промова може бути як усною, так і писемною, що також впливає на вибір мовних засобів під час її підготовки.

Отже, підсумовуючі слід підкреслити, що врахування особливостей політичного дискурсу є провідним критерієм при виборі мовних та позамовних чинників побудови промови. На сьогоднішній день для сучасних лінгвістів вивчення промови як базисного компоненту політичного дискурсу залишається актуальним, що пояснюється фактором збігу функціональних властивостей промови та політичного дискурсу. Кожна промова має містити вагому інформацію, яка зможе переконати та спонукати до певних дій, яка зможе зацікавити та зачепити своєю подачею цільову аудиторію, незважаючи на соціальні або вікові чинники. За допомогою вдалої промови можна налагодити політичні відносини, мирно домовитись про певні дії. Промова як складова політичного дискурсу відіграє одну з найважливіших ролей при формуванні його функціональних особливостей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лексико-прагматична специфіка вітального тексту. Особливості та функціональні характеристики публічної комунікаційної дії. URL : <https://sites.google.com/site/leksikopragmaticnaspecifika/teoriticnastina/osoblivosti-ta-funkcionalni-harakteristiki-publicnoie-komunikacijnoie-diie> (дата звернення: 19.04.2021).
2. Нагорна Л. П. Політична мова і мовна політика: діапазон можливостей політичної лінгвістики. К.: Світогляд, 2015. – 380 с.
3. Николаева Т. М. Краткий словарь терминов лингвистики. – М.: Прогресс, 1978. – 480 с.
4. Шейгал Е. И. Семиотика политического дискурса: Монография / Е. И. Шейгал. – Волгоград: Перемена, 2000. – 368 с.

Марія Пенькова

Науковий керівник – доцент Ясинецька О. А.

м. Бахмут

ЗАСТОСУВАННЯ СИНОНІМІЧНИХ ЗАСОБІВ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ АНГЛОМОВНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ТЕКСТІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

У сучасному світі переклад є головним інструментом міжкультурної комунікації. У наші часи, завдяки сталому науково-технічному прогресу, спостерігається швидке зростання нових термінів у різних галузях. Щодо термінів у сфері економіки, то вже давно в українській мові існує багато запозичених слів: *монетаризм, менеджер, аудит, маркетинг, офіс* тощо. Термінологічна лексика дає змогу найточніше та найчіткіше передати правильне розуміння сутності певного предмета.

Процес збагачення словникового складу мови здійснюється різноманітними засобами. Інакше кажучи, завдяки прийомам перекладу синонімічних одиниць з'являються сучасні терміни-новоутворення. Такими прийомами є генералізація, конкретизація, вилучення, додавання, модуляція, заміна частин мови, експлікація та використання словникового еквівалента [1; 2]. Головним із них є переклад за допомогою лексичного еквівалента. Еквівалент – стала лексична відповідність, яка повністю збігається зі значенням іншомовного слова-терміна: наприклад, *auditor – ревізор, entrepreneur – підприємець, market – ринок*.

Генералізація – процес і результат, у якому лексична одиниця похідної мови, що має вужче значення, перекладається одиницею із ширшим значенням у мові перекладу: наприклад, *wages – заробітна плата, accounting – бухгалтерський облік*.

Конкретизація – процес і результат, при якому одиниця ширшого змісту передається в мові перекладу одиницею конкретного змісту: наприклад, *manufacturing output – обсяги промислового виробництва*.

Семантична модуляція – це семантично логічний переклад описуваної в тексті ситуації на основі причинно-наслідкових зв'язків слів похідної мови і цільових слів: наприклад, *average adjuster* – *диспашер*.

При перекладі термінів основою більшості прийомів є трансформації, застосовані для зміни формальних чи семантичних компонентів.

Так, **додавання** – це граматична трансформація, при якій відбувається збільшення кількості слів, їхніх форм або членів речення при перекладі. Причиною необхідності лексичних додавань у тексті перекладу може бути формальна невираженість семантичних компонентів словосполучень у вихідній мові. Наприклад: *wage strike* – *страйк з вимогою підвищення заробітної плати*.

Вилучення – це прийом, протилежний додаванню, коли відбувається пропускання певного мовного елемента для лаконічнішої передачі інформації. Контекстуальні вилучення можуть бути пов'язані з видом перекладу. Приклади вилучення: *balance sheet* – *баланс*, *foreign exchange market* – *валютний ринок*.

До граматичних трансформацій відноситься **перестановка**. Це зміна порядку мовних елементів у тексті перекладу порівняно з похідним текстом. Елементами, які можуть зазнати перестановки, є слова, словосполучення і самостійні речення в тексті: наприклад, *income and expenditure account* – *звіт про доходи та витрати*.

Заміна – багатоаспектний вид трансформації, що може застосовуватися до граматичних і лексичних одиниць: форм слова, частин мови, членів речення, типів синтаксичного зв'язку тощо. Наприклад: *make provisions* – *резервувати гроші*.

Формальним найпростішим способом перекладу терміна є метод **транслітерації**, що полягає в передачі слів, написаних за допомогою літер одного алфавіту, літерами іншого алфавіту. Наприклад: *import* – *імпорт*, *contract* – *контракт*.

Отже, переклад термінів – дуже відповідальне завдання для перекладача, що потребує компетентного володіння обома мовами, уваги до передачі відмінних знань, використання усталеної сполучуваності та врахування контексту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад). Вінниця: Нова Книга, 2001. 448 с.
2. Верба Л. Г. Порівняльна лексикологія англійської та української мов. Вінниця: Нова Книга, 2008. 248 с.

ОСОБЛИВОСТІ ТА ТИПОЛОГІЯ СЛОВЕСНОГО НАГОЛОСУ В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Статус англійської мови як мови міжнародного спілкування натеper накладає свій відбиток на її вивчення. Якщо засвоєння вимови є необхідним для вивчення будь-якої мови, то в цьому випадку воно набуває особливого значення. Ефективність спілкування залежить від того, наскільки мовець втілює найважливіші фонетичні норми мови, якою спілкується.

Словесний наголос є однією з найважливіших характеристик просодичної системи англійської мови. Він займає провідне місце в англійській мові. За його допомогою відбувається відображення емоційних явищ у мовленні. Будь-який емоційний засіб вводить нас у складний світ почуттів і переживань, які не завжди можуть бути визначені на рівні свідомості.

Сьогодні більш ґрунтовного дослідження потребують питання функцій словесного наголосу, його типологічні характеристики, знання правил наголошення слів, вивчення особливостей словесного наголосу в англійській мові, встановлення характеру варіативності акцентної структури англійських слів у потоці мовлення, виявлення специфіки модифікацій словесного наголосу в ситуації спонтанного спілкування. На нашу думку, актуальність обраної теми зумовлена посиленням інтересом лінгвістів до вивчення фонетичного аспекту реального мовного потоку, а саме акцентної нестабільності в плані її зумовленості комунікативною ситуацією, зокрема спонтанним мовленням. Визначення цього питання відіграє важливу роль не тільки для лінгвістики, а й для методики викладання англійської мови.

Теоретичною базою нашого дослідження послуговували роботи В.А. Васильєва, М.П. Дворжецької, Е.Б. Карневської, О.С. Колесник, А.Е. Левицького, С.Ф. Леонтьєвої, А.І. Смирницького, Г.П. Торсуєва, В.Ю. Паращук та інших.

Отже, одним із аспектів просодії, який робить мовлення більш зрозумілим, є словесний наголос (accent). Термін «accent» був уведений відомим американським фонетистом Д. Болінджером, який розрізняв складовий наголос (stress) та словесний наголос (accent). В англійській мові наголос найбільш сильно проявляє себе в тих словах речення, які виділяються за змістом. Характерним для цієї мови є також ритмічний наголос, який являє собою чергування наголошених складів через рівні проміжки часу. Ненаголошені склади в такому випадку підлягають певному скороченню для дотримання ритму.

Англійській мові, як і українській, властивий вільний наголос. Це означає, що в різних словах наголос може падати на різні склади. У розмові слід неодмінно звертати увагу на словесний наголос у будь-якій мові. По-

перше, це є показником грамотності мовця. По-друге, англійська мова має дуже багато слів, які пишуться однаково, але належать до різних частин мови, і відрізняються тільки за допомогою словесного наголосу.

Словесний наголос – це не просто позначення складу. З артикуляторної точки зору, це – певний спосіб вимови всього слова. В артикуляторно-слуховому відношенні словесний наголос є певним співвідношенням всіх складів слова за компонентами наголосу, тобто за фонаційною і артикуляторною напруженістю (що визначають гучність і виразність якості звуків) і довготи. До них додається привнесений із фразового наголосу мелодійний компонент, який є досить дієвим засобом вираження відмінностей у ступені виразності складів у слові. Якщо функція фразового наголосу – виділення змістовних відношень і ритмічна організація речення, то функція словесного наголосу – акцентно-ритмічна організація слова як цілісної артикуляторно-слухової одиниці [4, с.10].

В акцентній структурі англійського слова, константним виявляється компонент напруженості безпосередньо артикуляційних органів мови, а довгота є варіативним компонентом. Напруженість артикуляційних органів підвищує виразність, визначеність якості звуків. Тому в порівнянні наголошеного складу з ненаголошеним цей якісний компонент словесного наголосу наявний завжди.

В англійських словах розстановка наголосу і його ступінь визначаються декількома різними чинниками. По-перше, місце наголосу і певною мірою його ступінь визначаються семантичним фактором. По-друге, місце і частково ступінь наголосу визначаються ритмічним чинником – тенденцією чергувати наголошені й ненаголошені склади, розподіляти наголос через відносно рівні проміжки часу. По-третє, розстановка і частково ступінь наголосу визначаються місцем наголосу в запозичених словах [4, с.15].

Варіанти в акцентно-ритмічній структурі слів, як і сама різноманітність акцентно-ритмічних структур, зумовлені різноманітністю та суперечливістю принципів англійського наголосу і різноманітністю в кількості складів різних слів. Ритмічний фактор словесного наголосу найтісніше пов'язаний із величиною складової структури слова.

Позиція словесного наголосу в англійській мові – це результат його історичного розвитку. Незважаючи на той факт, що словесний наголос в англійській мові вільний, існують певні тенденції, що визначають його положення та ступінь в англійській мові, а саме: рецесивна, ритмічна, утримуюча [3, с.70].

Словесний наголос вважається однією з лінгвістичних універсалій, що властива кожній мові. У будь-якій мовленнєвій ситуації існує потреба виділяти певні елементи висловлювання. Це необхідно для того, щоб мова була повністю осмисленою. Однак для кожної мови існує певний набір засобів для реалізації словесного наголосу.

Словесний наголос англійської мови здійснюється за допомогою трьох різновидів руху тону: високий низхідний тон (High Fall); раптовий підйом,

тобто раптове підвищення тону всередині контуру (Accidental Rise); низхідно-висхідний тон (Fall-Rise).

Експериментальні дослідження, проведені сучасними лінгвістами щодо особливостей вираження словесного наголосу у зразкових текстах живого англійського публічного мовлення, демонструють наявність у них великої кількості словесних наголосів. Це робить зразкові тексти особливо цікавими для фонетичного дослідження. Найбільш частотними виявляються два різновиди словесного наголосу – високий низхідний тон і раптовий підйом. Слід зазначити багато особливостей цих різновидів словесного наголосу, які реалізуються в різних складових моделях. Односкладова сегментна модель із реалізацією високого низхідного тону демонструє навантаження, яке падає при словесному наголосі на приголосні і передусім сонорні. Двоскладова сегментна модель демонструє низхідний рух тону в межах складу і варіювання позиційної довготи напружених голосних, що є специфічною ознакою англійської просодії.

Отже, словесний наголос є однією з найважливіших характеристик просодичної системи англійської мови і є таким само обов'язковим елементом слова, як і його звуковий склад. Також необхідно відзначити, що способів виділення наголошеного складу у словесному наголосі щонайменше три: сила або інтенсивність артикуляції, тривалість або довгота (кількість) вимови, зміна тону.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антипова А.М. О ритмике английской речи. М. : Высш. шк., 1990. 73 с.
2. Бровченко Т.О. Теоретична фонетика сучасної англійської мови : навчальний посібник (англ. мовою). Одеса : Астропринт, 2003. 133 с.
3. Колесник О.С., Гаращук Л.А., Гаращук К.В. Теоретична фонетика англійської мови: навчальний посібник для студентів факультетів іноземних мов. Житомир: Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2015. 226 с.
4. Левицький А.Е., Гаращук Л.А. Поглиблений курс теоретичної фонетики англійської мови. Вінниця: ПП Фоліант, 2005. 71 с.
5. Roach P. English Phonetics and Phonology. Cambridge: Cambridge University Press, 2000. 212 p.

ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ КОХАННЯ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

Кохання вважається невід'ємною частиною психічного та емоційного життя людини. Концепт LOVE–КОХАННЯ є предметом дослідження філософії, психології, антропології, соціології тощо.

Поняття концепту LOVE–КОХАННЯ представлено у визначенні кохання. У філософії *love* / *кохання* сприймається як акт поведінки однієї людини з іншою, за допомогою термінів, що було запозичено з грецької мови (*storge, agape, praxis, eros, philia*).

Ю. Степанов вважає, що концепт є «згустком культури у свідомості людини, те, у вигляді чого культура належить до ментального світу індивіда» [2, с. 43]. О. О. Селіванова трактує концепт як інформаційну когнітивну структуру свідомості, що організована і вбудована до колективної або індивідуальної концептосфери людини [1, с. 297], та є важливим складником мови й культури. Лінгвокультурний підхід до аналізу концепту передбачає вивчення специфіки національної концептосфери від культури до свідомості людини.

Метою роботи є визначення особливостей вербалізації концепту LOVE – КОХАННЯ засобами англійської та української мов.

В англійській мові концепт КОХАННЯ реалізується у таких словосполученнях: *Gift - love, Need - love, infantile love, immature love, mature love, erotic love, self-love, social love, deficiency love*.

Концепт КОХАННЯ у сучасній англійській мові характеризується ознакою «подвійності», що проявляється у семантиці композитів з лексемою *love*: пор. англ. *loving-cup* «чашка з двома ручками», *love-seat* «крісло, що вміщає двох».

Асоціації, що полягають в основі утворення цього концепту, дозволили виокремити LOVE – КОХАННЯ у свідомості носіїв англійської мови:

а) любов на фізіологічній основі: *kiss, bed, lover, sex, make, hugs*.

б) любов і сім'я як взаємопов'язані поняття: *children, family, marriage, baby, home, kids, mother, husband*.

в) любов як прояв різних емоцій та стану: *soft, happiness, happy, peace, cry care, caring, adore, hate, like, anger, sad, joy, sweetwarm, relax, deep*.

В англійських прислів'ях та приказках визначено різні ознаки концепту LOVE – КОХАННЯ:

1) МЕЖІ: пор. англ. *Love knows no boundaries, love makes all burdens light, love conquers all, love will creep where it may not go* – укр. *Любов долає всі перешкоди*.

2) СВИТОГЛЯД – ЗАПОМОРОЧЕННЯ: англ. *Love is blind, love sees no faults, love your friend with his fault, one can not love and be wise* – укр. *закохані втрачають здатність тверезо дивитися на світ.*

3) ПТАХ: англ. *When the poverty comes in at the door, love flies out of the window.* На відміну від англійської, еквівалент в українській мові реалізується через ЖИТЛО / ВІДСУТНІСТЬ МАТЕРІАЛЬНИХ БЛАГ – укр. *з коханим рай і в шалаші, але у власній оселі* – укр. *краще, або як відсутність матеріальних благ може вбити любов.*

4) СТРАТЕГІЯ – ЗАСІБ: англ. *All is fair in love and war, all strategies are fair in love* – укр. *як у коханні, так і на війні всі засоби гарні.*

Отже, концепт КОХАННЯ знаходить реалізацію у словах певного синонімічного ряду, словосполученнях, прислів'ях та приказках в англійській та українській мовах. Аналіз фразеологічного фонду англійської та української мов дозволив виявити певні ознаки концепту КОХАННЯ, які мають як спільне, так і відмінне.

Перспективи цієї роботи вбачаємо в аналізі цього концепту у дискурсі української та англійської мов, подальшого виокремлення ознак, які слугують для відбудови концепту КОХАННЯ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Селіванова О. О.. Лінгвістична енциклопедія. Полтава: Довкілля К, 2010. 844 с.
2. Степанов Ю. С. Константы: Словарь русской культуры. М.: Академ Проект, 2001, 990 с.

Єлизавета Самойлова
Науковий керівник – доцент Круть О. В.
м. Бахмут

СПЕЦИФІКА РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ЕМОЦІЙНОГО СТАНУ ЛЮДИНИ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ РІКА РІОРДАНА «PERCY JACKSON AND THE TITAN'S CURSE» / «ПЕРСІ ДЖЕКСОН ТА ПРОКЛЯТТЯ ТИТАНА»)

Мовлення вважається основною формою вираження думки людей. Одним із базових джерел набуття досвіду, пізнання та розуміння навколишнього світу є текст. На відміну від мовлення, останній не має можливості передати емоційне забарвлення вислову, яке підкріплене інтонацією, мімікою та жестами. Тому письменники покращують навички передачі почуттів через найточніші слова та стилістичні прийоми, щоб заглибити читача у свій світ, змусити співчувати героям, радіти за них та сміятися разом із ними.

Емоційні переживання людини є складним явищем, яке непросто передати словами. Проблеми з передачею виникають через суб'єктивність у

відчутті та вираженні емоцій, а також великою кількістю засобів для вербалізації внутрішнього стану людини.

Почуття сьогодні є об'єктом наукових пошуків у психології, філософії, соціології та лінгвістики, і розглядаються як одна з найбільш складних галузей опису лінгвокультурної специфіки. Малодослідженим залишається текстова репрезентація почуттів. Художній текст містить знаковий матеріал для висвітлення особливостей вербалізації «Я-особи», що було вивчено у працях таких науковців, як: І. С. Баженова, В. Я. Комісаров, Н. О. Позднякова, Я. І. Рецкер, В. І. Шаховський та інші. Але найменш дослідженими є аспект передачі почуттів художніми засобами зі збереженням емотивного ефекту та комплексного аналізу репрезентацій усіх видів емоційного стану, що й зумовлює **актуальність** нашої роботи.

Метою нашої роботи є розкрити специфіку репрезентації емоційного стану людини.

Матеріалом для аналізу слугував роман Р. Ріордана «Percy Jackson and The Titan's Curse» у перекладі А. Хромової російською мовою та І. Бондар-Терещенко українською, відповідно.

Експресивність та емоційність є невід'ємними частинами художнього стилю, оскільки йдеться про чинники впливу на читача, заглиблення реципієнта у вигаданий автором світ. Тому в художньому тексті значно виокремлюється емотивна та естетична функції мови. Останні базуються на єдності законів внутрішньої організації мови, психічних і соціальних факторів.

Щодо визначення поняття емоцій, дослідники не дійшли єдиного висновку. Так, Г. Г. Слишкін трактує вищезазначене як клас психічних процесів і станів, що пов'язано з інстинктами, потребами і мотивами, які відображають у формі безпосереднього переживання явищ, що діють на індивіда, і ситуацій для здійснення його життєдіяльності [3, с. 153].

Н. Д. Арутюнова підкреслює, що емоції розподіляються на «добрі» та «погані» та співвідносяться з позитивними та негативними конотаціями у семантиці [1, с. 59].

Н. Глушак [2, с. 103] установлює такі групи проявів емоційного стану персонажа:

- 1) просодичні (такі, що сприймаються органами слуху);
- 2) мімічні (вираз обличчя);
- 3) мануальні (рухи рук);
- 4) вегетативні (зміни у діяльності внутрішніх органів людини);
- 5) рухові (рух тіла або його частин).

Для подальшого аналізу та кращого розкриття теми дослідження пропонуємо більш широку класифікацію проявів душевного стану героя.

1) Звукові прояви: вигук, стогін, спів, мугикання. Зазвичай автор використовує такі звукові прояви для додавання персонажу більш людської схожості. Наприклад, для позначення здивування та захоплення англ. *Whoa!* перекладач українською передає як *Ова!*, а перекладач з російської як *Ух ты-и!*

2) Словесне вказування на звуки, що видаються. Автор не завжди має можливість записати звуки та інтонацію буквами, тому при описі дії вказується дієслово, що дає читачу розуміння подій. Наприклад, англ. *I tumbled* – укр. *пробурмотів я* – рос. *пробормотал я*.

3) Виокремлення слова логічним / знаковим наголосом, графічним виділенням. Іноді письменник підкреслює певне слово у реченні, якщо останнє має декілька значень і читач не розуміє, що саме хотів сказати автор. Зазвичай таким чином підкреслюється емпатичний наголос для підвищення емоційності вислов: англ. *Oo-ka!* – укр. *ла-аденько* – рос. *хм*. Перекладач з української неправильно передав зняковіння героя, через що читач міг неправильно зрозуміти ситуацію та не співчувати персонажу, а навпаки не полюбити його за зухвалість.

4) Наявність помилок у мовленні / чіткість артикуляції звуків, заїкання. Якщо персонаж дуже хвилюється, майстер слова може додати заїкання або помилки у мовленні, що відображаються фонетично. Наприклад, укр. *Відвідувачів не пускають на танці!* рос. *Вас треба ви-и-и-кину-у-у-ти!* – англ. *Visitors are not allowed at the dance! You shall be eee-jected!* – рос. *Посетители на бал не допускаются! Вас выставляют вон!* Персонаж був розгніваний та не дуже добре володів мовою, тож автор передав цю заминку подовженням голосної, що український перекладач теж зробив, додавши емоційності висловлюванню.

5) Зміна виразу обличчя. Обличчя найкраще відбиває психічний стан людини, тому опис зміни міміки є одним із найзрозуміліших для читача невербальних проявів почуттів. Так, англ. *His nostrils flared when he spoke.* – рос. *Когда он говорил, ноздри у него раздувались.* – укр. *Коли він говорив, ніздрі в нього роздувалися.* Ніздрі головного героя роздувалися через злість та давали читачеві зрозуміти, наскільки персонаж розлючений.

6) Рухи руками. Швидкі або повільні рухи, заламування пальців, перебирання предметів у руках, сплески в долоні додаються автором для висвітлення персонажа як рухливої фігури твору. Наприклад, англ. *I gave him a big high five.* – укр. *Я показав йому здійснений вгору великий палець.* – рос. *Я стукнулся с ним ладонями.* Обидва перекладачі не впоралися з завданням передачі емоційності персонажів. Оскільки головний герой був схвилюваний та задоволений, він «дав п'ять» своєму другові як вираз своїх сильних почуттів. А в перекладах втрачається експресивність дії та залишається лише жестом.

7) Зміни в роботі внутрішніх органів. Нерівне серцебиття та захоплення подиху часто використовуються авторами на позначення емоцій здивування та захоплення. Пор. англ. *She took my hand and I stopped breathing* – укр. *Вона взяла мою руку і в мене перехопило подих* – рос. *Она взяла мою руку и я разучился дышать.*

8) Зміна положення тіла в просторі, рух кінцівками. Письменники ще здавна додавали танці, біг, стрибки, потискання плечима як засіб вираження емоцій. Наприклад, англ. *We left with a lot of “Yes, ma’ams” and “Yes, sirs” and a couple of salutes, just because it seemed like the thing to do.* – рос. *Мы смылись*

оттуда, приговаривая «Да, мэ!» и «Да, сэ!» и пару раз отдав честь, потому что это выглядело уместным. – укр. Перш ніж піти, ми відбарабанили «так, мем» і «так, сер», оскільки зметикували, що тут так заведено. Перекладачі добре зрозуміли ситуацію та додали емотивності для кращого розуміння описаної ситуації реципієнтом.

Отже, можемо зробити висновок, що перекладачі зробили величезну роботу, але не завжди вдало, що в окремих моментах не сприяло додаванню потрібного смислового та експресивного навантаження, адекватному сприйняттю емоцій персонажів читачем тощо. Перспективу дослідження вбачаємо в простеженні репрезентації емоцій та експресивного заряду в циклі романів «Персі Джексон та Олімпійці».

ЛІТЕРАТУРА

1. Арутюнова Н. Д. Типы языковых значений : Оценка. Событие. Факт, М. : Наука, 1988. 341 с.
2. Глушак Н. В. Особливості відтворення емотивності. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 10. 2014, С. 100-104.
3. Слышкин Г. Г. Лингвокультурные концепты и метаконцепты. Волгоград : Перемена, 2004. 260 с.

Данило Степаненко
Науковий керівник – доцент Архіпова І. М.
м. Бахмут

КОРЕЛЯЦІЯ ПОНЯТЬ «АВТОРСЬКА МОВА» ТА «ПРЯМА МОВА»

У практично будь-якому тексті можна виділити авторську мову і неавторську – мова персонажів в художній літературі, цитати в науковій, діловій прозі. З давніх-давен укорінений у граматиках термін «чужа мова» і позначає включені в авторський виклад висловлювання інших осіб або ж власні висловлювання оповідача, про які він згадує, нагадує. Чужа мова протиставляється авторській, тобто «своїй», що належить оповідачеві, що говорить. За способом, характером передачі, оформлення чужої мови розрізняють пряму, непряму, невласне пряму мову. Зрозуміло, що головна роль у будь-якому стилі належить авторській мові, що становить основне «тіло» текстів і вирішує основні інформативні, комунікативні, естетичні завдання. Елементи ж чужої мови мають характер своєрідної інкрустації, яка урізноманітнює авторське мовлення, надає їй своєрідні стилістичні відтінки. У найбільш типових випадках непряма мова є чисто «діловою» – інформаційною формою передачі змісту: в ній виражається тільки раціональний зміст чужої мови, і, на відміну від прямої, вона вільна від усіх живих фарб реального висловлювання.

У самого поняття «авторська мова» немає точного визначення. «Словник лінгвістичних термінів» описує авторську мову як мову автора, оповідача, що містить суб'єктивну інформацію письменника, його асоціації, оцінки подій, що відбуваються у творі, психологічні екскурси тощо [1]. Як бачимо, у цьому визначенні акцентується функціональний аспект авторського мовлення як засобу вираження авторської оціночної позиції у творі.

В.А. Кухаренко у своїй монографії, присвяченій інтерпретації тексту, виділяє авторський і персональний потік тексту, які реалізуються чотирма типами викладу – авторською, діалогічною, внутрішньою і невласно-прямою мовою [2, с. 134]. Авторська мова висловлює погляд самого автора. Діалогічна і внутрішня мова викладають позицію персонажа. У формуванні концепту твору провідну роль відіграє авторська оцінка тих об'єктів, явищ і подій, які складають його художню дійсність. Художній твір як продукт пізнавальної діяльності автора обов'язково передає авторське ставлення, тобто оцінність і модальність.

Пряма мова (Direct Speech) – один із способів передачі чужої мови, при якому мовець або автор тексту повністю зберігає її лексико-синтаксичні особливості, не пристосовуючи їх до своєї мови. Тим самим пряма мова і мова мовця чітко розмежовуються. Пряма мова, передає не тільки лексику і синтаксис чужої мови, але зберігає також чужу стилістику і навіть чужу інтонацію. Речення з прямою мовою складається з двох частин: чужої мови (дослівно передані слова героя) та слів автора, які супроводжують пряму мову. Ці частини не зв'язуються союзом, а об'єднуються лише інтонацією і змістом. Слова автора вказують, кому належить пряма мова, найчастіше – це конструкція з дієсловом мови. В авторських словах дієслова мови може і не бути, якщо є дієслово, яке здатне супроводжувати дієслово мови.

Найбільш поширеним є членування тексту твору на мову пряму і авторську, яку поділяють на непряму і невласно-пряму мову. У прямій мові голос автора не звучить; в непрямій він переважає, але іноді можуть з'являтися інтонації, властиві персонажу; в невласно-прямій мові відбувається інтерференція голосу автора і голосу персонажа [3].

Л. Т. Іванова, яка займалася вивченням специфіки невласно-прямой мови на матеріалі сучасної іспаномовної літератури, підкреслює оцінювальний компонент у невласно-прямій мові, який, на її думку, є індикатором голосу персонажа.

Ряд дослідників вказують, що саме в невласно-прямій мові відбувається контамінація позицій автора і персонажа [3]. Питома вага їхніх поглядів може варіюватися залежно від художнього завдання автора твору.

Таким чином, невласно-пряма мова є не тільки одним із засобів характеристики героїв твору, а й формою вираження авторської позиції.

ЛІТЕРАТУРА

1. Баркасі В.В., Каленюк С.О., Коваленко О.В. Словник лінгвістичних термінів для студентів філологічних факультетів. Миколаїв, 2017. 122 с.

2. Кухаренко В.А. Інтерпретація тексту: Навчальний посібник. М.:ФЛІНТА, 2019. 316 с.
3. Тюття Л.Т., Іванова І.Б. Соціальна робота: Теорія і практика: Навчальний посібник. Київ: ВМУРОЛ «Україна», 2004. 408 с.

Милена Стецюра
Научный руководитель – профессор Габидуллина А. Р.
г. Бахмут

ОКСЮМОРОН В РОМАНАХ И.ИЛЬФА И Е.ПЕТРОВА «ДВЕНАДЦАТЬ СТУЛЬЕВ» И «ЗОЛОТОЙ ТЕЛЁНОК»

Под оксюмором принято понимать троп, в котором соединяются абсолютно противоречивые, разные, взаимоисключающие друг друга явления. Подобно антитезе оксюморон базируется на двух понятиях, но отличительной чертой является то, что в первом случае противопоставляемые элементы доводятся до максимума, а в оксюмороне они, наоборот, сливаются, накладывая семантику противоречия на каждый элемент. В художественном тексте исследуемый прием направлен на создание комического эффекта, а в лирических произведениях он помогает более обширно и ярко передать чувства героев.

Оксюмороны в научной литературе подразделяются на:

- коннотативные и денотативные (*честный политик*);
- окказиональные и узуальные (*сухое вино*);
- неантонимичные и антонимичные (*богатый бедняк*);
- искусственные и естественные (*нарядно обнаженная*).

С грамматической точки зрения, оксюморон представлен единицами трех уровней: предложением, словосочетанием, словом.

В предложении оксюморон имеет два типа связи: актантную и координативную. В первом случае его компоненты связаны друг с другом («*В мои четыреста **честных способов отъема денег** ограбление не входит, как-то не укладывается* – «Золотой теленок»), а во втором контрастно противопоставляются однородные члены предложения.

Оксюморон на уровне словосочетания представлен тремя типами подчинительной связи: управление, примыкание и согласование. Кроме того, некоторые исследователи полагают, что этот троп, организованный как взаимодействие главного и зависимого, нередко представляет целостный метафорический образ: *дневная ночь* [2].

Стоит отметить, что существует ряд исследований, полагающих, что форма реализации оксюморона не имеет значения, а несет лишь семантику противоречия [1].

Слово-оксюморон объединяет в своей структуре противоречивые по семантике производные основы (сладко-горький поцелуй).

По происхождению оксюморон традиционно относят к трём стилистическим типам. Первый тип – авторский, который употребляется в определенном контексте и обычно не выходит за его рамки. Второй тип – трафаретный представляет собой оксюморон, вошедший в обыденный дискурс, отображающий социальный и эмоциональный опыт. И последний тип – стертый, то есть оксюморон, потерявший свой экспрессивный потенциал, употребляемый для функции усиления высказываемого.

И Ильф и Е. Петров часто используют данный троп в своих произведениях при изображении жителей Одессы – людей своеобразных, с интересным мышлением:

«- А доктор что говорит?»

- *Что доктор! В страхкассе разве доктора? И здорового залечат!*»

Простые горожане Одессы считают, что медицина того времени – это просто плацебо и отдают предпочтение народному лечению. Поэтому в данном диалоге мы видим оксюморон *здорового залечат*, который проявляется за счет оппозиции двух логических элементов с элементом сатиры.

В главе №6 романа «Двенадцать стульев» состояние Остапа описывается так: «Ему было *страшно весело*». В данном примере использовано нарочитое сочетание противоречивых понятий, иллюстрирующих широкий спектр эмоций.

В первой главе того же романа похоронное бюро называется «*Погребальная контора «Милости просим*». Эта частная организация, которая занимается услугами захоронения. Вывеска «Милости просим» является в данной ситуации абсурдной, так как значение данного выражения – ‘вежливое приглашение куда-либо’. Соответственно, вежливое приглашение людей уснуть вечным сном и создает тот самый эффект резкого противоречия, свойственного оксюмору.

В романах И. Ильфа и Е. Петрова перед нами предстает целая галерея «трутней» - бездельников и дармоедов, наживающихся на чужой беде. Так, заведующий богадельней («домом престарелых») Альхен назван *застенчивым ворюгой*. «Все существо его протестовало против краж, но не красть он не мог. Он крал, и ему было стыдно. Крал он постоянно, постоянно стыдился, и поэтому его хорошо бритые щечки всегда горели румянцем смущения, стыдливости, застенчивости и конфуза».

Киса Воробьянинов – в прошлом дворянин, в настоящем – работник загса – раскрывается в романе как достаточно мерзкая личность. Даже будучи предводителем дворянства, призванным заботиться о зависящих от него людях, он с полнейшим равнодушием относится к тем, кого некому опекать: «*На следующий день Ипполит Матвеевич подкатил к подъезду Боуров на злейших в мире лошадях, провел полчаса в приятнейшей беседе о бедственном положении приютских детей...*». Ипполит Матвеевич вызывает у читателей полнейшее отвращение. Этому немало способствует описание внешности

персонажа: *«За ночь на щеке огорченного до крайности Ипполита Матвеевича выскочил вулканический прыщ».*

Троп активно используется для иронической характеристики Виктора Михайловича Полесова - бездельника, который скрывает свое нежелание работать под видом бурной, но непроизводительной, бесплодной деятельности: *«Виктор Михайлович Полесов был самым непроторным и чаще других попадавшим впросак. Причиной этого служила его чрезмерно кипучая натура. Это был кипучий лентяй».* Оксюморон – невероятно емкая характеристика Полесова. В следующем эпизоде его называют *слесарем-интеллектом, слесарем-аристократом*, так как он мнит себя значимым человеком. Это тщеславие в дальнейшем Остап Бендер использует в своих целях, создавая мифическую организацию «Союз меча и орла». Бурная деятельность Полесова позволяет великому комбинатору привлечь в «Союз» множество зажиточных людей, из которых обманом потом он «выкачивает» кучу денег.

Рассуждать о том, что не входит в его компетенцию, пытается и «работник метлы»: *«Разговор с умным дворником, слабо разбиравшимся в классовой структуре общества, продолжался бы еще бог знает сколько времени, если бы молодой человек не взялся за дело решительно».*

Любит делать умный вид и гуру Элочки-людоедки: *«Мадмуазель Собак слыла культурной девушкой — в ее словаре было около ста восьмидесяти слов».* Как известно, вокабуляр самой Элочки Щукиной составлял 30 слов.

Для понимания оксюморона в романах нужно иметь немалые фоновые знания: *«Сфорца в костюме комсомольца...»*; *«Сфорца в пижаме»* Сфорца (итал. *Sforza*) — правящая династия в Италии периода Ренессанса. домашней одежды или одежды члена коммунистической молодежной организации никак не соотносятся в нашем сознании с великими и могущественными итальянскими миланскими герцогами.

«Как бы удивился дипломат с теннисной талией, если бы узнал, что маленький вежливый стихотворец Гаргантюа восемь раз был в плену у разных гайдамацких атаманов и один раз даже был расстрелян махновцами, о чем не любил распространяться, так как сохранил неприятнейшие воспоминания, выбираясь с простреленным плечом из общей могилы». Гаргантюа – персонаж романа Рабле «Гаргантюа и Пантагрюэль», великан-обжора, способный съесть всё что угодно, даже несъедобные вещи.

Посмеиваются авторы и над другими персонажами (над которыми в те времена шутить было не положено): *«Взвод красноармейцев в зимних шлемах неустрашимо пересекал лужу...».*

Таким образом, мы видим, что основная функция оксюморона в романах «Двенадцать стульев» и «Золотой теленок» - ироническая характеристика персонажей.

ЛИТЕРАТУРА

1. Борковская Т. О. Контраст как принцип продуцирования риторических приёмов (на материале текстов современной газетной публицистики и

русской художественной литературы). *Речевое общение*. КрасГУ. Вып. 8–9 (16–17). 2006. С. 187-196.

2. Павлович Н. В. Семантика оксюморона. *Лингвистика и поэтика*. М.: Наука, 1979. С. 238-247

Євген Терехов
Науковий керівник – доцент Тітова О.Б.
м.Бахмут

АНГЛІЦИЗМИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ: ПРИЧИНИ ЗАПОЗИЧЕННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ

Англiцизми – це слова або сполуки, які прийшли в нашу мову з англійської у 90-х роках ХІХ століття. Саме у цей час відбувалося значне поширення англійських слів, зростала кількість запозичень в українській мові. Англійська мова поєднує багато народів, дозволяє спілкуватися й розуміти один одного. Людей, що володіють цією мовою, налічується приблизно півтора мільярда осіб. Вісімдесят відсотків наукового матеріалу всього світу друкується саме англійською мовою.

Входження у міжнародні відносини України з країнами ЄС, НАТО тощо, не могло не вплинути на оновлення української лексики, зокрема з'явилося багато запозичень й нових слів.

Можливість українців вільно подорожувати країнами та запрошувати до себе в гості також не могла не вплинути на появу англiцизмів. Участь наших співвітчизників у спортивних змаганнях, конкурсах, міжнародних грантах, фестивалях, турнірах, спілкування в соціальних мережах – усе це сприяло комунікації українців з англomовними представниками, що спричинило появу нових для нас слів, які ми називаємо іншомовними або запозиченими.

Переважно англiцизми містять в собі ознаки іншомовного походження: фонетичні (*бюджет, джентльмен*), словотвірні (*мітинг, демпінг*), семантичні («яструби» – політики, які користуються жорсткими методами).

Англiцизмом можна вважати не тільки слово, а й окремі крилаті вислови, наприклад: англійське *“Tobeornottobe”* – українське «Бути чи не бути».

До найпоширеніших причин виникнення англiцизмів належать:

1. Необхідність в експресивності (*окей, лаве, оу*).
2. Необхідність уточнити, близько розкрити поняття (*веб-модель, медіа-контент*).
3. Необхідність в іншомовному слові для комунікації партнерів (*менеджер, хедлайнер*).
4. Відсутність власне українських слів для найменування понять у певній сфері (*превентивний* – попереджувальний, *аудитор* – бухгалтер-ревізор).
5. Тенденція до заміни описових зворотів одним словом (*ремікс* – зміна старої мелодії, пісні на нову, свіжу; *чіл-аут* – спокійна, розслаблююча музика).

б. Тенденція, що полягає в закріпленні певного лексичного ряду запозичень на основі їхнього спільного структурного елемента та загального значення (-мен: *бармен, супермен, бізнесмен, спортсмен, джентльмен*; -мейкер: *бітмейкер, кліпмейкер, плеймейкер*; слова із суфіксом р (-ор), які називають людину за її діяльністю: *контролер, офіцер, прокурор, шофер, режисер*).

Також сюди слід додати термінологію засобів масової інформації (*інтерв'ю, лайв, копірайтер*). До поширених англіцизмів також належать назви одягу (*джинси, френч, піжама, джемпер* тощо).

Існує безліч причин, завдяки яким українська мова розвивається та набуває англіцизмів, задовольняючи або навпаки – пригнічуючи користувачів мови. Водночас такі швидкі темпи запозичення англіцизмів великою мірою сприяють міжкультурним та особистісним контактам народів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Білодід І. К. Сучасна українська літературна мова. Лексика і фразеологія. Київ: 1973. 422 с.
2. Елистратов В. С. Глобализация и национальный язык. *Вестник Моск. ун-та. Серия 19. Лингвистика и межкультурная коммуникация*. 2006. №4. С. 21-28.

Аріадна Ткаченко
Науковий керівник – доцент Архіпова І. М
м. Бахмут

ФУНКЦІОНАЛЬНО-КОМУНІКАТИВНИЙ СИНТАКСИС АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Дослідження мови в контексті комунікативних можливостей зумовило формування функціонально–комунікативного синтаксису. Його вивчення має безпосередній зв'язок з усіма процесами комунікації. Важливу роль у розробці функціонально–комунікативного синтаксису з напрямків синтаксичних досліджень відіграли ідеї В. Гумбольдта щодо розуміння мови.

Комунікативний синтаксис, у розумінні Г. Золотової, це система віртуальних одиниць, готових до функціонування в мовленнєвому процесі [3]. Опис синтаксису з функціонально–комунікативних позицій подано у працях М. Всеволодової. Вона звертає увагу на розрізнення понять «функціональний» і «комунікативний», роблячи акцент на тому, що функціональна граматики дає відповідь на запитання «Як функціонує мова?», «Як функціонують під час побудови мовлення всі одиниці мови?»; комунікативна граматики зорієнтована на розв'язання комунікативних потреб [2].

Актуальність теми визначається функціональним підходом, до уваги якого приймаються закономірності й правила функціонування граматичних одиниць.

Саме вони використовуються в тому випадку, коли нам необхідно оформити та передати зміст висловлювань. Варто зауважити, що функціональний підхід включає не тільки визначення статусу синтаксичних одиниць, а й виявлення їх функціональних особливостей в процесі комунікації. Сучасний функціонально-комунікативний принцип дослідження і вивчення синтаксичних одиниць ґрунтується на тому, що одиниці синтаксису існують як єдині форми, і як значення функції.

Термін «синтаксис» використовується у 2 двох випадках:

- 1) синтаксичний лад мови;
- 2) розділ граматики, вивчаючий цей лад мови, будова і значення синтаксичних одиниць.

Лінгвістична наука накопичила багатий досвід у вивченні синтаксичних одиниць, які розглядаються в двох аспектах. Перший аспект – структурний, другий – функціонально-комунікативний. У свою чергу структурний підхід спрямований на виявлення та опис структур синтаксичних одиниць, їхньої побудови. Поняттям функціонального підходу є поняття функціонально-семантичного поля. Функціонально-семантичне поле – це система засобів мови (словотворчих, морфологічних, синтаксичних комбінованих,). Це поле групує засоби різних рівнів мови, які при цьому взаємодіють на основі спільності. Усі семантичні поля пов'язані з іншими, й у сукупності з іншими полями, утворюють мовну систему.

Варто зазначити, що текст є основною одиницею функціонально-комунікативного синтаксису. Автор книги «Функціональна граматика» А.В. Бондарко вважає, що завдання цієї дисципліни в тому, щоб «розкрити особливого роду систему, яка існує на зазначеному рівні». Текст характеризується як вища комунікативна одиниця, завдяки якій обслуговуються різні сфери життя [1].

Основними ознаками тексту є зв'язність і цілісність. Саме функціонально-комунікативний підхід вказує на такі ознаки:

- 1) його приналежність однієї з форм;
- 2) особливості мовної організації;
- 3) спосіб представлення інформації.

Залежно від способу подання інформації тексти відносять до одного з трьох типів мовлення: 1) опис; 2) розповідь; 3) міркування.

Мета *опису* як типу мовлення є характеристика предметів і їх явищ. Особливість опису – його статичність. Для синтаксису опису характерно наявність номінативних речень. Оповідання направлено, щоб передати події. *Розповідь* відрізняється від статичного опису своєю динамічністю.

Міркування – це такий тип мовлення, де доводиться або спростовується будь-яке положення. Структура включає в себе: 1) теза; 2) доказ або спростування; 3) висновок. Цей тип мовлення характеризується частим використанням вступних слів і підрядних спілок.

Вивчення синтаксичної будови мови як засобу комунікативної взаємодії вимагає розгляду також і поняття дискурсу. Він розглядається як складне

комунікативне явище, що містить, окрім тексту, ще й екстралінгвістичні чинники (знання про світ, мету мовця, спрямованість на його ментально-прагматичну сферу і т. ін.). Будуючи дискурс, мовець орієнтується на адресата, на мовне середовище, виражаючи своє відношення, емоції, поєднуючи висловлювання у текстові структури за законами цілісності, зв'язності, смислової та структурної завершеності.

Дослідження синтаксичних явищ дозволить розглядати їх комплексно в єдності форми (структури), значення (семантики) і функції – побачити структурованість, а також особливості їхнього функціонування з метою розв'язання адресантом комунікативних завдань.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондарко А.В. Функціональна граматики. Л.: Наука, 1984. С. 45-65.
2. Всеволодова М. В. Теорія функціонально-комунікативного синтаксису. Фрагмент прикладної (педагогической) моделі мови. М.: Изд-во МГУ, 2000. 502 с.
3. Золотова Г.А. Коммуникативные аспекты русского синтаксиса. М.: Наука, 1988. 368 с.

Анна Толчинська
Науковий керівник – доцент Архіпова І. М.
м. Бахмут

КОМПОЗИЦІЙНО-МОВЛЕННЄВІ ФОРМИ У СУЧАСНИХ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

Проблематика дослідження композиційно-мовних форм (КМФ) як типізованих форм викладу думки на сьогодні не знайшла достатнього відображення в роботах вітчизняних і зарубіжних лінгвістів. Однак це питання заслуговує ретельного розгляду, оскільки з нього починається структурна організація тексту. Складність полягає в тому, що в композиції безпосередньо об'єднуються змістовні і формальні аспекти тексту. Композиція являє собою угруповання за певною схемою елементів змісту, але саме це угруповання багато в чому сприяє виразності тексту, обумовлює його загальний характер і окремі особливості.

Одним з найважливіших в стилістиці тексту є питання про структурні одиниці. Спроби визначити конститувальні одиниці тексту робилися з боку логіки, граматики, психології. Своєрідність лінгвістичного підходу до дослідження структурної організації художнього тексту виявляється на понятійно-категоріальному рівні: предметом розгляду виступають категорії членування і зв'язності, тісно пов'язані із зовнішньою стороною художнього тексту і його лінійною організацією.

Найбільш складно в процесі виявлення частин тексту визначення основи класифікації. Істотне значення при виділенні компонентів тексту мають і такі фактори, як графічне виділення частин, композиційно-мовна форма викладу переданої інформації і роль у семантичному розгортанні змісту літературного твору.

З урахуванням цього виділяють три типи членування: об'ємно-прагматичне, структурно-сміслові і контекстно-варіативне. До першого типу належить членування тексту на томи, книги, частини, глави, главки, абзаци і надфразові єдності. Структурно-сміслові членування пов'язане безпосередньо з семантичним розгортанням змісту, із виділенням в ньому мікротем, що розкривають основну тему літературного твору. Компонентами тексту в даному випадку виступають складні синтаксичні цілі, істотними сторонами тексту є смислова єдність, текстові функції і власний внутрішній композиційний пристрій. Основа контекстно-варіативного членування – множинність точок зору щодо художнього оповідання. Якщо узагальнити множинні точки зору, то серед них виділяються дві найважливіші, генералізуючі всі інші в тексті: точка зору автора і точка зору персонажа [1].

В історії розвитку поетики, риторики, стилістики КМФ мали різні назви: «способи викладу, подання», «мовні форми», «типи тексту», «функціонально-сміслові типи, форми вираження». В якості основи класифікації мовних форм висуваються різні критерії. Так, Г. Ібсен встановлює чотири основних групи форм залежно від характеру співвіднесеності мови з дійсністю: «повідомлення», «веління», «питання», «оцінювання»; Ф. Рінне виділяє два види предметів, яким відповідають два види форм: раціональні і розповідні. Перший тип розглядає такі різновиди як роз'яснення, доказ, рада; другий включає повідомлення, опис, історичний доказ, оцінку; Н.А. Богатирьова пропонує такі способи викладу як опис, повідомлення, міркування, оповідання (інформативні види викладу), зображення, розгляд (експресивні види викладу) [1].

Усе це відображує більш детальний і розгорнутий розгляд традиційної точки зору з питання про класифікацію КМФ, якої дотримується більшість вчених. Відповідно до даної класифікації існують такі КМФ як «повідомлення», «міркування» і «опис».

Смісловий зміст КМФ «повідомлення» містить в собі процес, дію або подію. Суть цієї форми полягає в зображенні послідовного ряду подій або переходу предмета з одного стану в інший. Послідовність подій полягає в тому, що одна з них примикає до іншої, одна відбувається слідом за іншою, утворюючи певні ряди подій.

Структурним формальним змістом зазначеної форми є тимчасова послідовність подій, динамічна зміна фаз і ознак. Цей зміст виступає як принцип організації синтаксису за допомогою названої форми і визначає тип зв'язку між пропозиціями.

Для творів художньої літератури більш характерні такі види описуваної КМФ як «повідомлення про подію», «повідомлення про стан і настрої», що в

першу чергу обумовлено не особливостями мовного оформлення, а смисловим змістом.

Оформлення і розвиток КМФ «міркування» почалися в кінці XIX ст., коли роздуми, міркування стали служити супроводжуючим елементом оповідної форми. Посилений інтерес до психіки людини підвищив значення форми «міркування», а в сучасній літературі зробив її однією з провідних.

«Міркування» – це композиційно-мовна форма логічного мислення, що відображає складний шлях осягнення істини. Міркування складається з цілого ряду суджень, що відносяться до певного явища або предмету, що йдуть одне за іншим таким чином, що з попередніх суджень випливають інші, а в результаті виходить відповідь на поставлене питання. Людина ставить питання і приймає рішення формулює цілі і обирає шляхи їх досягнення [2].

Виклад змісту в рамках КМФ «міркування» досягається за допомогою двох пов'язаних між собою операцій – коментування та аргументування. Воно також доповнюється елементами опису та повідомлення.

Опис як типізована форма викладу інформації практично не використовувався в художній літературі до XIX ст., він відігравав допоміжну роль. Лише в епоху романтизму ситуація змінилася, і «опис» став одним із засобів зображення.

Опис направлено на предметний світ, світ людини. У художніх текстах це перш за все описи макросвіту, оточуючого людину, природи, місця і місцевості, простору, предметів і речей. Описується також макросвіт людини – її зовнішність, фізичний і емоційний стан. До описів відносяться так звані характеристики, що зображують якості людини.

Тексти-описи статичні, вони фіксують важливе, постійне в миттєвостях буття. Однотипність форм присудка, характерна для опису, є основним показником статичності цієї КМФ.

У «статичному описі» дається зображення предметів у їхній якісній визначеності, тотожності самим собі. Структурним змістом КМФ «опис» є співпозитивний зв'язок, що визначає характер граматичного зв'язку – сполучний корелятивний зв'язок. КМФ «динамічний опис» визначає координований, приєднувальний зв'язок між пропозиціями, побудований як би на довільній асоціації рухів думки без логічної необхідності [2].

У художніх творах мовні форми в чистому вигляді, без домішок, зустрічаються вкрай рідко. У кожного автора спостерігається своєрідність в поєднанні форм, що знаходить відображення протягом усього оповідання.

Залежно від предметно-тематичного змісту твору, мовного жанру, стилю, індивідуальної манери автора в словесних творах КМФ піддаються складним змінам, що може дати нові орієнтири для більш глибокого вивчення форм.

ЛІТЕРАТУРА

1. Брандес М.П. Стилiстика тексту: навчальний посiбник. М.: Прогресс-Традиция, 2004. 416 с.

2. Степанов Г.В. Кілька зауважень про специфіку художнього тексту: монографія. М.: Наука, 1976. 162 с.

Тетяна Третьяченко
Науковий керівник – доцент Андрущенко В. О.
м. Бахмут

МЕТАФОРА ЯК СТИЛІСТИЧНИЙ ЗВ'ЯЗУВАЛЬНИЙ ЧИННИК ЗМІСТУ АНГЛОМОВНОГО ХУДОЖНЬОТЕКСТОВОГО УТВОРЕННЯ

Метафора – це засіб збагачення мови, вияв мовної економії, семіотична закономірність, що виявляється у використанні знаків однієї концептуальної сфери на позначення іншої [3, с. 388]. Існує багато видів метафор, які можна класифікувати за додатковими значеннями, які супроводжують конкретне метафоричне порівняння або протиставлення об'єктів; наявною є класифікація за частинами мови. Спосіб вираження основи для порівняння є основою виділення дієслівної, субстантивної і ад'єктивної метафори [1, с. 14].

За емоційно-оцінними характеристиками метафори зазвичай поділять на метафори нейтральної оцінки, метафори негативної оцінки, або пейоративні, і метафори позитивної оцінки, або меліоративні [1, с. 15].

Для прикладу можна навести таке речення з твору У. Голдінга «Володар мух»:

англ. *Ralph spoke to himself, sounding the bass strings of delight* [4, с. 8];

англ. *the bass strings of delight* (укр. басові струни захоплення) – бути у великому захопленні від чогось.

З цього речення стає зрозумілим, що автор викриває емоції та почуття героя, застосовуючи цю метафору як емоційну та оцінювальну функцію.

До того ж, автор використовує емоційну, експресивну і номінативну функції метафори через мовний зворот, передаючи емоції героїв:

англ. *Piggy stood and the rose of indignation faded slowly from his cheeks* [4, с. 13].

англ. *the rose of indignation faded from his cheeks* (укр. червоність обурення зійшла з щік) – це означає, що рум'янець, який з'явився на щоках через обурення пройшов і щоки повернулися до свого попереднього кольору.

англ. *The blow of laughter had taken away the child's voice* [4, с. 16].

англ. *the blow of laughter had taken away voice* (укр. удар сміху перехопив голос) – зазвичай, сміх не забирає голос, тут мається на увазі, що сильний сміх заповнив їх настільки, що вони не могли говорити.

В англійській мові окрім простої метафори, яка складається з декількох слів або є словосполученням, існує розгорнута метафора або розширена. Ці метафори складаються з декількох, об'єднаних простих метафор, які доповнюють одна одну, що додає мотивованості образу [2, с. 83].

Як приклад мотивованих метафор, можна взяти до розгляду такі речення:

англ. *All round him the long scar smashed into the jungle was a bath of heat*. [4, с. 4];

англ. *a bath of heat* (укр. ванна тепла) – дуже гаряче; наведену метафору слід віднести до класу мотивованих, оскільки вона має експліцитне значення (легко упізнається без знання контексту) зі значенням «щось дуже гаряче».

За тим самим принципом були ідентифіковані всі мотивовані метафори:

англ. *These stood or leaned or reclined against the light and their green feathers were a hundred feet up in the air* [4, с. 6];

англ. *green feathers* (укр. зелене пір'я) □ форма як у пір'я (верхівки пальм); тобто верхівки пальм мають схожу форму збільшених пір'їв;

англ. *He dived in the sand at Piggy's feet and lay there laughing* [4, с. 7];

англ. *dived in the sand* (укр. пірнути у пісок) □ зануритися у пісок; звичайно, у пісок не занурюються, але оскільки він м'який, то можна імітувати рух пірнання у пісок, тим самим не травмуючи себе;

англ. *Sleep enveloped him like the swathing mirages that were wrestling with the brilliance of the lagoon* [4, с. 9];

англ. *sleep enveloped him* (укр. сон його обгорнув) □ він заснув; часто застосовується така метафора в різних художніх творах (огорнув сон).

Отже, метафора є одним із важливих стилістичних засобів в англомовних художніх текстах, що дозволяє урізноманітнити мову автора, наповнюючи її яскравими описами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Амирханова П. Д. Перевод развернутой метафоры (на материале перевода с английского языка на русский четырех рассказов О. Генри: «Гуляка», «Городская пастораль», «Кто во что горазд», «Зов цивилизации») : дипломна робота. Москва, 2010. 83 с.
2. Арнольд І. В. Стилистика современного английского языка (стилистика декодирования) : учебное пособие. Изд. 2-е, перераб. Москва : Просвещение, 1981. 295 с.
3. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми : підручник. Полтава: Довкілля, 2008. 711 с.
4. William G. *Lord of the Flies* : novel. 1954. 272 с.

ЗАПОЗИЧЕННЯ ЯК ОДИН ІЗ ШЛЯХІВ ПОПОВНЕННЯ СЛОВНИКОВОГО СКЛАДУ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Актуальність роботи визначається великою кількістю поповнення запозиченнями словникового складу англійської мови. Багато дослідників працюють над цією темою і актуальність її тільки посилюється, оскільки динаміка процесу запозичення зростає. Мета дослідження – ознайомитися з матеріалом запропонованої теми з урахуванням існування різних думок із цього питання, і викласти його основні аспекти.

«Запозичення – це процес, у результаті якого в мові з'являється і закріплюється певний іншомовний елемент. Це невід'ємний складник функціонування та історичної зміни мови, одне з основних джерел збагачення словникового складу, служить джерелом нових коренів і словотворчих елементів» [2]. Роль запозичень у словниковому запасі мови залежить від історії кожної мови, що зумовлено прямими мовними контактами: політичними, економічними та культурними взаємовідносинами між народами. Саме система словникового запасу кожної мови особливо реагує на кожну зміну в житті мовної спільноти.

Велика кількість запозичень англійською наклала певний відбиток на мову. Порівняльне дослідження природи та ролі рідних та запозичених слів показує, що запозичення ніколи не було головним засобом поповнення англійської лексики. Словотворення та семантичний розвиток протягом усієї історії англійської мови були набагато продуктивнішими, ніж запозичення. Запозиченні слова взяті з іншої мови та модифіковані у фонематичну форму, орфографію, парадигму чи значення відповідно до стандартів англійської мови. Вони прийшли в різні часи. У 5 столітті нашої ери кілька кельтських слів проникли в англійську мову (*cradle, London*). У VII столітті нашої ери, під час християнізації, було прийнято багато релігійних термінів з латини (*priest, nun*). З кінця VII століття до середини XI століття в англійську мову проникали скандинавські слова (*window, husband*). Скандинавські слова за вимовою схожі на англосаксонські. Багато скандинавських слів починаються з *sk*: (*skill, skin*). У 1066 р., Коли відбулося завоювання Норманом, Англія стала двомовною країною [1]. В епоху Відродження були запозичені численні слова з латини та грецької мови (*university, professor*), італійською (*piano, opera*), французькими словами (*crew, moustache*).

Запозичення часто змінюють своє оригінальне значення і можуть отримувати нові значення, що в принципі природно. У процесі тривалої історії свого розвитку англійська мова сприйняла дуже багато іноземних слів, які так чи інакше увійшли до словника. Число споконвічних слів у лексиці сучасної англійської мови становить близько 30%. У зв'язку з цим, величезна кількість

запозичених слів в англійській мові дало підставу деяким лінгвістам стверджувати, що англійська мова втратила свою самобутність, що вона є «гібридною мовою».

Існуючі в словниковому складі мови запозиченні слова можна класифікувати за: джерелом запозичення, за аспектом запозиченого слова і за ступенем асиміляції.

Класифікація запозичень за джерелом запозичення: 1) власне запозиченні слова; 2) перекладені запозичення; 3) семантичні запозичення [3]. Існують такі групи запозичень за аспектом їхнього втручання в іншу мову: фонетичні запозичення, семантичні запозичення та морфемні запозичення. Особливістю асиміляції фонетичного складу запозичених слів називається пристосування їх у фонетичному, граматичному, семантичному і графічному відношенні до системи приймаючої їхньої мови. Ступінь асиміляції запозичень залежить від таких факторів: а) з якої групи мов було запозичено слово; б) яким чином слово запозичене: усно або в письмовій формі слова; в) як часто запозичення використовується в мові; г) як довго слово живе в мові.

Вивчивши історію англійської мови і проаналізувавши етимологічні запозичення, можна зробити висновок, що іншомовні запозичення є одним з важливих і основних видів збагачення словникового складу англійської мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Lederer R. Foreword. Dictionary of Americanisms. Hoboken, New Jersey: Wiley and Sons, 2003. V–XIV p.
2. Маслов Ю. С. Вступ до мовознавства: Навчальний посібник. К: Вища школа, 1987. 272 с.
2. Нелюбин Л. Л. Тлумачний перекладознавчий словарь. 3-е видання, переробане. М.: Наука, 2006. 320 с.

Карина Федоренко
Науковий керівник – доцент Ясинецька О. А.
м. Бахмут

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНОЛОГІЧНИХ СЛОВСПОЛУЧЕНЬ АНГЛОМОВНИХ ГАЛУЗЕВИХ ТЕКСТІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Протягом століть люди надають переклад та користуються перекладами з однієї мови на іншу. Мовознавці всього світу підкреслюють виключну роль перекладу в розвитку мови, літератури та культури. Безумовно, переклад відіграє значну роль і в науці, зокрема забезпечує міжмовні відповідники термінів. Термінологія займає особливе місце в структурі наукового пізнання,

виробничої і соціальної діяльності, тому дослідження термінологічних аспектів найчастіше здійснюється в єдності лінгвістичного та соціологічного підходів.

Підґрунтям та базою нашого дослідження було обрано термінологічні словосполучення в текстах галузі медицини, яка є важливою в будь-який час [2]. Перекладач прагне компетентно забезпечити якісний переклад, що сприятиме ефективному обміну інформацією між фахівцями галузі з різних країн. **Актуальність** уваги до термінологічного вокабуляру медицини визначається тим, що він постійно оновлюється. **Метою** роботи є дослідження особливостей перекладу термінологічних словосполучень англomовних галузевих текстів українською мовою. **Об'єктом** дослідження є термінологічні словосполучення. **Предмет** уваги складають особливості перекладу термінів англomовних галузевих текстів українською мовою.

Термін – це слово або словосполука, що чітко й найчастіше однозначно розкриває суть конкретного поняття будь-якої галузі науки, техніки, мистецтва, суспільного життя тощо [1; 4]. Великий сегмент термінології, суттєву складову науково-технічних текстів становлять фахові терміни. Це слова, словосполучення чи аббревіатури, які відтворюють поняття спеціальної, професійної галузі науки або техніки. Вони спричиняють головні труднощі перекладу через їхню неоднозначність, відсутність у мові перекладу відповідників мовних термінів, а також через відмінності в процесі творення термінів в англійській та українській мовах [1; 4; 5].

Медична термінологія – це система назв для понять, які позначають стани та процеси в людському організмі, хвороби та їхні прояви, методи діагностування, профілактики та лікування захворювань, медичне обладнання, лікарські засоби [5]. Переклад медичних галузевих текстів потребує точності й чіткості відповідників, досконалості знань, що допоможуть уникнути помилок у діагностиці та правильній інтерпретації досягнень науки. Адекватний переклад галузевих термінів і терміносполук потребує обізнаності перекладача в конкретній галузі науки, розуміння змісту терміна англійською мовою, знання галузевої термінології рідної мови, здатності враховувати контекст вживання терміна, а також знання перекладацьких трансформацій та вміння їх використовувати на практиці.

Переклад спеціальної галузевої термінології, в тому числі й медичної, здійснюється за допомогою лексичних, лексико-семантичних та лексико-граматичних трансформацій. Головне завдання перекладача полягає в правильному виборі того чи іншого прийому в процесі перекладу, щоб якнайточніше передати значення кожного терміна [2; 5]. Найчастіше використовують такі способи, як: надання словникових відповідників, транскрибування, транслітерування, калькування, описовий переклад, конкретизація, генералізація [3; 4].

Надання словникових відповідників (еквівалентів) означає, що слово має постійний відповідник, який найбільш точно передає його значення в галузево специфічному контексті. Майже 40% всіх термінів мають постійні

відповідники. Наприклад: *medical history* – історія хвороби, *symptom* – симптом, *disease* – хвороба, *renal* – нирковий, *excipients* – допоміжні речовини.

Транскодування (транслітерування або транскрибування) відбувається, коли слово передається політерно або коли звукова форма слова мови оригіналу передається літерами мови перекладу. Наприклад: *dentrit* – дентрим, *insulin* – інсулін, *toxicology* – токсикологія, *artery* – артерія.

Калькування означає переклад одиниці мови оригіналу шляхом заміни її частин лексичними відповідниками мови перекладу. Це дослівний або буквальний переклад. Наприклад: *molecular level* – молекулярний рівень, *lymphatic system* – лімфатична система, *clinical experience* – клінічний досвід.

Описовий переклад надається тоді, коли одиниця мови оригіналу замінюється словосполученням мови перекладу, яке адекватно пояснює зміст слова/словосполучення оригіналу. Наприклад: *non-insulin-dependent (type II) diabetes* – цукровий діабет II типу, який не залежить від інсуліну.

Конкретизація спостерігається, коли одиниця мови оригіналу при перекладі набуває вужчого значення. Наприклад: *blood-sugar-lowering agent* – цукрознижуючий препарат. Термін *agent* має також багато варіантів перекладу: посередник, фактор, засіб, речовина, препарат тощо. Відповідник *препарат* зумовлено контекстом медичних інструкцій.

Генералізація відбувається, коли одиниця мови оригіналу при перекладі набуває ширшого значення. Наприклад: *maintenance* – обслуговування.

Отже, способи і прийоми перекладу термінологічних словосполучень з англійської мови українською є загальноприйнятими для багатьох галузей. Найбільшою складністю перекладу термінів є їхня багатозначність. Адекватний переклад потребує як лінгвістичних, так і галузевих знань. Точне значення терміна в галузевому тексті можна виявити лише за допомогою контексту та інших термінів, що пов'язані між собою в терміносполуках.

Перспективу дослідження вбачаємо в увазі до стилістичних особливостей перекладу термінології.

ЛІТЕРАТУРА

1. Білозерська Л. П., Вознесенко Н. В., Радецька Н. В. Термінологія та переклад: навч. посіб. для студ. філол. напрямку підготовки. Вінниця: Нова Книга, 2010. 232 с.
2. Зотов К. В. Особливості перекладу медичних текстів з англійської мови на українську мову. Київ: Київський Інститут Перекладачів, 2010. 48 с.
3. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця: Нова Книга, 2002. 458 с.
4. Комиссаров В. Н. Теория перевода. Москва: Высшая школа, 1990. 255 с.
5. Корнейко І. В. Труднощі перекладу інтернаціональної термінології (українсько-англійські лексичні паралелі в мові медицини). *Викладання мов у вузі на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки*. Вип. 6. Харків, 2002. 224–229 с.

6. Толикина Е. Н. Некоторые лингвистические проблемы изучения термина. *Лингвистические проблемы научно-технической терминологии*. Москва: Наука, 1970. С. 53-67.

Дмитрий Филиппов
Научный руководитель – доцент Колесниченко Е. Л.
г. Бахмут

ОСОБЕННОСТИ ОКСЮМОРОНА КАК СТИЛИСТИЧЕСКОГО ПРИЕМА В ТВОРЧЕСТВЕ ПОЭТОВ СЕРЕБРЯНОГО ВЕКА

Доминантой современной лингвистики является исследование языка в тесной связи с человеком, его сознанием, познанием окружающей действительности и его практической деятельностью. Язык рассматривают не только как систему, но и как некую картину мира, которая является центральным понятием концепции человека, выражает специфику его бытия, отношение к окружающей действительности. Зафиксированный в сознании конструкт мира реализуется через призму языка. Слово, которое лингвисты считают основной значимой единицей языка, является формой человеческого бытия, отображается в разностилевых текстах.

Языковая картина мира – «явление настолько сложное и многомерное, как и сам язык, который является общественным и вместе с тем индивидуальным явлением, что связано с внеязыковым миром, с миром определенного общества, с миром индивидуума и представляет собой определенным образом организованную систему знаков» [1, с. 136]. Элементами в языковой картине мира есть знаковые единицы – для русского и типологически подобных языков это морфемы, слова, устойчивые сочетания слов, предложения. При этом для языковой картины мира существенной является система значений, семантическое наполнение каждого языкового знака [1, с. 98].

В природе материального мира все имеет свой антипод. Резко очерченные, остро выраженные противоположности объективной действительности составляют так называемые контрасты. Естественно, что контрасты характерны для языка, отражающего объективную реальность и который сам является частью этой реальности. Давно замечено, что предметы, явления, признаки и действия воспринимают лучше, когда они контрастируют с другими предметами, явлениями, признаками и действиями. В соответствии с этим отчетливее осознают и высказанное мнение о очерченные реалии. Это обстоятельство и привело к тому, что «контрастирующие единицы начали активно использовать в устной и письменной речи со стилистической целью» [4, с. 96]. Они являются средством создания экспрессии высказывания. Среди средств экспрессивного контрастности выделяют оксюморон. Он «состоит в умышленном сочетании слов с противоположными или просто

взаимоисключающими значениями для выражения нового целостного понятия или отдельных явлений, в оригинальной форме привлекая внимание к его противоречивой природе» [5, с. 400].

Благодаря этой противоречивой природе оксюморон причисляют к номинативно экспрессивным фигурам речи. Компоненты этой фигуры направлены на создание эффекта выразительности чувств говорящего. Оксюморон как языковой феномен уже долгое время привлекает внимание ученых (Н. М. Бобуха, С. Б. Завалий, Н. М. Малахова, Л. А. Новиков, Н. В. Павлович, В. Я. Пастухова, О. В. Терханова, В. А. Чабаненко, Е. Г. Шестакова, А. А. Яшина и др.). Большинство исследователей отмечают, что главным свойством оксюморон является логическая несовместимость, отношение противоречия между его компонентами. Однако этого понимания недостаточно, так как при таких условиях оксюморон ничем не отличается от обычной антитезы. Этот принципиально важный момент учитывает в своей дефиниции Е. Селиванова, определяя оксюморон как «стилистическую фигуру, основанную на сочетании противоположных, семантически несовместимых понятий и создании нового понятия» [2, с. 235].

Оксюморон очень выразительный стилистический прием: используя минимум языковых средств, он характеризует сложность, внутреннюю противоречивость описываемого предмета или факта, позволяет особенно наглядно и выразительно показать диалектическую сущность того или иного явления, создать новое, яркое понятие, впечатления. В филологической традиции именно обобщенное определение оксюморон служит для сопоставления его с аналогичными понятиями, характерной чертой которых также алогичность, непредсказуемость, противоречивость: парадокс, абсурд, нонсенс, катахреза, антитеза. Ведущими параметрами их соотнесения выступают семантический объем, основа и закономерности реализации смысловой границы, предельности; роль обманутого ожидания; цель установки игры и процессуальности; своеобразие развития смысла.

Для поэтов Серебряного века слово перестало быть единым знаком выражения. Их восприятие мира требует обновления языка, поиска новых форм выражения.

Поэты Серебряного века опровергают прямую связь между миром и текстом. Между ними всегда стоит личность. Главным достижением Серебряного века является отход поэтического текста от детерминированности окружающего мира. Этот новый подход требует иных (новых) форм выражения.

Стилистические функции риторической фигуры оксюморона, так часто используемого в творчестве поэтов Серебряного века, отличаются своеобразием и как нельзя лучше передают тонкую поэтическую натуру поэта.

Известно, что все поэты своего времени, «своего» серебряного века – противопоставляли себя миру, с одной стороны, затхлому и косному, изнывающему от скуки застоя, а с другой – начинающему рушиться от всеобщего безумия.

Можно выделить основные стилистические функции оксюморона в поэтических текстах:

1. Необычность лирического героя, сложность его мироощущения:

*Мой день беспутен и нелеп:
У нищего прошу на хлеб,
Богатому даю на бедность,
В иголку продеваю луч,
Грабителю вручаю ключ,
Белилами румяню бледность... [3].*
М. Цветаева

Особенность данного примера состоит в том, что автор использует сразу 4 оксюморона, хотя в силу особой его выразительности поэты, как правило, используют в тексте не более одного: 1) *у нищего прошу на хлеб*, 2) *богатому даю на бедность*, 3) *грабителю вручаю ключ*, 4) *белилами румяню бледность*.

2. Противоречивое отношение лирического героя к миру, разлад с ним.

*Дай мне выпить такой отравы,
Чтобы сделалась я немой,
И мою бесславную славу
Осиянным забвением смой [3].*
А. Ахматова.

3. Сложность взаимоотношений героев:

*Да, можно любить, ненавидя,
Любить с омраченной душой,
С последним проклятием видя
Последнее счастье - в одной.*
В. Брюсов [3]

4. Тончайшую душевную организацию лирического героя, выразить его душевные терзания:

*Не от свеч, от ламп чернота зажглась, –
От бессонных глаз...
Крик разлук и встреч
Ты, окно в ночи!
Может, сотни свеч,
Может, три свечи...
Нет и нет уму
Моему покоя.
– И в моем дому
завелось такое [3].*
М. Цветаева

5. Средство выражения мыслей поэта о мире, о судьбе страны, о русском человеке, его предназначении:

*И вот, навьючив на верблюжий горб,
На добрый – стопудовую заботу,*

*Отправимся – верблюд смирен и горд –
Справлять неисправимую работу.
Под тёмной тяжестью верблюжьих тел
Мечтать о Ниле, радоваться луже,
Как господин и как господь велел –
Нести свой крест по-божьи, по-верблюжьим. [3]*
М. Цветаева

В пользу того, что оксюморон как языковой факт выходит за рамки экспрессивно-стилистического плана, лишний раз свидетельствует зависимость употребления оксюморона от семантики составляющих его компонентов. В связанном тексте, благодаря полисемии, возможно появление оксюморонности у словосочетаний, компоненты которых многозначны. Автор, регулируя коммуникативную установку, выбирает определенные семантические варианты, следствием чего является проявление речевой контекстуальной единицы - оксюморона.

Язык художественной литературы, а особенно поэтический язык – это определенная ипостась языка, в которой объективное количественное наполнение требует качественного толчка, что мы и наблюдаем в поэзии Серебряного века.

ЛИТЕРАТУРА

1. Лисиченко Л.А. Ці невичерпні глибини мови : монографія. Харків, 2011. 304 с.
2. Москвин В. П. Антитеза или оксюморон? *Русский язык в школе*. 2000. № 2. С. 92-93.
3. Поэзия Серебряного века. Сборник. Москва, 2018, 384 с.
4. Розенталь Д. Э., Теленкова М. А. Словарь-справочник лингвистических терминов. Москва, 1985. 399 с.
5. Серебренников Б. А. Роль человеческого фактора в языке: язык и мышление. Москва, 1988. 244 с.

Євген Фурик
Науковий керівник – доцент Круть О. В.
м. Бахмут

ВІДТВОРЕННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНОГО ПРОСТОРУ У РОМАНАХ У. ФОЛКНЕРА

На сучасному етапі розвитку лінгвістичної науки художній текст вважається основною формою представлення. Переклад художніх творів, як виокремлена галузь науки, характеризується відмінностями від інших видів, насамперед, у самому індивідуальному підході. Проблеми при перекладі

художньої літератури з'являються у зв'язку з метою не тільки перекладу тексту, але й передачі сенсу, що закладено. Особливої уваги при передачі сенсу заслуговують образи, що полягають в основі утворення певних концептів.

Метою цієї роботи є дослідження проблеми відтворення концептуального простору у романах У. Фолкнера.

Розгляд концептуального простору безпосередньо пов'язано з концептуальними метафорами, які формуються у думці завдяки мисленню. Останнє відбувається через здібність людини знаходити аналогію між внутрішньо притаманними сутностями різного походження. Концептуальна метафора зумовлена низкою внутрішніх лінгвістичних та когнітивних особливостей, які й сприяють виокремлення її від інших тропів [2].

Основним елементом у формуванні концептуального простору вважається концепт. Основна увага сучасних мовознавців приділяється проблематиці концептуалізації світу. У сучасному мовознавстві концепт представлений у мові через концептуальні метафори. Концепт визначається як сукупність культури у свідомості людини, як саме те, що входить і впливає на культуру [3].

Концептуальний простір романів У. Фолкнера полягає у розкритті його сутності як інформаційної низки, що виникає як результат дослідження навколишнього світу.

Оскільки концепт – це структура свідомості, у ньому закладено цінності суспільства. У творах У. Фолкнера концепт **ANXIOUS** інтерпретується як ментальне утворення, що має комплексну структуру, зумовлене природою реального світу, який цей концепт демонструє:

Наприклад, *'The officer still slept and the porter returning hushed and **anxious**, they sat drinking and talking with muted voices. New York was Ohio, and Ohio became a series of identical cheap houses with the same man entering gate after gate, smoking and spitting'*.

*'By all means, sir. I will wait and tell Miss Saunders why you went without her. She will doubtless be **anxious** to know'*.

*'Sit down, Mr. Jones,' she continued, gushing. 'Do tell us about yourself. We are so interested, aren't we, Emmy dear?' Emmy was watchful and inarticulate, like an animal 'Emmy, dear Mr. Jones, has missed all of your conversation and admiring you as we all do — we simply cannot help it, Mr. Jones — she is naturally **anxious** to make up for it.'*

У нашій інтерпретації концепт **ANXIOUS** моделюється як взаємопов'язані операційні режими, що полягають в основі структурування цілісних форм та мають як концептуальну, так й емоційну цінність.

У концептуальному просторі романів Фолкнера виокремлюється універсальний концепт **FURY**. Саме він існує на контрасті загального та саме того, що відрізняється за своїм сенсом. Цей концепт пов'язаний з розгортанням всього змісту і його окремих частин:

*'He watched her quietly, without emotion. You have caused me to look foolish, she told him with whispered smooth **fury**, sweetly kissing his mouth'*.

З боку семантико-когнітивного аналізу характерні особливості концептів **ANXIETY** та **FURY** дають можливість оцінити параметри творчих зусиль У. Фолкнера.

Концептуальний простір у художніх творах У. Фолкнера ґрунтується на базі функції структуралізації, яка забезпечує перехід від монотонної множини ознак, що формують логічні поняття до встановлення ступеню їх облігаторності. Саме він корелює з повсякденними поняттями, які поєднують основні та неосновні концептуальні ознаки. Таким чином, проведений аналіз концептуального простору романів У. Фолкнера з боку лінгвокультурологічного підходу дозволив нам виявити низку ознак основних концептів **ANXIETY** та **FURY**, що імпліковано змістом цілого художнього тексту.

Опановані нами наукові результати дослідження дозволили проаналізувати ведучі концепти концептуального простору романів У. Фолкнера, які полягають в основі утворення художнього тексту на базі словесних поетичних образів та свідчать про те, що культурна відповідність мовних одиниць обумовлюється їхньою співвіднесеністю з культурними стереотипами та специфікою внутрішньої форми.

Було розглянуто методологічне положення, згідно з яким дослідження концептуального простору художніх творів автора спрямовано на експлікацію концептів, що складають концептуальну систему, яка визначається як інформаційна та є результатом пізнання людиною оточуючого світу, інтерпретації позначення й утримання у свідомості певної сітки понять.

Перспективним убачається проведення подальшого теоретичного аналізу концептуального простору шляхом комплексного використання сучасних уявлень когнітивної лінгвістики з урахуванням його лінгвокогнітивного та психолінгвістичного аспектів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Cruse A. Meaning in Language. An Introduction to Semantics and Pragmatics. Oxford : Oxford University Press, 2011. 768 p.
2. Evans V. New Direction in Cognitive Linguistics. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 2010. 512 p.
3. Fauconnier G. The Way We Think. Conceptual Blending and the Mind's Hidden Complexities. New York: Busec Books, 2002. 440 p.
4. Margolis E. Concepts: Core readings. Cambridge: MTT Press, 2008. 415 p.
5. Peacocke C. A. Study of Concepts. Cambridge: MTT Press, 2008. 273 p.
6. Wierzbicka A. English: Meaning and Culture. Oxford: Oxford University Press, 2006. 352 p.

ИГРА ОМОНИМАМИ В КРЕОЛИЗОВАННОМ ТЕКСТЕ

Омонимия – мощное средство создания комического эффекта, поэтому она часто используется в демотиваторах [1-4].

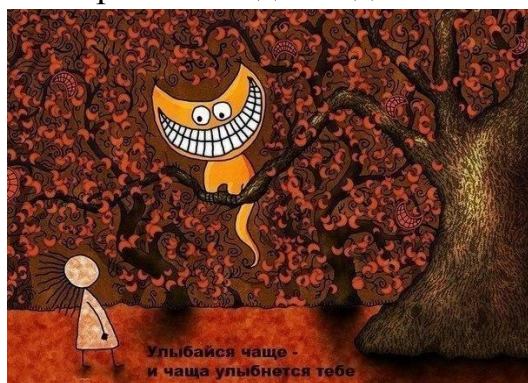
САМАЯ КЛАСНАЯ
ШТУКА — ЭТО
ШТУКА БАКСОВ!

Чаще всего языковая игра основана на лексических омонимах. На рис. №1 обыгрываются две лексемы *штука*: первая заимствована в общенациональный язык из воровского жаргона и означает ‘тысяча’, другая – ‘отдельный предмет из числа однородных’.

В следующем демотиваторе (рис. 2) обыгрываются **неполные омонимы**. *Шпильки* в туфлях (‘высокий тонкий каблук женской обуви’) употребляются только во множественном числе, *шпильки* – ‘приспособление для закалывания волос, прикалывания женских шляп в виде острого стержня или вилки с двумя зубьями’ – используются как в единственном, так и во множественном числе.

Этот вид омонимии близок к **омоформам** – грамматическим омонимам, у которых совпадает одна из словоформ.

В следующем демотиваторе (рис. 3) «Улыбайся чаще, и чаще улыбнется тебе» совпали форма дательного падежа лексемы *чаща* (‘густой, частый, труднопроходимый лес, заросль’) и сравнительная степень наречия *часто*. Это окказиональные омоформы, которые встречаются только в отдельных авторских текстах, в том числе креолизированных.

В демотиваторе №4 совпали существительное *ложь* в именительном падеже со значением ‘неправда’ и форма повелительного наклонения просторечного глагола *ложить*.

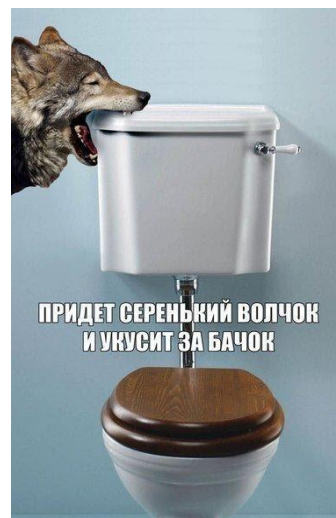
- Что стало причиной
вашего расставания?
- Ложь.
- А именно?
- Я её спросил: "Тебе сахар в
кофе положить?", а она
ответила: "Ложь".

Нередко авторы используют в эдвайсах **омофоны**. На рис. №5 обыгрываются имя и фамилия американского президента Барака Обамы.

В демотиваторе №6 языковой игре подвергаются фонетические омонимы как результат редукции гласных 1 степени (в первом

предударном слоге). *Бачок* и *бочок* произносятся в результате одинаково: [б'а'ч'ок].

Друг не бросит в биде.

На редукции гласных переднего ряда И, Е [б'и'е'дэ], в результате чего происходит нейтрализация фонемных оппозиций, построен комический эффект следующего рисунка №7. Это и омофоны, и омоформы.

Биде – ‘небольшая ванна с фонтанчиком для мытья органов’.

Беда – ‘несчастье, крайне тяжёлое или

неприятное событие или обстоятельство’.

Окказиональные омофоны *оскорблять* и *оскарблять* соотносят второе слово с голливудской процедурой вручения премии «Оскар» за выдающийся вклад в киноискусство. Авторы демотиватора не скрывают своего иронического отношения к Леонарду ди Каприо (рис. 8).

Великий и могучий Русский язык

КАК ЛИНГВИСТ ЛИНГВИСТАМ. Запомни. "Оскарблять" пишется через "О".

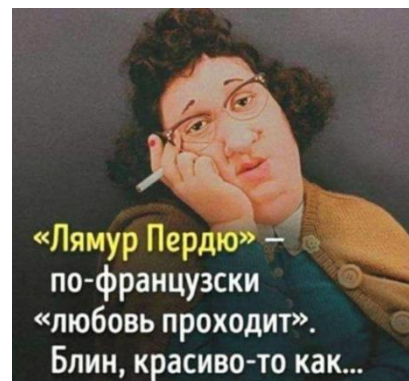
А "оскарблять" – это радость за Ди Каприо со статуэткой.

Часто в креолизованных текстах встречаются **омографы**. В демотиваторе №9 обыгрываются глаголы *просыпáться* и *просыпáться*, различающиеся ударением.

В демотиваторе №9 обыгрываются глаголы *просыпáться* и *просыпáться*, различающиеся ударением.

Интересными являются каламбуры, построенные на **межъязыковой омонимии**. Часто языковая шутка основана на неблагозвучии, которое в языке-источнике отсутствует (рис. 10).

Перед нами пример межъязыковой омонимии (рис. 11), в которой

обыгрываются слова из итальянского и английского языков: 1. (итал. *Mona Lisa, La Gioconda*, полное название — «Портрёт госпожи Лизы дель Джокондо», итал. *Ritratto di Monna Lisa del Giocondo*) — картина Леонардо да Винчи, одно из самых известных произведений живописи. Перевод с 2. англ. — ‘деньги’.

ЛИТЕРАТУРА

1. Вороничев О. Е. Каламбур как феномен русской экспрессивной речи: автореф. дисс. ... доктора филологических наук: 10.02.01 – русский язык. М., 2014. 52 с.
2. Голиков А. С. Демотиваторы в интернет-коммуникации: генезис, смысл, типология. *Вестник Харьковського гос. ун-та*. Вып. 16. 2010. С. 124-130
3. Гридина Т. А. Языковая игра: Стереотип и творчество: монография. Екатеринбург, 1996. 200 с.
4. Щурина Ю. В. Комические креолизованные тексты в интернет-коммуникации. *Вестник Новгородского государственного университета*. 2010. №57. С. 82-86

Владислав Хурда
Науковий керівник – ст. викладач Шарко А. А.
м. Бахмут

«WAFFE» ЯК КОМПОНЕНТ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ СУЧАСНОЇ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

Військова галузь не раз привертала до себе пильну увагу лінгвістів і ставала об'єктом наукових досліджень. Цей факт не викликає подиву, оскільки це одна з центральних сфер життєдіяльності будь-якої нації: боротьба за існування та вплив у світовому просторі були й залишаються найважливішими в житті людства.

Актуальним є дослідження фразеологічних одиниць із компонентом «Waffe» у лінгвокультурології, яка визнає необхідність вивчення мови крізь призму свідомості її носіїв. Фразеологія військової галузі в німецькій мові – пласт самобутніх фразеологізмів, що утворилися у своєрідних культурно-історичних умовах.

Будь-яка війна асоціюється передусім зі зброєю, починаючи з палиці й каміння закінчуючи сучасними новітніми формами забороненої біологічної та хімічної зброї. Важливість зброї в житті суспільства зростала разом із розвитком економічних відносин, з часом види зброї змінювалися, й сьогодні багато назв зброї відомі тільки з фразеологічних одиниць [1, с. 102]. Тому група фразеологічних одиниць із компонентом «Waffe» включає багато історизмів та архаїзмів.

Цей факт дозволяє сформулювати уявлення про військові звичаї та роль зброї в житті людини. Як відомо, деякі види зброї можуть виступати як найбільш типові для тієї чи іншої нації. Так, наприклад, національною зброєю англійських селян Середньовіччя став довгий лук (langer Bogen), який здавався на той час фатальною зброєю. Для швейцарської піхоти була характерна алебарда (Hellebarde), що забезпечила швейцарцям перемоги під Моргартеном (1315), Лаупеном (1339) і Земпахе (1386) Для німецької феодальної піхоти в середні століття типовою зброєю був спис (Speer), а пізніше для ландскнехтів – піка (Lanze) [3, с. 143].

Історія Німеччини багата на баталії, згадки про війни дійшли до наших часів у вигляді усталених мовних зворотів і фразеологізмів. У сучасній німецькій мові є велика кількість фразеологічних одиниць, що відображають розвиток воєнної техніки і військового ремесла на упродовж століть.

До винаходу пороху й вогнепальної зброї на озброєнні армій була різноманітна колюча й рубляча зброя (Hieb- und Stichwaffen). І найяскравішим уособленням холодної зброї того часу був меч (Schwert). Різні народи надавали мечу різні властивості: в одних він – символ влади і караючого правосуддя, в інших – символ війни, битви. [3, с. 144]

Sein Schwert in die Waagschale werfen - *Схрестити списи (мечі)*

Das Schwert nehmen - *Піднімати меч (сокиру, зброю і т. ін.)*

Das Schwert in die Hände nehmen - *Брати меч (зброю) в руки*

Ein Schwert schärfen / abziehen - *Гострити (рідше точити, нагострювати і т. ін.) меч (ніж, сокиру тощо)*

Широко відомий не тільки в межах Німеччини дворучний меч цвайхандер (Zweihänder) дослівно "Дворучний або дворучник" є уособленням сили і жорстокої битви. Але згадки про нього дійшли до нашого часу в складі фразеологізмів:

das Schwert mit beiden Händen fassen – *триматися за меч двома руками, збиратися з силами; рішуче взятись за щось.*

Як наслідок появи вогнепальної зброї сформувалися такі фразеологічні одиниці:

Das Pulver trocken halten - *тримати порох сухим, бути готовим до бою*

ein Pulver gerochen haben - *Не нюхати пороху* - Не мати досвіду. Цей фразеологізм часто ототожнювався з молодими солдатами або людьми, які не пройшли війну або не брали участь у справжніх бойових діях.

Mit Kanonen auf Spatzen schießen - *Стріляти (бити) з гармат по горобцям, витратити непомірні, великі зусилля там, де вони зайві, недоцільні.*

Європейським винахідником пороху прийнято вважати німецького ченця Бертольда Шварца, який жив у XIV сторіччі. Його існування не доведено, а іронія в тому, що порохом, як основною вогнепальною зброєю, почали користуватись у XIX столітті. І винахідником до того ж офіційно вважається інша людина.

Також з'явилися фразеологізми, які позначають запустіння, зупинення розвитку або навіть деградацію мистецтва під час війни:

Kanonen donnern, schweigen die Musen - коли гримлять гармати, музи мовчать.

Wenn Bomben und Kanonen sprechen, dann haben Geist und Worte der Menschen versagt (дослів. Коли говорять бомби та гармати, розум і слова людей зазнають невдачі).

Історія людини не знає спокою, і поки буде людина, будуть і знаряддя знищення. Вивчення фразеології дозволяє глибше зрозуміти історію й характер народу. У фразеології так чи інакше відбиваються історичні події, відображається ставлення нації до цих подій, до універсальних та етнокультурних цінностей, людських чеснот і недоліків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Виталиш Л. П. Названия оружия в немецких фразеологизмах. *Теория и практика профессионально ориентированного обучения иностранным языкам* : материалы XIII Междунар. науч.-практ. конф., Минск, 29 мая 2020 г. Минск : Междунар. ун-т «МИТСО», 2020. С.102 -107
2. Кривич М. Л. Івасишина Т. А. Фраземи з концептом зброя в латинській, номецькій та українських мовах, *Вісник Маріупольського державного університету*. Серія: Філологія, 2018, ВИП. 19. С. 264 – 265
3. Мальцева Д. Г. Страноведение через фразеологизмы: пособие по немецкому языку, М.: Высшая школа, 1991. 173 с.

Софія Цибуліна

Науковий керівник – доцент Ясинецька О. А.

м. Бахмут

ТЕРМІНОЛОГІЧНА ОМОНІМІЯ ЯК ПРОБЛЕМА ГАЛУЗЕВОГО ПЕРЕКЛАДУ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ УКРАЇНСЬКОЮ

Термінологічна омонімія залишається актуальною проблема галузевого перекладу з англійської мови українською, оскільки перекладачі зазнають її постійно, а тому потрібно розробляти й враховувати рекомендації для безпомилкового перекладу омонімічних одиниць.

Омоніми – це слова чи словоформи, які однаково звучать та пишуться, але мають різне значення; омонімія – це звуковий збіг різних за значенням слів

або їхніх форм. Такі мовні одиниці поділяються на абсолютні омоніми, омофони, омографи та омоформи. Наприклад, українське слово *шлюб* перекладається як *брак* російською, але *брак* українською мовою у виробничій галузі – це *дефект*. В англійській мові омофонами (словами з однаковою вимовою, але з різним написанням) є, наприклад, *meat* (м'ясо) та *meet* (зустріти). Омоніми можуть з'являтися з різних причин, таких як втрата спільності значення між явищами дійсності, історичні зміни значень слова або його форми, словотвірний процес [5]; як зауважує Т. В. Михайлова, «омонімія виникає через розходження значень полісемічного слова, так і шляхом випадкового збігу лексем за їхнім формальним вираженням [3, с. 16].

Слід зазначити, що дотепер серед лінгвістів немає уніфікованого тлумачення явища омонімії та тих проблем, які з нею пов'язані [3, с. 36]. Варто враховувати, що міжмовна омонімія виявляється в так званих псевдоінтернаціоналізмах, які ще характеризуються як «хибні друзі перекладача». Так, Т. А. ван Дейк наголошує, що міжмовні омоніми – це слова різних мов, які схожі за звуковою (або графічною) формою, але мають різні значення [2, с. 38]. Наприклад, англійське слово *data* та українське *дата* на перший погляд здаються інтернаціоналізмами, тобто словами, які мають однакові значення в різних мовах. Проте, незважаючи на спільне латинське походження, англійське слово *data* означає «відомості» – *дані*, а українське *дата* – «календарний час якої-небудь події».

Аналізуючи проблематику омонімії, ми звернули увагу на низку досліджень, які розробляються в різних напрямках, зокрема таких, як: теорія лексичної та граматичної омонімії, теоретичні проблеми дослідження омонімії в слов'янському мовознавстві, питання омонімії та полісемії, питання збереження омонімів у мові, теорія міжмовної омонімії в слов'янських мовах, причини та джерела її виникнення, принципи класифікації у плані форми та змісту [4]. Що ж до перекладознавчих підходів, то йдеться про псевдоінтернаціоналізми: міжмовні омоніми – це слова вихідної та цільової мов, які значною мірою збігаються за графічною або звуковою формою, але мають різні значення; слова, об'єднані схожістю значення, вимови, написання та вмотивованості, тобто інтернаціоналізми з однаковою словотворчою або змістовою структурою [1, с. 5].

Переклад тексту будь-якої галузі потребує врахування лексико-семантичних відмінностей омонімічних термінів, щоб помилково не надати хибний варіант перекладу. Необхідно враховувати контекст, оскільки буває так, що перекладач знає словниковий відповідник чи надає буквальний еквівалент, але цей переклад не буде доречними в конкретному тексті. Перспективу дослідження вбачаємо у виявленні й аналізі прийомів перекладу, які варто застосовувати для адекватної передачі різних видів омонімічних мовних засобів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Акуленко В. В. Вопросы интернационализации словарного состава языка. Харьков: Изд-во Харьковского ун-та, 1972. 215 с.
2. Ван Дейк Т. А. Язык. Познание. Коммуникация: Сборник работ: пер. с англ. / сост. В. В. Петров; вступ. ст. Ю. Н. Караулов, В. В. Петров. Москва: Издательская группа «Прогресс», 1989. 312 с.
3. Михайлова Т. В. Семантичні відношення в українській науково-технічній термінології: дис... канд. філол. наук: 10.02.01 / Харків. націон. ун-т ім. В. Н. Каразіна. Х., 2002. 218 с.
4. Причины появления омонимов. URL: <https://www.textologia.ru/russkiy/leksikologia/slovo-znachenie/prichini-poyavleniya-omonimov/683/?q=463&n=683> (дата звернення: 04.03.2021).
5. Шепель Ю. О., Секрет І. В. Міжгалузева термінологічна омонімія у сучасній англійській мові. Дніпродзержинськ: ДДТУ, 2010. 245 с.

Анна Шевкаленко
Науковий керівник – ст. викл. Гордієнко С. Г.
м. Бахмут

СПЕЦИФІКА ІНТЕГРАЦІЇ ФРАЗОВОГО НАГОЛОСУ В АНГЛІЙСЬКІЙ І РОСІЙСЬКІЙ МОВАХ

У процесі навчання іноземної мови часто доводиться стикатися з невмінням учнів виділити у своєму висловлюванні слова, від яких у першу чергу залежить правильне розуміння його повідомлення. Такі помилки призводять до порушення інформації та адекватності реакції на цю інформацію.

Фразовий наголос є одним із самих основних і дуже ефективних засобів визначення ступеня важливості слів у реченні. Недостатньо правильно артикулювати всі звуки й сполучення звуків, потрібно ще вміти коректно поставити наголос у певному реченні, зберегти ритм, характерний для англійського висловлювання, а також правильно вибрати тон, який визначає синтаксичний і комунікативний тип речення.

Фразовий наголос – це сукупність усіх наголосів у фразі. У результаті експериментальних досліджень встановлено, що ефект фразового наголосу створюється за рахунок дії певних акустичних компонентів цього наголосу. Виділення складу здійснюється за допомогою змін у ступені напруженості (в силі артикуляції) наголошеного складу (яка зазвичай збільшується), а також завдяки відмінності в тривалості та висоті тону сусідніх складів. Саме зміни у висоті основного тону в поєднанні з силою артикуляції створюють чергування більш сильних і слабких складів і певний мелодійний малюнок.

Між словесним і фразовим наголосом виявляється спільність насамперед у силовому компоненті, тобто наголошений склад ізольованого слова і цього ж слова під наголосом у реченні виділяється більш високим ступенем

напруженості артикуляції цього слова. Тривалість входить як до складу словесного, так і до складу фразового наголосу, при цьому в останньому спостерігається подовження навіть історично довгих голосних, а також контрастне скорочення голосних. Так звані «надтривалість» і «надстислість» голосних слугують засобами емпатичного фразового наголосу. Використовуючи готову фонетичну й акцентну структуру слів, що входять до його складу, речення в тій чи іншій мірі модифікує її відповідно до акцентно-ритмічних законів англійської фрази.

Особливе значення мають випадки, коли слово не виділене наголосом, тому що його фонетична структура може зберегтися або змінитися в тій чи іншій мірі. Якщо слово зберігає свій словесний наголос, не отримавши фразового наголосу, то це означає, що воно зберігає свою фонетичну і акцентну структуру, тобто силу, тривалість і якість. Ця обставина має велике значення для розуміння наявності слабких (скорочених) форм слів, які є результатом розподілу наголосу в реченні. Між словесним і фразовим наголосом існують відмінності в складі їх компонентів, що має істотне значення для розуміння ефекту виділеності в слові або у фразі.

Відмінності між словесним і фразовим наголосом проявляються в функції кожного з них, а також у кількості ступенів наголосу, які знаходяться в слові та реченні. Функція словесного наголосу – організувати слово як цілком оформлену звукову одиницю у вигляді виділення певного складу в слові. В англійській мові переставлення наголосу в слові сприяє диференціації різних частин мови; в залежності від розміщення наголосу в словосполученні ми визначаємо, чи буде це складне слово або вільне поєднання: 'blackboard – 'black 'board.

Функція фразового наголосу – організувати висловлювання відповідно до його змісту. Крім того, фразовий наголос слугує основою для ритміко-мелодійної структури речення. Академік Л.В. Щерба особливо відзначає організуючу, фразоутворювальну функцію фразового наголосу, функцію «цементу, скрепляючого фразу» [4, с. 48]. Фразовий наголос виділяє певні слова. Стосовно місця фразового наголосу, то воно збігається з місцем словесного наголосу, тобто обидва види наголосу падають на один і той самий склад у слові.

Необхідно відзначити, що «існування» слова в реченні, поруч з іншими словами, є якісно новою характеристикою. Тому випадки повного збігу місця словесного і фразового наголосу було б некоректно розглядати лише як механічне накладення одного наголосу на інший. У зв'язку з цим велике значення мають відмінності в кількості ступенів наголосу між словесним наголосом і фразовим наголосом. У слові зазвичай прийнято розрізняти три ступені наголосу: сильний (головний), слабкий (другорядний) наголос і ненаголошеність, тобто нульова ступінь наголошеності. У фразі розрізняють чотири ступені наголосу: посиленний, нормальний (звичайний), слабкий (різного ступеня – аж до ненаголошеності) та емпатичний. Як у слові, так і у фразі відмінність ступенів наголосу спирається на певні співвідношення компонентів

словесного і фразового наголосу. Принциповою відмінністю, як диференційованим лінгвістичним поняттям, є опозиція «наголошений – ненаголошений», яка відноситься як до слова, так і до речення.

Основним критерієм у розподілі наголосу є ступінь важливості слова у складі речення. Найважливішим фактором у цьому процесі є семантичний фактор. Два інших – синтаксичний і ритмічний – займають підпорядковане становище щодо семантичного фактору, хоча обидва грають істотну роль у питанні розподілу наголосу в реченні англійської мови. Перший із цих факторів виявляється залежно від позиції слова в реченні та його наголосу. Ця залежність у сучасній англійській мові може пояснюватися традицією і певною ритмічною організацією англійської фрази. Синтаксичний фактор впливає на розподіл наголосу насамперед у певних граматичних структурах, де смислове навантаження слів (зазвичай ненаголошених) збільшується в силу їх особливої ролі в такій конструкції. Істотний вплив на розподіл наголосу в англійській мові надає ритмічний фактор. Він виявляється в характерній для англійської мови тенденції вимовляти наголошені склади через відносно однакові проміжки часу, чергуючи наголошені склади з ненаголошеними. Відомо, що ритмічна тенденція кожної мови заснована на ритмічних мовних навичках носіїв цієї мови і тому є досить стійкою тенденцією. Ритмічна тенденція англійської мови настільки сильна, що вона може змінити ступінь наголошеності слова в реченні, а також перемістити наголос настільки, що повнозначні частини мови можуть втратити свій наголос, а слова зазвичай ненаголошені можуть отримати наголос.

Отже, можна зробити висновок, що, входячи до складу англійського речення, слово або словосполучення може змінити свою акцентно-ритмічну структуру під впливом акцентно-ритмічної структури фрази.

У російській мові словесний наголос абсолютно вільний. Другорядний наголос є фонологічно несуттєвим. Сила наголосу залежить від значення речення: зміст речення може змінюватися завдяки посиленню наголосу на одному певному слові та послабленні його на інших словах. Фонологічно суттєвими в російській мові є для словесного наголосу – кількісні та якісні відмінності між голосними наголошених і ненаголошених складів, а для фразового наголосу – експериментальні відмінності в силі між наголошеними складами окремих слів. Російській мові невідомий сенсорозпізнавальний другорядний наголос у складному слові, але в реченні основний і другорядний наголос розрізняються. Окремо взяте слово, якщо воно наділене синтаксичною самостійністю, тобто виступає в ролі речення, завжди має наголос. У синтаксичних же словосполученнях деякі слова можуть втрачати наголос, що й відбувається зі службовими словами з наголосом на першому складі, які в поєднанні з іншими наголошеними словами позбавляються наголосу і стають проклітиками. Злиття ненаголошеного слова з наголошеним є фонетичним вираженням тісного смислового, синтаксичного зв'язку між ними. Крім того, цей зв'язок у синтаксичних словосполученнях виражається через градацію наголосу за силою. Л.В. Щерба стверджує, що в російській мові

кожна синтагма характеризується посиленням наголосу на останньому складі [4, с. 50]. Наголос, який служить для фонетичного об'єднання синтагми і для відокремлення її від сусідньої синтагми є фразовим наголосом. Фразовий наголос характеризує синтагму в цілому та проявляється на певному слові. Фразовий наголос не існує окремо від словесного наголосу певного слова, а «накладається» на нього. Отже, слово з фразовим наголосом має наголошений склад сильніший, вищий (або нижчий) і довший, ніж інші слова тієї ж синтагми, що не мають фразового наголосу. Іноді під фразовим наголосом розуміють тільки засіб виділення найбільш важливого за змістом слова. Однак такий наголос є лише одним із випадків фразового наголосу і позначається терміном «логічний наголос», який слугує для виділення логічного предиката.

Отже, можна зробити висновок, що фразовий наголос не може існувати окремо від словесного наголосу, і що слово, яке входить до складу речення, може змінити свою акцентно-ритмічну структуру під впливом акцентно-ритмічної структури фрази.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антипова А.М. О ритмике английской речи. М. : Высш. шк., 1990. 73 с.
2. Бровченко Т.О. Теоретична фонетика сучасної англійської мови : навчальний посібник (англ. мовою. Одеса : Астропринт, 2003. 133 с.
3. Евчик Н.С. Роль слоговой выделенности в акцентно-ритмической организации устного текста . Экспериментальная фонетика. Мн., 1980. 216 с.
4. Щерба Л.В. О разных стилях произношения и об идеальном фонетическом составе слов. М., 1957. 290 с.
5. Nweke C.O. A Review of English Syllable Structure. *An International Journal of Language, Literature and Gender Studies*. Vol. 2 (1). 2013. P. 142-157.

Катерина Шевченко
Науковий керівник – доцент Ясинецька О. А.
м. Бахмут

ОРФОГРАФІЧНІ НЮАНСИ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ УКРАЇНСЬКОЮ ТА З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ АНГЛІЙСЬКОЮ

При письмовому перекладі варто пам'ятати, що різні мови мають свої стилістичні, граматичні, синтаксичні, пунктуаційні та орфографічні правила. Помилка – це об'єктивне відхилення, яке доповнює правильний компонент повідомлення до неправильного (помилкового). Таким чином, будь-який компонент повідомлення можна було б назвати помилковим, якщо він не тотожний жодній із норм нормативної бази, і правильним, якщо цей елемент

тотожний хоча б одній із них [1]. Так, орфографічна помилка виникає в результаті порушення орфографічної норми, тобто порушення загальноприйнятих правил передачі звукової мови (слів і їхніх форм) на письмі. Із поняттям орфографічної норми тісно пов'язане поняття орфограми.

Орфограма – це правильне написання (що відповідає правилам або традиції), яке треба вибрати з низки можливих. Орфографічними можна вважати такі відхилення: заміна букв або слів іншими буквами; пропуск букв, складів; зайві букви у слові; пропуск слів; антиципації; помилки при перенесенні; чужий шрифт; пропуск рядка; перестановка слів, що стоять поряд; поділ одного слова на окремі частини і написання двох слів разом [1]. Щоб уникнути орфографічних помилок при перекладі з англійської мови українською та з української мови англійською варто пам'ятати деякі нюанси.

Так, **вживання великої літери** в українській та англійській мові може не збігатися, що часто спричиняє помилки. Наприклад, прикметники та інші частини мови, утворені від власних назв, а також назви народів, рас, племен і мов, днів тижня та місяців в англійській мові пишуться з великої букви: *English* – англійський, *Japanese* – японець, *Monday* – понеділок, *March* – березень. Також, на відміну від української, в англійській мові прописна буква вживається при написанні звання, титулу, посади: *Queen Elizabeth* – королева Єлизавета, *Sales Manager* – керівник відділу з продажу [2].

Дуже часто перекладача можуть заплутати **омографи**, тому що однаково написані слова можуть мати різне значення. У такому разі треба звертати увагу на контекст. Прикладами найуживаніших омографів є: *entrance* – вхід/надмірно захоплювати, *lead* – керувати/свинець, *present* – дарувати/теперішній.

Найпоширеніший вид помилок при перекладі на англійську мову відбувається через **відмінності між американським і британським варіантів** написання. Насамперед, перекладач повинен визначити, який саме варіант англійської мови потрібно використати, щоб уникнути помилок у написанні.

Варто пам'ятати, що між американським і британським варіантами англійської мови зберігаються розбіжності в написанні деяких груп слів. Ці відмінності можна представити такою таблицею:

Американське написання	Британське написання	Приклади
ction	xion	connection / connexion, complection / complexion
dg	dge	judgment / judgement, abridgment / abridgement
e	ae, oe	anemia / anaemia, ameba / amoeba
er	re	theater / theatre, center / centre
ize	ise	organize / organise, moralize / moralise
l	ll	leveling / levelling
ll	l	fulfill / fulfil, enrollment / enrolment
or	our	humor / humour, color / colour
s	c	defense / defence, offense / offence

Типовим видом помилок при перекладі на українську мову є вживання росіянізмів. Наприклад, *самий високий* → *найвищий*, *у кінці кінців* → *врешті-решт*, *відмінити* → *скасувати*.

Отже, перекладачеві варто звертати увагу не тільки на точність та адекватність перекладу, але й на орфографічні помилки, адже часто вони залишаються непоміченими, а тому підлягають ретельній перевірці.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кузнєцова І. В. Конспект лекцій з курсу «Редагування науково-технічної літератури». Запоріжжя, 2018. 82 с. URL: <http://eir.zntu.edu.ua/bitstream/123456789/3416/1/M06671.pdf> (дата звернення: 15.03.2021).
2. Основні правила орфографії англійської мови. URL: https://ua-referat.com/Основні_правила_орфографії_англійської_мови (дата звернення: 15.03.2021).

Дарія Шерстюк
Науковий керівник – доцент Семенова О. В.
м. Бахмут

СОМАТИЧНИЙ КОМПОНЕНТ «СОЕUR» У ФРАНЦУЗЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЯХ

У лінгвістичний ужиток термін «соматичний» вперше введений в Ф.О. Ваком. Він зробив висновок про те, що соматизми (слова-компоненти, що відображають у своїй семантиці все те, що належить до сфери тілесності) відносяться до одного з найдавніших пластів фразеології складають найбільш споживану частину фразеологізмів [1, с. 29]. Під фразеологічними одиницями з компонентами-соматизмами розуміємо фразеологізми, що мають у своєму складі слова, які називають як зовнішні, так і внутрішні частини й органи тіла живої істоти (людини та тварин).

Актуальність запропонованої розвідки визначається необхідністю детального порівняльного вивчення фразеологізмів з соматичним компонентом «серце» для повного розуміння світосприйняття представників певних мов та поліпшення процесу міжкультурної комунікації. Новизна проведеного дослідження полягає у визначенні деяких особливостей фразеологічних одиниць з соматичним компонентом «серце».

Метою є аналіз структурно-семантичних особливостей та оцінювальної конотації фразеологічних одиниць із соматичним компонентом «серце».

Сучасна людина пізнає навколишній світ за допомогою найпростіших процесів, які пов'язані з органами відчуття: слуху, зору, нюху й дотику. Завдяки руху рук, ніг, голови, плечей людина здійснює різноманітні дії. Фразеологія французької мови вирізняються особливою барвистістю, образністю й

виразністю. Саме у фразеології відображена національна культура світу, реалії з життя та історії народу [2, с. 29].

Розглянемо соматичний компонент *le coeur* (серце) – це внутрішній м'язовий орган, що забезпечує кровопостачання всього організму людини. Застосування цього компонента у фразеологізмах передає настрій або емоції людини. Наприклад, у деяких словосполученнях позначені ступені широти: *du coeur* – від чистого серця, *du fond du coeur* – від щирого серця; болю: *mon coeur saigne* – серце кров'ю обливається або *mal au coeur* – серце болить; удачі: *gagner le coeur de qn.* – підкорити чие то серце; переживання: *prendre qqh à coeur* – брати що-небудь близько до серця. Цей соматизм часто використовують для опису характеру людей: *avoir un bon coeur / avoir un grand coeur / coeur de silex* – мати золоте / добре / велике серце, кам'яне серце. Найчастіше застосування слова «серце» говорить про позитивні якості людини. Нерідко слово «серце» пов'язане з таким почуттям, як любов: *ouvrir votre coeur* – відкрити серце / віддати комусь своє серце; *briser votre coeur* – розбити серце [3, с. 54].

Фразеологічні одиниці, що вживаються з соматизмом *coeur* вказують на його вагомість та центральність. За своєю функцією, серце є найголовнішим фізичним життєвим органом, через який проходять всі почуття, думки та емоції. Причому асоціації із зазначеним компонентом змінювалися в історії французької культури.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вакк Ф.О. О соматической фразеологии в современном эстонском литературном языке: автореф. дис. ... к. филол. н. Таллинн, 1964. 29 с.
2. Блюм А. Семантические особенности соматической фразеологии: учеб. пособие. М.: АСТ–Пресс, 2000. 20 с
3. Дубовина К. Общая характеристика фразеологизмов. М., 1998. 54 с.

Ольга Шульженко
Науковий керівник – доцент Тітова О. Б.
м. Бахмут

ТИПОЛОГІЯ ЛЕКСИЧНИХ ПОМИЛОК У ЗАСОБАХ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

У сучасному світі більшість людей витрачає досить велику кількість свого часу на перегляд телевізійних передач, спілкування в соціальних мережах, читання газет і журналів, та все менше людей, які читають книжки. Отже, роль засобів масової інформації та мережі Інтернет є панівною у формуванні громадської думки та вихованні нового покоління, але, на жаль, те, що ми зазвичай чуємо та читаємо, є поганим зразком грамотності. Усе більше

людей починає помічати незчисленну кількість мовних помилок, які супроводжують нас щодня. Навіть незважаючи на те, що з екранів телевізорів зазвичай ми чуємо гарний тембр голосу, інтонацію, добру артикуляцію, проблема залишається. Проте дехто віддає перевагу навчанню елементарної грамотності лише через засоби масової інформації, вважаючи, що саме в такий спосіб можна оволодіти справжньою літературною вимовою, однак це велика помилка: «Мовна ситуація в Україні – одне з найболючіших питань не лише для лінгвістів, а й для кожного громадянина нашої держави. На жаль, наше суспільство виявилось абсолютно байдужим до низького рівня мовної культури, нав'язаної нам телебаченням та іншими ЗМІ» [1, с.11].

Лексика більшості населення формується лише від зовнішніх факторів сприйняття (те, що почули або побачили, те й запам'ятали). Особливо підлітки більшу частину часу проводять лише в Інтернеті або з друзями, тим самим починають спілкуватися так, як їх навчило оточення. Ми досить часто помічаємо мовні огріхи, яких припускаються редактори, готуючи тексти для дикторів, журналісти та політики, що не можуть елементарно правильно побудувати речення; насичені помилками й рекламні тексти тощо.

Серед типових лексичних помилок у текстах сучасних ЗМІ слід виділити такі:

1) стилістично немотивована тавтологія: *На вірусні захворювання захворіли понад сім тисяч людей. Цей гравець блискує грав у збірній Іспанії;*

2) стилістично немотивований плеоназм: *Неприємний інцидент стався в Італії. Вручили нам'ятні сувеніри першим пасажиром;*

3) стилістично немотивоване багатослів'я: *Свято до Дня захисту дітей відсвяткували з розмахом;*

4) уживання слів у невластивому значенні: *Влад страшно переживав за дружину і не знав, що робити, тому що його вже чекали на лікування в 67 закордонній клініці;*

5) порушення сполучуваності слів, часто засноване на інтерференційних явищах: *Унікальна розробка для дезінфекції бактерій, грибків та вірусів;*

6) уживання слів, невластивих літературній українській мові (немотивовані діалектизми, полонізми, росіянізми, англіцизми тощо): *Він зв'язався з модераторами сайту і повідомлення видалили, а продавців миттєво забанил;*

7) уживання слів, невластивих зображуваний епосі: *Відставки керівників району вимагали на вічі у Гайсині; викупили властьюмуці;*

8) некоректне вживання фразеологізмів: *плювати в стелю; не знайти днем із вогнем.*

ЛІТЕРАТУРА

1. Ващенко К. Типологія мовних помилок на українському телебаченні та в соціальних мережах. URL: <https://fs01.vseosvita.ua/01009zws-50b7.pdf>
2. Мовна надмірність: тавтологія і плеоназм. URL: https://stud.com.ua/129403/literatura/movna_nadmirnist_tavtologiya_pleonazm

ЗАПОЗИЧЕННЯ В СУЧАСНІЙ ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВІ В СФЕРІ «МОДА І ОДЯГ»

Запозичення є важливим соціолінгвістичним феноменом мовних контактів. Проблема мовних запозичень є актуальною, тому їй приділяли та приділяють увагу у своїх роботах такі лінгвісти, як Л.В. Щерба, Е. Косериу, Л. Блумфільд, В.М. Арістова, У. Вайнрайх, Э. Хауген, Л.П. Крисін та інші.

Запозичення – це слово, морфема або синтаксична конструкція, перенесена в результаті мовних контактів, також є процесом переходу елементів однієї мови в іншу. Частіше запозичуються слова та рідше фразеологічні або синтаксичні звороти. Іноземні слова зберігають риси свого іншомовного походження (орфографічні, граматичні або семантичні особливості), на відміну від повністю засвоєних запозичень [1].

Запозичення розглядаються як:

1) прямі запозичення, коли в мову реципієнта проникає фонетична, графічна оболонка слова і його значення;

2) калькування – це слово або мовний зворот, що припускає повне або часткове копіювання словотвірної структури іншомовного зразка або його значення. Багато слів або словосполучень повсякденного життя є результатом калькування з різних мов. Наприклад, *prêt-à-porter* калька з англійської *ready-to-wear* (готовий до носіння). Потрібно бути дуже обережним з калькуванням, бо неправильна форма копіювання може спричинити неправильне розуміння оригінальної форми [1, с.121].

Франція є і була однією з провідних країн у індустрії моди, але навіть французька мода відчуває на собі вплив інших країн.

Запозичення з італійської мови (італьянізми). Італія відома своїм якісним взуттям, так само слово *chobit la bottine* походить від італійського *estivallet*. *Chaussure de daim* замшеве взуття – іт. *pianelle* (м'яке шкіряне взуття), *un caleçon* чоловіча білизна – іт. *Calzone*, *la cape* накидка – іт. *Sapa*, *la perdue* перука – іт. *Pagussa*, стиль *militaire* (італ. *Military* – «військовий»)

У французькій мові з'являються арабізми, запозичення з арабської мови у всіх сферах життя, навіть у моді. Наприклад, *la jupe* (ар. *joubba*), *le magasin* (ар. *maḥazin* (склад)), *coton* (ар. *قطن* (*quṭun*)), *la Chemise* (ар. *قميص* (*qamis*)), *chaussure babouche* (ар. *bābuš*) [2].

Найчисельніша група запозичень в галузі моди та одягу в сучасному словниковому складі французької мови належить англіцизмам, тобто запозичення з англійської мови внаслідок всесвітньої глобалізації та величезного впливу Англії та Сполучених Штатів Америки у світі.

Питання запозичень та пливку англіцизмів є актуальним, бо потік нових слів з англійської мови зростає з кожним роком: *le legging* (англ. *Leggings*), *le*

pantalon tregging (англ. Trousers «штани» та leggings «легінси»), le short (англ. short «короткий»), les jeans (англ. Jeans), le pull (англ. pull-over – «надягати зверху»), sweatshirt – (англ. Sweatshirt «толстовка»), tee-shirt або t-shirt (англ. «shir»- «футболка»), top (англ. Top «вверх»), le glamour (англ. Glamour «шарм, чарівність»). Взуття «basket», «tennis» та «sneakers», les mocassins (англ. Moccasins). Верхній одяг: blouson bombardier (англ. bomber jacket), blazer (англ. Blazer – спалах, пожежа), duffle-coat (англ. Duffle (різновид теплої шерсті), duster (англ. Duster «ганчірка») [2].

Деякі запозичення утворюються за місцем походження або фізичної особи, яка її придумала або ввела в моду. «Cardigan» на честь Джеймса Томаса Брюднелла або 7-ого лорда Кардигана, Manteau crombie – (англ. Crombie від John Crombie), Spencer vest (англ. Spencer) названий на честь графа Джорджа Спенсера [2].

Серед назв модних тенденцій найбільша група належить англіцизмам та американізмам: casual (англ. Casual «недбалий»), l'hippie – (англ. hippie, «хіпі»), punk- (англ. Punk «поганець»), skate style (англ. skate-boards), raver (англ. Rave «марення»), skinheads - (англ. skinheads, «кожа» та «голова»), sport chic (англ. Sport Chic «спорт» та «вишуканість») lady like preppeu (англ. preparatory — підготовка), grunge (англ. Grunge «бруд», «неохайний»), normcore (англ. Normcore де normal (нормальний) та core (серцевина)), mods (англ. Mods означає Modernism) [2].

Таким чином, ми розглянули сучасні запозичення у французькій мові та обґрунтували, що процес запозичення є важливим елементом розвитку французької мови, який значно її збагачує. Проникаючи у мови, запозичення змінюються за допомогою асиміляції та освоєння запозичених лексем, підлаштовуються під граматичну систему мови та набувають артикль жіночого або чоловічого роду.

ЛІТЕРАТУРА

1. Захватаева К. С. Заимствование как аспект неогенеза. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/zaimstvovanie-kak-aspekt-neogeneza>
2. Романова К. Е. Горбунова Е. А. Овчинина И. А. Мода XX века как феномен культуры (ретроспективный анализ). *Гуманитарные ведомости ТГПУ им. Л.Н. Толстого*, 2018. № 4 (28). С. 138-143.

КОНЦЕПТУАЛЬНА СТРУКТУРА АНГЛОМОВНОЇ РЕКЛАМИ

Сьогодні реклама – це сучасний комунікативний інструмент, що передає інформацію за допомогою різних маркетингових методів від виробника товарів і послуг до покупця. Ця тема є актуальною, тому що у сучасному світі реклама займає важливу частину у житті людства, а також без реклами більшість кампаній не може існувати. Реклама виступає як посередник, який допомагає у функціях розподілу та споживання. Визначення єдиної природи категорії «реклама» натеper неможливо, оскільки маркетинг включає в себе основи психології, статистики та ряд інших наук. Комунікативна сутність цієї маркетингової категорії проявляється в особливостях рекламного тексту. Лінгвістика реклами є актуальним напрямом передових досліджень у галузі мовознавства і маркетингу. Рекламний текст розкриває ідею комерційної пропозиції й основний задум рекламодавця. Тому дуже важливо скласти його таким чином, щоб потенційний покупець зацікавився запропонованими товаром і в нього виникло бажання його придбати. Реклама складається з безлічі компонентів. Так, у телевізійній рекламі величезну роль грає звук, відеоряд, у друкованій рекламі – різні зображення (малюнки, фотографії тощо). Метою будь-якої реклами є успішний продаж товару, який здатний принести великий прибуток. Виділяючи комунікативну основу реклами, можна з упевненістю говорити про головну функцію у вигляді впливу на покупця за допомогою лінгвістичних засобів. Рекламна індустрія існує в умовах жорсткої конкуренції, обмеженість бюджету кампанії під час просування, також ця індустрія стикається з проблемами несумлінної якості вироблених продуктів їх клієнтами, як наслідок – втрата репутації та довіри в особі покупців. З огляду на зазначене, виникає необхідність пошуку нових мовних сигналів для привернення уваги передбачуваних покупців. Сигнали впливу на покупця в рекламі виражені за допомогою «мішені впливу» і концептів. Перша категорія суто психологічна, вона відображає найбільш слабкі точки впливу. Фахівці в галузі реклами добре знають, що представляють собою емоційні процеси і здатні вплинути на них. Друга є принципово новою у віртуальному просторі реклами.

Концепт є одним із ключових понять когнітивної лінгвістики, проте вже багато років лінгвісти не можуть прийти до єдиної думки про його сутність. У зв'язку з цим існує значна кількість визначень концепту, найбільш вдалим і емним є те, що було запропоновано Е. С. Кубряковою. Вона трактує концепти як елементи мовної та концептуальної картини світу людини, одиниці «оперативного свідомості, якими є уявлення, образи, поняття» [3, с. 13]. Ю. С. Степанов вказує на тісний зв'язок концептів із культурою, він вважає, що концепти є сполучною ланкою між свідомістю, ментальним світом людини і

культурою [5; с. 40]. В. І. Карасик дотримується аналогічної позиції, він виділяє культурні концепти – «багатовимірні смислові освіти, що є точками перетину ментального світу людини і світу культури» [2, с. 154]. Він також зазначає, що концепти є свого роду елементами нашої пам'яті і фрагментами досвіду, які визначають нашу свідомість і уявлення про світ [4, с. 59]. Важливо також зазначити, що концепт є структурною одиницею. З. Д. Попова і І. А. Стернін виділяють як елементи структури концепту образ, інформаційний зміст і інтерпретаційне поле. На думку вчених, «наявність образного компонента визначається нейролінгвістичним характером універсального предметного коду: чуттєвий образ кодує концепт, формуючи одиницю універсального предметного коду». Іншою важливою складовою концепту є його інформаційний зміст, який являє собою мінімальну кількість когнітивних ознак, які визначають тільки основні відмінні риси предмета або явища. Це ознаки, які характеризують сам предмет, його основні складові частини та функції. Їх зазвичай небагато і вони визначають сутність концепту. Інтерпретаційне поле являє собою ті когнітивні ознаки, які служать свого роду інтерпретацією, виведенням з основного змісту концепту [4, с. 120]. Концепт у своїй основі містить явище реальної дійсності, яке піддається оцінці. Оцінка об'єкта дійсності людиною створюється при аналізі концепту. Структура концепту багатогранна, вона включає зрозумілі, образні елементи і систему цінностей. Якась уявна картинка являє чуттєвий образ ціннісно-орієнтованого поняття. До цього елемента входять всі наявні уявлення, закріплені в мові, внутрішні форми слів, які служать вираженню концепту, «стійкі картини» [1, с. 25].

Успіх реклами залежить найчастіше від аудиторії. Вважається, що жінки є основною аудиторією, для якої працюють рекламні компанії. Вони більш емоційні і схильні до навіювання. Наприклад, жінкам властива психологічна залежність від краси у всіх її проявах. Тому концепт «красота» є основним. Наприклад, використання в рекламі концепту краса жінки: *The most beautiful woman chooses our company* («AVON», лінійка товарів декоративної косметики); *Gorgeous girl dreams to meet the prince* («Maxfactor», лінійка професійної косметики). Краса материнства: *Mom – the queen of beauty* (P & G, лінійка косметичних засобів для мам і малюків), *All children know about it, a means for true royal beauty - comfort and coziness* («Tide», чистячі засоби). Краса одягу: *beautiful sweater for every day* (H & M, лінія одягу формату «кожен день»); *beauty line only you* («Revolve», преміум-лінія одягу). Концепт «красота» створює позитивний образ товару, що сприяє його продажу. Варто зазначити, що даний концепт проявляється в рекламі різних продуктів, різної цінової категорії, від товарів щоденного використання до товарів лінійки преміум-класу.

Концепти – невід'ємна частина реклами, саме завдяки їм створюються стійкі образні ряди, які запам'ятовуються і згодом впливають на вибір покупця. Тому вивчення концептів є однією з найбільш важливих процедур у дослідженнях.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дзюбенко А. И. Концепт «красота» в современной английской художественной литературе: гендерный аспект. *Сборники конференций НИЦ «Социосфера»*. 2013. № 29. С. 19-23.
2. Карасик В. И. О категориях лингвокультурологии. *Языковая личность: проблемы коммуникативной деятельности*. Волгоград, 2001. С.3-16.
3. Кубрякова Е. С. Типы языковых значений. Семантика производного слова. Монография. Изд. 3-е. М.: Изд-во ЛИБРОКОМ, 2009. 200 с.
4. Попова З. Д. Понятие «концепт» в лингвистических исследованиях. Воронеж : Изд-во Воронеж. ун-та, 2000. 30 с.
5. Степанов Ю. С. Константы. Словарь русской культуры. Опыт исследования. М., 1997. 824 с.

Аліна Якушова
Науковий керівник – доцент Чернишова І. В.
м. Бахмут

ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНОГО ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ

Політичний дискурс є відображенням суспільно-політичного життя країни, який несе в собі елементи її культури, загальні та національно-специфічні культурні цінності. У сучасній лінгвістиці одним із перших завдань у дослідженні політичного дискурсу є вивчення комунікативної поведінки як невід'ємної частини, яка характеризує діяльність політичного лідера у професійній сфері. Політичним дискурсом як відносно новим явищем цікавляться не тільки політики, журналісти, а й лінгвісти. Водночас розглядаються різні проблеми, пов'язані з функціонуванням мови в політичній сфері. Гостро постає питання про особливості мовної поведінки політика, який розглядається як мовна особистість, представлена чоловіком або жінкою. У більшості політичних спільнот політична влада була виключно чоловічою сферою діяльності, але як тільки жінки отримали право голосу, вони відразу заговорили про своє право зайняти місце в політиці.

Гендерний аспект є досить цікавим напрямом вивчення в лінгвістиці. За такого підходу акцент робиться на мовних відмінностях між чоловіками і жінками. У лінгвістиці одним з основних завдань у дослідженні політичного дискурсу є вивчення комунікативної поведінки як складової, що характеризує діяльність політичного лідера. Комунікативна поведінка – це сукупність норм і традицій спілкування народу, соціальної, вікової, професійної та інших груп. Гендерно зумовлена комунікативна поведінка є одним із видів соціально зумовленої комунікативної поведінки [5, с. 3].

Гендерна спрямованість політичного дискурсу полягає в тому, що від чоловіка очікують більш інтенсивних засобів, а від жінок – навпаки. За

недотримання цієї норми, коли мова політика-чоловіка виглядає млявою, а мова жінки-політика – грубою і прямолінійною, знижується ефект впливу на аудиторію. Одним із важливих аспектів мовного конструювання іміджу політичних діячів є відповідність гендерним нормам і очікуванням [4, с. 5].

Увага гендерних категорій у сучасній лінгвістиці пов'язана з уявленням про мужність і жіночність, або маскуліність і фемінність. В основі відмінності лежать кластерні моделі, коли кілька когнітивних моделей утворюють кластер психологічно більш базовий, ніж кожна з моделей, взята окремо.

Більшість лінгвістів сходяться на думці, що гендер – це соціальна модель жінок і чоловіків, яка визначає їх положення і роль у суспільстві.

Враховуючи специфіку політичного дискурсу, ми можемо відзначити, що мовна поведінка гендерів ґрунтується на історичних сформованих стереотипах, зафіксованих у мові [3, с. 17]. Виходячи з цього факту, гендерний стереотип є сукупністю уявлень про поведінку чоловіків і жінок. Стратегії поведінки чоловіків і жінок без сумнівів відрізняються один від одного, як відрізняються і стратегії мовної комунікації. Однак під час аналізу гендерної варіативності в мові необхідно звертати увагу на роль і статус учасників мовної комунікації політичного дискурсу, а також на комунікативні завдання, які ставлять перед собою учасники.

Важлива роль у конструюванні гендерної ідентичності належить когнітивній метафорі. Мілітарна метафора властива політичному дискурсу [6, с. 2]. Як і при проведенні бойових дій, політичний дискурс має на меті принизити противника, що відповідає стратегії дискредитації особистості опонента. Противник піддається висміюванню, або піддаються сумніву його аргументи і думки з різних тем.

Аналіз виступів політичних лідерів дозволяє припустити, що є два основних підходи до вживання гендерних характеристик мови:

1. Використання особливостей мовної поведінки жінок і чоловіків, які необхідні для створення певного іміджу. Гендерно зумовлений підхід до виступу реалізується за допомогою швидких змін і корекції мовної поведінки.
2. Прямий заклик до чоловічої або жіночої аудиторії – забезпечується використанням комунікативних тактик і різних видів гендерних стереотипів і метафор [1, с. 27].

Використання модальних дієслів надає висловлюванню владний тон, повторення дієслів створює атмосферу хвилювання. Окрім того, синтаксична структура простого речення робить висловлювання легкими для сприйняття. Багато політичних текстів підсилюють маскуліні моделі комунікації за допомогою метафор агресії. Мовцям радять "озброїтися" проти "аргументів" своїх опонентів; "відстояти" свою точку зору, "провівши атаку" проти "слабких" сторін висловлювань свого "опонента" за допомогою "чіткого плану битви". Уявлення про загальні стереотипи такого роду вельми суб'єктивні. Є випадки, коли жінки імітують маскуліні моделі комунікації, використовуючи агресивні й принизливі висловлювання.

Функція політичного дискурсу реалізується в основному через застосування загальних як для фемінного, так і маскулінного типів дискурсу комунікативних стратегій, основними з яких є такі: тактика ототожнення і солідаризації, стратегія дискредитації або тактика звинувачення, стратегії утримання влади (тактика визнання існування проблеми, тактика вказівки на шлях розв'язання проблеми, тактика акцентування позитивної інформації, тактика єднання, тактика обліку ціннісних орієнтирів), агітаційна стратегія (тактика обіцянки і заклику). Вибір тактик, їх взаємозумовленість і розташування залежать від пресупозиції, особливостей ситуації і мовної особистості мовця. У цілому успіх мовного впливу забезпечується набором тактик і вказує на тенденцію до зниження гендерної маркованості і, окрім того, до маскулінізації жіночого стилю формування тексту і, навпаки, у мовленні чоловіка-політика знаходять риси, властиві фемінному дискурсу [2, с. 207].

ЛІТЕРАТУРА

1. Богданов В.В. Коммуникативная компетенция и коммуникативное лидерство. *Язык, дискурс, личность*. М., 1990. С. 26–31.
2. Крейдлин Т.Е. Мужчины и женщины в невербальной коммуникации. М.: Языки славянской культуры, 2005. С. 192– 224.
3. Мельник Т.М. Гендер як наука та навчальна дисципліна. *Основи теорії гендеру*: навч. посіб. [ред В.П.Агеєва]. К.: К.І.С., 2004. С. 10–30.
4. https://revolution.allbest.ru/political/00408646_0.html
5. http://ir.nusta.edu.ua/jspui/bitstream/doc/627/1/582_IR.pdf
6. <https://cyberleninka.ru/article/n/gendernyy-faktor-v-rechevom-portrete-sovremennogo-politika/viewer>.